

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SERAMİK VE CAM TASARIMI ANASANAT DALI

DOĞUDAN BATIYA KÜLTÜR NESNESİ OLARAK PORSELEN
Sanatta Yeterlik Tezi

Hazırlayan:
Ceren CENGİZ

Danışman:
Dr. Öğretim Üyesi Ali Temel KÖSELER

İZMİR-2019

YEMİN METNİ

Sanatta Yeterlik Tezi olarak sunduğum “**Doğudan Batıya Kültür Nesnesi Olarak Porselen**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

23/08.2017

Adı SOYADI

Ceren CENGİZ

İmza

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün 23./08./2019 tarih ve 202 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'ninmaddesine göre Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı sanatta yeterlik öğrencisi Ceren CENGİZ'in "Doğudan Batıya Kültür Nesnesi Olarak Porselen" konulu tezi/projesi incelenmiş ve aday 20./9./2019 tarihinde, saat 9.0.' da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini/projesini savunmasından sonra 9.0... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin/projenin BAŞARILI.....olduğuna oy. 20/9/2019 ile karar verildi.

BAŞKAN

Dr. Öğr. Üyesi: A. Remel Koculu

ÜYE

Prof. Hatil Toleri

ÜYE

Doç. Atila Çopur

KILIC

ÜYE

Doç. A. Cengiz

ÜYE

Prof. Mehmet HALOL
Yenigözü

ÖZET

Porselen, beyazlığının, gösterişliliğin, ı ışık geçirgenliğinin yanı sıra, doğudan batıya toplumları tarih boyunca etkileyen, onların yaşam biçimlerinden etkilenen, insanların birbiriyle iletişim kurmasını sağlayan prestijli bir kültür nesnedir. Tez araştırması sırasında literatür taraması yapılmış, İngilizce, Almanca, İtalyanca, Çekçe kaynaklardan yararlanılmıştır.

Tez kapsamında porselenin sosyo-ekonomik boyutu, sosyo-politik ve sosyo-kültürel boyutu olduğu araştırılmıştır. Birinci bölümde porselenin ihtişamından yola çıkarak, bunun ötesinde bir anlamı olduğu vurgulanmıştır. Sosyo-ekonomik boyutunun alt başlıkları içerisinde porselenin evlilik, çeyiz ve düğün kültüründe önemli rol oynadığına değinilmiştir. Koleksiyonerleri önemli ölçüde etkilediğinden ve doğudan batıya bir kültür yarattığından bahsedilmiştir. Porselen Odalar bunun en güzel örnekleri arasındadır. Ekonomik bir değeri olduğundan, takas nesnesi, para, kumar fişi olarak kullanıldığından da bahsedilmiştir.

İkinci bölümde porselenin sosyo-politik boyutu olduğu vurgulanmış, diplomatik hediye nesnesi olarak kullanıldığı, iktidarın gücüyle ilişkilendirildiği ve propaganda nesnesi olarak kullanıldığı ifade edilmiştir.

Üçüncü bölümde ise porselenin sosyo-kültürel boyutu olduğu, inanç nesnesi olarak kullanıldığı dile getirilmiştir. İnanç nesnesi altında; heykelcikler, sunak kapları, tütsü kapları, pipolar ve çay kapları, şifa kapları olarak sınıflandırılmıştır. Sosyal yaşamı betimleyen porselen heykelcikler kategorisi ise, tiyatro ve dans kültürü, müzik kültürü, günlük yaşam, soylular ve köleler, porselen bebekler olarak alt başlıklar altında incelenmiştir. Bununla birlikte porselenin mimari, resim gibi diğer sanat dalları ile kurduğu ilişki örnekler aracılığıyla ortaya konmuştur.

Son olarak, araştırılan konular arasından tütsü kapları seçilerek, hazır porselen nesneler üzerine rezinat lüsteri ile uygulama yapılmıştır. Hazır nesneler arasında mırra fincanı, reçellik, yumurta altlığı olarak kullanılabilen mini formlara yer verilmiştir. Bu nesnelerin seçilmesinin sebebi Osmanlı döneminde de var olan, hazır nesnelerin buhurdan olarak kullanılmasıdır. Yapılan örneklerde doğu ve batı kültürünün köprü oluşturması amaçlandığı için, ağır süslemelerden kaçınılmıştır ve sadeliğe yer verilmiştir. Uygulamalarda farklı gruplara yer verilmiştir. Çin sanatından ve fırça darbelerinden etkilenilmiştir ve bu doğrultuda seriler oluşturulmuştur. Bazılarında doğunun egzotik havasını yansıtan doğa temalı hazır dekaller uygulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: porselen, kültür, doğu, batı, tütsülük, lüster

ABSTRACT

In addition to its whiteness, showiness, light transmission, porcelain is a prestigious cultural object that enables people to communicate, affects societies from east to west and is influenced by societies' life styles. During the research, literature-search was made, English, German, Italian, Czech sources were used.

In this thesis, it is investigated that the porcelain has socio-economic, socio-political, socio-cultural dimensions. Firstly, starting from the splendor of porcelain, it is emphasized, porcelain has a meaning beyond its splendor. Under the socio-economic dimension, it is mentioned porcelain plays an important role in marriage, dowry, wedding culture. It influenced collectors significantly, created a culture. Porcelain rooms are among the best examples of this. Porcelain is used as exchange object, money, gambling chips, because of its' economic value.

Secondly, porcelain has a socio-political dimension. Porcelain was used as a diplomatic gifts, propaganda object. Porcelain is associated with the power of government.

Thirdly, porcelain has a socio-cultural dimension, it is used as an object of faith. Under the object of faith; figurines, altar pots, incense burners, pipes, tea and healing pots were classified. The category of porcelain figurines depicting social life were examined under the titles of theater, dance, music culture, daily life, nobles and slaves, porcelain dolls. Porcelain were defined in architecture and painting.

Finally, incense burners were selected for application. Ready-made objects, sugar-bowls, eggcups, coffee-cups, bowls, were used, applied resin lustre on them. The reason for the selection of these objects was the use of ready-made porcelain, as incense burners that existed in the Ottoman period. Since the eastern and western cultures were intended to form bridges, viscous ornaments were avoided. Chinese art, brush strokes has influenced, series was created accordingly. In some of them, the decals, which reflect the exotic atmosphere of the east, have been applied.

Key words: porcelain, culture, east, west, incense burner, lustre

ÖNSÖZ

Porselen tarih boyunca prestijli bir nesne olmuştur. Kimi zaman antika olarak değerlendirilmiş, koleksiyoncuların gözdesi olmuştur, yüksek fiyatlar karşılığında edinilmiştir. Porselen o kadar değerlidir ki, tarihte askeri ordu ile bile değiş tokuş edildiği görülmüştür. Ticarete porselen paralar ekonomi nesnesi olarak kullanılmıştır. Hatta kumar oyunlarında porselenin fiş olarak kullanılmasına bile rastlanmıştır. Altın kadar değerli olan porselen, kimi zaman evlilik hediyesi olarak, politik iltimas sağlamak için, ilişkileri güçlendirmek için kişilere ya da kurumlara hediye olarak verilmiştir. Bir prestij nesnesi olduğu için, doğudan batıya pek çok ülkede değer görmüştür. Propaganda nesnesi olarak kullanılmış, dönemlerin siyasi konjonktürleri ile ortak yürütülmüştür. Kimi zaman inanç nesnesi olarak kullanılmıştır. Günlük yaşamı betimlemiştir ve günlük yaşamdan etkilenmiştir. Günlük yaşamın dışında hayatın kriz anları olarak sınıflandırabileceğimiz, evlilik, ölüm, savaş, politika, sanat gibi konuların merkezinde olmuştur. Tiyatro, müzik, dans gibi branşlarla iç içe olmuştur. Resim, mimari, heykel gibi sanat dalları ile ilişkilendirilmiştir. İnsanla iç içe olduğu için, yaşama dair ayrıntıları, hayat öykülerini keşfetmemizi sağlamıştır. Bazen porselenin üzerine işlenen bir desen bize o dönem hakkında fikir verirken, bazen nesnenin kendisi, düşünce biçimimizi geliştirmiştir. Porselen endüstrisi, doğudan batıya tarih boyunca önemli bir yer edindiği gibi, günümüzde de bu değerini korumaktadır.

Porselenin kültür nesnesi olarak nasıl tanımlandığını anlayabilmek için, bir araştırmacı olarak temel görevimiz, dönemleri içerisinde porseleni tanımak, kültür kavramını incelemek ve porselenin menşei olan Doğu toplumlarına ve kültürlerine öncelikle göz atmaktır. Bunun sebebi porselen kültürünün ilk doğu toplumlarında gelişmesidir. Ancak porselen batıda da etkin rol oynamaktadır. Bunun bir sebebi de porselenin doğudan batıya ilgi görmesidir. Araştırmanın amacı porselenin sosyo-ekonomik, sosyo-politik ve sosyo-kültürel boyutu olduğunu göstermek, doğudan batıya porselenin kültür nesnesi olarak kullanıldığını çeşitli örnekler sunarak ortaya koymaktır. Porselenin kültürle olan ilişkisi incelendikten sonra, porselenin sosyo-kültürel boyutu olarak incelenen bölümden, tütsü kapları seçilmiş ve konuyla ilgili uygulama yapılmıştır. Uygulamada, araştırma boyunca elde edinilen kültürel birikimle, doğu ve

batı kültürlerinin harmanlanması ve araştırmacı tarafından kişiselleştirilmesi hedeflenmiştir. Osmanlı döneminde, buhurdanlık olarak kullanılan kahve fincanlarına, yumurtalıklara ve tütsü için elverişli olan kaplara ve atıf yapılmıştır. Hazır nesnelere rezinant lüsteri uygulanarak, bir prestij nesnesi olan porselenin zenginliğinin arttırılması hedeflenmiştir. Dileğim, porselene ve porselen kültürüne ilgi duyan tüm araştırmacılara, bu araştırmanın ışık göstermesidir.

Yaptığım bu araştırma sonucunda söyleyebilirim ki, konuyla ilgili Türkçe kaynak yok denecek kadar azdır. Konuyla ilgili okuduğum İngilizce, Almanca, İtalyanca ve Çekçe kaynaklar bana yol göstermiştir. Sanatta Yeterlik çalışmamın şekillenmesinde etkili olan Robert Finlay'ın, Michael E. Yonan'ın, Margaret Medley'in kitapları, Cassidy-Geiger'in araştırmaları, kaynak taraması yaparken bana yol göstermiştir. Hüseyin Kocabaş'ın 1941 yılında basılmış olan Porselencilik Tarihi, bana ışık tutan, hatırı sayılan kaynaklar arasındadır.

Araştırmalarım sırasında, çalışmamın her aşamasında özenle yardımcı olan, fikir veren, zamanını bana incelikte ayıran, değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ali Temel Kösele'e yakın ilgisiyle yanımda olan, yardımlarını esirgemeyen, düşünce biçimimi genişleten, rezinat lüsterini bana öğretirken çalışmamı zenginleştiren değerli hocam Prof. Sevim Çizer'e, Almanca kitaplarını, bilgilerini benimle paylaşan Prof. Halil Yoleri'ye, bilgilerini benimle paylaşan Doç. Atilla Cengiz Kılıç'a, beni The Art of East Asia kitabıyla tanıştıran Doç. Efe Türkel'e, adı gibi candan olan Dr. Öğr. Üyesi Candan Güngör hocama, kültür konusu üzerinde lisans eğitimimden beri çalışmam için beni destekleyen Dr. Öğr. Üyesi Can Özcan hocama, İspanya'daki müze fotoğraflarını benimle paylaşan Almanca öğretmenim Ersin Kök'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Son olarak her koşulda ve her şekilde maddi manevi yanımda olan canım annem Saadet Cengiz'e, canım babam Ahmet Aydoğan Cengiz'e, fotoğraf çekimlerinde yardımını esirgemeyen Serhat Arslan'a, yurtdışından kitap temin eden Atilla Aydın'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

CEREN CENGİZ

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
TUTANAK	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
RESİM LİSTESİ	x
KISALTMALAR	
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PORSELENİN SOSYO-EKONOMİK BOYUTU

1.1.Evlilik, Çeyiz ve Düğün Kültürü	7
1.2.Koleksiyonculuk Kültürü.....	44
1.3. Ekonomi Nesnesi Porselen	59
1.3.1.Takas Nesnesi Porselen.....	67
1.3.2. Porselen Paralar.....	68
1.3.3. Porselen Kumar Pulu.....	70

İKİNCİ BÖLÜM

PORSELENİN SOSYO-POLİTİK BOYUTU

2.1 Diplomatik Hediye Nesnesi.....	73
2.2. İktidarın Gücü ve Propaganda Nesnesi.....	89

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PORSELENİN SOSYO-KÜLTÜREL BOYUTU

3.1. İnanç Nesnesi Porselen.....	103
3.1.1. Heykelcikler.....	104
3.1.2. Sunak Kapları	107
3.1.3. Tütsü ve Buhurdan Kapları	112
3.1.4. Pipolar.....	121
3.1.5. Çay kapları.....	123
3.1.6. Şifa Kapları.....	125
3.2 Sosyal Yaşamı Betimleyen Porselen Heykelcikler.....	129
3.2.1.Tiyatro, Dans ve Müzik Kültürü.....	129
3.2.2. Günlük Yaşam Kültürü.....	136
3.2.3 Soylular ve Köleler Kültürü.....	146
3.2.4 Porselen Bebek Kültürü.....	150
3.3. Porselenin Diğer Alanlarda Tanımlanması.....	154
3.3.1 Resim.....	154
3.3.2 Mimari.....	162

4.BÖLÜM

UYGULAMALAR

4.1. Yumurta Altlığından Tütsülüğe.....	170
4.2. Reçellikten Tütsülüğe.....	174
4.3. Kaseden Tütsülüğe.....	175
4.4. Mırra Fincanından Tütsülüğe.....	177

SONUÇ	181
EKLER.....	184
TERİMLER SÖZLÜĞÜ	184
TEZDE GEÇEN ÇİN KÖKENLİ SEMBOLLERİN ANLAMLARI.....	187
KAYNAKÇA	188
ÖZGEÇMİŞ	

RESİM LİSTESİ

Resim-1: Mavi Beyaz Porselen Kavanoz	8
Resim-2: Kraak Porselen İşi.....	9
Resim 3- Geç Qing Dönemi Evlilik Vazosu.....	10
Resim-4: Vintage Çin Famille Rose Evlilik Lambası.....	11
Resim-5: Antik Çin Ajurlu Düğün Feneri.....	11
Resim-6: Antik Çin Porselen Evlilik Lambası Çifti.....	12
Resim-7: “Çifte Mutluluk” Sembollü Tasarımıyla Çin’de yapılmış büyük boyutta Evlilik Kavanozu.....	12
Resim-8: Mercan “Çifte Mutluluk” Zencefil Kavanozu Masa Lambası Tabanı.....	13
Resim-9: Çay Seti.....	14
Resim-10: Çay Seti, Çin Evlilik Çeyizi Örneği.....	14
Resim-11: Çin Çay Seramonisi Kapsamlı Rehber.....	15
Resim-12: Japon Kutani Shunga Porselen Sake Bardağı Üstten Görünüş.....	16
Resim-13: Nadir bulunan 1959 Prens Akihito Düğün Fincanı Fukagawa Porseleni.....	17
Resim-14: Popüler Japon Düğün Hediyesi Pirinç Kasesi Moe.....	18
Resim-15: Porselen Kozmetik Kaplara Örnekler.....	19
Resim-16: Seladon düğün ördeği seti.....	19
Resim-17: Şans getiren At Nalı.....	20
Resim-18: Kap ve Sosluk, 1766.....	21
Resim-19: Worcester Vazo Çifti.....	22

Resim-20: II.Elizabeth'e verilen Porselen Çikolata Kabı.....	23
Resim-21: 1.Paul Döneminden Örnekler.....	23
Resim-22: Rusya Grand Düşesi Olga Alexandrovna'nın Düğün Servisi Porselen Tabak, Antik Rus Porseleni.....	24
Resim-23: Olga Alexandrovna ve Oldenburg Prensi	24
Resim-24: Rus İmparatorluk Porselen Fabrikası, Grand Düşesi Pavlovna'nın Çeyizi, 1799.....	25
Resim-25: Rus İmparatorluk Porselen Fabrikası, Grand Düşesi Pavlovna'nın Çeyizi, 1799.....	25
Resim-26: Rus Porselen Yemek Tabağı, St. Andrew serisinden, İmparatorluk Porselen Fabrikası, St. Petersburg, 19.yy.....	25
Resim-27: St. Andrew Serisinden önemli büyük tabak, 1744-45 dolaylarında....	26
Resim-28: Şekerlik çifti, 1760 dolayları, Nymphenburg Porselen Fabrikası.....	26
Resim-29: Ham şeker kamışının katı şeker somunları halinde işlenmesi, Metropolitan Sanat Müzesi, Elisha Whittelsey Koleksiyonu.....	27
Resim-30: Şeker Yapımı ve Buz Kalıpları, Gravür, Getty Araştırma Enstitüsü...	27
Resim-31: Rönesans Şeker Heykelleri ile ilgili Gravür	27
Resim-32: Mitoloji konulu Kuğu Servisi eserlerinden biri, 1738.....	28
Resim-33: Meissen Swan Servisinden Hanedan Armalı Porselen	28
Resim-34: Kont Heinrich Graf için Kral Brühl'den Düğün Hediyesi, Swanson servis.....	29
Resim-35: Porselen Avize.....	29

Resim-36: Almanya'dan Sıradışı Düğün Geleneği, Kırılan Porselenler.....	30
Resim-37: Polterabend Geleneği, Gelin ve Damat tarafından Kırık Porselenlerin süpürülmesi.....	30
Resim-38: Prenses Luise'in düğün servisinden üç çift şişe soğutucu Berlin, KPM, 1825.....	31
Resim-39: Sekiz Berlin manzaralı bir vazo, Berlin, KPM, 1838 dolaylarında, Carl Daniel Freydanck ve Johann Christian August Walter'ın bir deseninden sonra Carl August Menzel'in dekorasyon tasarımı.....	32
Resim-40: Déjeuner (öğle yemeği), 1816-17 yılları arasında Viyana ve çevresindeki imparatorluk kalelerinin manzarası.....	32
Resim-41: Viyana manzaralı üç parçalı Niedermayer porselen yazı seti, Jakob Schufreid.....	33
Resim-42: Geline Fransız lazımlık, Limoges porselen	33
Resim-43: Sevr Porselen Vazo Koleksiyonu.....	34
Resim-44: Çiçek Motifi Tabanlı Limoges Kutularda Gelin Damat	34
Resim-45: Earthenware Lazımlık.....	35
Resim-46: Bourdaloue Lazımlık.....	36
Resim-47: İspanya, 2016 Museo del Original en Cuidad Rodrigo.....	37
Resim-48: İspanya, 2016, Museo del Original en Cuidad Rodrigo.....	37
Resim-49: Langeloh Porselenin İzniyle	37
Resim-50: Winterthur Müzesinin izniyle	38
Resim-51: 1735-1745 tarihli Bourdaloue, San Francisco Güzel Sanatlar Müzeleri'nin izniyle	38

Resim-52: Sevr Bourdaloue, Watteau'dan bir sahneyi resimden mavi lapislerle ve altın varakla çerçevelenmiş madalyon, 1892.....	38
Resim-53: Marie Leczinska'ya 1729 senesinde Dauphin'in doğumu için verilen "Necessaire", Louvre Müzesi, Paris.....	39
Resim-54: Yıldız Porselen Vazo.....	40
Resim-55: Kırım Harbi zaferi şerefine Osmanlı paşaları ve yüksek rütbeli yabancı asker ve sefirler için Dolmabahçe Sarayı'nda düzenlenen ziyafet, 1856.....	41
Resim-56: Eski zamanlarda İran Düğün Töreni.....	43
Resim-57: Semerkand veya Tebriz çöllerinde, içi porselenlerle dolu bir arabanın görüldüğü düğün alayı betimlemesi, 15.yy	43
Resim-58: Porselen Kırığı Pazarı, Çin.....	44
Resim-59: Porselen Odası Çizimi.....	46
Resim-60: Capodimonte Müzesinden bir görünüş.....	47
Resim-61: Napoli'deki Porselen Odasından detay, İtalya	47
Resim-62: Schlossmuseum (Saray Müzesi), Oranienburg, Almanya	48
Resim-63: Madrid'teki porselen odasından detay	48
Resim-64: Madrid Kraliyet Sarayı, Porselen Odası	49
Resim-65: Charlottenburg Sarayı Porselen Odası	50
Resim-66: Charlottenburg Porselen Odanın Gravürü, Berlin, Prusya Kültürel Sahipliği, Sanat kütüphanesi	50
Resim-67: Charlottenburg Sarayı, Porselen Kabinet	51
Resim-68: Oval porselen odası, Rundale Sarayı Müzesi.....	52
Resim-69: Brunn'deki Dubsky Sarayı, Porselen Odası	53

Resim-70: Porselen Odası, Versay.....	54
Resim-71: Weissenstein Sarayı, Schönborn Sanat koleksiyonları.....	54
Resim-72: Santos Sarayındaki Porselen Odası.....	55
Resim-73: Santos Sarayı porselen tabak kaplı tavan.....	55
Resim-74: Andrea Brustolon, La Forza (Gücü simgeleyen Konsol), Venedik.....	57
Resim-75: Louis XVI Stili İyi Bir Antika "Sevres" Porselen ve ortasında Louis XVI büstü yer alan, yanlarında 17 oval porselen madalyonun yer aldığı portreler olan Yıldızlı Bronz Monteli Merkez Masa.....	58
Resim-76: Sèvres porseleni Büyük Komutanlar Masası, 1806-12. (Kraliyet Koleksiyonu).....	58
Resim-77: Tanrıların Festivali 1514/1529, Giovanni Bellini.....	60
Resim-78: Kinrande işi	60
Resim-79: Çin porselen tabağı, Swatow işi.....	61
Resim- 80: Arita ihracat işi (solda) ve Nabeshima tarzı Kyushu Seramik Müzesi.....	62
Resim-81: Kutani işi	62
Resim-82: Hollanda pazarı için Çin ihracat mavi ve beyaz Kraak işi porselen 1690 dolayları, çap: 12,5	63
Resim-83: Japonya'nın 400 yıllık Geleneğinin arkasında Hirado işi ve Mikawachi Porselen	64
Resim-84: Çin mavi-beyaz Kraak porseleni Kendi, Ming, Wanli.....	64
Resim-85: İmari Porselen Leğen İbrik.....	65

Resim-86: Kakiemon Filleri, Japonya'dan porselen	66
Resim-87: 1675 – 1700 Sır altı mavi boyalı porselen kap, Jingdezhen	67
Resim-88: Notgeld Meissen Almanya'da üretilmiş Dolaşımda olmayan Beyaz porselen, 1921	69
Resim-89: Yıldızlanmış beyaz porselen para, 1924, Freiberg, Almanya	69
Resim-90: Beş adet Tayland Siam Porselen Kumar Fişi	70
Resim-91: Siyam (Tayland) Eski Kumar Pulu Parası	71
Resim-92: Tayland'tan porselen kumar pulu örnekleri.....	71
Resim-93: Siyam Porselen Pullarından Örnekler, Malezya Nümismatik Derneği (MNS) kütüphanesinin bir koleksiyonu.....	72
Resim-94: KPM marka vazo	76
Resim-95: II. Abdülhamid'in Alman Kayzeri II. Wilhelm'e hediye ettiği yemek takımı	77
Resim-96: Du Paquier Fabrikası, Çariçe Anna Ivanovna için Çorbalık Servisi, 1735 dolayları, 23.2 × 36.5 × 28.9 cm , Sert porselen(Melinda ve Paul Sullivan Koleksiyonundan hediye Frick Koleksiyonu)	78
Resim-97: Louis Philippe damgalı Sèvres Porseleni tabaklar, Topkapı Sarayı Müzesi Porselen Koleksiyonu	79
Resim-98: KPM, Wilhelm Escher tarafından imzalanan portre madalyon, Frederick'in portresi ve arması ile önemli polikrom porselen Royal vazo, Almanya, 1868	81
Resim-99: Kaiser Wilhelm II portresi, KPM Kraliyet Porselen Diplomatik Sunum Vazosu	82

Resim-100: Himmler, Hitler'e doğum günü için Allach Porselen üretimi askerleri hediye ederken, 1944.....	83
Resim-101: Ming Hanedanlığından 5 kase, 1 ibrik, 2 su damlalığı, Porselen Koleksiyonu, Devlet Güzel Sanatlar-Koleksiyonu, Dresden.....	83
Resim-102: İmparatoriçe Maria Theresa'nın tabağı Sèvres Porselen Fabrikası, 1757 Musée du Louvre, Dekoratif Sanatlar Bölümü 2010 / Martine Beck Coppola.....	84
Resim-103: Marie Antoniette'nin Çorba Kasesi	84
Resim-104: Don Luigi ve Branciforte askeri arması ile süslenen çay kabı	85
Resim-105: 1710-1715 dolaylarında, Böttger seçkisi, Meissen stoneware. Fotoğraf, Martine Beck Coppola.....	85
Resim-106: Rölyef dekorlu Enfiye kutuları, yaldızlı metal monte edilmiş porselen, 1737-40 Meissen, Joseph Koleksiyonu, Londra Saksonya Kraliçesi Maria Josepha portreli kutu, 1755 dolayları.....	86
Resim-107: Diplomatik Kartal	87
Resim-108: Diplomatik Desenler, Carter Center Müzesi.....	87
Resim-109: Diplomatik Desenler, Carter Center Müzesi.....	88
Resim-110: Diplomatik Desenler, Carter Center Müzesi.....	88
Resim-111: Eski ABD Başkanı Richard Nixon tarafından 1972'de Başkan Mao Zedong'a verilen bir çift porselen kuğu.....	89
Resim-112: Çin Cumhuriyeti'nin insanlarını betimleyen tabak.....	91
Resim-113: Porselen Heykel, Kültürel Devrimden Mao, Jian, Lin, 1968.....	92
Resim-114: Hediyelik eşya dükkanından Mao Tse Tung Zedong görselleriyle Çin porselen tabak, Suzhou şehri Jiangsu Eyaleti Çin.....	92
Resim-115: Himmler Dachau toplama kampında üretilen Allach porselenlerini denetlerken, 20 Ocak 1941.....	93

Resim-116: Büyük bir ‘Bivouac’ porselen kase ve orijinal kutusu.....	94
Resim-117: Roma zırhlı II. August sağda, Alman zırhlı August solda; Alman zırhlı III. August Staatliche Kunstsammlungen Dresden.....	95
Resim-118: Atay Antika, Özel Koleksiyon ve Seçkiler Müzayedesı, Bülent Ecevit temalı porselen set.....	95
Resim-119: Atatürk tasvirli çift porselen Kahve Fıncanı.....	96
Resim-120: Porselen Pipolar, Sarunas Peckus Koleksiyonu pipolar, Almanya.....	96
Resim-121: Porselen Pipolar, Sarunas Peckus Koleksiyonu pipolar, Almanya.....	97
Resim-122: Natalia Danko (1898-1942) Kırmızı ve Beyazlar, 1922-1925, Letonya Sanat Müzesi, Riga.....	98
Resim-123: Emaye boyalı ve yaldızlı porselen tabak (1925). Sanatçı Mikhail M Adamovich/Emperyal Porselen Fabrikası.....	99
Resim-124: Kırmızı Adam ‘‘Sovyetlerin Tüm gücü’’ afişı ile, Mikhail Adamovich, Maria Kirillova 1921.....	99
Resim-125: ‘‘Üçüncü Enternasyonal ile Dünyayı Gömeceğiz’’, sloganıyla Kırmızı Dahi, Alisa Golenkina 1920.....	100
Resim-126: ‘The Star’ (Yıldız) Mikhail Adamovich, 1921.....	100
Resim-127: ‘‘Large Star with Sheaf, (Tomar ile Büyük Yıldız) ‘‘Nina Zander, Sergey Chekhonin ve L. Vychezhnin, 1921.....	100
Resim-128: ‘‘Who Does Not Work, Neither Will He Eat’’ (Kim Çalışmıyorsa, O Yemek Yiyemeyecek), Marie Lebedeva, 1920.....	101
Resim-129: ‘‘Way to Socialism’ (Sosyalizme giden Yol), ZV Kobyletskaya tarafından boyananan Porselen Tabak, 1927.....	101
Resim-130: ‘Warning to People of the World (Dünyanın İnsanlarına Uyarı), 1979, Kahlo Porselen, Doğu Almanya.....	102
Resim-131: Çin Te-hua(Dehua) Porseleni Buda heykeli.....	105

Resim-132: Çin Wucai Porselen Heykelcik	105
Resim-133: Buda Kutani Porseleni.....	106
Resim-134: 17. yüzyılın sonlarında Japon, bir Şishi figürini.....	106
Resim-135: Din Koleksiyonundan Nao Porselen Figürinleri	107
Resim-136: Bir çift Çin sarısı zeminli sunak kabı, 1821-50 periyodu, h: 27.5 cm.....	108
Resim- 137: Porselen Törenselsu Tası, Asya Sanat Müzesi	109
Resim-138: Japon Shinto Sunak Kabı.....	109
Resim-139: Beyaz Porselen Tören Kabı.....	110
Resim-140: Joseon Dönemi Beyaz Porselen Ritüel Kabı	110
Resim-141: 18. yüzyıl İtalyan Doccia Ginori Porselen altar, mermer görünümlü sırlı, alev biçimli kupa kaidesi.....	111
Resim-142: Sevr Üretimi Bisküvi Porselenden Altar Grubu	111
Resim-143: Çin Haidilao Porseleni	112
Resim-144: Bakır Kapaklı Ming Mavi Beyaz Porselen Buhurdan	113
Resim-145: Çin Seladon porselen buhurdan, üstten görünüş.....	113
Resim-146: 17. yüzyıla ait lotus çiçekli porselen buhurdan.....	114
Resim-147: Gümüş kapaklı Japon seladon porselen buhurdan.....	114
Resim-148: Japon Arita İmari buhurdan	115
Resim-149: Japon Arita İmari Budist porselen buhurdan	115
Resim-150: Japonya Satsuma emtiası buhurdan, Kemper Sanat Müzesi	116
Resim-151: Japonya erken Kutani işi renkli porselen, buhurdan	116

Resim-152: Pot-pourri, pastil brülörü gömülü kare şişe	117
Resim-153: Nehir botu, tütsü kabı, Japonya.....	117
Resim-154: Tütsü kabı (koro), Japonya, 1700 dolayları, 11.3 yükseklik, Özel Koleksiyon.....	118
Resim-155: Joseon Dönemi Ritüel Porselenleri	118
Resim-156: Beyaz porselen ritüel kabı, Joseon dönemi.....	119
Resim-157: Sultan II. Abdülhamid Dönemi (1876-1909) Yıldız Porselen Saray Buhurdanı.....	120
Resim-158: Mücevher Süslemeli Buhurdanlar	120
Resim-159: Sarunas Peckus Koleksiyonu, Almanya	122
Resim-160: Meissen figürlü, oturmuş bir ayı formunda, ahşap saplı, fildişi ağızlıklı porselen pipo, 1750 dolaylarında (Sarunas Peckus Koleksiyonu, Darius Peckus fotoğrafçı).....	122
Resim-161: Sadau, Geleneksel Japon Çay Seramonisi	123
Resim-162: Çin Porseleni Çaydanlık 20. Yüzyıl.....	124
Resim-163: Mavi-Beyaz Tabak, 16. yüzyılın üçüncü çeyreği, porselen, çap 36,5 cm, Topkapı Sarayı Müzesi, Çin ve Japon Porselenleri Koleksiyonu, Envanter Numarası: 15/3168.....	126
Resim-164: Mavi-Beyaz Porselen Kâse, İmparator Zhengde Dönemi (1506-1521) porselen, çap 24 cm, yükseklik 13,5 cm, Topkapı Sarayı Müzesi, Çin ve Japon Porselenleri Koleksiyonu, Envanter Numarası 15/2663.....	126
Resim-165: Porselen tabak şifa kabı, Çin, Qing Hanedanlığı.....	127
Resim-166: Mineralli Su için kullanılan Karlovy Vary Porselenlerinden Örnekler, Çek Cumhuriyeti	128
Resim-167: Commedia dell'Arte figürinleri porselen grubu, JJ Kandler, Meissen, Almanya, yaklaşık 1740-43 yıllarında, Victoria ve Albert Müzesi, Londra	130

Resim-168: 1740 dolaylarında, bir Meissen Harlequin ve Columbine grubu	130
Resim-169 : Dans Dersi, Chelsea, 1758-1765	131
Resim-170: Monkey Band Orkestrası	131
Resim-171: Monkey Band Orkestrasından Üç Maymun Porselen Figürini.....	132
Resim-172: Monkey Band Orkestrasından, Porselen Figürini.....	132
Resim-173: Monkey Band Orkestrasından, Porselen Figürini	132
Resim-174: Türk Orkestrasından Figür Örneği, Almanya, modelci Johann Peter Melchior 1747-1825 dolayları.....	133
Resim-175: Dansçı Kız Figürini Antik Çin Porselen Figürin, Jingdezhen.....	134
Resim-176: “Müzik Dersi”, 1765 dolayları, Chelsea Porselen Fabrikası.....	134
Resim-177: Porselenden Joseph Haydn karikatürü, Slavkov, 1838.....	135
Resim-178: Balerin Dansçı Antik Dresden Dantel ve Porselen Heykelcik	135
Resim-179: Erkek ve kadının dansı, Dresden	136
Resim-180: Çin Porseleni Balıkçı Figürini	137
Resim-181: Zeng Longsheng işaretli Çin Porseleni Balıkçı Figürini	137
Resim-182: Saray Hanımefendileri Şamdanı, Çin İhracat ürünü Famille Rose Şamdan, Qianlong Periyodu, David ve Peggy Rockefeller Koleksiyonu	138
Resim-183: Meyve sepeti ile yaşlı Japon kadın, Ardco Dallas Porseleni	138
Resim-184: Partizan Porselen Figürin, N. Danko, 1919, Rusya	139
Resim-185: Natalia Danko Kırmızı Kokoşnik Giyen Köylü Kadınlar	140
Resim-186: Paris Caddesi Criers Koleksiyonu	140
Resim-187: Paris Caddesi Criers Koleksiyonu	140

Resim-188: Bal Satıcısı, Paris Caddesi Koleksiyonu	141
Resim-189: “Hentschel Çocukları”	142
Resim-190: Kuşlu kadın ve Köpekli çocuk, Küçük porselen figür.....	142
Resim-191: Çoban kız Küçük porselen figür (pastýřka s klickou).....	143
Resim-192: Dört mevsimin alegorik anlatımı küçük porselen biblo, Jaro, Léto, Zima.....	143
Resim-193: Çiçekler, çiçekli önlüklü kız ve erkek.....	144
Resim-194: Masa göbeği süsü, Meissen Porselen Fabrikası, 1755-1760.....	144
Resim-195: Bir Çift porselen Samson Türk Ağa Figürü	145
Resim-196: 18. yüzyılda Derby porselen küçük Türk porselen figürinleri	145
Resim-197: “Osmanlı Sultanı”	146
Resim-198: Siyahi Figürlü Şekerlik	147
Resim-199: Fil üzerindeki adam ve zenci adam figürini, Meissen	147
Resim-200: El Öpücüğü, 1737 dolayları, Meissen	148
Resim-201: Zenci ve Küçük masalı bayan,1737 dolaylarında, Johann Joachim Kaendler	148
Resim-202: Kıtaların Alegorik Figürleri, Meissen porselen çifti	149
Resim-203: Alman Bisküvi (Sırsız) Porselen Bebek	150
Resim-204: Nadir bulunan Sevimli siyahi, Simon Halbig üretimi	151
Resim-205: Rus Kraliyet Ailesi, Moskova'daki Porselen Bebek Müzesi.....	152
Resim-206: “Eski savaşçı”, Moskova'daki Sherbinka Porselen Bebek Müzesi.....	152
Resim-207: Bebek Oyuncak Müzesinden, Rottweil, Almanya	153

Resim-208: Tanrıların Festivali, Giovanni Bellini	154
Resim-209: Frankfurter vazo ile natürmort, Cornelis de Man.....	155
Resim-210: Çin Porselen Kavanozu ile still life (natürmort), Willem Kalf	156
Resim-211: Lawrence Alma Tadema – 1871 Manchester Şehri Sanat Galerisi.....	157
Resim-212: Çömlekçinin Kızı, William Coleman, 19. Yy Bridgeman Sanat Kütüphanesi , Croydon Sanat Koleksiyonu, Croydon Müzesi, UK.....	157
Resim-213: Porselen Boyayan Kadınlar, Royal Copenhagen, 1895	158
Resim-214: Süslenmiş urna (urne), takı kutusu ve ipek dökümlü masada mücevherler, Ludwig Augustin, 1923.....	158
Resim-215: 14. Lord Willoughby de Broke ve onun ailesi Compton Verney’de kahvaltı yaparken, Johann Zoffany.....	159
Resim-216: Büyük Meissen Tabak, 1735 dolayları, 29cm	160
Resim-217: Çin ihracat porseleni, monogramlı çaydanlık	161
Resim-218: Porselen Saplı Fırça	161
Resim-219: Porselen Pagoda, Baoensi	162
Resim-220: Meissen Porseleni ile kaplı Fürstenzug binası duvarı, Dresden.....	163
Resim-221: Fürstenzug binası duvarından detay, Dresden.....	163
Resim-222: Tianjin Porselen Evi	164
Resim-223: Barış Duvarı, Porselen Ev	164
Resim-224: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze	165
Resim-225: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze	165

Resim-226: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze	165
Resim-227: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze.....	166
Resim-228: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze.....	166
Resim-229: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze.....	166
Resim-230: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze.....	167
Resim-231: Victoria Albert Müzesi.....	167
Resim-232: Victoria Albert Müzesin'den.....	168
Resim-233: Yumurta Altlığından Tütsülüğe-1, "Şifacı"	171
Resim-234: "Şifacı" detay.....	171
Resim-235: Yumurta Altlığından Tütsülüğe-2, "Müjde"	172
Resim-236: "Müjde" detay	172
Resim-237: Yumurta Altlığından Tütsülüğe-3, "Aşktan Doğan Zerafet".....	173
Resim-238: "Aşktan Doğan Zerafet" detay	173
Resim-239: Reçellikten Tütsülüğe, "Göge Yükseliş"	174
Resim-240: "Göge Yükseliş" detay... ..	175
Resim-241: Kaseden Tütsülüğe-1, "Pembeden Maviye Yolculuk"	176
Resim-242: Kaseden Tütsülüğe-2, "İçe Dönüş"	176
Resim-243: Kaseden Tütsülüğe-3, "Asuman"... ..	177
Resim-244: Mırra Fincanından Tütsülüğe-1, "Söyleyemediklerim"	178
Resim-245: Mırra Fincanından Tütsülüğe-2, "Bulutların Dansı".....	178
Resim-246: Mırra Fincanından Tütsülüğe-3, "Denizin Dansı".....	179
Resim-247: Mırra Fincanından Tütsülüğe-4, "Rengarenk"	179
Resim-248: "Rengarenk" detay	180

KISALTMALAR

bkz: bakınız

Doç: Doçent

Dr. Öğr: Doktor Öğretim Üyesi

h: Yükseklik

KPM: Königliche Porzellan Manufaktur

M.S: Milattan Sonra

p: Paragraf Numarası

Prof.: Profesör

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

y.y.: Yüzyıl

GİRİŞ

“Doğu’dan batıya kültür nesnesi olarak porselen” başlığında belirlenmiş olan sanatta yeterlilik tezinin konusu Ruth Benedict’in “ Her kültürün apaçık bir kişiliği vardır.” (Benedict, 2011: 22) sözünden, William Wander’in “Öngörü, porselenin annesidir.” (Sartel, t.y, web, 3) ifadesinden ve Edmund de Waal’ın “Günlük nesnelerle ilişkili olan beyaz porselenin kalbinde takıntı, güç ve saflığın karanlık hikayesi vardır” (Wall, 2016, web, Bbc) cümlesinden esinlenerek belirlenmiştir. Ai Weiwei “Geçmişe bakmanın önemli olduğunu düşünüyorum, çünkü hayatımız, yaşadığımız şimdiki zaman, iki şeyin arasında, geçmiş ve geleceğin” der (Kolukısa, web, 2017). “Zaman, durmaksızın geçmişten şu ana ve şu andan geleceğe doğru ilerler. Bu doğrudur, ancak aynı zamanda yaşamın gelecekte şu ana ve şu andan geçmişe doğru ilerlediği de doğrudur. Bir Zen ustası bir zamanlar şöyle demiştir: “Doğuya doğru bir kilometre gitmek, batıya doğru bir kilometre gitmektir” (Suzuki, 2016: 44).

“Eğer doğuya doğru bir kilometre giderseniz, bu batıya doğru bir kilometre gitmenin tam tersidir. Fakat doğuya doğru bir kilometre gitmek mümkünse, batıya doğru bir kilometre gitmek de mümkündür. Bu özgürlüktür. Bu özgürlük olmadıkça yaptığınız iş üzerinde yoğunlaşamazsınız. Bir şeyin üzerinde yoğunlaştığınızı düşünebilirsiniz, fakat bu özgürlüğü elde etmedikçe, yaptığınız şey de bir huzursuzluk hissedersiniz. Batıya ya da doğuya gitmekle ilgili bir düşünceye bağlandığınızdan, eyleminiz ikiye bölünür ve ikici olur. İkicilik tarafından yakalandığınız sürece, kesin özgürlüğe ulaşamaz ve yoğunlaşamazsınız” (Suzuki, 2016:140).

Bu çalışmanın yürütülmesindeki amaç, porselenin sadece ışık geçirgenliği olan, yüksek derecede pişen, pekişmiş, sofraları, duvarları, rafları süsleyen, pahalı, estetik, değişimin ve sürekliliğin bir arada olmasını yansıtan, beyaz ve kaliteli bir malzeme olarak değerlendirilmemesi gerektiğidir. Tüm bu özelliklerinin yanı sıra, doğudan batıya, porselenin yaşam biçimini etkileyen ve yaşam biçiminden etkilenen bir kültür nesnesi olduğunu ortaya koymaktır. Bu sebeple de porselenin kültür nesnesi olarak değerlendirilmesinde ikicilik değil, birlik vardır, yani bütünleşme vardır. Bu çalışmanın amacı doğu ve batıyı birbirinden ayırmak ya da bir yön anlamı ifade etmek değil, porselenin bulunuşundan itibaren, doğuda da, batıda da porselenin bir kültür nesnesi olarak nitelendirilebileceğini örnekler aracılığıyla göstermek, araştırmayı farklı

Ülkelerin kültürleri aracılığıyla zenginleştirmektir. Kültür nesnesi ile ifade edilmek istenen ise porselenin günlük yaşamda, kullanılmasının yanı sıra, ekonomik, siyasi ve sosyo-kültürel boyutlar kazanmasıdır. Porselen ‘‘sosyal, kültürel ve özellikle psikolojik anlamların taşıyıcısı olarak’’ ifade edilmiş, ‘‘insan ilişkileri ile, ekonomik durumlarla ve beğeni meselesi’’ ile ilişkilendirilmiştir (Cavanaugh-Yonan, 2016: 3).

‘‘Duygular günlük yaşamın ayrılmaz bir parçasını oluşturur. Kültürel, sosyal, politik ve ekonomik değişimi yönlendirir. Bazen bunu fark etmeden günümüz modern duyguları objelerle i içe geçip, şekillenir. Porselen bunun bir örneğidir’’ (Broomhall, 2011, web). Hayatın içerisindeki duyguları ortaya koyar, hayatın içinden beslenir.

Zaman içerisinde ekonomik, siyasi ve sosyo-kültürel boyutlar kazanan porselenin doğumu, bir doğu ülkesi olan ve porselen tekeli olarak bilinen Çin ile başlamıştır. Bu sebeple, porselenin toplumsal kültür içerisindeki değeri, doğu kavramı ile özdeşleşmiştir. Uzak ve egzotik olan bu topraklar, porselenin menşeidir (Cavanaugh-Yonan, 2016: 3). Doğu’da en eski dönemlerde bile Çin porselenlerin kullanıldığı, hatta Çin’de Milattan önce yapılmış porselenlerin var olduğu, olgunlaşmasının ise altıncı yüzyılda gerçekleştiği, Japonya’da 16. Yüzyıl sonlarında olduğu; batıda ise gerçek anlamda üretimin 18. Yüzyılda olduğu aktarılmıştır (Kocabaş: 1941: 10, 11, 38). Osmanlı döneminde bakıldığında ise, Yıldız porselen fabrikası ile üretimin başladığı görülmektedir (Kocabaş: 1941: 63). Tarihlerle ve porselenin gelişim gösterdiği kültürlere bakıldığında, arada uzun bir zaman diliminin olduğu görülmüştür. Bu sürecin uzunluğu, porselenin doğuda ve batıda ciddi bir yol kat ettiğinin ve toplumsal kültür içerisinde, ne kadar önemli bir role sahip olduğunun göstergesidir. Bu sebeple, porselenin keşfi, bu çalışmanın zaman diliminin başlangıç noktasıdır. Araştırmada, ağırlıklı olarak, porselenin doğuda ve batıda gelişim gösterdiği kültürlerden örnek verilse de, geçmiş kültürlerin günümüz kültürlerini etkilediğini göstermek ve çalışmayı zenginleştirmek için zaman zaman günümüzden de örnekler verilmiştir. Bu da tez başlığının ‘‘Doğudan Batıya Kültür Nesnesi Olarak Porselen’’ biçiminde ifade edilmesini gerektirmiştir.

Porselen Robert Finlay'in belirttiği gibi “dünya çapındaki kültürel karşılaşmaları sağlar” (Finlay, 1998: 143). Çünkü camdan yapılan nesneler, gümüş gibi değerli materyallerden yapılan tabaklar kaybolurken, “ipek ve baharat yıpranır ve tükenirken”, porselende durum oldukça farklıdır. “Porselen yaşar”, “kırılması kolaydır, ancak yok edilmesi zordur, rengini ve dekorunu, denizin dibinde yüzyıllar sonra bile mükemmellik ile korur” (Finlay, 2010: 9,10). Sadece dayanıklılığı ile değil, karşılıklı kültürel etkileşimi sağlaması açısından oldukça değerlidir. Porselen bir kültür nesnesidir. Yaşam biçimlerinin göstergesidir.

“İnsanlar yaratırlar, hatırlarlar ve fikirlerle uğraşırlar; kültürel öğrenimin temelinde bu vardır. İnsanlar sembolik anlamları kavrar ve belirli sistemler içinde bu anlamları uygularlar. Antropolog Clifford Geertz kültürü, kültürel öğrenme ve sembollere dayalı fikirlerle tanımlamıştır. Kültürler, davranışların yönetilmesi ile ilişkili olan kontrol mekanizmalarıyla karakterizedir; tıpkı bir bilgisayar programcısının, planlar, birtakım düzenlemeler, kurallar ve bilgilendirmeler ile ilgili olması gibi ” (Geertz’den aktaran Gezon, 2016: 19).

Bu bağlamda, kültür, insan davranışları ile özdeşleştirilmiştir. Antropolog Leslie White, kültürü şu şekilde tanımlar: “Sembolleştirmeye bağımlı....Kültür, eşyalar, aletler, edavatlar, giysiler, süsler, gelenekler, kurumlar, inançlar, ritüeller, oyunlar, sanat ürünleri, dil ve benzeri şeyler üzerine kuruludur” (White’tan aktaran Gezon, 2016: 19). Porselen pek çok konu ile bağlantılı, pek çok konunun merkezinde yer alan bir kültür nesnesidir. Kültürel mesajlar içeren bir taşıyıcıdır.

Bu çalışmada, porselenin, sıradan bir nesne olmadığı; aksine dünya çapında sosyo-ekonomik, sosyo-politik ve sosyo-kültürel bir boyutunun olduğu anlatılacaktır. Porselenin kültür nesnesi olarak doğudan batıya önemli bir rolünün olduğu Çin, Japonya, Kore, İran, Avrupa ve Türkiye’deki porselenler üzerinden örnekler verilerek değerlendirilecektir.

Çalışmanın ilk bölümünde porselenin kültür nesnesi olarak ekonomik bir boyutunun olduğu söylenmiştir. Ekonomik değerinin yükselişinin yanı sıra bir prestij nesnesi olduğu için de, evlilik, çeyiz ve düğün kültüründe; koleksiyonculuk kültüründe ve ticaret kültüründe büyük bir rol üstlendiği görülmüştür. Kimi zaman gelin alırken, kimi zaman çeyiz hediyesi olarak, kimi zaman çiftlere cinsellik öğretici bir unsur olarak,

kimi zaman da düğün geleneklerinde ve doğum günlerinde farklı şekillerde kullanılarak karşımıza çıkmakta, ekonomik değerini göstermektedir. Hatta sünnet düğünlerinde bile yer aldığı görülmüştür. Ekonomik anlamda bir güç göstergesi olduğu için de, koleksiyonculuk kültürünü oluşturmuştur. Görkemli, lüks yaşamı simgelemiştir. Dönem krallarının porselenleri toplayarak, porselen odalarını, porselen kabinetlerini yaptırmalarına neden olmuş, gösteriş ve sergileme amacıyla kullanılmıştır. Porselen, ticarete önemli bir rol oynamış, takas nesnesi, para ve kumar pulu olarak kullanılmıştır. Ekonominin temelini oluşturmuştur. İhraç nesnesi olarak kullanılmış, ülkeler arasındaki alışverişte önemli bir yer edinmiştir. Tarih boyunca ticarete büyük bir rol oynamıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde porselenin kültür nesnesi olarak siyasi boyutunun olduğu dile getirilmiştir. Porselenin doğuda ve batıda kültürel diplomasiyi sağlayan, dönemin siyasi perspektifini yansıtan, diplomatik bir hediye nesnesi olduğu ve hediyeleşme geleneğini yarattığı görülmüştür. Kritik dönemler olarak adlandırabileceğimiz savaş dönemlerinde ise, propaganda nesnesi ve savaş ganimeti olarak kullanıldığı ele alınmıştır. İktidar gücünü, otoriteyi temsil etmiştir. Bu bölümde doğudan batıya farklı ülkelere örnekler verilerek çalışma zenginleştirilmiştir.

Üçüncü bölümde ise porselenin sosyo-kültürel boyutunun olduğu söylenmiştir. Porselen sosyal hayatın içinde yerini almıştır. İnanç nesnesi ve günlük yaşamı betimleyen porselen figürinler bu bölümde anlatılmıştır. Bunların içinde alt bölümler oluşturulmuştur. İnanç nesnesinin altında heykelcikler, sunak kapları, tütsü kapları, pipolar, çay kapları ve şifa kapları yerini almıştır. Pipolardan yükselen duman, törenler ve din ile ilişkilendirildiği için pipolar bu bölümde yerini almıştır. Uzakdoğu'daki çay seramonisi ise inancın uzantısı olduğu için çay kapları bu bölümde örneklendirilmiştir. Doğudan batıya her kültür çay kültürünü bir şekilde kendine almış ve kendince uygulamıştır.

“Sanat, yalnızca heykel, resim, senfoni demek değildir. Sanat hayatı anlayan zekanın, onu en ilgi çekici, en güzel biçimlere sokması demektir. O halde zekanın oluşma ve gelişme döneminde yaygın bir eğitimle alıcı yetiştirebilen çevre ve kültürel ortam, sadece bireyin ve toplumun gelişmesini, bir anlamda da çağdaşlaşmasını değil, aynı zamanda kendi (kültürünü) diri tutar,

geliştirir, yücelir. Böylece istenen, istenmesi gereken sürekli etkileşim de sağlanmış olur “ (Erinç, 2004: 89).

Porselen nesne, doğudan batıya incelendiğinde, günlük yaşamdan önemli ölçüde beslendiği görülmüş; Erinç’in tanımında olduğu gibi, porselen de bir anlatım aracı olarak “en ilgi çekici biçimlerde” yansıtılmıştır. Günlük hayatın betimlemesi çok eski tarihlere dayanmaktadır. İlk insanların mağara duvarlarına yaşam biçimlerini resmetmesi ile başlayan süreç, kendini anlatma ihtiyacı ile devam etmiştir. Tıpkı Antik Yunan’daki seramiklerde Yunan tanrılarının betimlenmesi gibi, hayata dair önemli olayların (savaş, sanat, evlilik, cinsellik, doğum, ölüm gibi) sahnelerinin yer alması gibi, porselen de günlük yaşamı etkilemiştir ve günlük yaşamdan etkilenmiştir. Tiyatro, dans ve müzik kültürü, günlük yaşam, soylular ve köleler, porselen bebekler, günlük yaşamı betimleyen porselen figürinler başlığı altında ele alınmıştır. Bunun dışında porselenin diğer sanat dalları ile de uzantısı vardır. Dönem ressamlarının resimlerinde, porselenlere yer vermesi, porcelene verilen değerin göstergesidir. Porselenin tuval yüzeyi olarak kullanılması da yine resim sanatı ile içiçe olduğunun bir göstergesidir. Porselen mimari anlamda da kullanılmıştır. Estetik unsuru olmuş, toplumu kültürel açıdan etkilemiştir. Üçüncü bölümde porselenin resim ve mimarlık sanatları ile ilişkisine de değinilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde, araştırmanın ilk üç bölümünde anlatılan, porselenin kültür nesnesi olarak sınıflandırılması sağlayan başlıklardan biri tema olarak seçilmiştir. Porselenin sosyo kültürel boyutu olduğuna dair atıf yapan inanç nesneleri uygulama konusu olarak belirlenmiş, inanç nesneleri arasından da tütsü kapları tercih edilmiştir. Araştırma sırasında farklı bölgelerdeki örnekler incelenmiştir. Uygulamada, araştırma boyunca elde edilen bilgi birikimiyle, doğu ve batı kültürlerinin harmanlanması ve yorumlanması hedeflenmektedir. Çin kültürünün mavi beyaz porselenlerinden etkilenilmiş ve hazır nesneler üzerine fırça darbeleriyle, rezinat lüsteri uygulanmıştır. Bununla birlikte, hazır dekal kullanılan örnekler de mevcuttur. Yumurtalık, kahve fincanı, kase ve reçelikler uygulama için tercih edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM
PORSELENİN SOSYO-EKONOMİK BOYUTU

BİRİNCİ BÖLÜM

PORSELENİN SOSYO-EKONOMİK BOYUTU

İster sanat nesnesi ister tüketim nesnesi olarak olsun, porselen bir kültür nesnesidir. Porselenin aurası o kadar yüksektir ki, porselen tarih boyunca pek çok impatorun, impatoriçenin, üst sınıfın ve hatta sonrasında halkın gözbebeği olmuştur, koleksiyonerlerin dikkatini çekmiştir ve arzulanmıştır. Bunun sebebi, porselenin değerli, gösterişli, farklı ve zengin bir dile sahip olmasından kaynaklanmaktadır. “Porselen, sanatsal sembollerin, tasarımların asimilasyonu olduğu için, Afro-Avrasya ekümeni kültür alışverişinde önemli bir rol oynar” “Sanat, ticaret, toplumsal değerlerin değişimleri ile bağlantılı olmak zorundadır” (Finlay, 1998: 143). Porselen ekonomik üstünlüğü olan, değerli bir malzemedir. “Yarı-büyülü malzeme” olarak bilinmekte, “beyaz altın olarak” anılmaktadır. “Clifford Geertz’in ünlü formülasyonu kullanılarak, porselen vazo ya da kase, bir resim ya da binadan daha çok kültürel anlam taşıdığı” aktarılmıştır (Cavanaugh-Yonan, 2016: 4). Porselen, “toplanan, tasvir edilen ve kullanılan” değerli, incelemeye değer bir malzemedir (Cavanaugh-Yonan, 2016: 5).

Porselen, statü göstergesi olduğu için, evlilik kültüründe, toplumlarda farklı örnekler ile karşımıza çıkmıştır. Finlay’ın porselen ve kültürle ilişkili örneklemelerinden yola çıkarak (Finlay, 2010: 224), nesne olarak porselenin, toplumsal bir değer olan evlilik kavramı ile yakından ilişkili olduğu, görülmüştür. Bu noktada, porselen, kültür nesnesi olarak incelendiğine, sosyo-ekonomik bir boyutunun olduğu söylenmelidir. Pek çok toplumda, prestij nesnesi olarak kabul gördüğünden, ailelerin ekonomik durumunu anlamlandırmamızı sağlamış, yeni evlenenlere hediye olarak verilmiştir. Hem saraylarda hem evlerde, gelinlerin çeyizlerini süslemiş, düğün hediyesi olarak yerini almış, sosyal ihtiyacı karşılamıştır. İhtiyacın ötesinde gösteriş unsuru olarak da anlam kazanmıştır.

Porselen, doğuda çeyiz teması ile karşımıza çıkmıştır. Doğu kültürünün, evlilik fincanlarından, kozmetik kaplara kadar pek çok farklı örnek içerdiği görülmüştür. Avrupa’da ise tuvalet kültürü ile bile bağdaşan evlilik hediyelerine rastlanmıştır. Almanya’da porselenin çeyiz hediyesi olarak kullanılmasının yanı sıra, düğün sonrası

gelin ve damadın porselenle doğrudan etkileşim kurması ve porselene anlam kazandırması oldukça etkileyicidir. Anadolu kültüründe ise gelin kızların çeyizini süslemesinin yanı sıra sünnet düğününde de yer aldığı görülmüştür. Kimi zaman ise doğum günlerinde prestijli bir hediye olarak, sevilen, değer verilen kişiye sunulmuştur. Yine dönemin zenginlerinin düğünlerinde verdiği ziyafetlerde porselenin kullanılması, porselenin sosyo-ekonomik değerinin bir göstergesidir.

Bu bölümde anlatılacak bir diğer unsur ise koleksiyonculuk kültürüdür. Porselen pahalı olduğu ve gücü simgelediği için, koleksiyonculuk kültürünü oluşturmuş, lüks yaşamı betimlemiştir. Bu sebeple dönemin soylu kişileri tarafından porselenler biriktirilmiş, saraylar içinde odalarda ve mobilyalarda teşhir edilmiştir. Yine ayrı bir ilgi alanı olan ve sosyo-kültürel bölümde bahsedilecek olan porselen bebeklerin koleksiyonu da ilgi çekici bir ögedir.

Porselen, ticarete önemli bir rol oynamış, ekonomi nesnesi olarak kullanılmıştır. Bunun en belirgin örneği ticarete kullanılan porselen paralardır. Porselen ihraç nesnesi olarak üretilmiş, takas nesnesi olarak işlev görmüştür. Bununla birlikte kumar oyunlarında, fiş yerine geçmiştir.

1.1.1.Evlilik, Çeyiz ve Düğün Kültürü

Toplumların kültürel kimliklerini anlamlandırmamızı sağlayan kıymetli porselen nesneler, yaşamın dönüm noktalarında da yerini almıştır. Bu kültür, doğudan batıya porselen nesnelere yansımıştır. Porselen nesneler genç kızların çeyizlerini süslediği gibi, gelin ve damadın iletişim kurduğu bir nesne olarak da kullanılmıştır ve yeni anlamlar kazanmıştır. (bkz polterabend etkinliği, s31) Doğrudan ya da dolaylı olarak evlilik kültürü ile iç içe olan porselen, geçmişte Anadolu kültüründe sünnet düğünlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Porselen kapların sünnet düğününde şerbet dağıtmak için kullanıldığı belirtilmiştir. “Avrupalı elçiler, gezgin ve tarihçiler Çin porselenlerinin, 14. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya geldiğini belirtirler. Arap gezgin İbn-i Batuta (1304-1377) da Batı Anadolu kasabası olan Birgi'deki ziyafetlerde, Çin porselenlerinin kullanıldığından söz etmektedir” (Baytar, 2007: 16). Bu da porselenin ekonomik bir

değerinin olduğunun göstergesidir. Bu bölümde, porselenin çeyiz ve düğün kültürü ile ilişkilendirilmesi, doğu ve batı ülkelerindeki farklı örneklerle anlatılacaktır.

Tıpkı Anadolu’da kızlar gelin olurken, beşi bir yerde takıldığı gibi, Çin kültüründe de, gelin kızlara porselen verilmiştir. Bu durum, porselenin altın kadar değerli olduğunun bir göstergesidir. Çin’deki Zhangzgou işleri buna örnek olarak verilebilir (Ströber, t.y: 37). Swatow ürünleri olarak bilinen bu porselenlerin, düğün kültüründe önemli bir yer edindiği ve statü sembolü olduğu da dile getirilmiştir. “Swatow ürünlerinin ağırlıklı olarak Endonezya, Filipinler, Malezya ve Brunei gibi Japonya ve Güneydoğu Asya ülkelerine ihraç edilmiş” ve “On altıncı yüzyıldan on yedinci yüzyıla kadar Endonezya’ya yapılan Çin’in en önemli ihracat emtiaları arasında olmuştur”(Van Baarsen, t.y, web). Bu durumda evlilik kültürünün de payı büyük olabilir. Evlilik ve çeyiz kültürünün, porselen ihracatı ile sektör haline geldiği söylenebilir. Swatow işlerinde (bkz Terimler sözlüğü) çiçek ve hayvan figürleri gibi tasarımlara yer verildiği belirtilmiştir (Medley: 2006, 236). Çin porselenlerinde kullanılan, lotus çiçeği, zambak çiçeği, şeftali ve balık desenleri evlilik kültürü ve şans gibi temalarla ile ilişkilendirilmiştir (Nilsson, 1999, web, Symbols, Gotheborg). Bu durum da, porselenlerde kullanılan balık desenleri ve çiçeklerin evlilik kültürü ile bağlantılı olduğunun göstergesi olabilir. “Evlilik ritüellerinin Çin’e Zhou Hanedanlığı döneminde derlendiği” dile getirilmiştir. (Moore, 2013, web)

Resim 1- Mavi Beyaz Porselen Kavanoz, Çin

Kaynak: Brown, S. (t.y.), Pinterest

Resim-1’de Çin Qing Hanedanlığı’ndan mavi beyaz, çiçek desenli çeyiz hediyesi porselen kavanoz örneklendirilmiştir. Qing Hanedanlığı döneminde, farklı biçimlerin ve bezemelerin yer verildiği örnekler karşımıza çıkmıştır. Bu örneklerden birinde de, iki kişi arasındaki güçlü duyguları betimleyen, kıvrılmış sarmaşık desenleri arasında işlenen haşhaş çiçekleri motifi yer almaktadır (Qing Chinese Porcelain, t.y., web, 1stdibs).

Resim 2- Kraak Porselen İşi

Kaynak: Van Baarsen, H. (t.y.), web

Çin’den bir başka örnek olarak Kraak porselenleri verilebilir. Resim-2’de örneklendirilen tabakta ördek figürü ve lotus figürü evlilik temasıyla ilişkilendirilmiştir. Bugün hala ördeğin, Uzakdoğu toplumlarında evlilik temasıyla yakından ilişkilendirildiği bilinmektedir.

“ Evlilik teklifi, bir erkeğin kadının ailesine hediye olarak ördek gönderilerek yapıldığı için, lotus göletindeki yaban bir ördeğin tasarımı, verimli bir evlilik için iyi dilekleri ifade etmektedir. Ördek kabulü ise teklifi kabul etmek demektir. Büyümenin farklı evrelerinde gösterilen lotus, yaygın kullanılan "lotus asil yavrulardan gelir" ifadesini anımsatarak saflığı ve zengin yavruları sembolize etmektedir” (Sjostrand ve Lok Lok’tan aktaran Van Baarsen, t.y., web)

Resim 3-Geç Qing Dönemi Evlilik Vazosu

Kaynak: (19th Late Qing Guangxu Iron Red Dragon Phoenix Marriage Vase, 1998, web, Trocadero.)

Çin’deki bir diğer örnek ise şakayık çiçekleri motifinin yer aldığı Geç Qing Evlilik Vazosu’dur. Bu vazoda ‘’ ejderha ve anka kuşu (uzun bir yin & yang sembolü, imparator ve imparatoriçe, karı koca) eşleştirilmektedir. Yin yang, karşıtlıktan doğan birliği sembolize etmektedir. Kırmızı renkli bu vazonun başlangıçta bir evliliği kutlamak için yapıldığı ileri sürülmektedir’’ (19th Late Qing Guangxu Iron Red Dragon Phoenix Marriage Vase, 1998, web, Trocadero). Zümrüdü anka kuşu ve ejderha figürleri, efsaneye göre birbirini ruhen ve bedenen desteklediği için günümüzde de fengshui ile ilgilenen pek çok kişi, aşkı çağırarak için evlerinde bu figürlerin ikisini beraber kullanmaktadır. Bazen de bu figürlerle eş anlama gelen yin ve yang sembolü porselenler evleri süslemektedir. Eskiden beri devam eden gelenek, günümüzde de farklı alanlarda önemini vurgulamaktadır.

Bir başka örnek ise Paris’te 1867’de gerçekleşen evrensel sergide, özel Satsuma buhurdanının düğün hediyesi olarak sergilenmesidir. Bu durum, dönem insanların doğu sanatına verdiği önemin, gösterdiği ilginin önemli bir işaretidir (Chinese Vase, 2018, web, Antique Collecting). Buhurdan hediye edilmesi, ortamdaki enerjinin pozitif dönüşürülmesi ile ilgili olabilir.

Resim-4: Vintage Çin Famille Rose Evlilik Lambası

Kaynak: (Taylor Marilyn, t.y,web, Pinterest)

Çin'deki bir diğer ilginç örnek ise, Resim-4'de görülen Famille Rose Evlilik Lambasıdır. Genellikle çift olarak üretildikleri bilinmektedir. Oldukça incelikli dekora sahip olan bu fenerler, pahalı nesnelerdir. Düğün feneri olarak isimlendirilen bu işlerde, mutluluk, refah gibi konuların işlendiği bilinmektedir. Porselenler, çiçek desenleriyle süslemiştir (Surla, t.y, web, Rubylane). Eserlerin elde dekorlanmış olması, değerini arttırmaktadır.

Resim-5: Antik Çin Ajurlu Düğün Feneri

Kaynak: (Wedding Lamp, 2019, web, Wordpoint)

Resim-6: Antik Çin Porselen Evlilik Lambası Çifti

Kaynak: (Jeffrey S, 2019, web, Chairish)

Resim-5 ve Resim-6’da örneklenen düğün lambalarının genellikle ajurlu ve kendinden kaideli olduğu görülmektedir. Lambaların önce şamdan olarak tasarlandıkları, daha sonra lambaya dönüştükleri bilinmektedir. El boyaması desenlere yer verilmiş ve genellikle doğa teması işlenmiştir. Kimi zaman çiçekler, kimi zaman kelebekler, kimi zaman çekirgeler konu edinilmiştir (Jeffrey S, 2019, web, Chairish).

Resim-7: “Çifte Mutluluk” Sembollü Tasarımıyla Çin’de yapılmış büyük boyutta Evlilik Kavanozu

Kaynak: Large Chinese Wedding Ginger Jar With Double Happiness Design, 2019, web, Worthpoint.

Çin’de geleneksel düğün hediyesi olarak bilinen hediyelerden biri de damatlara verilen porselen zencefil kavanozlarıdır. Çin’de kavanozların kültürel roller üstlendiği bilinmektedir. Bu kavanozların bir prestij nesnesi olarak düğün hediyesi olmasının yanı sıra, imparatorlara da hediye verildiği, yani politik etkisinin olduğu söylenmelidir. Genellikle bu porselenlerde ejderha, manzara resimleri ve çiçek desenlerinin olduğu, yani doğadan esinlenildiği aktarılmıştır. Eğer sarı renk kullanılmışsa, imparatorlara hediye edileceği, kırmızı renk kullanılırsa sağlık ve uzun yaşamı simgelediği, beyaz kullanılırsa evlilik hediyesi olarak verileceği dile getirilmiştir. (McGill, t.y, web, Hunker). Mavi beyaz örneklerinde yer verilmiş olan tatlı bezelye deseninin çok miktarda çocuğu ve ebedi mutluluğu simgelediği aktarılmıştır (Nilsson, 1999, web). Bezelye, Çin kültüründe ve Hindistan’da doğurganlığın göstergesidir.

Dr.Sildatke, Zencefil kavanozlarının birbirinden farklı özelliklerde üretildiğine değinmiş, dekoru ne kadar güzel ve kaliteliyse, kavanozun değerinin o derecede arttığından bahsetmiştir. ‘‘Kangxi döneminden (1662-1722) veya genel olarak erken Qing hanedanından gelen parçaların çok kıymetli olarak kabul edildiğini’’ aktarmıştır. Bununla birlikte, zencefil kavanozlarının iç mimaride önemli bir rolü olduğundan bahsetmiştir (Sildatke, 2018, web). Avrupa’da zencefil kavanozlarının çok fazla değer görmesi de bu durumun göstergesi olabilir.

Resim-8: Mercan ‘‘Çifte Mutluluk’’ Zencefil Kavanozu Masa Lambası Tabanı

Kaynak: Coral Double Happiness Ginger Jar Table Lamp Base, 2019, web, Gingerjarlampco

Resim-8’de örneği verilen zencefil kavanozundan yola çıkılarak yapılan lamba tabanında Xi deseni yer almaktadır. “Xi, mutluluğu veya sevinci, ayrıca sevgiyi ve şansını temsil etmektedir” (Coral double happiness ginger jar table lamp base, 2019, web, Gingerjarlampco). Geleneksel Çin inancına göre, bu motif birbiri ile uyumlu çifte gönderme niteliğindedir. Kırmızı renk mutluluğu, şansını, neşeyi çağırıştırır. Evli çiftlere kırmızı zencefil kavanozundan masa lambası tabanlarının da verildiği görülmüştür. Bu tasarımın Qing Dönemi geleneğinden kopmadan tasarlandığı aktarılmıştır.

Üzerindeki kaligrafik Xi (囍) deseni çiçeklerle desteklenmiştir. Düğünlerde kimi zaman Xi, kimi zaman shuāngxǐ (囍) kaligrafilerinin kullanıldığı, genellikle de kırmızı yüzey üzerinde uygulandığı dile getirilmiştir. Eski kültürlerden gelen Çin geleneği bugün hala etkisini sürdürmektedir (Zhang, 2012, web, Theworldofchinese).

Resim-9: Çay Seti

Kaynak: (Wong, 2016, web, Asiaweddingnetwork)

Resim-10: Çay Seti, Çin Evlilik Çeyizi Örneği

Kaynak: (Wong, 2016, web, Asiaweddingnetwork)

Resim-11: Çin Çay Seramonisi Kapsamlı Rehber

Kaynak: (Chinese Wedding Tea, 2015, web, Teasenz)

Çin’de günümüzde de, çeyiz ailenin ekonomik durumuyla ilişkilendirilmiştir (Moore, 2013, web). Çin’in eski dönemlerinde evlilikle ilgili olan porselen kültürünün günümüze de taşındığı görülmüştür. Günümüzde de Çin’de evlenen çiftlere kırmızı renkli porselen kapların ve yemek çubuklarının hediye edildiği görülmüştür. Yemek çubuklarına kırmızı kurdele bağlanmıştır. ‘‘Kurdelenin iyi yaşamı ve kısa süre içerisinde erkek çocuk dünyaya getirme arzusunu sembolize ettiği’’ aktarılmıştır (Wong, 2016, web, Asiaweddingnetwork). Çay seramonilerinde kullanılmak için çay takımları hediye edildiği de görülmüştür. Çin’de, düğün seramonilerinde konuklar geldiğinde çay servisi yapılmaktadır. Bunun temel nedeni konuklara verilen değerin gösterilmesidir. Çay, saflığın, sevginin, asilliğin ve sadık aşkın göstergesidir. Doğurganlığı ve çok miktarda çocuğu simgelediği için evliler için de çay seramonilerinin düzenlendiği ve seramonilerde kırmızıyla benzenmiş porselenler kullanıldığı bilinmektedir. Desenlerde de çiftli olmak üzere anka kuşu ve ejderha figürlerinin, bununla birlikte çiçek desenlerinin uygun olduğu belirtilmiştir. Resim-11’de örneklendirilmesi yapılmıştır. Tören sırasında gelinle damadın ipek elbise giymesi gerektiği ve elbiselerinde anka kuşu ve ejderhanın yer alması gerektiğine de değinilmiştir (Chinese Wedding Tea, 2015, web, Teasenz).

‘‘Ming Hanedanlığı dönemindeki seramik yüzeylere uygulanan dekoratif amaçlı ejderha ve zümrüdü anka kuşu motiflerinin çok popüler olduğu’’, ‘‘ejderha erkeği

temsilederken, zümrüdü anka kuşunun kadını ya da ejderhanın eşini, yani dişisini temsil ettiği. “ aktarılmıştır (Birben, 2011: 28). Günümüzde örneklerine bakıldığında da, var olan bu geleneğin eski dönemlere dayandığı görülmektedir. Gerek porselen sanatında gerek tekstil endüstrisinde, anka ve ejderhanın önemi görülmektedir. Motifler ifade etmenin aracı olmuştur. Kimi zaman da bardakların üzerinde çifte mutluluk anlamına gelen, “Double Happiness”(Çifte mutluluk) ifadesi kaligrafik olarak yer almaktadır. Bu sembolün tarihsel olarak Tang Dönemi’ne kadar uzandığı aktarılmıştır. Rivayete göre, sınava girecek erkek öğrenci sınava giderken rahatsızlanmıştır. Bunun üzerine iyi niyetli baba ve kız, öğrenciyi evlerine götürerek tedavi etmiştir ve hikayenin sonunda kızla erkeğin aralarında bir aşk başlamıştır. Kız, erkek için bir beyit yazmıştır. Genç öğrenci sınavı kazanmıştır ve yarışmada derece almıştır. İmparator, “Öpücükten sonra toprak kırmızıya boyanmışken, kırmızı çiçekler esintinin kovalamacasında karayı işaret ediyor.” yazmıştır. Ve daha önce yazılan beyit ile imparatorun yazdığı beyit bir bütün oluşturmuştur. Tören sırasında Çince çifte mutluluk anlamına gelen kaligrafi kırmızı kağıdın üzerine yerleştirip ikiye katlayıp duvara asılmıştır (Custer, 2018, web, Thoughtco). O zamandan süre gelen bu sembol Çinliler için gelenekseldir ve evlilikte anlam kazanmıştır. Belki de kırmızının büyüü buradan gelmektedir ve evlilik hediyesi olarak verilen kırmızı porselenlerde de kendini göstermiştir.

Resim-12: Japon Kutani Shunga Porselen Sake Bardağı üstten görünüş

Kaynak: (Japanese Kutani Shunga, t.y.,web, Mingeiarts)

Japonya’ya baktığımızda, Kutani / Shunga porselenlerinin çeyiz hediyesi olarak verildiği görülmektedir. Resim-12’de görülen sake kabında tema olarak cinsellik eğitimi

işlenmiştir. Bu bardaklar, genç çiftlere düğün hediyesi olarak verilmektedir. “Japon geleneğinde, bazı formlarda düğün hediyesini temsil eden beş unsur (su, ateş, toprak, ahşap ve metal) vardır. Bu set, çeyiz nesnesinden birini temsil etmektedir” (Japanese Kutani Shunga, t.y.,web, Mingeiarts). Sake bardaklarının erotik temalar içerdiği ve el boyaması olduğu dikkat çekmektedir. Oldukça popüler düğün hediyeleri arasındadır.

Japonya’daki bir diğer örnek Nabeshima porselenleridir. (bkz Terimler sözlüğü) “Nabeshima ve Arita porselenlerini üretmek ile ünlü, Hizen Saga bölgesinin hükümdarı olan Nabeshima Mototake, soylulara 530 parça porselen yemek takımı hediye etmiştir.” “Lord Nabeshima, yıllar sonra diğer prenseslerin düğünleri için de, soylulara porselen düğün hediyesi vermeye devam etmiştir” (Seigle, 2012: 39).

Resim-13: Nadir bulunan 1959 Prens Akihito Düğün Fincanı Fukagawa Porseleni

Kaynak: (Prince Akihito Wedding Toasting Cup Fukagawa Porcelain, 1998, web, Trocadero)

Bir başka örnek olarak ise, Fukagawa Arita şirketi tarafından üretilen Prens Akihito ve Prenses Michiko çiftine yapıldığı söylenen evlilik fincanıdır. Üzerinde var olan “Krizantem çiçeğinin aynı zamanda Japonya’nın ve uzun ömürlülüğün ve gençleşmenin sembolü” olduğu aktarılmıştır (Prince Akihito Wedding Toasting Cup Fukagawa Porcelain, 1998, web, Trocadero). Yukarıda örneklendirilen evlilik fincanının oldukça sade olduğu ve bir sembolle kendini ifade ettiği dikkat çekmektedir.

Resim-14: Popüler Japon Düğün Hediyesi Pirinç Kasesi MoE

Kaynak: (Rice Bowl Moe, t.y., web, Globalrakuten)

Bir Asya atasözü, “Bir saat mutlu olmak istiyorsan kendini sarhoş et. Üç gün mutlu olmak istiyorsan evlen. Bir ömür mutlu olmak istiyorsan her gün pilav ye!” demektedir (Japon kadınları, 2006, web, Sabah). Japonya’da pirinç çok önemlidir. Resim-14’de gösterilen ürün pirinç kasesi olmasının yanı sıra çay fincanı olarak da kullanılmaktadır.

Japonya’da günümüzde de porselenin düğün hediyesi olarak verilmesi yaygındır. Geleneksel Arita porselenleri çağdaş biçimlerde yorumlanarak sofraya eşyası olarak üretilmektedir. Firmalar, geçmiş geleneklerden yola çıkarak üretim yapmakta ve bunu evlilik hediyesi başlığıyla tüketiciye ulaştırmaktadır. Bu kültürlerde evlilik kutsaldır ve evlilik hediyeleri karşı tarafa verilen değer göstergesidir. Bu sebeple, porselen, kullanım nesnesinin ötesinde nesiller arası kültür sürekliliğini sağlamaktadır denilebilir.

Resim-15: Porselen Kozmetik Kaplara Örnekler

Kaynak: (The traditional cosmetics of Korea, 2013, web, Londonkorealinks)

“Kore’de Üç Krallık döneminde, toprak kaplar kozmetik kaplar için ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Goryeo döneminde seladon kültürünün büyümesi ile çeşitli kozmetik kutuları tasarımları üretilmiştir.” Joseon ustalarının ve kadınlarının mavi-beyaz porselen kozmetik kaplarının çeyiz kültürünün en sevilenleri arasında olduğu dile getirilmiştir (The traditional cosmetics of Korea, 2013,web, Londonkorealinks).

“Lee Bang-ja ya da Prens eşi Yeongchin’e ait olduğu belirtilen, porselen yüz pudrası kutusu”; “Lee Bang-ja’ya ait saç yağını koymak için üretilmiş porselen kutu” örnekleri, Kore’de porselenin ve kozmetiğin ne denli içiçe olduğunun belgesi niteliğindedir (Hyung, 2017, web, KoreaJoongAngDaily).

Resim-16: Seladon düğün ördeği seti

Kaynak: (Celadon Wedding Duck Set, t.y., web, Koreanarts)

Resim-16’da seladon porselen ördek çifti örneklenmiştir. Geleneğe göre, düğün seramonilerinde ahşap ördeklere yer verilmektedir. Seladonlar da ahşap örneklerden etkilenecek üretilmiştir. Ördeklerden biri gelini, biri damadı simgelemektedir. Seladon ördekler, düğün sonrası evli çiftin oturacağı eve konulur ve duruş biçimleri çiftlerin medeni haline gönderme niteliğinde olduğu aktarılmıştır (Celadon Wedding Duck Set

t.y, web, Koreanarts). Çin kültüründeki ördek örneğinden farklı olarak, Kore'deki ördek örnekler iletişimin iyi gidip gitmediğini simgelemektedir.

Ördek, Türk kültüründe de sevgili ile ilişkilendirilmiştir (Mirzaoğlu-Sıvacı, 2005: 47). Bugün, bizim kültürümüzde de rastlanan, yatak odasında çift olarak ördek, kuğu gibi hayvanların biblolarının yer alması toplumlar arasındaki kültür alışverişinin göstergesi niteliğindedir.

Porselen sadece doğuda değil, batıda da etkin olarak rol üstlenmiştir. Evlilik faktörü ile ülkeden ülkeye kültürel aktarımlar gerçekleşmiştir. Avrupa'da yeni evlenen kadınların çeyizlerinde porselen çay takımları ve lale formu porselenler yer almaktadır (Broomhall, 2011, web, The University of Western Australia). Lale sevginin, aşkın, hoşgörünün ifadesidir. (Tulips of Holland, t.y, web, Historyofholland). Lale, Hollanda ile özdeşleşmiştir. Günümüzde de Hollanda da lale figürlerinin işlendiği porselenler hediye olarak satılmaktadır. Sanatçılar yetiştikleri ortamlardan etkilenerek, bu etkilenimlerini porselenlere yansıtmış olabilir.

Resim-17: Şans getiren At Nalı

Kaynak: (Irishweddingtradition, t.y, web, Ireland Information)

İrlanda'ya baktığımızda, gelinin "iyi şans simgeleyen bir porselen at nalı taşıdığı" dikkat çekmektedir. Araştırmada," düğün sonrasında, at nalının, ailenin evinin ön kapısına konulduğu ve şansın devam etmesi için yüzü yukarı gelecek şekilde bırakılması gerektiği" aktarılmıştır (Popovic, 2018, web, Strangeweddingtraditions). Dünyanın pek çok yerinde at nalı şans ve koruma gibi temalarla özdeşleştirilmiştir. Bunun en güzel örneklerinden biri de, şüphesiz Türk Kültürüdür. Ayın hilal şekli ile

özdeşleşen at nalı, şans, bolluk getirmesi açısından ülkemizde de yeni ev alanlara, evlenenlere hediye edilmektedir. Bizim kültürümüzde yaygın ve makbul olan demir at nalı olsa da, farklı materyallerden de örnekleri vardır. Firmaların yaptığı üretime bakılırsa, son yıllarda pişmiş toprak at nallarının da revaçta olduğu söylenebilir.

Bunun dışında evliliklerinin ilk günlerini hatırlatması için İrlanda’da porselen çan hediye edildiği aktarılmıştır (Connollycove, 2018, web, Irishweddingtraditions). Günümüz kültüründe de pek çok toplumda porselen çan evli çiftlere hediye edilmektedir. Bazı firmaların evliliklerin 25. Yılı için ürettiği, üzerine çiftlerin resminin basıldığı ya da çiçek temalarının işlendiği porselen çanlar, bu duruma örnek olarak verilebilir.

Resim-18: Kap ve Sosluk, 1766

Kaynak: (Dawson, 2007: 96)

İngiltere’ye baktığımızda, ‘‘2. Charles, Portekizli Catherine Braganza ile 1662 yılında evlendikten sonra, çeyizi Çin porseleninden oluşan büyük bir koleksiyona sahip olmuştur ‘‘ (Finlay, 2010: 172). Pek çok impatoriçe evlilik yoluyla porselen sahibi olmuştur. Porselen o kadar değerlidir ki, soylular ve üst sınıfın evlilik yoluyla porselene kavuşması adeta gelenekselleşmiştir.

Resim-18’de sosluğun arkasında yer alan harf düzenlemesi örneklendirilmiştir. ‘‘Çin stili deseni ile mavi beyaz yapılmış olan kabın ve sosluğun koleksiyoncular tarafından ‘Cannonball’ olarak bilindiği’’, ‘‘Worcester fabrikasında ve pek çok İngiliz porselen fabrikasında çay takımı olarak kullanıldığı’’, ‘‘Sosluğun üzerinde bulunan

W&M düzenlemesinin evlilik yıldönümü hediyesi veya anması için olabileceği” aktarılmıştır (Dawson, 2007: 96).

Bu konuyla ilgili örnekler çeşitlendirilebilir. Prenses Elizabeth'e Teğmen Philip Mountbatten ile evliliği sırasında gönderilen düğün hediyeleri arasında porselen eşyalar da önemli bir yere sahiptir. Sevr, Royal Worcester porselen akşam yemeği servisi, Papa Pius XII'nin hediyesi olan Meissen takımlar verilen porselenler arasında örnek olarak gösterilmiştir. Tabaklarda armalara rastlandığı belirtilmiştir. “Çin Cumhuriyeti adına da Cumhurbaşkanı Chiang Kai Shek tarafından sevinç sembolize edilen motiflerle bir porselen yemek servisi verilmiştir (Timms, 2018, web, Princesselizabethweddinggifts, Royalcentral).

Resim-19: Worcester Vazo Çifti

Kaynak: (Dawson, 2007: 108)

“Lady Shelley’in evlilik yolu ile erkek yeğeni Count Alexander Munster’a porselen vazoyu miras bıraktığı” söylenmiştir (Dawson, 2007: 108). Resim-19’daki vazoya bakıldığında çiçeklerin ve kuşların işlendiği görülmektedir. Muhtemelen üzerindeki desenler, mutluluk temasıyla ilişkilendirilmiştir.

Resim-20: II.Elizabeth'e verilen Porselen Çikolata Kabı

Kaynak: (Queen revisits wedding day, 2007, web, Paimages.)

“Meissen porselen çikolata kabının, 1947 yılında Papa XII. Pius tarafından Edinburg dükünün düğünü vesilesiyle, II Elizabeth'e hediye edilmiştir” (Meissen Porcelain White Gold Crossed Swords, 2018, web, Mayfairgallery). Çiçek desenleri kullanılan ve altın rengiyle desteklenen çift kulplu tasarım şıklığı ile dikkat çekmektedir. Resim-20'de örneklendirilmiştir. Kraliçe Elizabeth'e Almanya'dan porselen at figürinlerinin de hediye edildiği belirtilmiştir (Komar, 2018, web, Cnn). Tarih boyunca soylular ve üst sınıf evliliklerini gösterişli nesneler aracılığıyla kutlamışlardır. Bu gücün, prestijin yansımasıdır.

Resim-21: 1. Paul Döneminden Örnekler

Kaynak: (Carter, 2001, web, p6)

Resim-22: Rusya Grand Düşesi Olga Alexandrovna'nın Düğün Servisi Porselen Tabak, Antik Rus Porseleni

Kaynak: (Antique Russian Porcelain, 2018, web, Romanovrussia)

Resim-23: Olga Alexandrovna ve Oldenburg Prensi

Kaynak: (Antique Russian Porcelain, 2018, web, Romanovrussia)

Resim-21'de verilen sette, 1804'de Saxe-Weimar Dükü ile evlenen Maria Pavlovna'nın çeyizinde var olan, çorba kasesi ve tabak örneklendirilmiştir. (Carter, 2001, web, p8) Resim-22'deki tabak incelendiğinde, Rus impatorluk tacına yer verildiği görülmüştür. "Kiril şifreleri" kullanılarak O ve P harfleri, Olga ve Peter'i temsil etmek için işlenmiştir. O harfi "gül çelenginin içinde" yer alırken, P harfinin "defne çelengi içinde" yer aldığı fark edilmektedir. Resmedilen her iki çelengin kırmızı tonlarında bir kurdele ile birbirine bağlandığı dikkat çekmektedir. Bu simge, sonsuzlukla ilişkilendirilmiş olabilir. " Porselen tabaklar 1901 yılı için Rusya'nın Grand Düşesi Olga Alexandrovna'nın (2.Nicola'nın kardeşi) evliliği için yapılmıştır" (Antique Russian Porcelain, 2018, web, Romanovrussia). Resim-23'te ise Olga Alexandrovna ve Oldenburg prensi Peter'e yer verilmiştir.

Resim-24: Rus İmparatorluk Porselen Fabrikası, Grand Düşesi Pavlovna'nın Çeyizi, 1799

Kaynak: (Russian Imperial Porcelain, t.y., web, Russianantique)

Resim-25: Rus İmparatorluk Porselen Fabrikası, Grand Düşesi Pavlovna'nın Çeyizi, 1799

Kaynak: (Russian Imperial Porcelain, t.y., web, Russianantique)

Resim-24 ve Resim- 25 'te gösterilen bu tabak I. Alexander tarafından Catherine Pavlovna ve I.Wilhelm'e düğün hediyesi olarak verilmiştir. Tabağın arkasında Concord Tapınağı'nın Görünümü anlamına gelen "Vue du Temple de la Concorde" yazısı yer almaktadır (Russian Imperial Porcelain, t.y., web, Russianantique).

Resim-26: Rus Porselen Yemek Tabağı, St. Andrew serisinden, İmparatorluk Porselen Fabrikası, St. Petersburg, 19.yy

Kaynak: (Northeastauctions, t.y, web,)

Resim-26'daki tabak, İmparatoriçe Elizabeth Petrovna'ya 1745'te Saksonya Kralı III. Augustus tarafından sunulmuştur.

Resim-27: St. Andrew Serisinden önemli büyük tabak, 1744-45 dolaylarında

Kaynak: (An important large dish from the St Andrew Service., t.y., web, Bonhams)

St Andrew isimli porselen set, III. August tarafından, Rusya imparatoriçesi Elizabeth'in yeğeninin evliliğini onurlandırmak için Elizabeth'e hediye edilmiştir (Liackhova'dan aktaran Childs, 2016: 163). St. Andrew setinin kapsamlı olduğu, çikolata, çay, kahve sunumlarını içerdiği aktarılmıştır (An important large dish from the St Andrew Service., t.y., web, Bonhams). Resim-27'de de St.Andrew servisinden bir tabak örneklendirilmiştir. Her ne kadar evlilik hediyesi olarak anılsa da, burada politik bir yaklaşımın varlığından da söz edilebilir.

Resim-28: Şekerlik çifti, 1760 dolayları, Nymphenburg Porselen Fabrikası

Kaynak: (Pair of sugar boxes t.y., web, Metropolitanmuseum)

Resim-28'de ise Metropolitan müzesinden zenci şekerlik çifti örneklendirilmiştir. Meissen'in St Andrews çifti ile benzer olan şekerlik setinin ise renkli ve renksiz olmak üzere farklı parçalardan oluştuğu aktarılmıştır (Childs, 2016: 163). ‘İki şekerlikte kadın ve erkek zenci figürü yer almaktadır. Kadın figür mimik ve kıyafetleri ile Rijks müzesindekiyle aynıdır. Erkek figür, kuş tüyü sarık ve etek

“Şeker heykellerin İtalya’da yaratıldığı, Avrupa’da Este, Sforza, Montefeltro ve Medici ailelerinin düğün ziyafetlerinde kullanıldığı” belirtilmektedir (Childs, 2016: 166). Resim-29’da şeker kamışının işlenmesi Resim-30’da pastilaj ile çalışılması ve Resim-31’de şeker heykellerine düğün sofralarında yer verildiği gösterilmiştir. Şeker başlangıçta ucuz olduğu için, sofralarda tercih edilmiştir. Şeker eritilerek, gösterişli heykeller üretilmiştir. Şeker heykel üretiminden sonra, kalıcı olması için, heykellerin yerine porselen şekerliklerin yapıldığı bilinmektedir. Bu durumda, porselenin düğün ile farklı bir kültürel ilişkisinin olduğu da görülmüştür. Porselen şekerliklerin hikayesi bu anlamda oldukça etkileyicidir.

Resim-32: Mitoloji konulu Kuğu Servisi eserlerinden biri, 1738

Kaynak: (Sitnik, 2017, web, Swan Service)

Resim-33: Meissen Swan Servisinden Hanedan Armalı Porselen

Kaynak: (Burn, 2013, web, Christies)

Resim-34: Kont Heinrich Graf için Kral Brühl'den Düğün Hediyesi, Swanson servis

Kaynak: (Sitnik, 2017, web, Swan Service)

“Bugünün Almanya'sında, Meissen Porselen fabrikasının halen toplumu temsil ettiği” ve “Meissen porselenin, Elit düğünlerde ve çeyizlerde sosyal statü göstergesi” olduğu dile getirilmiştir (Shao Qiang Ning¹, Jun Na Wang², 2013: 855). Bu gelenek, geçmişten gelmektedir. Buna verilebilecek örnek, Meissen Kuğu servisi olabilir. Meissen Kuğu servisi, muhtemelen Kral Brühl'ün evliliği için bir düğün hediyesidir. Kral Brühl, August III için önemli bir yere sahiptir.

“Takımdaki tasarımların çoğunun Heinrich von Brühl ve eşi Kontes Franziska Kolowrat-Krakowsky'nin imparatorluk armalarına sahip olduğu ve tasarımlarda kuğu figüründen esinlendiği” dile getirilmiştir (Sitnik, 2017, web). “Kuğu, yunus, su perisi, nehir tanrısı ve deniz kabuğu gibi suda yaşayan temaların kullanıldığı” aktarılmıştır (Drachenfels, 2000: 123). Resim-32, Resim-33 ve Resim34'de Kuğu servisinden örneklemeler yapılmıştır. Örneklerin ortak özelliği insan şeklinde biçimlendirilen su perilerinin naifliğidir. Porselenler üzerindeki işlemlerle oldukça dikkat çekmektedir.

Resim-35: Porselen Avize

Kaynak: (Porcelain Chandelier, t.y, web, Kongernessamling)

Bir diğ er örnek ise ‘‘Alman İmparator II. Wilhelm’in 1892 yılında, IX. Christian ve Kraliçe Louise’in altın evlilik yıldönümünde hediye olarak verdiği porselen avizedir.’’ Resim-35’te örneklendirilen avizenin ‘‘Berlin’de Alman Kraliyet Porselen Fabrikası’nda yapıldığı’’ ve ‘‘Potsdam’daki Neues Palais’te, II. Wilhelm’in yatak odasının bitişiğindeki odada asılı olan bir avizenin kopyası olduğu’’ aktarılmıştır (Porcelain Chandelier ,t.y, web, Kongernessamling).

Başka bir örnek ise ‘‘ II. August' un kızına Sardinya Kralı ile olan evliliği için hediye olarak verilen ‘‘Yeşil Watteau’’ desenli Meissen porselenidir. Doğa teması, kır hayatı porselenlerde işlenmiştir (Görgünay, 2014: 29).

Resim-36: Almanya'dan Sıradışı Düğün Geleneği, Kırılan Porselenler

Kaynak: (Cichanowicz L., 2016, web, Theculturetrip)

Resim-37: Polterabend Geleneği, Gelin ve Damat tarafından Kırık Porselenlerin süpürülmesi

Kaynak: (Yang, 2014, web, Foreign Celebration Polterabend)

Almanya’da çeyiz kültürü dışında porselenin, kültürel bakımdan farklı biçimde anlam kazandığı görülmüştür. ‘‘Almanya’da düğünden bir gün önce gelinin evine

gidildiği ve misafirlerin kötülükleri evden uzaklaştırmak için porselen kırdığı” dile getirilmiştir. Misafirlerin porselen getirdiği görülmektedir. İnanişâ göre, porselenin kırılması geline şans getirmektedir. Porselen kırıldığında çıkan ses ile kötü ruhların gittiği ifade edilmiştir. Porselenin kırılması ile ortalığın dağılması, evliliğin kolay olmadığını simgelerken, çiftlerin birlikte çalışırlarsa her şeyin üstesinden gelebileceklerini vurgulamaktadır. Bu etkinliğe *polterabend* ismi verilmiştir (Droesch, 2013, web, Weddings; Tanja, 2005, web, German Wedding; Mattia, 2019, web, Brides; German Wedding Traditions, t.y, web, Germanfoods).

Resim-38: Prenses Luise'in düğün servisinden üç çift şişe soğutucu Berlin, KPM, 1825.

Kaynak: (The Twinight Collection, 2018, web, Lempertz)

Resim-38’de Prusyalı Prenses Luise’nin düğün servisinden şişe soğutucu örneklendirilmiştir. Üzerindeki desenlerde Charlottenburg Sarayı ve Berlin mimarisinden esinlenilerek, prensesin çocukluk çağlarına gönderme yapıldığı aktarılmıştır (The Twinight Collection, 2018, web, Lempertz). Altın rengi ile dikkat çeken şişe soğutucuları, renkli çiçeklerde daha da zenginleştirilmiştir. Maria Pavlovna’nın çeyizinde de porselen şişe soğutucu yer almaktadır. Şişe soğutucunun sağında ve solunda altın renkli koç başı şeklinde tutacaklar dikkat çekmektedir. Tasarımın zemini beyaz renkli olup, tasarımda Sicilya dağından manzaraya yer verildiği dile getirilmiştir (Russian Art, 2016, web, Christies).

Resim-39: Sekiz Berlin manzaralı bir vazo, Berlin, KPM, 1838 dolaylarında, Carl Daniel Freydanck ve Johann Christian August Walter'ın bir deseninden sonra Carl August Menzel'in dekorasyon tasarımı

Kaynak: (The Twinnight Collection, 2018, web, Lempertz)

Resim-39'da ise sekiz manzaralı Berlin vazosu örneklendirilmiştir. Bu vazonun 1838 yılında Kraliyet Prensi II. Maximilian için doğum günü hediyesi olarak verildiği bilinmektedir. "Prusya Prensi IV. Friedrich Wilhelm'in 1823 yılında Prenses Elisabeth von Bayern ile evlenmesi , emperyal hediyelerin değişimi ile kültürel etkileşime neden olmuştur" (The Twinnight Collection, 2018, web, Lempertz). Altın rengi kulpları ile dikkat çeken vazonun yüksek fiyatlı olduğu da dikkat çeken unsurlar arasındadır.

Resim-40: Déjeuner (öğle yemeği), 1816-17 yılları arasında Viyana ve çevresindeki imparatorluk kalelerinin manzarası

Kaynak: (The Twinnight Collection, 2018, web, Lempertz.)

Resim-40'ta ise Avusturya imparatoru I.Franz ile Karoline Auguste von Bayern (1792-1873) 'in evlenmesi nedeniyle üretilen porselenler örneklendirilmiştir. Porselenlerde Viyana'daki imparatorluk kaleleri resmedilmiştir. Manzaranın son derece canlı olduğu dikkat çekmektedir. Altın rengi ile tasarım daha güçlü ve zengin hale getirilmiştir.

Resim-41: Viyana manzaralı üç parçalı Niedermayer porselen yazı seti, Jakob Schufreid

Kaynak: (The Twinight Collection, 2018, web, Lempertz.)

Resim-41’de ise Viyana manzarası ile zenginleştirilmiş, yazı seti yer almaktadır. ‘‘Hediyeinin alıcısı olarak üç prensin ismi geçmektedir: Heinrich (1781 - 1846), Wilhelm (1783 - 1851) ve Brandenrich Dükü Friedrich Wilhelm (1792 – 1850) ‘’ (The Twinight Collection, 2018, web, Lempertz). Resim- 39, 40 ve 41’deki benzerlik noktası, porselen obje ne olursa olsun, tasarımlarda şehir manzaralarının yer alması ve sade olan tasarımın altın rengiyle ön plana çıkarılması ve düğün temasıyla ilişkilendirilmesidir.

Resim-42: Geline Fransız lazımlık, Limoges porselen

Kaynak: (French Chamber Pot, t.y, web, Pinterest)

Fransa’ya bakıldığında ise, en çarpıcı, sıradışı örnek, düğün hediyesi olarak geline lazımlık verilmesidir. Yukarıdaki resim incelendiğinde, porselenin içerisinde temsili mavi bir göz yer aldığı görülmektedir. Bu da, insanın tuvaletini yaparken izlendiğine dair esprili bir anlatımdır. İlerleyen sayfalarda porselen lazımlıklarla ilgili daha detaylı bilgi verilecektir.

Resim-43: Sevr Porselen Vazo Koleksiyonu

Kaynak: (Collectible Sevres Porcelain, t.y, web, Etsy)

Resim-43'te düğün hediyesi olarak verilen Sevr porselen vazo örneklendirilmiştir. Oldukça lüks gözükten bu vazoda kuş işlemeleri dikkat çekmektedir. Kuş, pek çok kültürde aşkı, bilgeliği, şansı temsil etmektedir. Düğün hediyesi olarak verilen porselenlerde, kuş sembollerinin işlenmesi tesadüf değildir.

Resim-44: Çiçek Motifi Tabanlı Limoges Kutularda Gelin Damat

Kaynak: (Wedding Anniversary ,t.y, web, Limogesboutique)

Günümüzde ise Fransa'daki örnekler, geçmişe göre daha klasiktir. Gelin, damat temalı porselen kutuların gelin hediyesi olarak verildiği, fiyatlarının bir hayli yüksek olduğu görülmüştür. Resim-44'te örneklendirilmiştir. Avrupa ve Amerika kültüründe evliliklerin senesi geçtikçe, değerli taşların isimleri o senelere verilmiştir. Örneğin, Amerika'da "....20. yıl kristal, 25. yıl porselen, 30. yıl gümüş, 35. yıl inci, 40. yıl mercan, 45. yıl yakut, 50. yıl safir, 55. yıl altın, 60. yıl zümrüt, 70. yıl da pırlanta, (eğer insan ömrü elverirse) 75. yıl da platin" olarak adlandırılmıştır (Evlilikte hangi yıla ne denir, 2001, web, Hürriyet). Fransa'da ise, evliliğin 20. Yılına özel porselen hediye verildiği belirtilmiştir (Wedding Anniversary, t.y, web, Flovinno). Burada değinilmek

istenen nokta, kültürler ve yıllar değişse de porselenin evlilik kültüründe önemli bir rol oynamakta olduğudur. Fransa'daki yeni nesil örneklerde, porselen tabaklara çiftlerin baş harflerinin yazıldığı ve hediye nesnesi olarak kullanıldığı görülmektedir.

Örnekler incelendiğinde, porselenin evlilik açısından bir kültür taşıyıcısı olduğu söylenebilir. Özellikle batının porselene düşkün hatta takıntılı liderleri, bu konuda öncü olmuştur. Örnek verilecek olursa, Capodimonte Sarayı kurucusu Napoli ve İki Sicilya Kralı VII Charles'ın Maria Amalia ile evlenmesi, Maria'nın büyükbabasının Meissen porselen fabrikasını açan II. August olması, ailede çeyiz kültürünün porselen ile ilişkilendirilmesine neden olmuştur. Porselen, kültürel bir anlam kazanmıştır. Araştırmalarda, "Maria Amalia'nın soy bağı sayesinde çok sayıda Meissen porselen çeyizi ile Napoli'ye geldiği" dile getirilmiştir. "Porselenin verdiği kültürel prestij duygusunun derinlere yerleştiği" belirtilmiştir (Schulz, 2016: 182).

Bir diğer düğün hediyesi örneği ise İspanya'da, Fransa'da, Viktorya dönemi Britanya'sında görülmüştür. Viktoryan dönemi porselen lazımlıkların düğün hediyesi olarak verilmesi oldukça popülerdir. Mizahi bir anlam taşımaktadır (Wright, 2012, web). İspanya'da porselen lazımlıklar, dönemin soylu kişilerine düğün hediyesi olarak verilmiştir. Daha çok çorba tenceresini andıran lazımlıkların, prens ve prenseslere düğün hediyesi olarak verilmesi oldukça ilginçtir. İspanya'da Museo del Original'de birbirinden farklı porselen lazımlıklara yer verilmiştir. Müze krallar, kraliçeler açısından tarih dolu bir yerdir. Dönem insanların yaşam biçiminin anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Günümüz kültürüne göre değerlendirildiğinde oldukça farklı gelen porselen lazımlıklar, o dönemin vazgeçilmezleri arasındadır.

Resim-45: Earthenware Lazımlık

Kaynak: (Wright, 2012, web, Wordpress)

Earthenware ve porselen lazımlıklar düğün hediyesi olarak kullanılmış ve bir şiir ile evlilik kurumu ifade edilmiştir. Şiirin orijinali şu şekildedir:

“This pot is a present sent /Some mirth to make is only meant,/We hope the same you’ll not refuse./ But keep it safe and oft it use. /When in it you want to piss,/ Remember them who sent you this” (Wright, 2012, web). Türkçesi ise şöyledir:

“Bu kap şu an hediye olarak gönderildi/ Bazı neşeleri kastetmek için/Aynı şeyi reddetmeyeceğinizi umuyoruz. /Ama onu koruyun ve kullanmayın./ Ne zaman işemek istersen, Sana gönderilenleri hatırla.”

Resim-45’te üzerindeki şiirin etkileyiciliğinden ve evlilik hediyesi olarak verilmesinden dolayı earthenware (seramik) lazımlık örneklendirilmiştir. Şiirden de anlaşıldığı üzere amaç, lazımlığın kullanılması değil, bir hatıra unsuru olmasıdır. Porselen örneklerle ilerleyen sayfalarda yer verilmiştir.

Resim-46: Bourdaloue Lazımlık

Kaynak: (Vic, 2012, web, Wordpress)

Resim-46’da görülen kabarık elbiseli, güzel giyimli kadın aslında konuyu özetlemektedir. Bu resmin Fransız ressam Francois Boucher’e ait olduğu aktarılmıştır. Gösterişli bir giyime sahip olan bu kadın, tuvaletini bourdaloue adı verilen nesnelere yapmaktadır ve bu esnada giysisini kirletmemeye özen göstermektedir. Fotoğraftaki mekanın umumi bir yer olduğu dile getirilmiştir. Mekanda genel tuvalet olmadığı için, kadının kendi porselen lazımlığını kullandığı aktarılmıştır (Vic, 2012, web, Wordpress).

Resimdeki kadının giyim stilinden de anlaşılacağı üzere porselen lazımlıklar daha çok zengin kişiler için üretilmiştir. Buna göre porselen lazımlıklar birer prestij nesnesidir.

Resim-47: İspanya, 2016 Museo del Original en Cuidad Rodrigo

Kaynak: (Ersin Kök)

Resim-48: İspanya, 2016, Museo del Original en Cuidad Rodrigo

Kaynak: (Ersin Kök)

Museo del Original’de bulunan Porselen lazımlıklar Resim-47 ve Resim- 48 ‘de örneklendirilmiştir. Biçimlerde tek kulp kullanılmıştır. Kulp kullanılmasının sebebi içindeki sıvıyı rahat boşaltmaktır. Kapaklı ve kapaksız olanları mevcuttur.

Resim-49: Langeloh Porseleninin izniyle

Kaynak: (Murden, 2015 ,web, Wordpress)

Resim-50: Winterthur Müzesinin izniyle

Kaynak: (Murden, 2015, web, Wordpress)

Resim-51: 1735-1745 tarihli Bourdaloue, San Francisco Güzel Sanatlar Müzeleri'nin izniyle

Kaynak: (Murden, 2015, web, Wordpress)

Resim-52: Sevr Bourdaloue, Watteau'dan bir sahneyi resimden mavi lapislerle ve altın varakla çerçevelenmiş madalyon, 1892

Kaynak: (Vic, 2012, web, Wordpress)

18.yüzyılda kadınlar pantolon yerine elbiseleri tercih etmiştir. Kadınların halka açık yerde tuvalet ihtiyaçlarını görmeleri için, birbirinden gösterişli porselen lazımlıklar tasarlanmıştır. Lazımlıkları kullanan kadınların, muhtemelen bir hizmetçisi olduğu ve kadınlar ihtiyaçlarını gördükten sonra hizmetçilerinin içindeki sıvıyı boşalttığı dile getirilmiştir (Murden, 2015, web, Wordpress). Resim-49, Resim-50, Resim-51 ve Resim-52'de farklı tarihlendirilmiş, farklı desenlere sahip porselen lazımlıklara yer verilmiştir. Bu tasarımlarda bazılarında yoğun, bazılarında ise şerit şeklinde altın varak kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Danimarka'ya bakıldığında prestijli porselenin Hristiyanlar tarafından doğum günlerinde kullanıldığı görülmüştür. Kraliçe Ingrid'in, 1990 yılında 1530 parça Flora Danica porselen kullandığı aktarılmıştır. Doğum günleri ile görülen bu gelenek, düğün kültürünü de yakından etkilemiştir. "Danimarka Prensesi Anne Marie, Yunanistan Kralı İkinci Konstantin" arasında kraliyet düğün hediyesi alışverişi olmuştur. Bir başka çarpıcı örnek ise Prens Frederick ve Mary'nin nişanında hediye edildiği belirtilen 200 parça porselendir. Flora Danica'nın Kraliyet aileleri tarafından özel günlerde hala kullanıldığı bilinmektedir (The Stories of Flora Danica, t.y, web, Royalcopenhagen).

Resim-53: Marie Leczinska'ya 1729 senesinde Dauphin'in doğumu için verilen "Necessaire", Louvre Müzesi, Paris

Kaynak: (Ayers, Impey, Mallet: 1990, 23)

Resim-53'te ise "Necessaire" örneklendirilmiştir. "Necessaire", Marie Leczinska'ya 1729 senesinde Dauphin'in doğumu için verilmiştir, eskiden Versay Sarayında Grand Cabinet içinde olduğu dile getirilmiştir (Ayers, Impey, Mallet: 1990, 23). Porselen bir kültür öncüsü olmuştur.

Resim 54: Yıldız Porselen Vazo

Kaynak: (Birben, 2011: 143)

Osmanlı'ya bakıldığında porselenin düğün kültürü ile ilişkilendirilmesi ile ilgili farklı örnekler rastlanmıştır. Örneğin, II. Abdülhamid, kızı Naile Sultan için, zemini pembe renk olan bir vazo hediye etmiştir (Yıldız Çini, 2014, web, Osmanlıdevleti).

“Fatih döneminin önemli olaylarını kaydeden Mısırlı Tursun Bey, Fatih Sultan Mehmed'in şehzadeleri Bayezid ve Mustafa için Edirne'de yapılan sünnet düğününde, Çin porseleninden kaplarla şerbet sunulduğunu belirtmiştir” (Baytar, 2007: 17). Sünnet düğününde porselen kapların kullanılması lüksün ve ihtişamın göstergesidir. Osmanlı'da yemek kültürü çok zengindir. Bu zenginlikten düğün sofraları da etkilenmiştir. Örnek verilecek olursa:

“....Sultan II. Mahmud'un, düğünlerde ve yabancı konuklar için verilen yemeklerde, batılı tarzda sofralar kurdurttuğu bilinmektedir.” “Son dönem Osmanlı saray koleksiyonunda bulunan, Avrupa'dan getirtilmiş Sultan II. Mahmud'un tuğrasını

taşıyan yemek takımları, bu durumu desteklemektedir’’ (Baytar, 2007: 31) denilmektedir.

Resim-55: Kırım Harbi zaferi şerefine Osmanlı paşaları ve yüksek rütbeli yabancı asker ve sefirler için Dolmabahçe Sarayı’nda düzenlenen ziyafet, 1856

Kaynak: (Baytar, 2007: 32)

Resim-55’te ise, Kırım zaferi için Dolmabahçe’de düzenlenen şölen gösterilmiştir. Çeyiz kültürü olarak ele alındığında ise sarayda ve evlerde porselenin kültürel nesne olarak anlam kazandığı görülmüştür.

‘‘Fransız kadın yazar de Fontmagne, İstanbul ile ilgili anılarında Sultan Abdülmecid’in kızı Refia Sultan’ın 1857 yılında yapılan nişanı için, Bahriye Nazırı Mehmed Ali Paşa’nın oğlu olan damat Edhem Mahmud Paşa (1835-1886) tarafından Saraya gönderilen armağanları da anlatmaktadır. Çok sayıdaki mücevher ve değerli hediyenin yanı sıra ‘‘ Belki beş yüz kadar, en ince Saksonya porselen kaselerde, reçellerin envai; gene porselen kaseler içinde itriyatın türlü türlü’’ de yer almaktadır (Alus’tan aktaran Yılmaz, 2008: 101). ‘‘Abdülmecid’in kızı Behice Sultan’ın, 1875 yılında gerçekleşen düğünü için hazırlanan zengin çeyizler arasında da Avrupa kökenli eşyanın çokluğu dikkat çekmektedir’’ (Yılmaz, 2008: 101).

Hicri takvime göre 1282 yılını işaret eden mektupta ise, Lütfiye Hanım’ın çeyizindeki Saksonya porselenleri de dikkat çekmektedir. Mektup, Hüseyin Kocabaş tarafından Cemil Bey Terekesinden temin edilmiştir (Kocabaş, 1941: 53, 54). ‘‘Yeni ev alanlara Saksonya yemek sahanları armağan edilmekte ve çeyiz olarak gönderilmekte’’, ‘‘..... düğün ertesi gelin ve damat için hazırlanan paça ve kaymağın ‘‘küçük Saksonya

tabaklarla” sunulduğunu bildirmektedir (Abdülaziz Bey’den aktaran Yılmaz, 2008: 103) ifadeleri yer almıştır. Çeyizde porselenin yer alması, yeni gelinlerin misafirlerine porselenlerle ikramlarını yapması, porselenin ne kadar prestijli olduğunu belgeler niteliktedir.

“Tasvir-i Efkar gazetesinde yer alan bir ilana göre, Bahçekapı’daki 1 numaralı lokantanın düğün ve ziyafetler için alafranga masa düzeni istendiği takdirde gümüş ve Saksonya takımlarla “Evlere servis” yapabileceği belirtilmektedir” (Yılmaz, 2008: 103, 104). Alafranga sofrası düzeni, Alaturka sofrası düzenine göre daha seçkin olup, masaların olduğu ve masalarda porselen servis takımlarına yer verilen düzendir. Özellikle önemli ziyafetlerde Osmanlı misafirler için bu düzeni kullanmaktadır (Aslan, 2015, web, Forum). Çeyiz ve düğün kültürü ile kurduğu bağlantı sayesinde, porselen kültür taşıyıcısı bir nesne haline gelmiştir. Porselen sofrada bir kullanım nesnesi olmasının yanı sıra, o dönemin sosyo-ekonomik yapısı hakkında okuyucuya bilgi vermektedir.

Bir başka örnek ise Osmanlı dönemindeki IV. Mehmet zamanından verilmiştir. “IV. Mehmet’in kızının düğünü sırasında çeyiz alayının geçişine şahit olan seyyahların dahi ağzını açık bırakan bu geçitte çeyiz seksen altı katırla taşınmıştı. İncilerle süslenmiş yatak takımlarından, halılara, porselen eşyaya, nalınlara, mücevherlere, üzeri inci ve değerli taş kaplı dürbünlere kadar pek çok göz kamaştırıcı ve ilginç eşya, sergilenenler arasındaydı” (Demir, 2017: 133) ifadeleri kullanılmıştır. Bu bilgi de bize, porselenin mücevher kadar değerli olduğunu göstermektedir.

Türk kültüründe günümüzde de, porselenler genç kızların çeyizlerini süslemektedir. Bu kültürün uzantıları, geçmişe dayanmaktadır. Bugün, yeni evlenen kızların çeyizlerinde, şık porselen takımlar yer almaktadır. Türkiye’nin önemli porselen firmaları, yeni gelinler için çeyiz setleri tasarlamakta, üretmekte ve pazarlamaktadır.

Resim-56: Eski zamanlarda İran Düğün Töreni

Kaynak: (Price, 2001, web, Iran Chamber Society)

İran’a bakıldığında İran’daki düğün töreninin temelini Zerdüşt geleneği ile ilişkili olduğu, bu törenlerde porselen kaselerin hala pek çok yerde kullanıldığı aktarılmıştır. Bu porselen kaselerde şerbetler yer almaktadır. Maydonoza benzeyen yeşil bir bitkinin, peynir ve ekmekle servis edildiği aktarılmıştır (Price, 2001, web). Şerbet ikram edilmesinin sebebi, muhtemelen ağız tatlılığı olması, güzel günler getirmesi dileğinden ileri gelmektedir. Günümüz Türk kültüründe de düğünlerde ve güzel günlerde ağız tatlılığı için şerbet dağıtılmaktadır. Türklerde, gelin istenmeye gidildiğinde, kızın evine çikolata götürülmektedir. Çikolata götürülen porselen gondollar da oldukça yaygındır.

Resim-57: Semerkand veya Tebriz çöllerinde, içi porselenlerle dolu bir arabanın görüldüğü düğün alayı betimlemesi, 15.yy.

Kaynak: (Gedük, 2014: 12)

“Semerkand ve Tebriz çöllerinde, içi porselenlerle dolu bir arabanın görüldüğü düğün alayı betimlemesine” yukarıdaki resimde yer verilmiştir (Gedük, 2014: 12).

1.2.Koleksiyonculuk Kültürü

Porselenin sosyo-ekonomik boyutu olduğu için, porselen nesne olarak dönemin soylu kişileri tarafından biriktirilmiştir. Bir prestij nesnesi olarak kullanılmıştır. Porselenin meraklıları koleksiyon oluşturmuşlar ve bunları çeşitli platformlarda sergilemişlerdir. Porselen odaları ve kabinetleri yaptırılmıştır. Porselenin kültür nesnesi olarak nişlerde, porselen odalarında ve kabinetlerde yer alması, dönemin soylu kişilerinin de isminin bilinmesini ve günümüzde de hatırlanmasını sağlamıştır. Doğudan batıya porselen kültür nesnesi olarak incelendiğinde, konuyla ilgili farklı örneklerle rastlanmıştır.

Doğu toplumlarına bakıldığında, Çin’de Song dönemi porselenlerinin koleksiyoncuların ilgisini çektiği ortaya konulmuştur. Hatta ipek üretiminin ötesine geçtiği ve farklı ülkelere ulaştığı dile getirilmiştir (Ropp, 2010: 79). Bunun dışında Çin kültüründe, porselen kırıkları ile de zengin koleksiyonlar yapılmaktadır. Farklı hanedanlık dönemlerinden kalma porselen kırıklarının satıldığı pazarlar kurulmaktadır. Bu pazarların pazartesi günü olduğu belirtilmiştir (Antique market, 2007, web).

Resim-58: Porselen Kırığı Pazarı, Çin

Kaynak: (Bernault, 2014, web, Anne Gerritsen on China)

Başlangıcı Çin olan porselen geleneği Japonya ve Kore’de yaygınlaşmış ve bu ülkelerde pek çok koleksiyonerin ilgisini çekmiştir.

Batı toplumlarına bakıldığında pek çok kralın ve kraliçenin tutkunluk derecesinde porselen koleksiyonerliği yaptığı bilinmektedir. Bunların arasında Alman Kralı August, Kraliçe Mary, Madame de Pompadour gibi isimler en bilinenler arasındadır.

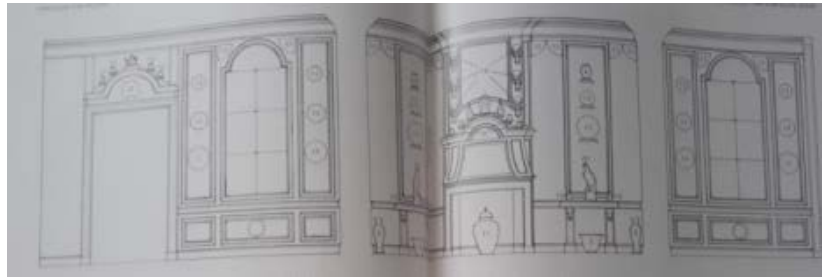
“....on yedinci ile on dokuzuncu yüzyıl arasındaki Avrupa’da, güzel bir tablo oluşturma ötesinde bir anlam taşımaktadır. Güç ittifakı kurmak için kullanılmaktadır” (Shelton, 2003, web). “Portekiz krallarından, Rusya çarlarına, Avrupa prensleri, porseleni toplamıştır” ve bu sebeple “sosyal bir öykünme aracı” olarak anılmaktadır (Finlay, 1998: 172). Bu da porselenin ekonomik boyutundan kaynaklanmaktadır. “Saksonya ve Polonya Kralı 2. August, hükümdarlık döneminin ilk yılında, kraliyet koleksiyonu için 100.000 taler para ödemiştir” (Sandon, 2010: 9).

Bugün Alman Kralı August the Strong’un porselene olan takıntısı ile anılması, Fransa Kralı XIV. Louis’in metresi Madame de Montespan için yapılan porselen odalarının varlığı ile tanınması, Madame de Pompadour’un porselen tutkusu ile hatırlanması, Napoli kraliçesi Maria Amali’nin Capodimonte sarayı ile bilinmesi ve Prusya Kraliçesi Sophie Charlotte’nin Charlottenburg sarayı ile anılmasının ve hafızalarda yer edinmesinin sebebi ekonomik değeri yüksek olan porselen nesnesidir. Ekonomik değeri bu derece yüksek olan porselen, sarayların gurur kaynağı ve prestiji olmuştur. Değerli olan porselenin toplanması porselen odaların oluşmasını sağlamıştır (Campbell, 2016: 111).

Araştırmanın bu bölümünde, Dresden’deki Yeni Japon Sarayı, Napoli’deki Portici sarayı, Aranjuez ve Madrid’teki porselen odaları, Charlottenburg porselen odası, Letonya’daki Rundale Sarayı, Bruno’daki Dubksy Sarayı, Oranienburg Sarayı, Viyana’daki Schönbrunn Sarayı, Weissenstein’deki porselen kabineti, örnek olarak gösterilmiştir. Kral Augustus’un porselene olan takıntısı pek çok kaynakta dile getirilmiştir. “Yeni Japon Sarayı’nın, Avrupa’daki herhangi bir saraydaki Çin porseleni odasından büyük olması gerektiği, ...” Kral Augustus’un arzusudur. Bu sebeple kral “renkli zemin ve beyaz rezervlerle dekore edilen” Fondporzellan olarak adlandırılan,

tutkusunu geliştirmiştir (Sandon, 2010: 24). Sarayın planı ile porselenlerin yerleşimi ilişkilendirilmiştir. Saraydaki porselenler, oldukça etkileyicidir.

Örneklemlere geçmeden önce koleksiyon kültürüyle doğrudan bağlantılı modern odalardan biraz bahsetmek gerekirse, Wunderkammer(nadire kabinesi) olarak isimlendirilen bu odalar, genellikle egzotik, ‘‘man-made’’ (insan yapımı) sanat eserlerinin biraradalığını ve koleksiyonculuk kavramını bizlere sunmaktadır (Yonan, 2016: 71). Elit kesim, bu odalarda birbirinden farklı nesnelerin koleksiyonunu yapmaktadır (Agamben, 2013, web, E-skop). Harikalar odası olarak da adlandırılan bu odada, seçilen objeler rastgele yerleştirilmektedir. Yaşam biçimleri ile yakından ilişkisi olduğu, bir çeşit ‘‘bellek kaydı’’ olduğu dile getirilmiştir. Bu odalardaki nesneler, kişilerin ekonomik durumunun algılanmasını sağlamaktadır. Deniz kabuklarından, heykellere kadar farklı örnekler görmenin mümkün olduğu aktarılmıştır (Börekçi, 2012, web, Egoistokur). Porselen de, bilindiği üzere sedef gibi parlayan deniz kabuklarından ismini almıştır. Parlaklığı, şeffaflığı, ihtişamı ile kültür harikasıdır. Porselen odalarında, birbirinden güzel porselenler sergilenmektedir. Muhtemelen Harikalar Odası kültüründen doğan Porselen odaları, koleksiyon kültürünün önemli bir parçasıdır ve dönemin sosyo-ekonomik koşulları hakkında fikir vermektedir.

Resim-59: Porselen Odası izimi

Kaynak: Ayers, Impey, Mallet, 1990:136

Resim-59’da bir porselen odasına ait çizime yer verilmiştir. Çizime göre bu odada, Arita işi porselenlerin, Kakiemonların, İmari işlerinin ve Çin İmari işlerinin bulunduğu görülmektedir. Tabaktan, şişeye, aydanlıktan sosluğa kadar pek çok farklı porselen, odada yerini almıştır (Ayers, Impey ve Mallet, 1990: 136).

Resim-60: Capodimonte Müzesinden bir görünüş

Kaynak: (Design and decorative arts at the Museum of Capodimonte, t.y, web, Eventinapoli)

Resim-61: Napoli'deki Porselen Odasından detay, İtalya

Kaynak: (Naples, 2016, web, Thepraser)

Napoli'deki Portici Capodimonte Kraliyet Sarayı geçmişin tasarımını betimlemektedir. "Napoli kraliçesi Maria Amali için 3000 adet sırlanmış Capodimonte porselen süs tabağının sarayda kullanıldığı" dile getirilmiştir (Hildyard, 2009: 64, 65). Saraydaki odaların "Chinoiserie temaları için tipik süslemeli beyaz porselenle kaplandığı" belirtilmiştir (Design and Decorative Arts, web, t.y., Eventinapoli). Yukarıdaki görsellere bakıldığında porselenin ne kadar detaylı işlenmiş olduğu görülmektedir.

Resim-62: Schlossmuseum (Saray Müzesi), Oranienburg, Almanya

Kaynak: (Neas, 2014, web, Thepeakofchic)

Prusya'nın I. Frederick'inin annesinin oryantal porselen koleksiyonu miras yolu ile kaldığında, Oranienburg sarayını yeniden yapmıştır (Hildyard, 2009: 65). Sarayda 17. Ve 18. Yüzyıldan Doğu Asya porselenlerine yer verildiği aktarılmıştır (Schlossmuseum Oranienburg, t.y, web, Museumsportal).

Resim-63: Madrid'teki porselen odasından detay

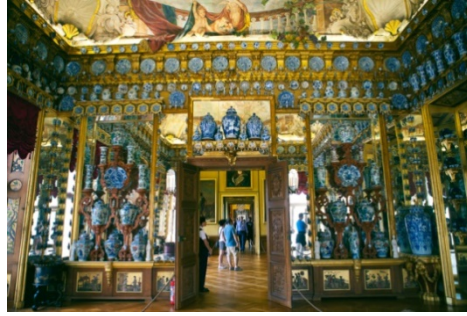
Kaynak: (Porcelain Room Palacia Real, 2012, web, Loveisspeed)

Resim-64: Madrid Kraliyet Sarayı, Porselen Odası

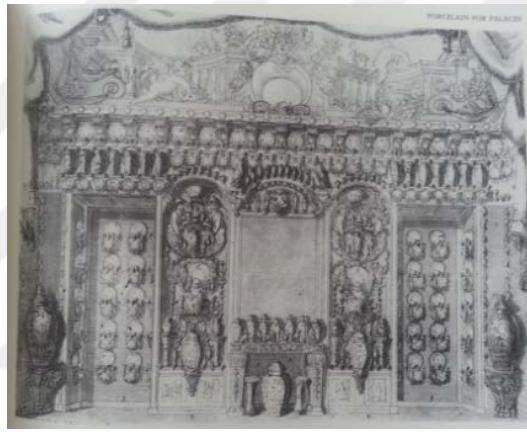
Kaynak: (Porcelain Room Palacia Real, 2012, web, Loveisspeed)

Resim-63 ve 64'te Madrid'teki porselen odasından detay verilmiştir. Duvarlar, tavanlar renkli porselenlerle süslenmiştir. III Charles, bu odayı porselenler için hazırlamıştır. Oda 1771 yılında bitirilmiştir. Porselen odadaki porselenlerin üretiminin Kraliyet Porselen Fabrikası tarafından yapıldığına değinilmiştir (Moran, t.y., web, Thecrownchronicles). Yukarıdaki resimde figürlerin ne kadar canlı olduğu, renklerin ne kadar ihtişamlı olduğu dikkat çekmektedir. Aranjuez Kraliyet Sarayı, porselen açısından oldukça önemlidir. Buradaki odada "sıva tavan ve daha hareketli figürler ve daha güçlü bir anlatım hissi uyandıran, Asya'nın özelliklerini içeren vinyetler (süsler) yerine porselenin kullanıldığı" ifade edilmiştir (Schulz, 2016: 187). Porselen Odanın duvarları ve tavanı Çin usulü seramik ile süslenmiş olup, Çin Halkını, kuşları, çiçekleri ve bitkileri tasvir ettiği belirtilmiştir (Worldisnice, 2009, web, Flickr). Oldukça görkemli olan bu porselen odasının görsellerine dikkatlice bakıldığında dönemin yaşam biçimlerine gönderme yapıldığı söylenebilir. İtalyan sanatçılar tarafından yapıldığı aktarılmıştır. "Bu odanın tamamen Madrid'deki Fábrica del Buen Retiro'nun (Buen Retiro Fabrikası) porselen tabaklarıyla kaplı olduğu", "arka planın beyaz olduğu", "renkli çelenklerle dekore edildiği, Çin ve egzotik temalarla kabartmalar yapıldığı" belirtilmiştir (Royal Palace of Aranjuez, t.y., web, InSpain).

Resim-65: Charlottenburg Sarayı Porselen Odası

Kaynak: (Theodora, 2014, web, Wordpress)

Resim-66: Charlottenburg Porselen Odanın Gravürü, Berlin, Prusya Kültürel Sahipliği, Sanat kütüphanesi

Kaynak: (Ayers, Impey, Mallet, 1990: 61)

Verilebilecek bir diğer örnek ise Almanya'daki Charlottenburg Sarayıdır. Bu sarayda porselen kavanoz ve vazolara yer verildiği görülmektedir. “Vazoların ise köşedeki kaidelere dayandığı” dile getirilmiştir. Bu odada Çin ve Japon porselenlerinin belli bir uyum içerisinde yerleştirildiği dikkat çekmektedir (Impey, 1990: 60, 61). Resim-65’te Charlottenburg Porselen Odasına baktığımızda, porselene tutkusunun ne kadar yoğun olduğu anlaşılmaktadır. O Dönemdeki soyluların, mavi- beyaz porselenlere verdiği değer üzerine bir kez daha düşündürmektedir. Resim-66, porselenlerin dizilimi ile ilgili fikir vermektedir. Porselenler birbirini tamamlayıcı şekilde yerleştirilmiştir. Porselen koleksiyonuna güzel bir örnektir.

Resim-67: Charlottenburg Sarayı, Porselen Kabinet

Kaynak: (Hen Magonza, ty, web, Hiveminer)

Resim-67’de ise iki kişinin tek bir mavi beyaz porselen kaseyi havaya kaldırdığı görülmektedir. Porselenin yüksekte olması, ona verilen değerin göstergesi olabilir. Mavi beyaz porselenler oldukça büyüleyicidir. Yüzlerce porselenin izleyiciye ulaşmasını sağlayan bu odalar adeta birer kültür taşıyıcısıdır. Charlottenburg Sarayı porselen odası, içerdiği porselen nesneleriyle, belki de bugün en önemli koleksiyonculuk belgesidir.

Resim-68: Oval porselen odası, Rundale Sarayı Müzesi

Kaynak: (Oval Porcelain Room, web, t.y, Rundale Palace Museum)

Rundale'deki porselen odasında ‘‘Uzakdoğu Asya Vazolarına’’ yer verilmiştir. ‘‘ 17. ve 19. Yüzyıl Çin ve Japon vazoları, bina ile tutarlı boyut ve görünümde, Altın Salon ve Beyaz Salon'un yanı sıra iki porselen odasında sergilendiği’’ aktarılmıştır (Oval Porcelain Room, web, t.y, Rundale Palace Museum). Buradaki Uzakdoğu Asya Koleksiyonu oldukça değerlidir. Kırmızı ve altın sırlı vazolarla, mavi kobaltlı vazo örneklerine burada rastlamak mümkündür. ‘‘Oval odanın yemek odalarını tamamladığı’’ söylenmiştir. ‘‘Porselen kabinet, Altın Salonun ihtişamına zıtlık olarak tasarlanmıştır’’ ve ‘‘odada otuz dört dekoratif konsol üzerine yerleştirilmiş oryantal porselen vazolar sergilenmektedir’’ (The Staterooms, t.y, web, Rundale). Bu muazzam koleksiyonlarda doğunun mistisizmi hissedilmektedir.

İngiltere’de ise ‘‘bazı evlerde porselen ürünlerin ağırlıklı olduğu veya koleksiyonunun yapıldığı özel odalar tasarlandığı’’ aktarılmıştır (Türkel, 2016: 54).

Koleksiyonculuk kültüründe porselen odalarının ve porselen kabinetlerinin yeri oldukça önemlidir. Porselen kabinetleri, Avrupa ile egzotik doğunun kültürel

harmanlanmasının örneğidir ve elitlik göstergesidir (Yonan, 2016: 78). Uzakdoğu porseleninin ezici bolluğu ile ziyaretçileri etkilemek amacıyla porselen kabinetler oluşturulmuştur. Porselenlerin satın alınması, “ aynı zamanda krallığın uluslararası ilişkilerinin derecesi ile simgelendirildiği” dile getirilmiştir (Scharmann, 2005: 12, 21). Bu durum da porselen odalarının ekonomik birer gösterge olduğunu simgelemektedir. 17. Yüzyıl sonlarında Avrupa’da soylu saraylarda moda olduğu dile getirilmiştir. Kraliyet evlerinin iyi porselen ürünleri, 18. Yüzyılın ilk yarısındaki Meissenin porselenleri, Sèvres porselenleri ve Çin porselenlerinin kabinlerde yer aldığı aktarılmıştır. “Koleksiyonun büyük bir kısmı Kraliyet Kopenhag Porselen Fabrikası'ndan, en önemlisi ünlü Flora Danica setinden oluştuğu” aktarılmıştır (Porcelain Cabinet, t.y.,web, Kongernessamling Rosenborg).

Resim-69: Brunn'deki Dubsky Sarayı, Porselen Odası

Kaynak: (Franz, t.y., web, mak-sammlung)

Resim-69’da ise Dubsky Odası örneklendirilmiştir. MAK (Sanat ve Endüstri Müzesi), Brno'nun Dubsky Sarayına ait porselen odası ile Viyana'da porselen üretimi için önemli rol oynadığı belirtilmiştir. “Donald Judd'un MAK Barok Rokoko Klasizm vitrinde tasarladığı salonda görülebilen "Dubsky Odası", Avrupa porselenleri ile donatılmış ilk odalardan biri” olduğu açıklanmıştır (Franz, t.y., web, Mak-sammlung). Porselen koleksiyonculuğu kültüründe yerini edinmiş, sosyo-ekonomik bir nesnedir. Porselen odaları bunun en güzel örneğidir.

Resim-70: Porselen Odası, Versay

Kaynak: (Schmidt, 2013, web, Blogspot)

Resim-70’te Versay’daki porselen odası örneklendirilmiştir. XIV. Louis bireysel zevkleri için sarayın içerisinde odalara yer vermiştir. Bu odalarda da özel sanatsal koleksiyonlarını sergilediği bilinmektedir. 1764 yılından önce çocuk Mozart’ın burada konser verdiği aktarılmıştır (The Kings’ Private Apartments, t.y., web, Chateau de Versailles). Burada muazzam güzellikteki porselenler yer almaktadır. “”Porselen Odası" lakabı, XVI. Louis'nin yıllık bir eğlencesine atfedilmektedir. Her Noel Louis XVI, Sevr'den yeni porselenleri sunmak için bu odayı kullanır - bu parçalar hala en seçkin mobilya parçaları olarak kabul edilir ve son derece pahalıdır” (Schmidt, 2013, web, Blogspot).

Resim-71: Weissenstein Sarayı, Schönborn Sanat koleksiyonları

Kaynak: (Schloss Weißenstein t.y, web, Pinterest)

Resim-71'deki porselenlere bakıldığında porselenin kademeli olarak büyük aynaların yanına yerleştirildiği görülmektedir. 1728 yılındaki gravüre göre ise koleksiyonda ‘’minyatür kavanoz ve şişelerin olduğu’’ aktarılmıştır. Burada bulunan koleksiyonun, porselen odasından daha eski olduğu söylenmiştir (Impey, 1990: 62). Tipik bir chinoise ekipmanı olan ahşap paneller ve mavi ve beyaz boyalı ahşap oyma çerçeveler yer almıştır (Porzellanzimmer, t.y, web, Schoenbrunn). Asya'nın egzotik havası işlenmiştir.

Resim-72: Santos Sarayındaki Porselen Odası

Kaynak: (The Porcelain Room in Santos Palace, t.y, web, Xamou)

Resim-73: Santos Sarayı porselen tabak kaplı tavan

Kaynak: (Hammond, 2018, web, Newyorksocialdiary)

Resim-72 ve Resim-73'te Santos Sarayından örneklemeler yapılmıştır. Mavi-beyaz porselenlerden oluşan, altın renk ile detaylandırılmış piramit tavan oldukça dikkat çekmektedir.

Lizbon'daki De Santos sarayında 16. Yüzyıldan kalma ithal edilmiş porselenler olduğu belirtilmiştir (Campbell: 2016, 111). Porselenlerle kaplanmış piramid tavan, Çin ve Portekiz'in kültür ve ticari ilişkilerinin bir sonucudur. Tavanda 250'den fazla porselenin yer aldığı belirtilmiştir. "Portekizliler Çin porselenlerini Avrupa'ya getirdiğinde, Conceição Sousa'ya göre çok değerli bir egzotik ürün olarak kabul edilmiştir. Gümüşün eşdeğeri bir lüks nesnesidir. Bu nedenle, elit için porselen ve porselen sofrta takımlarına sahip olmak, sosyal statünün bir ifadesidir." (Aranda, 2015, web, Macaomagazine) Buradaki koleksiyon, 16.yüzyıl ve 18. Yüzyıl arasında Çin ve Avrupa arasında bir kültür ve ticaret akışının olduğuna işaretler (The Porcelain Room in Santos Palace, t.y, web, Xamou). Bu koleksiyonun dolaylı yoldan küreselleşmeyi beraberinde getirdiği de dile getirilmiştir (Blue on Gold, 2015, web, Museudearteantiga). "Portekiz, Çin'e deniz yoluyla ulaşan ilk batı ülkesidir" (Xinhua, 2015, web, China). Bu noktada, De Santos sarayındaki porselenlerin doğu ve batı arasında bir köprü oluşturduğu söylenebilir.

Koleksiyon kültüründe değinilmesi gereken bir diğer tema ise, mobilyalarda porselenin kullanılmasıdır. Modern toplumumuzda, mobilyanın en önemli unsuru kullanışlı olmasıdır. Ancak geçmiş yüzyıllara baktığımızda, kraliyet evleri, asil aileler ve zengin tüccarların duruma farklı gözle baktığı görülmüştür. Ev sahipliği yapan ülkelerin, konuklarına daha gösterişli, daha zengin, daha asil ve daha estetik gözükme istemeleri, mobilyalarını daha gösterişli seçmelerine sebep olmuş, bu sebeple soylu kişiler mobilyalarında porselen kullanmayı tercih etmişlerdir. Üst düzey grupta kabinet ya da Sekretare olarak adlandırılan bu eserlerde porselen tabaklar kullanıldığı dile getirilmiştir. Bu ürünler porselen sayesinde statü sembolü olarak değerlendirilmiştir. "Seçilmiş mobilyalar sosyal prestij için şart değildir, ama iyi bir yatırımdır." Ayrıca gelinin çeyizinin kayıtlarında, gelecekteki evi süsleyen ve değerini yükselten mobilyalar vardır" (Linley, Cator, Chisslet, t.y, web, 20).

Resim-74: Andrea Brustolon, La Forza (Gücü simgeleyen Konsol), Venedik

Kaynak: (Consolle con Allegoria della Forza, t.y, web, Arte)

Verilebilecek bir diğer örnek ise, Resim- 74’te gösterilen Andrea Brustolon’un vazo standıdır. La Forza isimli bu standt, “...Venier ailesinin egzotik porselenlerini gösteren, bir mobilya ya da heykel olarak sınıflandırmaya meydan okuyan, kendini gösteren bir nesnedir”, “...toplama ve sergileme üzerine kurulu kültürel kimliği” vardır (Campbell, 2016: 108). Vazolarda Avrupa porselenlerinin egzotik havası oldukça dikkat çekmektedir. Doğu ve batının kültürlerarası buluşması söz konusudur. Güç alegorisinden, Herkül’e ve Piazza Novana Çeşmesine bir gönderme yapıldığından bahsedilmiştir. Orta kısımda çıplak ve zincirlenmiş karakterler yer almıştır (Nuk, 2016, web, Le Muse). Porselenin üst kısımlarda yer alması, porselenin önemsendiğinin göstergesidir. Bu noktada, anlatım olarak porselenin güçlü bir dili olduğu söylenebilir.

“Fornimento Venier ise Venier sarayı için, Venedikli patrik Pietro Venier’in koleksiyonundan 30 Çin ve Japon porselenini göstermek için yapılmıştır. “ Pagan Hades canavarı ve Christian Hell en alt seviyede, porselen ise zirvededir. Bu düzenleme porselenin önemini vurgulamaktadır. Hesperides’in altın elmayı koruması, ölümsüzlük, şans ve ün teması ile ilişkilendirilmiştir (Campbell, 2016: 108, 111, 112).

Bu bölümde kraliyet aileleri için yapılan mobilyalar da örneklendirilebilir. Porselen bir prestij nesnesi olduğu için dönemin soyluları porselene karşı özel bir ilgi duymuş ve porselen koleksiyonculuğu yapmışlardır.

Resim-75: Louis XVI Stili İyi Bir Antika "Sevres" Porselen ve ortasında Louis XVI büstü yer alan, yanlarında 17 oval porselen madalyonun yer aldığı portreler olan Yıldızlı Bronz Monteli Merkez Masa

Kaynak: (Marinni, 2009, web, Rossia)

Resim-75'te XVI. Louis'in büstü merkezde yerini almıştır. Yanlarda ise 17 adet madalyon olduğu görülmektedir.

Resim- 76: Sèvres porseleni Büyük Komutanlar Masası, 1806-12. (Kraliyet Koleksiyonu)

Kaynak: (Collectors, t.y.,web, The French Porcelain Society)

Resim-76'da Kraliyet Koleksiyonundan örnek verilmiştir. ‘‘IV. George, ilk kez Sèvres porselenini 21 yaşında satın almıştır ve ölümüne kadar toplamaya devam etmiştir. ‘‘Porseleni saraylarını süslemek için kullandığı aktarılmıştır. ‘‘1789'daki Fransız devriminden sonra kraliyet saraylarından sanat eşyalarının satışı, kralın şimdiye kadar yapılmış en olağanüstü Sèvres porselen parçalarını elde etmesini sağlamıştır’’ (Collectors, t.y.,web, The French Porcelain Society).

1.3. Ekonomi Nesnesi Porselen

Mills(2004:238) prestijli emtia gruplarının birkaç ortak parametreye sahip olduğunu keşfetmiştir: ‘‘Ekonomi iktidarın temelidir. Prestijli emtiaların değış tokuşu merkezileştirilmektedir. Hiyerarşik olarak örgütlenmiş toplumlar ve bu değış tokuş çoğunlukla, malların üretimini ve dağıtımını kontrol eden seçkinler arasında gerçekleştirmektedir’’ (Mills’ten aktaran Mann, 2016: 9). ‘‘Kısaca, meta haline getirilmiş bir nesne evrensel olarak kabul edilmiş bir değere sahiptir; Ona izin veren bir değeri takas ekonomisinde işlem görecektir veya para değışim ekonomisinde satılacaktır’’ (Mann, 2016: 11). Porselen sosyo-ekonomik boyutu olan ekonomi nesnesidir. Değerli olduğu için kimi zaman ressamların resimlerine konu olmuş, dönemin yaşayış biçimlerini aktarmıştır. Böylece, ticarete porselenin önemi vurgulanmıştır. Porselen sanatı, batının doğudan etkilendiğini ve ekonomiyi etkilediğini göstermiştir.

‘‘ Avrupalılar Çin’den porselen ithal etmiştir. İlk olarak 16. yüzyılda Çinliler Portekizlilerle kendi özel şartnamelerini oluşturmuşlar ve durum Hollanda ve İngilizleri de içine alarak 17. yüzyıl başlarına kadar devam etmiştir. Qing Hanedanlığı’nın kurulmasıyla (1644- 1911) batıya yapılan ihracat bir ölçüde genişletilmiş ve ticarete büyük bir sıçrama yapılmıştır’’ (Birben, 2011: 29).

Ekonomiyi derinden etkileyen porselen, doğu ve batı arasında kültür alışverişini de sağlamıştır. Bu bölümde ihracat nesnesi olarak üretilen porselenler anlatılacaktır. Alt bölümlerinde ise porselenin takas nesnesi olarak, para olarak ve kumar fişisi olarak kullanılmasından bahsedilecektir.

Resim-77: Tanrılar Festivali 1514/1529, Giovanni Bellini

Kaynak: (The Feast of the Gods, t.y., web, National Gallery of Art.)

Resim-77'ye bakıldığında, ressamın Yunan mitolojisindeki kahramanlara ve mavi-beyaz porselenlere yer verdiği görülmüştür. Tanrılar Festivali isimli bu tabloda, ziyafet sırasında porselenin kullanılması dikkat çekmektedir. Bu durum porselenin sosyo-ekonomik değerinin yüksek olduğunun ve porselenin ticarete ekonomik bir nesne olduğunun göstergesidir. Sanat tarihinde ziyafeti konu edinen pek çok tablo yapılmıştır. Ancak buradaki dikkat çekici unsur Çin'den Avrupa'ya ithal edilen mavi-beyaz porselenlerdir (Sanat Tarihindeki En Ünlü, 2018, web, Yurt Gazetesi).

Resim-78: Kinrande işi

Kaynak: (Kinrande Wares, t.y., web, Chinese Antiques)

Porselen kimi zaman ihracat nesnesi olarak yer almıştır ve ekonomik değeri olduğu için ticareti etkilemiştir. Kinrande (gold brocade) porselenlerinin Japonya'ya ihraç edilmek amacıyla üretildiği ancak Orta Doğu tüccarları arasında da önemli bir

yerinin olduğu söylenmektedir. Jiajing döneminin Kinrande porselenlerinde imparatorluk saltanat işaretlerinin, şans ve servet gibi farklı içeriklerde mesajlara yer verildiği aktarılmıştır (Kinrande Wares, t.y., web, Chinese Antiques). Kinrande porselenleri, “kinran” ismiyle bilinen, altın rengiyle işlenen kıymetli kumaşlardan esinlenerek üretilmiştir (Balyemez, 2018: 818).

Resim-79: Çin porselen tabağı, Swatow işi

Kaynak: (Chinese Porcelain Dish, t.y., web, Philip Carrol Antiques.)

Swatow işleri, ihracat nesnelere örnek olarak verilebilecek başka bir gruptur. Swatow işlerinin, “Güneydoğu Asya, Endonezya ve Japonya’ya ihraç edildiği” dile getirilmiştir (Medley, 2006: 234). Dekorü ile pek çok koleksiyoneri etkilediği belirtilmiştir (King, 2015, web, Koh-antique). “Bu ismin Güney Çin eyaleti Guangdong eyaletinin Shantou limanından geldiği” ifade edilmiştir. Araştırmalar Swatow işlerinin üretilmesinin sebebinin ihracat olduğunu göstermektedir. Ancak, tek ulaştığı yerin Asya olduğu belirtilmiştir. Swatow işlerinin “Avrupalı tüccarlar, -Hollandalılar, Portekizliler ve İspanyollar- tarafından da Asya ticareti için talep edilmekte olduğu” ve “ bu ürünlerin Güney Doğu Asya’da kolaylıkla satıldığı, yüksek bir fiyat alındığı” (Ströber, t.y: 4) ifade edilmiştir. Swatow işlerinde, tabaklarda deniz yolculuğu tasviri dikkat çekmektedir. Tasarımda ışınlar ve deniz gülü (marine rose) adı verilen yelkenler kullanıldığı aktarılmıştır (Ströber, t.y: 33). Resim-79’da mavi-beyaz Swatow işi örneklendirilmiştir.

Resim-80: Arita ihracat işi (solda) ve Nabeshima tarzı Kyushu Seramik Müzesi

Kaynak: (Arita, Imari and Karatsu, 2014, web, Japan Monthly Web Magazine)

Japonya'ya bakıldığında, Arita işleri örneklendirilebilir. “İhracata yönelik Arita eşyaları Avrupalıların zengin zevklerine hitap etmek için renkli resimler üzerine altın yaprak parçaları uygulanarak yapılmıştır” (Arita, Imari and Karatsu, 2014, web, Japan Monthly Web Magazine).

Resim-81: Kutani işi

Kaynak: (Kutani ware, 2014, web, Japan Brand)

Kutani işlerinin de batı ülkelerine ihraç edildiği dile getirilmiştir. Canlı renkleri ile dikkatleri üzerinde toplamaktadır. Mavi, yeşil, kiremit kırmızısı ve sarı renklerin harmanlanması ile oluşmuştur. Tasarımlarda cesur çizgilere yer verilmiştir. Meiji döneminde popülerlik kazanmıştır. Endüstrinin hareketlenmesini sağlayarak ülke

ekonomisine katkıda bulunmuştur (Kutani ware, 2014, web, Japan Brand). Batı pazarını önemli ölçüde etkilediği dile getirilebilir.

Resim-82: Hollanda pazarı için Çin ihracat mavi ve beyaz Kraak işi porselen 1690 dolayları, çap: 12,5

Kaynak: (Chinese Export Porcelain, t.y. , web, Dubeys Antiques Wordpress)

“Geç Ming Dönemi’nin Wanli periyodunda porselenin ihraç nesnesi olarak kullanıldığı” aktarılmıştır. 1940’lı yıllarda Çin porseleninin Hollandalılar tarafından sevk edildiği belirtilmiştir (Impey, 1990: 15, 16).

Portekiz ile Asya arasında ticari ilişkilerin olması, ihracat amaçlı nesne üretimini doğurmuştur. Bu nesneler batı için üretilmiştir. Tüm bunlarda ticaret yollarının etkisi büyüktür. Porselen, ekonomi nesnesi olarak değerlendirildiğinde, mavi-beyaz kraak porseleninin ticaretteki görevinin büyük olduğunu araştırmalar doğrulamıştır (Munger and Cooney, 2008, web, Metmuseum). Araştırmalar, Kraak porselenlerinin tarihi önem taşıdığını göstermektedir. Bunun nedeni, Jingezden Mavi-beyaz Kraak porselenlerinin, seri olarak ilk defa üretilip, büyük miktarda dünyaya sevk edilmesidir (Canepa, 2008: 17). Kraak porselenlerine bakıldığında tabak üretiminin fazla olduğu görülmüştür. “Kraak tabakları ortalama 50cm’dir ve bu boyuttakiler Çin’de kullanılmamaktadır.” “Avrupalıların yeme ve içme alışkanlıkları Çin’de yapılan

bardaklardan açıkça görülmektedir''(Fahr-Becker, 1999: 209). Çin'de bu tabaklar kullanılmadığı ve tüketim kültürüne uymadığı için Avrupa'ya ihraç edilmiştir.

Resim-83: Japonya'nın 400 yıllık Geleneğinin arkasında Hirado işi ve Mikawachi Porselen

Kaynak: (Hirado Eggshell Ware, 2016, web, Nipponclub)

Resim-83'te yumurta kabuğu kadar ince olan Hirado işi porselenler örneklendirilmiştir. Bu porselenlerin 1830'lardan beri Hollandalılar tarafından ihraç edildiği aktarılmıştır (Hirado Eggshell Ware, 2016, web, Nipponclub). Hafifliği ve transparanlığı ile dikkat çekmektedir. Avrupalıların gözdesi olmuştur ve bir talep yaratmıştır (Eggshell Porcelain Ware, t.y., web, Wartgalleryny). Bu talebin arkasındaki sebep muhtemelen ince işçiliği ve güzelliğidir.

Resim-84: Çin mavi-beyaz Kraak porseleni Kendi, Ming, Wanli

Kaynak: (Michiels, 2019, web, Rm-auctions)

Bir diğ er örnek ise Resim-84'te gösterilen   in'de İ lami ihracat pazarı için üretilen Kendi isimli kaplardır. Ritüel kabı olarak kullanıldıkları bilinmektedir. İ lerinde içme suyu yer almaktadır. Ritüellerde kullanıldığı için bu kaplar kutsallıkla da bağı tırılmıştır (Rooney, t.y., web, Rooneyarchive). Güney Doğı Asya'ya ihraç için yapıldığı aktarılmıştır (Underglaze Blue Ming Dynasty, t.y, web, Michael Backman Ltd.).

   Ming Hanedanı döneminde, 16. yüzyıl başında Müslümanlara yönelik ürünler verilmeye ba lanmıştı . Bu dönemde, Orta Doğı'da kullanılan metal kapların biçimleri porselene uyarlanmış ve bu porselenlerin  zerine Arap harfleriyle Kur'an'dan ayetler işlenerek söz konusu kaplar İ lam ülkelerine ihraç edilmiştir   (  in ve Japon Porselenleri, 2019, web, Topkapı Sarayı). Dini semboller kullanılarak yaratılan ürünlerin pazar payı oldukça yüksektir. Bu noktada bu ürünlerin, sosyo-ekonomik getirisinden söz edilebilir.

Resim-85: İmari Porselen Leğ n İbrik

Kaynak: (İmari Porselen Leğ n İbrik, 2018, web, Artamonline)

Osmanlı pazarı için özel porselen ibrik üretimi yapıldığı bilinmektedir. Resim-85'te örneklendirilen İmari ibrikte, beyaz zemin üzerindeki kırmızı ve mavi renklerin yoğ nluğı dikkat çekmektedir. İmari ibriklerinin de Osmanlı pazarını ekonomik olarak etkilediğı söylenbilir.

Resim-86: Kakiemon Filleri, Japonya'dan porselen

Kaynak: (Kakiemon Elephants, t.y, web, Sites Google.)

Resim-86'da gösterilen porselen filler, Japonya'nın komşuları, Çin ve Kore ile olan güç mücadelelerinin sonucudur. Ayrıca, on altıncı ve on yedinci yüzyıllarda kurulan Asya ve Batı Avrupa arasındaki doğrudan ticaret bağlantılarının etkisini de göstermektedirler. Fillerin semiyotik olarak "gücü, kehaneti" sembolize ettiği, Japonya'dan Avrupa'ya gönderildiği ifade edilmiştir (Kakiemon Elephants, t.y, web, Sites Google).

Batıya bakıldığında, John Sandon, "özellikle Türkiye ve Fransa'da ihracatın önemli olduğunu" vurgulamıştır, Türkiye'de kahve fincanlarında etkili olduğuna, Fransa'da ise doğuya özgü, oryantal, üslupların önemine değinmiştir (Sandon, 2010: 32). "Fransa'dan Türkiye'ye külliyetli porselen ihraç edildiği" aktarılmıştır (Kocabaş, 2015, web, a-Arthillgroup). Bir başka örnek ise Viyana'dan verilebilir. "...Viyana porselen eserleri, ticarî birer meta haline gelmiştir" (Oral, 2009: 71). "18. yüzyılda Osmanlı devleti, Viyana porselenlerinin başlıca alıcılarından. 1784'te Kont Konrad von Sorgenthal'in, Viyana Porselen Fabrikası'nın idaresine geçmesiyle Türk zevkine yönelik üretimler gerçekleştirilmiştir" (Oral, 2009: 72).

Porselenin ekonomi nesnesi olarak ne kadar etkin olduğu bu bölümde farklı örneklerle desteklenmiştir. Porselen, ticarete konu edinmiş, sosyo-ekonomik boyutu olan bir kültür nesnesidir. Günümüzde de, ihracat emtiaları, antikaların satışıyla yerini almıştır.

1.3.1 Takas Nesnesi Porselen

Tarihte porselenin takas nesnesi olarak da kullanıldığı görülmektedir. Örneğin, Song döneminde porselenler takas nesnesi olarak kullanılmıştır. “Erken Xi Xia, Song Hanedanlığında takas ilişkilerini sürdürmüştür. Songshi'nin "Shihuozi-Xia-Ba" bölümüne göre Kuzey Song, MS 1007'de Shaanxi eyaletindeki Bao'an Jun'daki Xi Xia ile sınırlarında bir takas pazarı kurmuştur” (Kessler, 2012: 74). Yunne Zhou bölgesinde yapılan çalışmalar, “değerli seramiklerin, M.S 12. Yy'da Song Hanedanlığı tarafından üretilen mavi-beyaz porselenlerle takas edildiği” belirtilmiştir (Kessler, 2012: 80). “Çinliler ipek, porselen, renkli cam, boncuk ve demir eşyalarını, kenevir bezi, kaplumbağa kabukları, inciler ve Filipinlilerin sarı mumu ile değiştirmişlerdir” (Jia, 2012, web, Globalsecurity).

Resim-87: 1675 – 1700 Sır altı mavi boyalı porselen kap, Jingdezhen

Kaynak: (Pair of Dragon Vases, t.y., web, Royal Collection Trust)

“Prusya Kralının, babasının vazolarını ve yüzden fazla oryantal porseleni, 600 Saksonya askerinin atlı alayı ile, değiştirdiği” aktarılmıştır. Bilinen nedenlerden dolayı bu vazo “kahramanlık (dragoon) vazosu olarak bilinir ve bunlardan bazıları bugün Dresden’de görülebilir” (Sandon, 2010: 19). Porselen o kadar kıymetlidir ki, değerini vurgulamak için askeri güç ile değiş tokuş yapılmıştır. Avrupa’daki krallar, porselenin dış ticarete önemli bir nesne olduğunu ve dahası sanat anlayışı olduğunu belirtmiştir

(Broomhall, 2011, web, The University of Western Australia). Resim-87’de dragon (ejderha motifli) porselen kap örneklendirilmiştir. Form uzun olmasıyla ve ovallığı ile dikkatleri üzerine toplamaktadır. Kapağı kubbelidir. Mavi üzerine beyaz, beyaz üzerine mavi renk işlenmiştir. Nilüfer çiçekleri ve ejderha resimleri dikkat çekmektedir. Ordunun, gücü simgelemesi nedeniyle dragon (yani ejderha olarak isimlendirildiği için), bugün bu vazolar Dragoon olarak anılmaktadır (Nilsson, 1999, web, August the Strong Dragoon Vase).

“19. yüzyıla ait arşiv belgelerinde, son dönem ziyafetlerinde kullanılıp geri verilmek üzere piyasadan Avrupa yapımı sofrta takımları alındığı” , “bu dönemde, konuklar için piyasadan kiralanan sofrta takımlarının, konuklar gittikten sonra çatlak ve kırıkları için tazminat ödenerek geri verildiği” ifade edilmiştir (Baytar, 2007: 34). Bu da porselenin sosyo-ekonomik değerinin göstergesidir.

1.3.2 Porselen Paralar

Porselenin sosyo-ekonomik boyutu altındaki incelenen bir diğer bölüm ise porselen paralardır. 1. Dünya Savaşının bitiminden sonra, hiperenflasyon döneminin başında üretimin gerçekleştiği bilinmektedir. 1921 ve 1922 yılları arasında Meissen Porselen Fabrikası stoneware ve porselen bünyesinden para üretmiş ve bu paralar ticarete kullanılmıştır. “Acil para ya da zorunluluk parası olarak bilinen notgeld isimli bu paralar Almanya ve Avusturya başta olmak üzere, ekonomik kriz durumları ile başa çıkmak için üretilmiştir.” Paraların, “Merkez bankası tarafından verilmediği” dile getirilmiştir. Belirli yerlerde ödeme aracı olarak kullanıldığı ifade edilmiştir (Germany Porcelain Notgeld, t.y., web, Blackmountaincoins).

Meissen fabrikasının ürettiği bazı acil durum paralarının üzerinde Martin Luther’in portresi, yer almaktadır. Bu paraların, Eisenach şehrinin Luther kutlamaları için üretildiği aktarılmıştır. Acil durum paraları, pek çok koleksiyonerin ve turistin dikkatini çektiği için, kişilerin bu paraları istiflediği de belirtilmiştir, bu durumun sonucunda da acil durum para kıtlığı oluşmuştur (Brown, 2017: 32, 33).

Aslında porselen paraların da bir çeşit takas nesnesi olduğu söylenebilir. Takas nesnesinde, orduya karşılık porselen verilirken, porselen paralarda durum metaya karşılık meta olmasıdır.

Bu paraların örneklerini İngiltere’de de görmek mümkündür. Metale ulaşım zor olduğu için porselenden üretilen ve senet yerine geçen paralar, üretici firmaların çalışanlarına verdiği nakit para yerine geçmektedir. Worcester Porselen Şirketinin üretimi olan, üzerinde WPC kabartmalı para örneklerini görmek mümkündür (Dawson, 2007: 194, 195).

Resim-88: Notgeld Meissen Almanya’da üretilmiş Dolaşımda olmayan Beyaz porselen, 1921

Kaynak: (Germany Porcelain Notgeld, t.y., web, Blackmountaincoins).

Resim-88’de görülen para, 50 Pfennig’tir. “Merkez bankası (Reichsbank) tarafından değil, , belediyeler, özel ve devlete ait firmalar gibi diğer bazı kurumlar tarafından çıkarıldığı ” aktarılmıştır (Germany Porcelain Notgeld, t.y., web, Blackmountaincoins). Paranın tasarımının son derece sade olduğu dikkat çekmektedir.

Resim-89: Yıldızlanmış beyaz porselen para, 1924, Freiberg, Almanya

Kaynak: (Ephesus Numismatic, t.y, web, Vcoins)

Resim-89'daki örnekte İsveç anıtı yer almaktadır. 1924 yapımıdır. Beyaz renklidir. Kenarında yıldız kullanılmıştır. (Ephesus Numismatic, t.y, web, Vcoins)

1.3.3. Porselen Kumar Pulu

Porselen sosyo-ekonomik nesne olarak değerlendirildiğinde, tarihte porselenin kumar pulu olarak kullanıldığı da görülmüştür. Porselenin bu sektörde kullanılması oldukça ilginçtir. Porselen kumar pulu örneklerine Siam'da (Bugünkü Tayland'ta) rastlanmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda Siam'da kumar kültürünün çok yaygın olduğu ve ülke ekonomisi ile doğrudan bağlantılı olduğu görülmüştür. Özellikle 1800'lü yıllarda ve 19. Yüzyılda kumarın ülke ekonomisinde etkin rol aldığı belirtilmiştir.

“Modern, kapitalist bir bağlamda kumar genellikle finansal bir işlem olarak tanımlanır” (Warren, 2013: 3). Bu finansal işlem için porselen pullar kullanılmıştır. Porselen pulların tasarımları sahteciliği önlemek için sık sık değiştirilmiştir. Bu pulların şehir içerisinde günlük olarak, bozuk para niyetine de kullanıldığı belirtilmiştir (Ceramic Gambling Token, t.y., web, The British Museum). Yani, sadece kumar pulu olarak değil, gerçek bir ödeme aracı olarak da kullanılmıştır. Bazılarının üzerine Çince, bazılarının üzerinde Tayca yazılar bulunduğu aktarılmıştır. Kumar pullarının Çin'den ithal edildiği dile getirilmiştir. Pullarda tavuskuşu, kaplan, tavşan, balık, ejderha gibi hayvan resimlere de yer verilmiştir (Van Dongen, 2018, web: 15, 20, 21).

Resim-90: Beş adet Tayland Siam Porselen Kumar Fişi

Kaynak: (Vintage Thailand Siam Porcelain, t.y., web, Ebay.)

Resim-90'da rengi kreme kaçan mavi desenli porselen kumar pulları örneklendirilmiştir.

Resim-91: Siyam (Tayland) Eski Kumar Pulu Parası

Kaynak: (Thailand Siam, t.y., web, Worthpoint.)

Resim-91'daki örneklerin 1800'lerin sonlarına tarihlendiği aktarılmıştır. Bu örnekler, Siyam'ın 5 eski kumar jetonudur. Üzerindeki yazılar birbirinden farklıdır.

Resim-92: Tayland'tan porselen kumar pulu örnekleri

Kaynak: (Picserve, t.y, web, Eurseree)

Resim-92'de birbirinden farklı porselen kumar pulları örneklendirilmiştir.

Resim-93: Siyam Porselen Pullarından Örnekler, Malezya Nümismatik Derneği (MNS) kütüphanesinin bir koleksiyonu

Kaynak: (World Tokens Siame, t.y., web, Dniewcollectors Blogspot.)

“Yaklaşık 890 tane farklı Siam porselen kumar pulu olduğu” aktarılmıştır. Resim-93’teki örneklerden anlaşıldığı üzere farklı renkler ve şekiller kullanılmıştır. Dairesel hatlı olanların daha yaygın olduğu görülmüştür. Farklı formlar da kullanılmıştır. Bazılarında ise rölyefler uygulanmıştır. Bu koleksiyonun Malezya Numismatik Derneği’nin koleksiyonu olduğu belirtilmiştir. (World Tokens Siame, t.y., web, Dniewcollectors Blogspot).

Kumarhanelerde çalışanların çoğu Çinliler tarafından yetiştirilmiştir, bu da gelen müşterilerin kökeni hakkında bize bilgi verir. Kumar pulları incenelendiğinde üzerinde Çin kültürüne ait yazılar ve desenler bulunduğu görülmüştür (Ramsden, 1911: 6). Resim-88’den, Resim-91’e kadar kumar pulları ile ilgili farklı görsellere yer verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM
PORSELENİN SOSYO-POLİTİK BOYUTU

İKİNCİ BÖLÜM

PORSELENİN SOSYO-POLİTİK BOYUTU

2.1.Diplomatik Hediye Nesnesi

“Geçmişe başvurmak, bugüne ilişkin yorumlarda kullanılan en yaygın stratejilerdendir” (Said, 2016: 33). Bu sebeple tarihin derinliklerine inmek, geleneğe bakmak, bu çalışmaya büyük ölçüde katkı sağlamıştır.

Porselen, doğudan batıya geçmişten bugüne taşınmış yaşam biçimlerini, zaman içerisinde değişikliğe uğramış toplumları ve toplumların bireylerini yansıtan, bir kültür nesnesi olarak değerlendirilebilir. Porselen, seramik sanatı disiplinin ötesinde onu kullanan kişilerle doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantı kurar, toplumsal olaylarla ilgili anlam kazandırır. “Bugün olduğu gibi, kültürel ve ekonomik güç, geçmişte, hanedanlıkta, ulusal ve uluslararası politikada önemlidir.” “Bunun ötesinde porselen, güzelliğin, “politik, kültürel ve ekonomik savaşın nesnesidir” (Broomhall, 2011, web, The University of Western Australia).

Bu bölümde, porselen siyaset kültürü açısından ele alınacaktır. Araştırmalarımız sırasında porselenin bir nesne olarak, kimi zaman siyasi bir otorite aracı olduğu, kimi zaman savaş ganimeti olarak kullanıldığı, kimi zamansa diplomatik hediyeler aracılığıyla diplomasi üzerinde büyük etkiler oluşturduğu görülmüştür. Porselenin siyaset üzerinde bu derece etkin olması, onun simgesel gücünden kaynaklanmaktadır. Hediye kültürü, basit bir anlam taşımanın ötesindedir. Hediye alan ve hediye veren ülkeler arasındaki siyasi ilişkileri bugün bile anlamlandırmamızı sağlayan, önemli belgelerdir. Regina Krahl ve Maureen Cassidy Geiger’in konu ile ilgili yapmış olduğu çalışmalar, doğudan batıya pek çok ülkede porselenin siyasi bir boyutunun olduğunu, tarih boyunca diplomatik hediye nesnesi olarak kullanıldığını göstermektedir. Topkapı Sarayı’ndaki diplomatik hediye nesnesi porselenler de bu çalışmaya katkı sağlamıştır.

Nesne olarak porselen, kullanım eşyası olmasının, mekanları süslemesinin ötesinde politik bir anlam taşımakta; diplomatik faaliyetleri desteklemek ve ülkeler

arasında bir ağ oluşturmak için kullanılmaktadır. Ülkelerin ekonomik ve politik gücünü gösteren önemli bir simgedir. İlişkileri anlamlandırmamızı sağlayan önemli bir belgedir.

Çin'e bakıldığında, Ming döneminin ilk zamanlarında ağırlıklı olarak tarıma önem verildiği aktarılmıştır. Bu durum, Ming Hanedanlığının ekonomisi ile ilişkilendirilmiştir (Ming Hanedanı, t.y., web, Chinaabc).

“İlk İmparator Hongwu özel ticareti yasaklamış. Çin ürünleri, ülke dışına, ancak geleneksel diplomatik ilişkiler içinde, hediye ya da ödül olarak çıkabilmiştir. Bu çerçevede yapılan ticarete bir ölçüde de olsa izin verilmiştir. Yabancı ülkeler, kendilerine özgü olan ürünleri dostluk göstergesi olarak Çin sarayına gönderirken, Çin İmparatorları da yurt dışında en aranan ürünler olarak başı çeken ipek ve porseleni, yabancı hükümdarlara armağan olarak sunmuştur. Özel yapım olan gemilerin gizli bölmelerinde giden hediyeler normal ticaret malları değildir. Gizli bölmelerde saklanan objeler genellikle İmparator tarafından başka ülkelerin hükümdarlarına gönderilen hediyelerden oluşmaktadır. Bu bölmeye diğer tüm kargolar geçildikten sonra ulaşılır ve bu durum da hediyelerin yer aldığı alanı, geminin en güvenilir yeri yapmaktadır. Gönderilen hediyeler genellikle dostluk, barış adına gönderilen küçük hediyelerden oluşur. Bu hediyeler kral mühürleri, fildişi hançerler, kılıçlar, imparatorluk tarafından üretilen lake kutular ve üzerinde mitolojiye göre sekiz adet ölümsüz varlığın resmedildiği Lu Dong Bing Kaseleridir” (Birben, 2011: 50).

Porselen tekeli olarak bilinen Çin imparatorluğuna bakıldığında, Çin'in farklı dönemlerinden örnekler vermek mümkündür. Örneğin, Yongle İmparatorluğu altındaki Çin porselenleri, hükümdarlık hanesine verilen değer ile ilişkilendirilmiş ve porselenin ekonomik gücünü arttırdığı gibi, diplomatik gücünü de arttırdığından söz edilmiştir. Porselen, diplomatik hediye nesnesi haline gelmiştir ve üstünlük belgesi niteliği kazanmıştır. Porselenin el değiştirdiğinde bile, kuşaktan kuşağa çeşitli mesajlar taşıyabildiğinden bahsedilmiştir. Bu durum, porselenin kırılma bile, tamir edilebilmesi ile ilişkilendirilmiştir. “16. yüzyılda Çin porselenleri sık sık Güney ve Batı Asya'nın üç ana gücü olan, İran'daki Safevi ,Hindistan'daki Babür Devleti (Mughalleri) ve Türkiye'deki Osmanlı Devletleri arasında hem dostça diplomatik sunuşlar şeklinde, hem de savaş ganimeti olarak el değiştirdiği” aktarılmıştır” (Krahl, 2015, web). Yani, porselen adeta bir temsilci niteliğindedir. Siyasi iktidarın kullandığı bir araçtır. Bu aracın siyasi olduğu kadar, ekonomik ve sosyal boyutları vardır.

“Jin hanedanı porseleni yalnızca ticarete değil, aynı zamanda Güney Song diplomatik temsilcilerinin hediyesi olarak satın almıştır. Yanjialiang kavanozu ve Tuoketuo, Xian’daki Xibaita’da bulunan büyük tabaklar muhtemelen misyonlarında Jin sarayına şarap ve meyve hediye etmek için kullanılmaktadır” (Kessler, 2012: 80). 1. James Aceh Sultan Iskandar Muda’dan, Sumatra’da 8 adet porselen tabak hediye almıştır (Finlay, 2012: 172). “Jingdezhen porseleninin Yongle Hanedanlığı altında sıklıkla diplomatik hediye olarak kullanıldığı” aktarılmıştır (Early Ming, t.y., web, Arthitparade). Ming Porselenlerinin, diplomatik hediye rolü kazanarak Çin ve Kore arasında kültürel bir köprü oluşturduğu dile getirilmiştir. “Ming Hanedanı Xuande’nin, Choson Krallığına mavi-beyaz porselen hediye ettiği” aktarılmıştır (Pierson, 2013: 35).

Samarra mavisi olarak anılan, kobaltlı mavi-beyaz porselenler, diplomatik hediye olarak büyük oranda Çin’den ihraç edilmiştir. Mavi-beyaz porselenlerin dini bir takım göndermeleri de vardır. Mavi renk Moğolların atası “puslu mavi kurtu” temsil ederken, beyaz renk, “alageyiği” temsil etmektedir. Bu sebeple bu porselenler özel zamanlarda kullanılmakta ve siyasi olarak kudretli kişilere hediye edilmektedir (Ho, 2019, web, Christies). Çin porselen üretiminde en iyi olduğu için, pek çok Çinli devlet büyüğü, porseleni diplomatik hediye olarak sunmuşlardır. Sanatsal değeri yüksek olan porselenler dönem liderlerinin dikkatini çekmiştir.

Yapılan araştırmalar sırasında, Ming Hanedanının, Osmanlı Devleti ile diplomatik ilişkiler kurduğu ve bu durumda porselen nesnelerin büyük rol oynadığı görülmüştür. Bu rolün en belirgin belgesi bugün Topkapı Sarayı’ndaki Çin Porselenleri Koleksiyonudur. Bu koleksiyon, Çin ve Osmanlı toprakları arasında, karşılıklı olarak sık sık ziyaret gerçekleştiğinin göstergesidir. “Çin’de Ming Hanedanlığı döneminde Konfüçyüsçü değerlerin yeniden canlandırıldığından” ve bu dönemde kültürel ilişkilerin arttığından söz edilmiştir. Osmanlı ve Çin arasında Lumi adı verilen elçiler aracılığı ile kültürel akışın sağlandığı aktarılmıştır (Kırilen, t.y: 224, 229). Osmanlı’nın porselenlere bu derece ilgi duymasında diplomatik ilişkilerin rolü büyüktür. “Saraya sunulan diplomatik hediyelerde, politik yakınlaşma olduğu kadar, ticari ilişkileri yoğunlaştırma niyetini de aramak gerektiği” belirtilmiştir (Yılmaz, 2008: 97). Politika ile ticaret, her ne kadar farklı başlıklar gibi görülse de birbiriyle yakından ilişkilidir.

Osmanlı'nın diğer ülkelerle olan siyasi ilişkisini anlamak adına ilerleyen sayfalarda farklı örnekler verilmiştir. Elbette ki, bu örnekler arttırılabilir. Buradaki amaç, porselenin siyasetteki rolünün ne kadar büyük olduğunu göstermektir.

“Vasfi imzalı iki adet porselen vazo Sultan Abdülhamid tarafından İngiltere Kralına hediye edilmiştir” (Küçükerman'dan aktaran Yılmaz, 2008: 100).” “....Alman İmparatoru II. Wilhelm ve oğullarına vazolar; İngiltere Sefiri Sir Clare Ford'a bir çift vazo ve cami betimli tabak, Çini Fabrikası ve Hereke Fabrikasından Almanya İmparator ve İmparatoriçesine vazo ve halılar; Lord Salisbury'ye porselen vazo; Amerika Milli Müzesi'ne iki Yıldız porselen vazo ve bir porselen kutu; Rusya İmparatoruna porselen çay takımı sunulmuştur.” (Yılmaz, 2008: 100).

Varşova'da yapıldığı ve Abdülhamit'e hediye olarak gönderildiği belirtilen Sultan set ise verilebilecek bir diğer örnektir ve bugün onu Topkapı Sarayında görmek mümkündür (Adıgüzel, t.y., 172). Diplomatik hediyeler, ülkeler arasında yaygınlaşmış ve gelenek haline gelmiştir. Bütün bu örnekler porselenin siyasette ne kadar güçlü, ticarete ne kadar etkin, sanatta ise ne kadar prestijli bir nesne olduğunun göstergesidir.

Resim-94: KPM marka vazo

Kaynak: (Makzume, 2016, web)

II. Wilhem'in de Sultan Abdülhamid'e vazo hediye ettiği dile getirilmiştir (Makzume, 2016, web). Resim-94' te görüldüğü üzere vazo beyaz, mavi ve altın sarısı

renklerden oluşmaktadır. Sağ ve sol yanındaki aslan rölyefi dikkat çekmektedir. Vazo çiçek desenleriyle süslenmiştir. Boyun kısmında altın sarısı çizgiye yer verilmiştir.

Resim-95: II. Abdülhamid'in Alman Kayzeri II. Wilhelm'e hediye ettiği yemek takımı

Kaynak: (Osmanlı Tarih Öğretmeni, 2016, web, Abdulhamid)

Resim-95'te örneklendirilen ve pahalı bir ürün olan servis takımının II. Abdülhamid tarafından Alman Kayzeri II. Wilhelm'e hediye edildiği belirtilmiştir (Osmanlı Tarih Öğretmeni, 2016, web, Abdulhamid). Verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere, Osmanlı ile Almanya arasındaki politik ilişkilerde porselen önemli bir yere sahiptir. Adeta bir köprü niteliğindedir.

“Lehistan Kralı Stanislaus Poniatowski (1732-98), Sultan I. Abdülhamid'e armağan olarak porselen bir yemek takımı gönderirken büyük bir pazarın kapılarını aralamayı amaçlamış olmalıdır.” (Chmielowska'dan aktaran Yılmaz, 2008: 98) ifadesi de porselenin sosyo-politik ve dolayısıyla sosyo-ekonomik anlamlarına gönderme niteliğindedir.

Verilebilecek bir diğer örnek ise Seladon porselenleridir. Bilindiği üzere, Seladon porselenleri, içerisine konulan yiyecek içecekteki zehiri ortaya çıkardığı için kraliyet aileleri arasında önemli ölçüde tercih edilmiştir. Seladon porselenleri, dışarıdan gelecek herhangi bir tehlikeye karşı alınan bir önlemin yansımasıdır. (Öncel, 2015, web, Hürriyet.)

“Sofra takımı olarak kullanılmasının yanı sıra, büyük Seladon yemek takımları, sadece Orta Doğu hükümdarları arasında değil, Avrupa hükümdarlıklarına da

diplomatik hediyeler olarak sunuluyordu. 1487'de Mısır sultanı Qa'it Baj'dan Lorenzo de Medici'ye, çanağın altındaki yazıtlı belgelenen büyük bir seledon çanak vermiştir.” (Ströber, 2010: 3). ifadeleri de seladon porselenlerinin politik önemini vurgulamaktadır.

İslam dünyasının önemli isimlerinden Salahaddin Eyyubi de bu bölümde örneklendirilebilir. Askeri başarıları ile ün kazanan Eyyubi, politik anlamda da kendini ortaya koymuş, stratejik davranışlarda bulunmuştur. Salahaddin Eyyubi'nin Şam Kralına dostluk kurmak için, 40 adet değerli porselen gönderdiği dile getirilmiştir (Kocabaş: 1941: 11).

Avusturya'ya baktığımızda porselenin hanedan bağı ve siyasi ilişkileri güçlendirmek amacıyla kullanıldığı, kültürel bir anlam kazandığı görülmüştür.

“1726'da Avusturya ve Rusya, Osmanlı İmparatorluğu'ndan gelen askeri tehditlere karşı karşılıklı savunma antlaşması imzalamıştır ve daha sonra Polonyalıların Süksesyon Savaşı sırasında müttefik olmuşlardır” (Wardropper, web).

Resim-96: Du Paquier Fabrikası, Çariçe Anna Ivanovna için Çorbalık Servisi, 1735 dolayları, 23.2 × 36.5 × 28.9 cm , Sert porselen(Melinda ve Paul Sullivan Koleksiyonundan hediye Frick Koleksiyonu)

Kaynak: (Master Pieces of Du Paquier, 2017, web, Enfilade.)

Resim-96'da örneklendirilen porselen çorba kasesinin kapağına bakıldığında, Rus imparatorluk ordusunun, altın renkli askerle temsil edildiği görülmektedir. Altın renkli asker formun üstünde konumlanmıştır. Altın renkli kulplara sahip bu kap, Kutsal Roma İmparatoru VI Charles'tan, Czarina Anna Ivanovna'ya gönderilen diplomatik

hediyedir. Porselen Du Paquier servisinin Anna Ivanovna'ya gönderilmesinin sebebinin muhtemelen anlaşma sağlamak olduğu dile getirilmiştir. Porselen, devletler arasında denge oluşturmak için adeta bir araç niteliğindedir.

II. Joseph 'in Rusya'nın I Paul'una gönderdiği Augarten porselen servisi de verilebilecek örnekler arasındadır (Yonan, 2009, web: 180). Bununla birlikte porselenin Rusya'da savaş ganimeti olarak kullanıldığı da dikkat çekmektedir. "1945 yılında porselenlerin büyük bir kısmının Kızıl Ordu tarafından Sovyetler Birliği'nde savaş ganimeti olarak nakledildiği" dile getirilmiştir (Weber, t.y, web, Porzellansammlung).

Resim-97: Louis Philippe damgalı Sèvres Porseleni tabaklar, Topkapı Sarayı Müzesi Porselen Koleksiyonu

Kaynak: (Baytar, 2007: 18)

Osmanlı ve Fransa arasındaki ilişkiler de siyasi anlamda oldukça yoğundur. Bu da hediye geleneğini beraberinde getirmiştir. Osmanlı'daki porselenlerin büyük bir kısmının, Sevr porselenlerinden meydana gelmesine sebep olmuştur. "Topkapı Sarayı porselen koleksiyonunda yer alan Fransız Sèvres porseleni, Louis Philippe damgalı altmış parçalık yemek takımının, III. Napolyon tarafından Sultan Abdülmecid'e hediye olarak gönderildiği bilinmektedir" (Baytar, 2007: 19). Resim-97'de örneklendirilen tabağın ortasında ve kenarlarında doğaya ait temalar bulunmaktadır.

Yapılan araştırmalar, Osmanlılar'ın Avrupa porselenini büyük ölçüde önemseydiğini göstermektedir. Sultan Abdülmecid'in aldığı ve verdiği hediyeler bunun

en büyük belgesidir. Sultan III. Ahmed 'te diplomatik porselen hediyeler açısından Osmanlı'nın önemli isimleri arasındadır (Azarbad, 2008, web, Salom). Porselen sayesinde ülkeler arasında kültür alışverişi gerçekleşmiştir. Bu kültür alışverişinde hediyelerin rolü büyüktür.

“19. yüzyılın ortalarına doğru, Rusya ile gelişen ilişkiler doğrultusunda, Osmanlı Saraylarında Rus porselenlerinin seçkin örnekleri görülmeye başlanmıştır. Çar I. Nicolai (1825-1855) tarafından Sultan II. Mahmud'a hediye olarak kendi 'damgasını taşıyan yemek takımı ve vazolar gönderilmiştir. Bu takım, bugün Topkapı Sarayı porselen koleksiyonunda bulunmaktadır. Milli Saraylar Porselen Koleksiyonunda yer alan St. Petersburg yapımı vazolar, Rus elçisi tarafından Sultan II. Mahmud'a sunulmuştur. Sultan II. Abdülhamid dönemine ait Dolmabahçe Sarayı'nda bulunan üzerinde Alman imparatoru II. Wilhelm'in portresinin yer aldığı vazo, büyük bir olasılıkla kendisinin Osmanlı imparatorluğuna, diplomatik ziyaretinde getirdiği hediyeler arasındadır. Üzerinde İsveç Kralı II. Oscar'ın portresinin bulunduğu porselen duvar tabağı da hediye olarak gelmiştir”(Baytar, 2007: 22).

Yıldız porselenin yabancı ve hatırsayılır devlet büyüklerine porselen hediye ettiği bilinmektedir. Bununla beraber, Yıldız porselen Avrupa ülkelerinin imparator veya impatoriçelerine diplomatik hediye olarak da gönderilmiştir. Avrupa saraylarında, Yıldız Porselenleri'ne denk gelmek olasıdır (Topkapı Sarayının Koleksiyonları, t.y., web, Ensonhaber).

“Diplomatik hediyeler, monarşi çağında Avrupa siyasetinin ayrılmaz bir parçasıdır.” Bu hediyelerin sunum amacının “nezaket, politik bir jest veya prestij için olduğu” ifade edilmiştir (Cassidy-Geiger, 2007: 4). Devletlerarasındaki hediyeleşme geleneğinin şahıslar ve kurumlar üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Hediyeleşme, kimi zaman devletlerin birbiriyle olan ilişkilerini düzenlerken, kimi zaman kültürel açıdan iletişim kurmalarını sağlamaktadır. Bu, sosyo-politik güç unsurudur.

“Saksonya eyalet arşivlerinde ayakta kalan ve tutulan birçok diplomatik yazışma, her hediyein belirli bir diplomatik amacı işaret ettiğini göstermektedir, ancak kral tarafından imzalanmış hediye muhafazaları siyasetten hiç söz etmemiştir” (Cassidy-Geiger, 2007, web, Bard Graduate Center). Burada da porselenin gizemli bir

malzeme olduğu, sessizce konuştuğu, dile getirilebilir. Kimi zaman vazo, kimi zaman yemek servisi, kimi zaman kahve çay takımları, kimi zaman tabaklar, st sınıfa hediye edilmiştir. Bu noktada porselen, günlük kullanım nesnesinin ötesine geçmiştir ve birer gösteriş unsuru olmuştur.

1725 yılında Sardunya Kralına Meissen porseleni hediye edilmiştir. ‘‘Muazzam bir ayna erevesi, iskele masası ve eşleşen gueridonlar kralın kızına, Marie-Josephe’ye, Fransa’nın veliahdının ilk çocuğunun doğum gününü kutlamak için gönderildiğinde Meissen’in diplomatik bir hediye olarak statüsü 1750 yılında zirveye ulaşmıştır’’ (Cassidy-Geiger, 2007, web, Bard Graduate Center). Diplomatik hediyelerin bir amacı da zaten, diğerk ülkeye içinde bulunduğugsterişi, gücü, hayat standardını yansıtmaktır. Meissen porselenlerinin bu noktada oldukça etkili olduğugylenebilir.

Resim-98: KPM, Wilhelm Escher tarafından imzalanan portre madalyon, Frederick’in portresi ve arması ile önemli polikrom porselen Royal vazo, Almanya, 1868

Kaynak: (Wilhelm, t.y, web, Lapendulerie.)

Resim-98’deki vazo KPM yapımıdır. KPM, Büyük Frederick tarafından kurulmuştur. Firmanın diplomatik hediye nesnesi olarak pek çok yemek servisi takımı, vazo rettiğigktarılmıştır. Vazonun ‘‘muhtemelen Prusya Kralı William tarafından,

Avrupa kraliyet üyesine diplomatik bir hediye olarak verildiği” söylenmiştir (Wilhelm, t.y, web, Lapendulerie). ‘‘Frederick’in, kimi zaman bakanlara, kimi zaman annesine porselen hediye ederek, diplomasi geleneğini devam ettirdiği ‘’ belirtilmiştir (Cassidy-Geiger, 2007, web, Bard Graduate Center).

Resim-99: Kaiser Wilhelm II portresi, KPM Kraliyet Porselen Diplomatik Sunum Vazosu

Kaynak: (KPM Porcelain Royal, 2009, web, Invaluable.)

Resim-99’da örneklendirilekn KPM (Königliche Porzellan Manufaktur) yapımı vazoda, II. Kaiser Wilhem ‘in portresi yer almaktadır. Prusya kartalı ve kraliyet sarayı manzarası dikkat çeken unsurlar arasındadır. Kaidesi ile yerden yükselen vazo, altın işlemeleriyle daha gösterişli hale gelmiştir.

Saksonya ve Polonya Kralı August Strong, porselene olan tutkusuyla tanınmaktadır. ‘‘O aynı zamanda Meissen porselen setlerini, deniz aşırı politik iltimas kazanmak için diplomatik hediye olarak kullanmıştır’’ (Sandon, 2010: 7).

Resim-100: Himmler, Hitler'e doğum günü için Allach Porselen üretimi askerleri hediye ederken, 1944

Kaynak: (Edmund de Wall, 2015, web, The Guardian.)

Resim-100'de Himmler ile Hitler arasındaki hediye töreni görülmektedir. Porselen askerler oldukça dikkat çekmektedir.

Vincennes Porselen fabrikasında üretilen emtialar, 18.ve 19. Yüzyılda, diplomatik hediye olarak kaleleri ve kraliyet saraylarını süslemeyi amaçlamıştır (Sevres Royale de Porcelaine, t.y, web, Lapendulerie).

Resim-101: Ming Hanedanlığından 5 kase, 1 ibrik, 2 su damlalığı, Porselen Koleksiyonu, Devlet Güzel Sanatlar-Koleksiyonu, Dresden

Kaynak: (Cassidy-Geiger, 2007: 4)

Resim-101'de Ming Hanedanlığından porselenler örneklendirilmiştir. Bu porseleneler de diplomatik hediyelerdir, kültürel anlam taşımaktadır. Ferdinand de Medici'nin 1.Christian'a Ming Dönemi porselen çanak hediye ettiği de aktarılmıştır (Cassidy-Geiger, 2007: 4).

Resim-102: İmparatoriçe Maria Theresa'nın tabağı Sèvres Porselen Fabrikası, 1757

Musée du Louvre, Dekoratif Sanatlar Bölümü 2010 / Martine Beck Coppola

Kaynak: (Rochebrune, 2010, web, s2)

“200 parçadan oluşan yeşil şeritlerle süslenmiş Bu "çelenk" tabağı, Louis XV tarafından, İmparatoriçe Maria Theresa'ya 2 Aralık 1758'de, Avusturya ve Fransa arasında bir önceki yıl meydana gelen ittifakların iptal edilmesi için, 1 Mayıs 1757'de Versailles Antlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanmasından gelmektedir. Uzun süredir düşman olan iki milletin bu tarihsel uzlaşması, daha sonra Avusturya prensesi Marie-Antoinette ve Fransa'nın yunusu Louis XVI ile evlenmesine neden olmuştur” (Rochebrune, 2010, web, s2). Resim-102'de Maria Theresa'nın tabağı örneklendirilmiştir.

Çelenk, genellikle defne yaprağı ile ilişkilendirilmiştir ve sembolik olarak kişinin yüceltilmesini ifade etmektedir.

Resim-103: Marie Antoniette'nin Çorba Kasesi

Kaynak: (Rochebrune, 2010, web, s2)

Resim-103'te gösterilen, altın sarısı renginin hakim olduğu, çorba kasesi, zarif çiçeklerle süslenmiştir. Marie Antoniette tarafından yaptırılan kase, İsveç Kralı III.

Gustavus’a hediye edildiği bilinmektedir. Kaseinin Neoklasizm üslubuna göndermeler yaptığı belirtilmiştir (Rochebrune, 2010, web, s2).

Resim-104: Don Luigi ve Branciforte askeri arması ile süslenen çay kabı

Kaynak: (University of Oxford, 2016, web, Marrying Cultures)

Resim-104’te görülen altın renkli çift kuplu çay kabı, kullanım nesnesi olmasının yanı sıra kültürel bir anlam taşımaktadır. Resme bakıldığında Campoflorido prensi, Don Luigi Reggio’nun armasının yer aldığı görülmektedir. Campoflorido’nun İspanya’da siyasi bir kimliği vardır. “Maria Amalia’nın evliliğinde ve yeni evine taşınmasında önemli rol oynadığı”; “Campoflorido’nun, Friedrich Christian’ı Venedik’te kaldığı zamanlarda ağırladığı ve “porselenin, Don Luigi Reggio’ya şükranlarını sunmak için hediye edildiği” aktarılmıştır (University of Oxford, 2016, web, Marrying Cultures).

Resim-105: 1710-1715 dolaylarında, Böttger seçkisi, Meissen stoneware, Fotoğraf, Martine Beck Coppola

Kaynak: (Battaglia, t.y., web, Incollect.)

Resim- 105’te örneklendirilen Meissen stoneware muhtemelen, Augustus the Strong ‘tan Sibylla Augusta’ya verilmiştir. “Çağdaş kaynaklarda jasper porseleni olarak

geçtiği” belirtilmiştir. “Oymalı” ve kabartmalı Marbleized (mermer görünümlü) Meissen’in pekişmiş ürünleri oldukça nadir olduğu aktarılmıştır (Battaglia, t.y., web, Incollect). Geiger’in araştırmaları da Jasper porselen ifadesini doğrulamaktadır. Mehmed Efendiye hediye edilen 3’lü çay ve kahve takımı da verilebilecek bir başka örnektir (Geiger, 2007: 13). Yapılan araştırmalar porselenin Meissen’den Dresden’a hediye olarak gittiğini ve Japon sarayında koleksiyonlarının yapıldığını göstermektedir. Acil hediye vermek durumunda, kral kendi porselenlerinden seçmektedir (Geiger, 2007: 12). Kralların kendi porselenlerinden seçip hediye vermesi, porselenin gücünü, kurduğu otoriteyi ifade ederken, karşı tarafa verilen değeri de göstermektedir.

Resim-106: Rölyef dekorlu Enfiye kutuları, yıldızlı metal monte edilmiş porselen, 1737-40 Meissen, Joseph Koleksiyonu, Londra Saksonya Kraliçesi Maria Josepha portreli kutu, 1755 dolayları

Kaynak: (Geiger, 2007: 17)

Enfiye kutuları da yaygın popüler diplomatik hediyeler arasındadır. Genellikle üzerlerine dönem liderlerinin portreleri ya da o döneme ait yerler çalışılmıştır. Minyatür şekilleri ile oldukça etkileyicidir (Geiger, 2007: 17). Meissen porselenini bir krala hediye etmek prestij göstergesidir. Enfiye kutularının, Avrupa’da soylu kesimin statü göstergesi olduğu aktarılmıştır. Enfiye kutuları, kişiler hakkında bir belge niteliğindedir (Enfiye Kültürü, 2017, web, Blogspot). Bu kutular, siyasi ilişkilerin anlamlandırılmasını, ülkeler arasındaki bağın ve iletişimin artmasını sağlayan kültür nesneleridir. Hediye edilen kişiyi mutlu etmenin, ona değer vermenin ötesinde bir anlam taşıdığı, bir elçi niteliğinde olduğu dikkat çekmektedir (Yonan, 2009, web, 177).

Resim-107: Diplomatik Kartal

Kaynak: (Diplomatic, t.y., web, Gold Smith Cardel.)

Resim-107’de diplomatik kartal örneklendirilmiştir. Kartal figürü, farklı porselen nesnelerde kullanılmıştır. “Dışişleri Bakanlığı ve Beyaz Saray’ın diplomatik resepsiyon odaları için Mottahedeh tarafından tasarlandığı” , “dünya çapında birçok ABD elçiliğinde de bulunabileceği” , “Amerikan kartalının en eski tasvirlerinden birini taşıyan 1810 dolaylarında Çin ihracat porseleninden uyarlandığı” aktarılmıştır (Diplomatic Eagle Pitcher, t.y., web, Homestyledecor).

Resim-108: Diplomatik Desenler, Carter Center Müzesi

Kaynak: (Taylor, web, 2014, Wanderlustatlanta.)

Resim-109: Diplomatik Desenler, Carter Center Müzesi

Kaynak: (Taylor, web, 2014, Wanderlustatlanta.)

Resim-110: Diplomatik Desenler, Carter Center Müzesi

Kaynak: (Taylor, web, 2014, Wanderlustatlanta.)

Resim-108, 109 ve 110'da diplomatik desenlerin olduğu birbirinden farklı örnekler verilmiştir. Resim-108'de alışlagelmışten farklı biçimde tasarlanmış çorba kasesi yer almaktadır. Kase, kral tacını andırmaktadır. Dazlak kartal deseni Çin desenlerinin yönetimden yönetime çeşitlilik taşıdığını göstermektedir. Resim- 108'deki desenin, Polk yönetimi tarafından 1846'da satın alındığı ifade edilmiştir. Tabağın ortasındaki çiçekler dikkat çekmektedir (Taylor, web, 2014, Wanderlustatlanta).

Yakın döneme bakıldığında ise, günümüzde de porselenin siyasi olarak güçlü bir anlamı olduğu dile getirilebilir. Çin ve İngiltere arasında da kültürel bir iletişim olduğu aktarılmıştır (Çarmıklı, 2014, web, Ming Dönemi).

Resim-111: Eski ABD Başkanı Richard Nixon tarafından 1972'de Başkan Mao Zedong'a verilen bir çift porselen kuğu

Kaynak: (Xiang, 2008, web, Chinadaily.)

1972 yılına baktığımızda, ABD başkanı Richard Nixon'un Çin başkanı Mao Zeodong'a bir çift porselen kuğu hediye ettiği görülmüştür. Kuğuların "Washington'dan Pekin'e kadar huzur ve uyum mesajı taşıdığı" ve diplomatik anlamı olduğu aktarılmıştır (Xiang, 2008, web, Chinadaily).

1997 yılında Özbekistan Dışişleri Bakanı Abdulaziz Komilov tarafından dönemin Çin Başbakanı Li Peng'a porselen tabak verilmiştir (Türk Çin İlişkilerinin Hatırası, 2014, web, Cri Online).

Bu örnekleri elbette çeşitlendirmek mümkündür. Burada değinilmek istenen tema, porselenin kullanım nesnesi olmasının yanı sıra politik bir gücünü olduğu savunmak ve tarih boyunca doğudan batıya pek çok ülkede diplomatik hediye nesnesi olarak kullanıldığını ifade etmektir.

2.2. İktidarın Gücü ve Propaganda Nesnesi

Porselen, diplomatik hediye nesnesi, propaganda nesnesi olarak kullanılmasının yanı sıra dönem iktidarlarının gücünü göstermek için kullanılan bir kültür nesnesidir. Doğu'dan batıya farklı örnekler vermek mümkündür. Özellikle Çin'de porselen üretiminin yönetimle doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür. "Qing Hanedanlığı döneminde kullanılan teknik görülmemiş bir üstünlüğe ulaştı ve dünya çapında ilgi topladı ve mavi-beyaz porselenler özellikle İmparator Kangxi, oğlu Yongzheng, torunu Qianlong ve tebası için üretildi" (Birben, 2011: 26) ifadesi bu durumu doğrular niteliktedir.

İmparatorluklar için üretilen porselenler sarayın, soyluların ve üst sınıfın ihtiyacını karşıladığı gibi, bir güç göstergesi de olmuştur. Çin bilindiği üzere porselenin merkezidir. “Yuan ailesinden sonra Ming ailesinin ilk imparatoru Hung-Wu Ching-te Chen’de yalnızca saraylar için üretilen bir İmparatorluk Porselen Fabrikası kurmuştur” (Altın Eller Sanat Atölyesi, t.y.,web). İmparatorların kurduğu fabrikalar, Çin’de meşhurdur, çünkü doğrudan imparatorlukla ilişkilendirilmiştir.

Porselenlerin üzerine ya da altına iliştirilen monogram ve markalar da iktidar gücünün önemini vurgulamaktadır. Bunun en belirgin örneklerinden biri Çin’de Ming devri, Ts’ing devri imparator isimleri yazılı olan markalar, Almanya’da Frederik ve August adına vurulan armalı markalar, Alman porselenlerinde devletin koyduğu, genellikle kraliyet sembolünü temsil eden markalar, Fransa’daki Sevr porselenlerinde, İngiliz Chelsea- Derby, İtalya’daki Napoli porselenlerinde, Bohemya, Belçika, Rus porselenlerinde görülen kral tacı biçiminde gözüken logolar, Türk porselenlerinde görülen İstanbul damgaları ve Yıldız markalarıdır (Kocabaş, 1941: 78, 93, 97...). İktidar gücü, propagandanın belirgin göstergelerinden biridir. Bunun için aşağıda propagandanın tanımına yer verilmiştir.

“Savaş sırasında sansür ve yanlış bilgilendirme olarak algılanan propaganda, daha sonra gitgide artan oranda düşmanın maneviyatına yönelik psikolojik bir mücadele aracı olarak kullanılmaya başlamıştır.” “Propaganda sözcüğünün 1917’den itibaren Sovyet Rusya, 1933’ten itibaren ise Nazi Almanyası gibi tek parti devletlerinin resmi terminolojilerinde çekinilmeden kullanılması, sözcüğün bu devletlerle özdeştilmesine neden olmuştur” (Clark, 2002: 12). “Propagandada kullanılan modern tasarımların kışkırttığı tartışmaların ötesinde, sanatın politika için kullanılmasının uzun ve köklü bir geçmişi vardır. Tarihte şehir devletleri, krallıklar ve imparatorlukların sanatı anıtsal olarak iktidarlarının altını çizmek, zaferlerini yüceltmek ya da düşmanlarına gözdağı vermek, kara çalmak amacıyla kullanılmıştır” (Clark, 2002: 15).

Görsellik, okuma-yazması olmayan kesimde oldukça etkili olmaktadır. Algılayış biçimini kolaylaştırmaktadır. Kendini ifade edebilmek, yandaş oluşturmak için belki de en güzel yöntemlerden biri görsel sanatlardan faydalanmaktadır.

“Propagandanın görevi, örgüt için taraftar toplamaktır. İkinci görevi yeni doktrini anlatmak ve benimsetmektir... Propagandanın amacı, tek tek ve bilimsel olarak kişileri bilgilendirmek değildir. Onun görevi, kitlelerin dikkatini belirli olaylar, ihtiyaçlar ve gerekler üzerine çekmektir... Propaganda, duygulara ve birazda akla hitap etmelidir. Halkın anlayacağı alanda yapılmalıdır” (Altun, t.y. ,web, s2.).

Porselen siyasi boyutta değerlendirildiğinde propaganda alanında önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Porselen, nesne olarak otoritenin toplum üzerindeki etkisini arttırmak için, iktidarın kendi düşüncesini halka empoze etmesi amacıyla üretilmiş ve kullanılmıştır. Özellikle Çin’de Mao döneminden, Rusya’da Ekim devriminden, Almanya’nın Hitler döneminden örneklerin fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Japonya’da ise aşırı milliyetçi bir ideoloji yer almıştır. İtalya’da Mussolini döneminden örnekler vermek mümkündür. ‘Nerede sergilenirse sergilensin, faşist sanat, bağlamı ve işlevleri doğrultusunda irdelenmelidir ve bu, faşist propaganda ve etkileme yöntemlerinin ortaya çıkartılmasında araç olarak kullanılabilir’ (Clark, 2002: 17). Clark’ın söyleminden yola çıkarak, porselen işlerin faşist ideolojilerde büyük rol oynadığı söylenebilir.

“Propaganda yönetimleri mutsuz zamanlar olarak kabul edilir, herkesin umutları hızlıca yok olur...Çin tarihinin en trajik dönemlerinden biri olan Büyük Proleter Kültürel Devrim, önemli bir şeyle, bugün çok popüler olan Mao Zedong (1893-1976) ile çok yakından bağlantılıdır,. T-shirtlerde, saatler, ping-pong raketlerinde hatta porselenlerde bile Mao döneminin etkisi görülmektedir’(Mittler, t.y.: 467).

Resim-112: Çin Cumhuriyeti’nin insanlarını betimleyen tabak

Kaynak: (Edmund de Wall, 2015: 54)

Çin'deki bu döneme farklı görüşlerle yaklaşan sanatçılar olmuştur. Çin'deki Kültürel Devrim telaşına iyimser bakış açısıyla yaklaşan bir sanatçının eseri Resim-112'de örneklendirilmiştir. Tabakta iki kişi yer almaktadır. Soldaki kadının ‘yardım kiti ve üzerinde Shanghai yazan çantayı taşıdığı’ belirtilmiştir. Bu da bize dönemin yaşam biçimi hakkında fikir verir. Belirtildiğine göre resimdeki figür bir şehirli kız öğrencidir (Wall, 2015: 54).

Resim-113: Porselen Heykel, Kültürel Devrimden Mao, Jiang, Lin, 1968

Kaynak: (Porcelain Statue, t.y., web, Pinterest.)

Resim-114: Hediyelik eşya dükkanından Mao Tse Tung Zedong görselleriyle Çin porselen tabak, Suzhou şehri Jiangsu Eyaleti Çin

Kaynak: (Chinese Porcelain Plates, t.y., web, Alamy)

Mao döneminde, kimi zaman üç boyutlu heykelciklere rastlanırken, kimi zaman porselenin tual yüzeyi olarak kullanıldığı görülmüş ve bu bağlamda portreler yapılmıştır. Örneklemeleri Resim-113 ve Resim-114’te mevcuttur. ‘‘Sovyet Komünizmi ve Alman Nazizmi, farklı şekillerde, liderleri tarafından sadece politik bir misyon olarak değil, aynı zamanda kültürel bir hareket olarak görülmüştür’’ (Clark, 2002: 20). ‘‘Nazizm, uluslararası faşist tezahürlerden sadece biri olmasına rağmen kültürel tekdüzelik ile güzellik ve saflık konusundaki ırkçı teorilerini zorla gerçekleştirmek amacıyla akıl almaz bir şiddet uygulamıştır’’ (Clark, 2002: 23).

Resim-115: Himmler Dachau toplama kampında üretilen Allach porselenlerini denetlerken, 20 Ocak 1941

Kaynak: (Wall, 2015, web, The Guardian)

Porselenin, 18. Yüzyılda elit erkekler için, politik bir güç olduğu da ifade edilmiştir. Kral August döneminin porselenlerinde ordunun temsil edilmesi de, August’un otorite merakına gönderme niteliğinde olabilir. Kral August’un porselen merakı, savaş için paraya ve altına ihtiyaç duyması ile başlamıştır (Eckardt, 2009, web). Dönemin porselenlerinde işlenmiş ‘‘kılıçlarla donatılmış üniformalı sanatçılar, kokpitteki pilotlar’’ yine güçle ilişkilendirilebilir (Wall, 2015, web, The Guardian).

Edmund de Waal’ın Meissen arşivindeki ziyaretinin araştırmalarına göre, Meissen porselenin hikayesi, Nazi partisiyle ilişkilidir. ‘‘3. Reich’in yöneticileri tarafından ödüllendirilen Allach porseleninin, Dachau’daki toplama kampında yapılması’’ ise oldukça ilginçtir (Wall, 2016, web, Bbc). Daha da ilginç olan, bu durumun her zaman gönüllülük esasına dayanmamasıdır. Pek çok ünlü sanatçı, SS

hükümetine üretmesi için zorunlu çalıştırılmıştır. Eserlerde, Nazi düşüncesi ele alınmıştır (Majumder: 2015, web). Resim-115'te Himmler'in Dachau toplama kampında yaptığı denetleme görülmektedir. Bu durum porselenin sosyo-politik güç nesnesi olduğunu kanıtlamaktadır. Heinrich Himmler'in denetiminde olan Allach Porselen Fabrikası, "SS hükümetinin ilk sanayi kuruluşlarından biridir" (Allach Porcelain soldier, 2007, web, Collections). Fabrikada askeri temalı figürler üretilmiştir.

"1938 yılının sloganı 20 milyon porselen askerin yürüyüşte olduğudur." "Allach porselen Fabrikası, porselen askerleri ve üzerinde askerler olan küçük porselen rozetleri Alman İmparatorluğunun fakir ve sadık vatandaşları için para toplamak amacıyla satmıştır" (Wall, 2015, web, The Guardian).

Resim-116: Büyük bir 'Bivouac' porselen kase ve orijinal kutusu

Kaynak: (Wall, 2015, web, The Guardian.)

Resim-116'daki porselenin üzerinde Reichführer SS ifadeleri geçmektedir. Reichführer, Nazi Almanyası döneminde kullanılan bir ünvanıdır. Reich führer'in Türkçe karşılığı zengin liderdir. Bilindiği üzere Hitler, Nazi Almanyasının efsanesi haline getirilmiştir. Pek çok sanat dalında Hitler'i ön plana çıkarmak adına propaganda unsurundan yararlanılmıştır. Nazi Almanyasında porselen propaganda örnekleri oldukça çoktur ve dikkatleri üzerine çekmektedir.

Resim-117: Roma zırhlı II. August sağda, Alman zırhlı August solda; Alman zırhlı III. August Staatliche Kunstsammlungen Dresden

Kaynak: (Geiger, 2007: 18)

Resim-117’de verilen örnekler, Dresden’deki Devlet Sanat Koleksiyonunda yer almaktadır. Birinci örnek II. August’u, diğer örnek is III. August’u betimlemektedir. Kralın politik etkisini vurgulamak için, duruşu, mimikleri ve kıyafeti inceliklerle işlenmiştir, oldukça gerçekçidir (August III Elector of Saxony, t.y., web, Saint Louis Art Museum).

Resim-118: Atay Antika, Özel Koleksiyon ve Seçkiler Müzayedesi, Bülent Ecevit temalı porselen set

Kaynak: (Porselen Servis, t.y., web, Atay Antika.)

Resim-119: Atatürk tasvirli çift porselen Kahve Fincanı

Kaynak: (Online Müzayede Platformu, t.y, web, Esnafmezatı)

Resim-118’de Bülent Ecevit temalı porselen set örneklendirilmiştir. Siyasilerin çoğu propagandayı kullanmıştır. Kimi zaman medya, kimi zaman sanat, iyi bir propaganda için araç olmuştur. Pek çok siyasetçinin resmi baskı yöntemi ya da el boyaması ile porselenler üzerine işlenmiştir. Resim-119’da Atatürk teması işlenen Yıldız porselen örneği verilmiştir. Örnekler, çoğaltılabilir. Ancak örneklerin hepsini buraya koymak imkansız olduğu için, birkaç örnek tercih edilmiştir. Günümüzde de bu kültür devam etmektedir. Siyasi anlamlı porselenler ayrı bir pazar payı da oluşturmuştur.

Resim-120: Porselen Pipolar, Sarunas Peckus Koleksiyonu, Almanya

Kaynak: (The Porcelain Pipe, t.y., web, go-star.)

Resim-121: Porselen Pipolar, Sarunas Peckus Koleksiyonu pipolar, Almanya

Kaynak: (The Porcelain Pipe, t.y., web, go-star.)

Fransa-Prusya savaşı sırasında, fabrikaların askeri temalı porselen pipolar ürettiği dile getirilmiştir. ‘‘Savaşların kutlanması ve barış antlaşmaları; kralların ve kraliçelerin doğum, taç giyme ve ölümleri; siyasi figürlerin, armatürlerin ve ünlülerin yükseliş ve düşüşleri; hem keyifli hem de hüzünlü hatıra olayları’’ porselen pipoların yüzeylerinde aktarılmıştır. İngiltere ve Amerika’da lületaşına alışmış pek çok tütün içicisinin porseleni reddettiği dile getirilmiştir (Rapaport, 2017, web). Her ne kadar bir kısım tütün tüketicisi tarafından porselen tercih edilmese de, porselen pipo kültürü oluşmuştur. Bu sebeple bu bölümde bu konuya değinilmiştir. Resim-120 ve Resim-121’de örneklerle yer verilmiştir.

Bir başka örnek ise SSCB (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) dönemi işleridir. Erken SSCB dönemi Sovyet propaganda porselen işler, Rusya’nın kimliği niteliğindedir. Günümüzde bu eserlere müzayede evlerinde rastlanmaktadır.

“Sovyet Ekim Devrimi’nden sonra propaganda seramiklerinin üretilmesindeki esas amaç, işçilere ve köylülere devrimin amaçlarını anlatabilmektir. Ne var ki bu seramikler işçi ve köylülerden çok koleksiyoncular ve yabancılar tarafından satın alınmışlardır” (Acartürk, 2011: 46). Bu noktada da sosyo-politik anlamda üretilen porselenin, sosyo-ekonomik değer yarattığından bahsedilebilir.

Resim-122: Natalia Danko (1898-1942) Kırmızı ve Beyazlar, 1922-1925, Letonya Sanat Müzesi, Riga

Kaynak: (Mitchell, 2017, web, Word Socialist)

Bu bölümde, Natalya Danko’nun yapmış olduğu satranç takımı örnek verilebilir. Satranç takımının “sanayi işçilerinin desteklediği köylü kırmızılı kadınlar ve siyah zincirlerle bağlanan beyaz kral tarafından denetlenen piyonlardan” oluştuğu dile getirilmiştir (Mitchell , 2017, web, Word Socialist). Resim-122’de gösterilen satranç takımı oldukça gösterişlidir ve anlatım dili zengindir. Satranç zaten stratejik bir oyundur. Sanatçının böyle bir düşünceden yola çıkması oldukça manidardır. Sosyo-politik açıdan oldukça değerlidir.

Önceki sayfalarda da değinildiği gibi, propaganda ve sanat birbiriyle yakından ilişkilidir. Ruslar komünist ideolojiyi desteklemek için sanatı araç olarak kullanmışlardır. O dönemi yansıtmak için yapılan porselen tabaklar bu durumun en

belirgin örneklerindendir. Porselenlerin üzerindeki resimler bir belge niteliği taşıdığı gibi, devrimi ve devrimin getirilerini, halka iletmeyi amaçlamıştır (Çıl, t.y., web). “Demokrasi, 1917’de Rusya’da, politik bir yöntem olarak güçlü bir şekilde kullanılmasının yanında, kitleleri, aşağı sınıfları ifade eden sosyolojik bir deyimdi.” (Mieville, 2017: 114) ifadesi de bu durumun göstergesidir. Bu sosyolojik deyim, sanatçıyı ve dolayısıyla sanatı yakından etkilemiştir. “Sanat olarak kültür yeni bir toplumsal varoluşun habercisi olabilir; ancak, durum garip bir biçimde döngüseldir, çünkü toplumsal değişim olmadığında sanat da yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır” (Eagleton, 2016: 37). Rusya’daki devrim varoluşun bir göstergesi olduğu gibi, ifade etmenin de en belirgin görselliğidir.

Resim- 123: Emaye boyalı ve yaldızlı porselen tabak (1925). Sanatçı Mikhail M Adamovich / Emperyal Porselen Fabrikası

Kaynak: (Real and Fake, 2015, web, nzdesignhistory Blogspot.)

Resim-124: Kırmızı Adam “Sovyetlerin Tüm gücü” afişi ile, Mikhail Adamovich, Maria Kirillova 1921

Kaynak: (Daseger, 2017, web, Streetsofalem.)

Resim-125: ‘‘Üçüncü Enternasyonal ile Dünyayı Gömeceğiz’’, sloganıyla Kırmızı Dahi, Alisa Golenkina 1920

Kaynak: (Daseger, 2017, web, Streetsofalem.)

Resim-126: ‘‘The Star’’ (Yıldız) Mikhail Adamovich, 1921

Kaynak: (Daseger, 2017, web, Streetsofalem.)

Resim-127: ‘‘Large Star with Sheaf, (Tomar ile Büyük Yıldız) ‘‘Nina Zander, Sergey Chekhonin ve L. Vychegzhanin, 1921

Kaynak: (Daseger, 2017, web, Streetsofalem.)

Resim-128: ‘‘Who Does Not Work, Neither Will He Eat’’ (Kim Çalışmıyorsa, O Yemek Yiyemeyecek), Marie Lebedeva, 1920

Kaynak: (Daseger, 2017, web, Streetsofalem.)

Resim-129: ‘Way to Socialism’ (Sosyalizme giden Yol), ZV Kobyletskaya tarafından boyananan Porselen Tabak, 1927

Kaynak: (Dish Way to Socialism, t.y., web, Soviet Art.

Resim-123, Resim-124, Resim-126’da Mikhail Adamovich’in çalışmalarından örnek verilmiştir. Eserlerde devrimci mücadelenin ruhu yansıtılmıştır. Geometrik desenler, sloganlar, tarihler eserlerin karakterini oluşturmaktadır. Çin de nasıl impatorluk fabrikaları oluşturulduysa Rusya’da da Emperyal Porselen Fabrikası kurulmuştur ve bu fabrika Rusya İmparatorluğu için çalışmıştır. ‘‘1917 Ekim Devrimi’nden hemen sonra porselen üretimini, sistematik olarak propaganda aracı olarak kullanma fikrinin, cehaletle mücadeleden sorumlu Sovyetler Birliği Halkın Aydınlatılması Komitesi (Narkompros) komiseri Anatoly Lunacharsky tarafından yürürlüğe konduğu ‘’ aktarılmıştır (Çil, 2017, web). Resim-125, 127, 128, 129’da ise

farklı sanatçıların yapmış olduğu tabaklara yer verilmiştir. Eserler sloganları ve desenleriyle keskin mesajlar içermektedir.

Siyasi kargaşa, yeni fikirlerin patlamasını beraberinde getirmiştir. Faşist dönemin etkileri İtalya'daki porselenlerde de görülmüştür. Bu örnekler de bazen üç boyutlu ifadeler yer alırken, bazen de zemin üzerine baskı ya da el boyaması yapılmıştır.

Resim-130: Warning to People of the World (Dünyanın İnsanlarına Uyarı), 1979, Kahlo Porselen, Doğu Almanya

Kaynak: (Los Angeles County, 2018, web)

Resim-130'da Mussolini'nin de yer aldığı tabak görülmektedir. Tabak dikkatle incelendiğinde Adolf Hitler, Josef Stalin, W. Churchill, Franklin D. Roosevelt'in de görselleri olduğu gözükmemektedir. Üzerinde "Dünyanın insanlarına uyarı" ifadesi yer almıştır. Ortada yer alan görsel ve "Bir daha asla savaşıma" ifadesi mesaj içeriklidir.

Macaristan'dan ise Laszlo Fekete'nin Çalışmaları örnek olarak gösterilebilir. Macar sanatçı, ülkesinin Milliyetçi Yöneticilerine karşı porselen eserler sergilemiştir. Sanatçının tarihsel ve toplumsal olayları kışkırtıcı bir biçimde ele aldığı dile getirilmiştir (Benyamini Contemporary Ceramic Center, t.y. , web).

Verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere propaganda, porselen ile birleşmiş ve güçlü bir ifade oluşturmuştur. Porselen sosyo-politik gücü olan, propaganda aracı olarak tarihte kullanılmış, bir kültür nesnesidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
PORSELENİN SOSYO-KÜLTÜREL BOYUTU

ÜÇÜNCÜ BÜLÜM

PORSELENİN SOSYO-KÜLTÜREL BOYUTU

3.1.İnanç Nesnesi Porselen

Kültür, tarih boyunca sosyal yaşamın, toplumsal olayların, öğretilerin semboller ve kavramlar aracılığıyla yayılmasını, parçaların birleştirilip, yapboz gibi bütün olarak görülmesini sağlamıştır. İnanç kültürü ve din bu durumun belirgin örnekleri arasındadır. “Sembolik boyut, kültürle dinin etkileşim zeminidir. Dini de sembol boyutunu görmeden anlamak mümkün değildir; zira dinin inanç, düşünce ve pratikler, toplumsal hayatta sembollerle ortak nokta haline gelir, kuşaktan kuşağa aktarılır, insanın iç dünyası ve hayatında, kolektif ruh, bilinç ve yaşamda derinleşir, kalıcı hale gelir” (Okumuş, 2016: 270).

Porselen ise kimi zaman insanın dünyayı anlamlandırırken kullandığı, doğrudan ya da dolaylı iletişim kurduğu, insanoğlunun inançlarını ifade etmek, ritüellerini gerçekleştirmek için kullandığı bir inanç nesnesidir. Kimi zaman ise mistisizmin ve ritüellerin bir parçası olmuştur. Antik çağlardan beri insanları gökyüzüne, dünyaya ve atalarımıza bağlayan bir mistik bir bağ vardır. Zamanın ve mekanın ötesine geçmemizi sağlayan porselen nesneler yıllar içinde, farklı bölgelerde farklı anlamlar kazanmıştır. Dinsel inançlar için kullanılan porselen nesneler genel olarak heykelcikler, sunak kapları, tütsü kapları, pipolar ve çay kapları olarak kategorize edilebilir. Tütün içmek ruhani temalarla bağdaştırıldığından ve çay kültürü Budizm ve Taoculuk ile ilişkilendirildiğinden; porselen pipolar ve çay kapları da inanç nesnesi olarak bu bölümde yer almıştır.

Doğu’dan Batı’ya porselen nesne, dinsel anlamda ele alındığında farklı örneklerle rastlanmıştır. Özellikle Uzakdoğu kültüründe porselenin din ve spiritüel konularla yakından ilişkili olduğu görülmüştür. Araştırmalar, Budizm temalı heykelciklerin, tütsü kaplarının, buhurdanların özellikle Çin’in geleneksel kültürünü oluşturduğunu göstermektedir. Bu durumun, Doğu kültürlerinde meditasyona olan inancın yüksek olmasından kaynaklanması muhtemeldir. Japonya ve Kore’de de örneklerine rastlanmıştır. Batı kültüründe ise porselen pipoların önemli bir yere sahip

olduğu görülmektedir. Porselen çay kapları örneklerine ise doğu ve batı kültürlerinde rastlanmıştır. Porselen çay kapları başlı başına bir konudur. Bu çalışmada değinilmek istenen porselen çay kapları ile inanç kültürü arasında bir bağlantı olduğuna değinilmektedir. Araştırmalarda, Doğuda, çay içmenin bir tören haline geldiği görülmüştür. İngiltere’de ise beş çayları için kullanılan çay kaplarının özellikle porselenden olması tercih edilmektedir. Bu bölümde, porselenin inanç kültürüyle bağdaştığı kategoriler aracılığıyla farklı dönemlerin örneklerine yer verilmiştir.

3.1.1. Heykelcikler

Çin’de ‘‘Ming Hanedanı hükümdarları, törensel ve dinsel kullanımlar için Fujian eyaletinin Dehua porselenini tercih etmişlerdir. Hanedan kanunu, türbelerde ve tapınaklarda kullanılan idollerin (putların) ve törensel nesnelerin beyaz porselenden yapılması gerektiğini belirtmiştir’’(Hinsbergh, 2018, web). Bu durum beyaz rengin insan üzerinde yarattığı algıdan kaynaklanıyor olabilir.

‘‘Te-hua emtialarının Song hanedanı döneminde başladığı söylenmektedir, ancak yeni arkeolojik bulgulara dayanarak Shang ve Zhou dönemlerinde başlatıldığı tespit edilmiştir.’’ ‘‘Tang Hanedanlığından önce, Te-hua porseleni esas olarak yerel halkın günlük kullanımı içindir. Song ve Yuan Hanedanları döneminde Quanzho Limanı’nın gelişmesiyle, Te-hua porseleni, ünlü "Deniz İpek Yolu" ndaki ülkelere satılmaya başlanmıştır.’’ Bu durum, antik Çin ile diğer ülkeler arasında kültür alışverişine neden olmuştur. ‘‘2006 yılında Devlet Konseyi tarafından ulusal olmayan doğal kültür mirasının ilk serisi arasında yer almıştır’’ (Te-hua Porcelain, 2013, web, Hujiang Chinese).

Te-hua porselenlerinin ‘‘Ming Hanedanlığına atıf yaptığı’’ belirtilmiştir. (Dehua Porcelain, t.y., web, Britannica.) ‘‘Te-hua fırınlarında imal edilen Budist veya Taocu tanrıları temsil eden türler en önemlileridir’’ (Valenstine, 1975: 36) . Ming ve Qing Hanedanlıkları döneminde dini etkinlikler, yaşam biçimi haline gelmiştir (Industry News, 2011, web, Jjameigroup).

Resim-131: Çin Te-hua(Dehua) Porseleni Buda Heykeli

Kaynak: (Chinese Tehua, t.y., web, Pinterest.)

Resim-131’de Çin Te-hua porseleni Buda heykeli örneklendirilmiştir. “ Te-Hua’da ihraç etmek için yapılan budist tanrıların Çin figürleri çoğu zaman Blanc de Chine adı verilen ince, şeffaf sırla yapılmıştır” (Sentance, 2004: 99). ‘Fırınlarda ünlü şimdi esas olarak Budhist rahibe tanrıalarının figürlerine bağlıdır. Bunların arasında Kuan Yin, merhamet tanrıçası Bodhidharma, Zen Budizm’in tanınmış kurucusu Maitreya, geleceğin Buddha’sı ve Buddha’ nın kendisi iyi bilinenlerdir’’(Medley, 2006: 232).

Resim-132: Çin Wucai Porselen Heykelcik

Kaynak: (Chinese Wucai Porcelain, t.y., web, Canonbury Antiques.)

Wucai porselenlerinde Budist figürlerin kullanıldığı görülmüştür. ‘‘Ming Hanedanlığı’’nın bitişinde beş renkli (wucai) süslemeler, kutsal 5 rakamının, Dünya ve Cennetin yönetimiyle olan ilişkisi ve Taoist düşünceyi etkilemesi olarak ortaya çıkmıştır’’ (Birben, 2011: 29). Resim-132’de Budist Wucai porselen örneklendirilmiştir.

Resim- 133:Buda Kutani Porseleni

Kaynak: (Bouddha Porcelain, t.y., web, Pinterest.)

Resim-133’te Buda Kutani porseleni örneklendirilmiştir. Genellikle gülerken betimlenen bu nesneler, Japonya’da ide ‘‘hotei’’ isminde karşımıza çıkmaktadır (Meredith, t.y., web, Rubylane).

Resim-134: 17. yüzyılın sonlarında Japon, bir Şishi figürünü

Kaynak: (A pair of Figures of Shishi, t.y., web, Burghley Collections.)

Resim-134’de gösterilen, Shishi veya karashishi olarak adlandırılan figürinlerin, ‘‘Budist tapınaklarının koruyucu aslanlarının daha küçük versiyonları olduğu’’ aktarılmıştır (A pair of Figures of Shishi, t.y., web, Burghley Collections).

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Doğu’da olduğu gibi batıda da örnekleri mevcuttur. Budizm temalı örnekler olduğu gibi, Katolik inanca yönelik porselen heykelcikler de yapılmıştır.

Resim-135: Din Koleksiyonundan Nao Porselen Figürinleri

Kaynak: (Religion, t..y, web, The Collector Boutique.)

Resim-135'te Katolik inanca ait porselen figürinlerden biri örneklendirilmiştir. Batı'daki örneklerde kimi zaman meleklerle, kimi zaman İsa'ya, kimi zaman Meryem'e yer verilmiştir. Günümüzde de firmaların özellikle melek temalı porselenler ürettiği görülmektedir.

3.1.2.Sunak Kapları

Sunaklar, kimi zaman mimari bir yapı olarak karşımıza çıkarken kimi zaman ise taşınabilir nesneler olarak kendini gösterir. (Alkan, 2008, web, Academia.) Bu bölümde konumuzu ilgilendiren kısım, taşınabilen küçük porselen altar nesneleridir. Altar kapları, ritüellerde önemli rol oynamaktadır. Antik dönemlerde, hayatın kriz anları olarak tanımlayabileceğimiz doğum, düğün, savaş, ölüm gibi olaylarda, insanlar tanrılar için kurban adamaktadır. Bu sebeple altar kaplarını kullanmaktadır. Altarlar, Tanrı ile insan arasındaki maneviyatı sağlamaktadır. Altar kaplarının doğuda ve batıda farklı biçimlerde örneklerine rastlanmıştır. Doğu'daki örneklerinin araştırma sırasında daha fazla olduğu söylenebilir. Muhtemelen bunun sebebi, doğunun yoğun mistik inancından ileri gelmektedir.

Çin'de atalar kültürü hakimdir. Öldükten sonra ruhun geri geleceğine inanılmaktadır. Bu inanç, tasarımları da etkilemiştir. Simon, "koku yakma çanaklarından" bahsetmiştir. Atalara "...meyveler, şarap, tahıl ürünleri, pirinç, ya da

buğday gibi şeyler sunulmakta, adanmaktadır’’ (Simon, 2015: 51, 52). Kimi zaman bu yiyecek ve içecekler porselen kaplar içerisinde sunulmaktadır.

‘‘Ts'ai Mei-fen, Yuan imparatorlarının uzunca bir süre boyunca porselen kapların, devlet ritüeli uyumu için benimsediğini savunmaktadır.’’ ‘‘Shizu Chulietu’’başlıklı ünlü resimde Kubilay Han’ın avlanması tasvirlerindeki altın ejderha desenlerini işaret etmektedir. Porselen, Moğol İmparatorluk Sarayının ibadet sunakları olarak kullanılmaya başlanmıştır’’(Kessler, 2012: 399).

Kessler’in değindiği bir nokta da, devlet meselelerinde, Moğol yetkililerin parlak ve beyaz bir kıyafet giymeleri gerektiğidir. Porselenlerin de beyaz ve parlak olması, kimi zaman altın rengiyle işlenmesi, konuyla ilgili benzelik kurulmasını sağlamıştır ve bir ipucu vermektedir.

Tabiki altar kap örnekleri sadece beyaz renkten oluşmamaktadır. Farklı örnekleri de mevcuttur. Bu noktada Jihong porselenleri örneklendirilebilir. ‘‘Jihong porseleni başlangıçta kurban törenleri için kullanılmıştır. Ji, kurban ve hong kırmızı anlamına gelmektedir’’ (Tanrikulu, 2015,web, Paratic). Parlaklığı ile dikkat çeken bu kapların Pekin’deki Güneş sunağı için tasarlandığı bilinmektedir (Nilsson, 1999, web, Sacrificial Red Jihong, Gotheborg).

Bir diğer örnek ise Zhangzhou işleridir. ‘‘Özel tasarımlar içeren Zhangzhou işlerinin, özellikle İslam hükümdarlıklarında, 20.yüzyıla kadar, İslam ritüelinde pirinç ve çiçek sunmanın önemli bir rol oynadığı’’ ‘‘Psişik iyileşme için kullanıldığı’’ dile getirilmiş, güzel ahlak kavramı ile ilişkilendirilmiştir (Ströber, t.y: 37).

Resim-136: Bir çift Çin sarısı zeminli sunak kabı, 1821-50 periyodu, h: 27.5 cm

Kaynak: (A Pair of Chinese, t.y., web, Gorrings)

Resim-136’da Çin’den zemini sarı renkli sunak kabı bir örnek verilmiştir. Kaideli olan formun üst kısmında kırmızı renkli küçük tutma yeri vardır. Üzerinde hayvan desenleri yer almaktadır. Altın rengi çizgiler kullanılmıştır. Geometrik desenlere de yer verilmiştir.

Resim-137: Porselen Törensels Su Tası, Asya Sanat Müzesi

Kaynak: (Porcelain Ritual Wasser, 2008, web, Wikimedia)

Resim-137’de Asya Sanat Müzesinden örnek verilmiştir. Jingdezhen ‘de üretildiği söylenmektedir. Tören kabı olarak kullanılan porselenler su taşımak amacıyla kullanılmaktadır. Asya Sanat Müzesinin web sitesi aracılığıyla yapılan araştırmada, kırmızı olan kapta ejderha deseninin işlendiği görülmüştür. Bu kapların metalden devşirme olduğu ve Tibette Budist törenlerinde kullanıldığı’’ belirtilmiştir (Ritual Water Vessel, 2017, web, Asian Art Museum).

Resim-138: Japon Shinto Sunak Kabı

Kaynak: (Softypapa, 2007, web, Tokaido Wordpress.)

Resim-138’de örneklendirilen, Japonya’nın Şinto dinine gönderme niteliğinde olan bu kap, tatlı su sunmak için kullanılmaktadır. Misuire olarak adlandırıldığı aktarılmıştır. Geleneksel inanişaya sahip olan Japonların, kabın içerisindeki suyu günde iki kez değiştirip, Tanrı’ya dualar okuduğu belirtilmiştir. (Softypapa, 2007, web, Tokaido Wordpress).

Resim-139: Beyaz Porselen Tören Kabı

Kaynak: (White Porcelain Rituel Vessel, t.y., web, National Museum of Korea.)

Resim-139’daki kase Bo adıyla bilinmektedir. Bu kaplarla atalara pirinç ve darı sunulduğu dile getirilmiş, süslemelerde hayvan biçimleri kullanıldığı aktarılmıştır. (White Porcelain Rituel Vessel, t.y., web, National Museum of Korea).

Resim-140: Joseon Dönemi Beyaz Porselen Ritüel Kabı

Kaynak: (White Porcelain Ritual Wessel Joseon, t.y. web, National Museum of Korea.)

Resim-140’da örneklendirilen ‘‘Pyeongteul, pyeongwagi ve pyeondae olarak da bilinen porselen kabın ataların ruhuna pirinç keki sunmak için

kullanıldığı’’söylenmiştir. Joseon dönemine ait olduğu bilinmektedir (White Porcelain Ritual Wessel Joseon, t.y. web, National Museum of Korea).

Resim-141: 18. yüzyıl İtalyan Doccia Ginori Porselen altar mermer görünümlü sırlı, alev biçimli kupa kadesi

Kaynak: (Doccia Ginori, t.y., web, Rubylane.)

Resim-141’de 18. Yüzyıla ait, mermer görünümlü sırlı İtalyan yapımı altarda yer alan koç başı biçimi dikkat çekmektedir.

Resim-142: Sevr Üretimi Bisküvi Porselenden Altar Grubu

Kaynak: (Sevres Biscuit Porcelain, t.y., web, Robin Martin Antiques.)

Resim-142’de Fransa’dan örnek verilmiştir. Altar grubunun heykel örnekleri arasındadır.

3.1.3. Tütsü ve Buhurdan Kapları

Porselen, doğudan batıya ortak bir dil oluşturmuştur. Buhurdan ya da tütsülük olarak anılan kaplar da, inanç kültürünün bir parçasını oluşturmuştur. Kimi zaman ayinlerde, kimi zaman büyüden ve negatif enerjiden korunmak için, kimi zaman Tanrı'ya duaların ulaşması için bu kapların içerisinde, ortamın kokusunu ve enerjisini değiştirecek, ruhsal bağlantıyı arttıracak şeyler yakılmıştır. Bunlar genellikle amber, üzerlik, gül, yasemin, adaçayı gibi maddelerdir. Kimi zaman maddelerin kendisi yakılırken, kimi zaman da buhurdanlarda yağların yakıldığı görülmüştür (Gedük: 2013: 131). Bu bölümde doğudan batıya kültür oluşturmuş porselen tütsü kapları örneklendirilmiştir.

“Eski Çinli yazarların bize aktardıklarına göre, MÖ 2953-2838 yılları arasında yaşayan Fu Hsi, ruhlara tapınmayı ve onlar için adak adanmasını örgütleyen ilk imparatorudur. Onu, MÖ 2698-2598 yıllarında yaşamış olan, Tanrıya tapınılması amacıyla içerisinde tütsü kullanılan bir tapınak icat eden, Dağlara ve Nehirlere kendini kurban eden Sarı İmparator izlemiştir”(Giles, 2017: 12).

Ch'ien lung ve Chia-ch'ing döneminde, porselenin tütsü çanağı olarak kullanıldığı belirtilmiştir. (Van Oort, 1986: 26) Yuan döneminde, “porselenin sadece onur ödülü vermek amaçlı değil, ritüel nesnesi olarak da kullanıldığı” dile getirilmiştir (Kessler, 2012: 63).

Resim-143: Çin Haidilao Porseleni

Kaynak: (China Collectibles Haidilao Porcelain, t.y., web, Ebay.)

Resim-144: Bakır Kapaklı Ming Mavi Beyaz Porselen Buhurdan

Kaynak: (Stallion Hill Gallery, 2017, web, Invaluable.)

Yukarıda Haidilao porseleni ve bakır kapaklı Ming porseleni örneklendirilmiştir. Bu porselenler buhurdan olarak kullanılmaktadır. Resim-144'teki örnekte porselenin farklı bir malzeme ile kombine edildiği görülmüştür.

Çin'de Yuan döneminde, alışlagelmişin dışında tütsülük tasarımları yapıldığı dikkat çekmektedir. Ağız açık, yeleleri son derece detaylandırılmış, nilüfer taban ve doğa temasıyla ifade gücü arttırılmış aslan şeklindeki tütsülük bu duruma örnek verilebilir (Valenstein, 1975: 28).

Resim-145: Çin Seladon porselen buhurdan, üstten görünüş

Kaynak: (Stallion Hill Gallery Chinese Celadon, 2017, web, Invaluable.)

Resim-145'te 16. yüzyıla ait olan seladon porselen buhurdan örnekte, başka bir aparata ihtiyaç duymadan, maddenin kendisi yakılmaktadır.

Resim-146: 17. yüzyıla ait lotus çiçekli porselen buhurdan

Kaynak: (Stallion Hill Gallery Chinese Celadon Porcelain Censer, 2017, web, Invaluable.)

Resim-146’da, 17. Yüzyıla ait lotus çiçekli porselen buhurdan örneklendirilmiştir.

Resim- 147: Gümüş kapaklı Japon seladon porselen buhurdan

Kaynak: (Stallion Hill Gallery Japanese Celadon Porcelain, 2017, web, Invaluable.)

Resim-147’de örneklendirilen, gümüş kapaklı, üç ayaklı Japon seladon buhurdan, formu ile yerden yükseltilmiştir. Farklı bir malzeme kullanılarak zenginleştirilmiştir. Gümüş kapağın üzerindeki deliklerden buhur çıkmakta, görsel bir etki oluşturmaktadır.

“Japonya’da şu ya da bu biçimde bütün ulusun alenen benimsemeyi sürdürdüğü gerçek bir din varsa o da tüm dinlerin ve tüm uygarlaşmış toplumların kökeninde bulunan: Atalar kültüdür” (Hearn, 2016: 24). “Budistler açısından ölümler Tanrı değil birer Budadır, yani hotoke. Bu terimle ifade edilmeye çalışılan şey bir inançtan çok dindarca bir umuttur. Budist inanca göre ölümler daha üst düzey bir yaşam aşamasına geçme yolundadırlar” (Hearn, 2016: 41). Bu sebeple Japonya örneklerinde Budizm temasının işlendiği dikkat çekmektedir. Bu örneklerle bakıldığında porselen buhur

kaplarının yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Arita işi, Satsuma işi, erken dönem Kutani işi buhurdanlara rastlanmıştır.

Resim-148: Japon Arita İmari buhurdan

Kaynak: (Arita Imari Incense Burner, t.y., web, Pinterest.)

Resim-149: Japon Arita Imari Budist porselen buhurdan

Kaynak: (Japanese Arita Imari Porcelain Koro Urn, t.y., web, Canonbury Antiques.)

Resim-150: Japonya Satsuma emtiası buhurdan, Kemper Sanat Müzesi

Kaynak: (Incense Burner Satsuma Ware, t.y., web, Pinterest.)

Resim-151: Japonya erken Kutani işi renkli porselen, buhurdan

Kaynak: (Japanese Old Kutani Ware, t.y. web, Ebay.)

Resim-148 ve 149’da Arita işlerinden örneklere yer verilmiştir. Resim-148’deki Arita işi diğerlerine göre daha düz bir forma sahiptir. Üzerindeki üç boyutlu hayvan figürü ile zenginleştirilmiştir. Resim- 149’daki Arita formu bir hayvandan soyutlanmış gibidir. Kulpları ve ayaklarıyla oldukça dinamiktir. Resim-150’de ve Resim-151’de örneklendirilen Satsuma ve Kutani işlerinin daha gösterişli ve çok renkli olduğu dikkat çekmektedir. Satsuma işlerinde farklı malzeme kullanılmıştır. Kutani işinde açılan ajurlar son derece muntazamdır.

Resim-152: Pot-pourri, pastil brülörü gömülü kare şişe

Kaynak: (Ayers, 1990: 162)

Resim-152'deki buhurdanın Kakiemon stilinde boyandığı dile getirilmiştir. Porselenin üzerinde, elinde çiçek taşıyan kadın figürü ve bambu ağaçları dikkat çekmektedir. Pot-pourri ya da Pastil brülörü olarak literatürde yer aldığı aktarılmıştır (Ayers, 1990: 162). Altın renkli ayaklarıyla oldukça gösterişlidir.

Resim-153: Nehir botu, tütsü kabı, Japonya

Kaynak: (Ayers, 1990: 163)

Resim-153'te nehir botu şeklinde tasarlanan buhurdana yer verilmiştir. 17.yüzyılın sonlarına tarihlenen buhurdanın, Japonya'ya ait olduğu belirtilmiştir. Kayığın üzerinde dalga desenlerine yer verilmiştir. Kayığın üzerinde minyatür yer almaktadır. Köpekle oynayan bir kişi canlandırılmıştır (Ayers, 1990: 163).

Resim-154: Tütsü kabı (koro), Japonya, 1700 dolayları, 11.3 yükseklik, Özel Koleksiyon

Kaynak: (Ayers, 1990: 142)

Kakiemon tarzında boyanmış bir başka örnek ise üç ayaklı buhurdandır. Resim-154'te örneklendirilen 1700'lere tarihlenen buhurdan, Japonya'dan bir örnektir. Üzerinde çiçek desenleri yer almıştır. Kapaklı olan formun, kapağında ajur tekniği uygulanmıştır.

Kore'ye baktığımızda ise, Joseon Hanedanlığının Konfüçyüsçülüğe olan inancı, ve Atalar kültüne olan bağlılığı porselen kültüründe de etkisini göstermiştir. ‘‘17. yüzyılda Kore’de beyaz porselenle benzersiz ritüellerin gerçekleştiği’’ dile getirilmiştir.18.yüzyılda ritüellerin önemi artmıştır. Joseon Hanedanının seçkin ritüel kapları beyaz porselenler ile gerçekleştirilmiştir. (Ritual Porcelains of Joseon Dynasty, 2016, web, National Museum of Korea).

Konfüsyüsçülük akımı, Budizm temalı sanatsal üretimin olmasını da beraberinde getirmiştir. (Farthing, 2014: 105)

Resim-155: Joseon Dönemi Ritüel Porselenleri

Kaynak: (Ritual Porcelains of Joseon Dynasty, 2016, National Museum of Korea)

Resim-155'teki örnekte, sol tarafta hayvan figürlerinin yer aldığı görülmektedir. Sağ tarafta ise, formlara ayaklar ve kulplar eklenmiştir.

Konfüçyüs ritüellerinde Koreli elitlerin beyaz porseleni kullandığı dile getirilmiştir (Cartwright, 2016, web).

Resim-156: Beyaz porselen ritüel kabı, Joseon dönemi

Kaynak: (White Porcelain Ritual Wessel Joseon Dynasty, t.y., web, National Museum of Korea.)

Resim-156'da örneklendirilen Joseon dönemine ait törensel kap, anma töreni sırasında ataların ruhuna sunum yaptıktan sonra kullanılan içecek saklama kabı olarak geçmektedir. Ayin sırasında yanına tütsü yerleştiği söylenmektedir. Korece'de mosagi veya moban olarak bilinmektedir (White Porcelain Ritual Wessel Joseon Dynasty, t.y., web, National Museum of Korea). Kabın son derece sade olduğu dikkat çekmektedir.

Osmanlı döneminde de porselen buhurdanların örneklerine sık rastlanmıştır. Hoş koku veren maddelerin yakılması Osmanlı'nın yaşam biçimini yansıtmakta, bununla beraber ruhsal problemlere bile iyi gelmektedir (Ergül, t.y., web, Osmanlıda Koku).

Resim-157: Sultan II. Abdülhamid Dönemi (1876-1909) Yıldız Porselen Saray Buhurdanı

Kaynak: (Artamantik, t.y., web)

Resim-157’de Yıldız Porselen Buhurdanı örneklendirilmiştir. Pembe, altın ve beyazın kullanıldığı buhurdan da Ayasofya betimlemesi yer almaktadır.

Resim-158: Mücevher Süslemeli Buhurdanlar

Kaynak: (Gedük, 2014: 51)

Araştırmalar, Osmanlı Saray’ında çalışan sanatkarların hazır nesnelerle farklı materyalleri bir araya getirip, buhurdan adı altında metalar ürettiğini de göstermektedir. Genellikle fincan, tabak, yumurtalık gibi hazır nesneler kullanılmış, bunlar mücevherlerle ya da metallerle zenginleştirilerek, değerli olan porselenin kıymeti bir kez daha arttırılmıştır (Gedük, 2014: 50). Resim-158’de hazır nesnelerin dönüştürüldüğü buhurdanlar örneklendirilmiştir. Örneklerin abartılı olduğu dikkat çekmektedir.

3.1.4. Pipolar

Bir diğerk ilginç örnek ise porselen pipolardır. Kızılderililerle başlayan tütün içme alışkanlığı, 15. Yüzyıldan sonra dünyaya yayılmıştır. (Tunçdemir, 2011, web, Ameirkabülteni). ‘İspanyol istilacılarının Aztekleri Amerikan papağanı ya da yerli hayvan şeklinde seramik pipolardan tütün içerken gözlemlediği’ belirtilmiştir (Sentance, 2004: 196). Böylece farklı biçimde seramik, porselen pipolar türemiştir. Tütün içmek, geçmişte de sosyal duruma öykünme niteliğindedir. Seremonilerde ve ritüellerde, tütünün önemli bir rol edindiği aktarılmıştır. ‘Amerika’dan Endonezya’ya geleneksel topluluklar ziyaret edildiğinde’, tütün sunulduğu ve tütün sunmanın ‘kibarlık’ kavramı ile ilişkilendirildiği ifade edilmiştir. Tütün dumanının yukarı çıkması, havaya karışması mistik temalarla ilişkilendirilmiştir (Sentance, 2004: 196). Güney Afrika’nın Nguni ve Sotho halkı arasında, tütün ürünlerinin güç ve cömertlikle ilişkili olduğu ve Atalar’la bağlantılı görüldüğü aktarılmıştır (Collection, t.y., web, National Museum of African Art).

İnsanoğlunun başlangıçta ibadet amacı ile yaktıkları tütün, daha sonra keyif maddesine dönüşmüş ve tarih boyunca insanlar tarafından kullanılmıştır (Kocabaş, 2008, web, Arthillgroup). Kimi zaman pipo, kimi zaman puro olarak insanlarla buluşan tütün maddesi bu bölümde pipolarla ilişkilendirilmiştir. Pipo, kültürel, sosyal, kutsal ve lüks bir nesne haline gelmiştir. Tütünün kimi zaman hastalıklara iyi geldiği, kimi zaman ise ruhani etkisi olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Bu sebeple porselen pipo üretimi oldukça yaygındır.

‘Yüz binlerce porselen pipo 1700’lü yılların ortalarından başlayıp 1920’lerin başında Almanya’da üretilmiştir, Fransa ve Avusturya’da da üretim yapılmıştır, Danimarka ve Hollanda’da yapılan üretim ise az miktardadır. O dönemde en saygın Alman üreticileri, Königliche Porzellan-Manufaktur (KPM, Berlin), Limbach, Meissen, Nymphenburg ve Fransa merkezli Chantilly, Mennecy, Saint-Omer ve Sèvres olduğu’ aktarılmıştır (Rapaport, 2017, web).

Fransa ve Almanya’da üretilen en iyi pipoların porselenden yapıldığı söylenmiştir.

Resim-159: Sarunas Peckus Koleksiyonu, Almanya

Kaynak: (The Porcelain Pipe, t.y., web, go-star.)

Resim- 160: Meissen figürlü, oturmuş bir ayı formunda, ahşap saplı, fildişi ağızlıklı porselen pipo, c. 1750 dolaylarında (Sarunas Peckus Koleksiyonu, Darius Peckus fotoğrafçı)

Kaynak: (The Porcelain Pipe, t.y., web, go-star.)

Resim-159 ve 160'ta Sarunas Peckus Koleksiyonundan örneklerle yer verilmiştir. Resim-159'daki örnekte yüzeyde baskı yer alırken, 160'taki örnekte üç boyutlu ayı figürü yer almaktadır.

Porselen pipolar, inançsal bir öğeye dahil olduğu gibi, prestij nesnesi olarak da kullanılmıştır. Örneğin, 1969'da Danimarka Kralı Frederik, 70. Yaşı için Kraliyet Porselen Fabrikası, krala porselen pipo hediye etmiştir. Krala hediye edildikten sonra fabrika, seri üretime karar vermiştir (Groth, 2002, web, Danishpipemakers).

3.1.5. Çay Kapları

“İlkin Çinliler, daha sonra çayı onlardan 6. Yüzyılın sonuna doğru aldıkları söylenen Japonlar, kendi dini ritüellerine ve eskiden beri törensel olan yemek adabına uygun düşen bir çay içme töresi geliştirdiler. Taoculuk, Budizm ve Zen’in felsefi-dini dünya anlayışıyla sıkı bir ilişki içinde olan Japon çay töresinin Avrupa’da bir eşdeğeri yoktur.” “Taoculuk araştırması John Bloefeld, “ Çayın ruhu, Tao’nun ruhu gibidir, “ saptamasını yapıyor ve ekliyor: “Çay, kendiliğinden akar, bir oraya bir buraya gider ve her türlü zorlamaya karşı koyar” (Reimertz: 2003: 7, 8).

Bu açıdan değerlendirildiğinde çayın ritüellerde kullanıldığı söylenilebilir. Kişilerin iç dünyası ile ilişki kurmasını sağlayan çay, ritüellerde porselenler aracılığıyla da etkisini göstermiştir. Budizm’in yayılmasını sağlamıştır. Özellikle doğu kültürlerinde çay uyum, hoşgörü, saygı, sevgi gibi erdemler ile ilişkilendirilmiştir. Doğu ülkelerinde düzenlenen çay törenlerinin felsefi ve mistik bir yaklaşımı da vardır. İçsel yolculuğu ve arınmayı sağlar.

Resim-161: Sadau, Geleneksel Japon Çay Seramonisi

Kaynak: (Ringo, 2016, web, Noren Japan.)

Resim-161’de Sadou ismiyle bilinen Japon çay töreninden bir görsele yer verilmiştir. Sadou, “çaya giden yol” demektir (Güler, 2016, web, Onedio). “Çay töreni ve Zen Budizminin yakın ilişkisi ve vatandaşların refahı nedeniyle Sakai, Japonya’daki çay töreninin ana merkezlerinden biri haline gelmiştir.” Bu nedenle, Sakai’de bol miktarda bulunan Zhangzhou işleri, chanoyu isimli çanaklar, kullanılmıştır (Ströber, t.y: 51). Porselen ve çay kültürü birbiriyle iç içedir. Bu nedenle özellikle doğu toplumlarında farklı biçimlerde yapılmış çaydanlıklar üretilmiştir.

Resim-162: Çin Porseleni Çaydanlık, 20. yüzyıl

Kaynak: (Top Banana Antiques Mall, t.y., web)

Resim-162’de örneklendirilen mavi beyaz Çin porseleni çaydanlıkta, üzerindeki desenlerle doğunun mistizmi hissedilmektedir.

“Avrupa’da çaydanlık tasarımları, 17. yüzyılda Çin ile yapılan çay ticareti ile aynı dönemde başlamıştır. Çayın hem kendisi hem de porselenleri batıda oldukça değer bulmuştur. Kıtalararası bu ticaretin artması, aynı zamanda, kültürlerarası bir etkileşime de yol açmıştır. Bu sayede batılı desenler, Çin porselenlerine ve çaydanlıklarına, Asyalı desenler de, örneğin ‘mavi söğüt’ deseni, Avrupa seramiklerine yansımıştır” (Er, 2014: 53).

Çaydanlıkların yanı sıra çay fincanlarından da bu bölümde bahsedilebilir.

“...Almanya’da *Amaranthes’in Kadınlar Lügati’nden* bilindiği gibi, çay fincanı ince olmalıdır. Bu sözlükte çay fincanına Teeschalgen (çay çanağı) adı verilmiş, daha sonra Teechalichen hatta Teeschalein (çay çanakçığı) denmiştir” (Reimertz: 2003, 27). Çayın daha çok elit kesim tarafından tüketildiği dikkat çekmektedir. (Reimertz: 2003, 30). T’len Yi Heng’in söylediği “Çay dünyanın gürültüsünü unutmak için içilir.” sözü adeta çaya bir övgü niteliğindedir. (Fincandaki Altın Felsefesi, 2010, web, Sabah). Çay, keyfin göstergesidir. “Dini ve manevi değil de, son derece çağdaş, dünyevi bir meditasyon için en iyi yol arkadaşı çaydır” (Reimertz: 2003, 39).

Günümüzde de pek çok spa merkezinde, yoga salonlarında çay ikram edilmektedir. Bunun sebebi çayla ilgili mistik inancından ileri gelir.

3.1.6. Şifa Kapları

“Sihir kavramı, doğa kuvvetleriyle insanlar arasında birtakım gizli ilişkilerin bulunduğu ve doğadaki varlıkların, insanın kavrayış gücünü aşan ve bilinmeyen gizli kuvvetlerce yönetildiği kanısından doğdu” (İşveren, web: s 18).

İnsanoğlu tarih boyunca, olumsuz güç ve düşüncelerden, sihirden kurtulmak için, inanma ihtiyacı hissetmiştir. Nazar, büyü gibi negatif etkilere karşı, tütsü kaplarının dışında şifa kaplarını da kullanmışlardır. Şifa kapları, kullanan kişiye iyi gelmesi için tasarlanan, üzerinde dini semboller, yazılar barındıran mistik kaplardır. Kapların üzerindeki yazılar ilahi güç ile ilişkilendirilmiştir. Yaygın inanışa göre, bu kaplardan tüketilen yiyecek, içecek, tüketiciyi ilahi güçle bir araya getirecek ve ona şifa verecektir. Çin’de üretilen bu kaplar, Osmanlı pazarında önemli bir yer edinmiştir. “Topkapı Müzesi Çin porselenleri koleksiyonu içinde yer alan 37 adet eserin dua ve ayetlerle süslenmiş olduğu ve şifa kabı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir ” (Gedük, 2015: 98). “Bunların içinde 3 kâse, 5 tabak 16. ve 17. Yüzyıllara; 5 tabak ve 24 kâse 18. yüzyıla tarihlenmektedir” (Gedük, 2015: 102). Örneklendirilen şifa kaplarının farklı zaman dilimine ait olması, şifa kaplarına geçmişten beri verilen önemin bir göstergesidir. Bu kapların bedensel ve ruhsal olarak insanları iyi ettiğine inanılmaktadır.

Resim-163: Mavi-Beyaz Tabak, 16. yüzyılın üçüncü çeyreği, porselen, çap 36,5 cm, Topkapı Sarayı Müzesi, Çin ve Japon Porselenleri Koleksiyonu, Envanter Numarası: 15/3168

Kaynak: (Gedük, 2015: 102)

Resim-164 : Mavi-Beyaz Porselen Kâse, İmparator Zhengde Dönemi (1506-1521) porselen, çap 24 cm, yükseklik 13,5 cm, Topkapı Sarayı Müzesi, Çin ve Japon Porselenleri Koleksiyonu, Envanter Numarası 15/2663.

Kaynak: (Gedük, 2015: 103)

Şifa kaplarında dualara, ayetlere yer verildiği görülmektedir. Resim-163 ve 164'te bu kaplar örneklendirilmiştir. Kaplarda dualarla ya da tılsımlı sözcüklerle birlikte ‘‘Çin mitolojisinde dayanaklılığı simgeleyen ve soğuk mevsimin üç arkadaşı olarak bilinen çam, bambu ve erik ağacı’’ motifinin yer aldığı görülmüştür (Gedük, 2015: 103). Japon mitolojisinde de erik ve çam ağaçlarının ölümsüzlük teması ile ilişkilendirildiği ifade edilmiştir (Mackenzie, 1996: 105).

Resim-165: Porselen tabak şifa kabı, Çin, Qing Hanedanlığı

Kaynak: (Gedük, t.y., web, Z Dergisi)

Kimi zaman da şifa kaplarının üzerinde vefkler yer almıştır. Amaç olumsuz olan herşeyden kurtulmaktır. Resim-165'te üzerinde vefk yer alan şifa kabı örneklendirilmiştir. Yazıların genellikle bir bordürü takip ettiği, vefkin kare düzen içinde yer aldığı gözlenmiştir.

“İç yüzeyindeki duâ ve âyetlerin birinci satırında, “Bismillah Şifâ, Allâh’ın adıyla şifâ, Allâh’ım! Ey insanların Rabbi! Şifâ ver! Şifâ veren ancak Sen’sin! Sen’den başka şifâ verecek kimse yoktur.”, ikinci satırında “kelimeitehvit”, üçüncü satırında tamamlanmamış “şifâ âyeti”, dördüncü satırında “âyete’l-kürsî”, beşinci satırında “Ya Allah, Ya Muhammed Mustafa, Ya Ali”, orta kısımdaki kare içinde “duâ ve Allah’ın isimleri” yer almaktadır. Çevresinde ise “Lâ fetâ illâ Ali, lâ seyfe illâ Zülfikâr (Zülfikâr’dan keskin kılıç, Ali’den büyük yiğit yoktur.)” yazılıdır (Gedük, t.y., web, Z Dergisi).

Porselen şifa kaplarının bakırdan devşirme olduğu bilinmektedir. Mistik ve ruhani bir anlamı olan şifa kapları oldukça popülerdir. Günümüzde de farklı malzemelerden üretim yapıldığı görülmüştür.

‘‘Şifa taslarının üzerinde dualar dışında çeşitli semboller ve tasvirler de yer alabilir. Sembol olarak en çok ‘Mührü Süleyman’ denen iç içe geçmiş iki üçgenden oluşan altı köşeli yıldız kullanılmıştır. Bu sembol, Mezopotamya ve Anadolu’da yüzyıllardır gücün, bereketin, kuvvetin sembolü olmuştur. Şifa taslarındaki tasvirlerde bazen on iki burç tasviri olur. Bu şifa tasları Anadolu kökenli olmayıp İran ve Mezopotamya kökenlidir. Şifa taslarında bazen yılan, akrep, zehirli örümcek, aslan ve köpek gibi hayvan figürleri de görmek mümkündür. Bu tasvirler, ilgili hayvanlardan korunmaya yönelik olarak yapılmıştır’’ (Altın, 2017, web).

Bu ifadeler de, kültürlerin birbiriyle etkileşiminin göstergesidir.

Resim-166: Mineralli Su için kullanılan Karlovy Vary Porselenlerinden Örnekler, Çek Cumhuriyeti

Kaynak: (Porselen Kaplar, t.y, Dreamstime)

Bu bölümde verilebilecek bir diğer örnek ise Çek Cumhuriyeti, Karlovy Vary porselenleridir. Oradaki kaplıcadaki şifalı suyun, porselen nesnelerle ortamlarından alınması ve porselenlerden içilmesi hastanın şifa bulması ile ilişkilendirilmiştir. Bu sebeple birbirinden farklı porselen bardak üretimi yapılmıştır. Bardakların kulbu, aynı

zamanda pipet görevi görmektedir. Resim-166'da örneklendirilmiştir. Çek Cumhuriyetinde de porselene böyle bir anlam yüklendiği söylenebilir.

3.2 Sosyal Yaşamı Betimleyen Porselen Heykelcikler

Porselen zamanın ruhuna göre, insanların ilgi alanına göre şekillendirilen bir kültür nesnesi olarak yerini almıştır. Hayatın içinden, farklı alanlarda tiyatrodan müziğe; zenci hizmetçilerden, asillere; hayvanlardan, çiçeklere pek çok konunun merkezi haline gelmiştir.

Meissen porselen figürinleri, sarayları süslediği gibi, soyluların ve üst sınıfın gözdesi olmuştur. “Küçük porselen figürinleri yapma fikri, 18. yüzyılın başında Avrupa'daki şık yemek masalarında görülen şeker süslemelerinden gelmiştir “ (Collecting Guide Meissen Porcelain, t.y., web, Christies). Porselen figürinler zaman içerisinde şeker heykellerin yerini almıştır. Yaşam biçimleri tüketilebilen şekerler yerine, tüketilmeyen porselenlerle ifade edilmiştir.

3.2. 1. Tiyatro, Dans ve Müzik Kültürü

Porselen, tiyatro, dans, müzik gibi güzel sanatlarla yakından ilişkili olmuştur. Dönemin yaşam biçimlerine porselen nesneler aracılığıyla gönderme yapılmıştır. Bu durum porselenin bir kültür nesnesi olduğunu göstermiştir. Araştırma sırasında doğudan batıya pek çok örnek görülmüştür. Batıdaki Commedia dell'Arte figürinleri oldukça ilgi çekicidir. “Commedia Dell'arte'nin sözlük anlamı “usta işi oyun” demektir. Burada “usta” sözcüğü ile oyuncu kastedilmektedir. Avrupa'da yaklaşık iki yüz yıl egemen olmuş, birçok ülkenin tiyatrolarını etkilemiş olan Commedia Dell'arte tuluat ve doğaçlama tekniğine dayalı 16.yy İtalyan halk tiyatrosu geleneğinin bir biçimidir (Nutku'dan Aktaran Cinisli, 2015: 315).

“Kökeni MÖ 4. yüzyıla kadar dayanan geleneksel İtalyan doğaçlama güldürü tiyatrosu Commedia dell'Arte oyuncular, 17. ve 18. yüzyıllarda porselen sanatçıları büyük ölçüde etkilemiş, onlar da bu komedyenleri, karakteristik mimikleri, kostümleri ve en ilginç pozları ile şekillendirmişlerdir” (Arcasoy, 2004: web, Kolektomani).

“18.yüzyılda önemli bir rol oynayan tiyatronun Avrupa porselen fabrikaları için bir ilham kaynağı olduğı kanıtlanmıştır” (Verlag, 1985: 135).

Üretimi Meissen’da başlayan Commedia dell’Arte bibloları, Nymphenburg , Fürstenberg, Viyana, Hohenberg gibi merkezlerde üreilmeye devam etmiştir (Arcasoy, 2004: web).

Resim-167: Commedia dell'Arte figürinleri porselen grubu, JJ Kandler, Meissen, Almanya, yaklaşık 1740-43 yıllarında, Victoria ve Albert Müzesi, Londra

Kaynak: (Early Pantomime, web, t.y, Victoria Albert Museum.)

Resim-167’de Commedia dell’Arte biblolarından örnek verilmiştir.

Resim-168: 1740 dolaylarında, bir Meissen Harlequin ve Columbine grubu

Kaynak: (Simpson, 2019, web, Christies.)

Meissen porselendeki ünlü figürinlerden birinin de Harlequin olduğı belirtilmiştir (Simpson, 2019, web, Christies). Resim-168’de Harlequin’in örneğı verilmiştir. Harlequin farklı tasarımlarla şekillendirilmiştir. Kimi zaman yanında bir köpek karakteri yer alırken, kimi zaman tek başına yer almıştır. Hep farklı roller üstlendiğı bilinmektedir.

Resim-169: Dans Dersi, Chelsea, 1758-1765

Kaynak: (The Dancing Lesson, t.y., web, Museum of London.)

Bir diğer örnek olarak İngiliz porselenlerinden seçilmiştir. Resim-169’da örnekleme yapılan, Chelsea üretimi Dans Dersi isimli bu porselen biblonun da döneminin çarpıcı eserleri arasında olduğu söylenebilir. Eserin Boucher’in resminden esinlenerek yapıldığı belirtilmiştir. Chelsea Porselen Fabrikasının ürettiği en görkemli porselenlerden biridir. Bu görkemini gerek büyüklüğü, gerek işçiliği ile kazanmıştır (The Dancing Lesson, t.y., web, Museum of London). Eserdeki büyük ağaç ve mini çiçekler dikkat çekmektedir. Kadının ve adamın son derece şık giyindiği görünmektedir. Çok renklidir.

Resim-170: Monkey Band Orkestrası

Kaynak: (Monkey Band Orchestra, t.y., web, European Porcelain.)

Resim-171: Monkey Band Orkestrasından Üç Maymun Porselen Figürini

Kaynak: (Alfandary, t.y., web, Finemeissen.)

Resim-172: Monkey Band Orkestrasından, Porselen Figürini

Kaynak: (Alfandary, t.y., web, Finemeissen.)

Resim-173: Monkey Band Orkestrasından, Porselen Figürini

Kaynak: (Alfandary, t.y., web, Finemeissen.)

Resim-174: Türk Orkestrasından Figür Örneği, Almanya, modelci Johann Peter Melchior 1747-1825 dolayları

Kaynak: (The Turkish Orchestra, t.y., web, Artfoxlive.)

Kültürel eserler, insan yaratıcılığının ve uluslararası iletişimin farkındalığının artmasında önemli bir yere sahiptir. Müzik ve porselen bu noktada bir köprü olmuştur. Porselenin sosyo-kültürel boyutunda müzik kültürünün etkisi oldukça büyüktür.

“Berlin ve Nymphenburg Porselen işletmelerinde Çinli müzisyenler, Sevres ve Frankenthal Porselen işletmelerinde İspanyol müzisyenler, Höchst porselen işletmesinde de Türk müzisyenler yorumlanmıştır. Höchst Porselen işletmesinde 1769-79 yılları arasında çalışan biblo modelcisi Johann Peter Melchior’un 1778 yılında yaptığı “Türk Müzisyenleri” serisindeki figürler Mehter Takımı’nı simgelemekteydiler” (Arcasoy, 2014, web, Kolektomani).

Johann Joachim Kaendler’in başlattığı ve Peter Reinicke’nin devam ettirdiği The Monkey Band, oldukça önemli bir seridir. Monkey Band figürlerinin “Johann Adolph Hasse tarafından yazılan Lucio Pípirio Dittatore opera serisini tanımladığı” aktarılmıştır. İnsan ırkına yakın olması nedeniyle maymun figürlerinin kullanıldığı dile getirilmiştir (Meissen Figure, t.y., web, National Museum of American History). Resim-170, 171, 172 ve 173’te obua, mandolin gibi müzik enstrümanları çalan maymun

figürinlerinin ‘‘Monkey Band’’ örnekleri verilmiştir. Resim-174’te Türk Orkestrasından bir figür örneği verilmiştir.

Resim-175: Dansçı Kız Figürini Antik Çin Porselen Figürin, Jingdezhen

Kaynak: (China Jingdezhen Statue, t.y., web, Picclick.)

Resim-175’te Jingezhen üretimi ‘‘Dansçı Kız’’ figürini örneklendirilmiştir. Kızın üzerindeki çiçekli entarinin, dansçıların giyim tarzına gönderme yaptığı söylenebilir.

Resim-176: ‘‘Müzik Dersi’’, 1765 dolayları, Chelsea Porselen Fabrikası

Kaynak: (The Music Lesson, t.y., web, Metropolitan Museum of Art.)

Müzik kültürü ile ilgili bir diğer örnek Chelsea Porselen Fabrikası üretimi olan Resim- 176’da örneklendirilen ‘‘Müzik Dersi’’ isimli çalışmadır.

Resim-177: Porselenden Joseph Haydn karikatürü, Slavkov, 1838

Kaynak: (Braunova, 1992 : 83)

Resim-177’de Joseph Haydn’in bir karikatürü ele alınmıştır. Yeşil renkli kuyruklu smokini ile ele alınan Haydn, piyano çalarken gösterilmiştir (Braunova, 1992: 83).

Resim-178: Balerin Dansçı Antik Dresden Dantel ve Porselen Heykelcik

Kaynak: (Antique Dresden Lace Volkstedt, t.y. , web, Picclick.)

Resim-179: Erkek ve kadının dansı, Dresden

Kaynak: (Dresden Porcelain Figures, t.y, web, Carters.)

Resim-178’de bale yapan dansçı figürin örneklendirilmiştir. Kızın kabarık ve dantel görünümlü eteği, erkeğin smokini dikkat çekmektedir. Dresden’deki dans temalı porselenler incelendiğinde, tekli ve çoklu üretimler görülmüştür. Kimi zaman baş balerin figürini üretilirken, kimi zaman çiftli ya da çoklu dans edenler tasarlanmıştır. Resim-179’da dans eden bir çift örneklendirilmiştir.

3.2.2. Günlük Yaşam Kültürü

Porselenin diğer önemli özelliği günlük yaşamdan beslenmesidir. Porselen, günlük yaşamdan beslenirken, aynı zamanda günlük yaşamı da beslemektedir. Bu etkileşimin karşılıklı olduğu söylenebilir. Günlük yaşam, sosyal hayatın yansımasıdır. Pek çok açıdan etkilenen günlük yaşam, bütünsel bir yapıdır. Hayatın içinden anları ele alır. İnsanları sarar, biçimlendirir ve toplumsal bir algı yaratır. Porselenin sosyo-kültürel boyutuna doğudan batıya günlük yaşamın içinden pek çok örnek verilebilir.

Resim-180: Çin Porseleni Balıkçı Figürini

Kaynak: (Chinese Porcelain Fisherman, t.y., web, Picclick.)

Resim-181: Zeng Longsheng işaretli Çin Porseleni Balıkçı Figürini

Kaynak: (Auction, 2015, web, Bidsquare.)

Kimi zaman balık tutan bir Çinli figürü karşımıza çıkarken, kimi zaman doğunun egzotik örneklerine rastlamak mümkündür. Resim-180’de ve 181’de balık avlayan, elinde balık sepeti olan Çinli balıkçıya yer verilmiştir. Birinde beyaz renk hakimken, diğesinde mavi renk kullanılmıştır ve balıkçının sepeti seladondur.

Resim-182: Saray Hanımefendileri Şamdanı, Çin İhracat ürünü Famille Rose Şamdan, Qianlong Periyodu, David ve Peggy Rockefeller Koleksiyonu

Kaynak: (A Lifetime of Enjoyment, 2018, web, Christies.)

Resim-182’de David Peggy Rockefeller Koleksiyonundan verilen örnekte, kadın elinde mumluğu tutmaktadır. Muhtelemeden yemek masalarını süsleyen bu şamdanların, saraydaki kadınların giyim tarzı ve saçlarını ne biçimde şekillendirdiği hakkında ipucu verdiği söylenebilir.

Resim-183: Meyve sepeti ile yaşlı Japon kadın, Ardco Dallas Porseleni

Kaynak: (Ardco Dallas Porcelain, 2018, web, Bidorbuy.)

Resim-183'te yaşlı Japon Kadın örneklendirilmiştir. Kadının elinde meyve sepeti olması dikkat çekmektedir. Bu eser, dönemin yeme alışkanlıklarına gönderme niteliğinde olabilir. Belki de Japonların uzun yaşamasının sırrının meyve kültürü ile bağlantılı olduğu düşüncesini akla getirebilir.

Resim-184: Partizan Porselen Figürin, N. Danko, 1919, Rusya

Kaynak: (Çil, 2017,web, Sanatatak)

Batı temsilindeki en güzel örneklerden biri ise Rusya'dan verilebilir. Resim-184'te görülen Natalia Danko'ya ait Partizan isimli figürde, kırmızı renkle yazılan 1919 tarihi dikkatleri üzerine toplamaktadır. Gerek giyim tarzı ile gerek yüze verilen ifade ile figürin somut hale getirilmiştir. Bu örnek, yaşamın porselen sanatına yansımasıdır. Rusya'ya bakıldığında pek çok örnek vermek mümkündür. O dönemde ‘sınıflar arası çatışmalardan, devrimin öngördüğü yaşam biçiminden etik anlayışından, fakirlik, alkolizm ve kadınların durumu gibi sosyal problemlerden’ yola çıkılarak tasarımlar yapıldığı aktarılmıştır (Çil, 2017, web, Sanatatak). Rusya'daki örneklerin çok olmasının bir sebebi de Rusya'nın geçirdiği devrimdir. Devrim sırasında hissedilen duygular, porselen figürinler aracılığıyla anlatılmıştır.

Resim-185: Natalya Danko, Kırmızı Kokoşnik Giyen Köylü Kadınlar

Kaynak: (Kokoşnikli Köylü Kadınlar, t.y., web, Collectrussia)

Rusya’da da günlük yaşam, porselen sanatına konu olmuştur. Resim-185’te Natalia Danko’nun çalışması örneklendirilmiştir. Sanatçının çalışmasında, kadınların kokoşnik (Rus başlığı) giydiği dikkat çekmektedir (Wall, 2015: 74).

Resim-186: Paris Caddesi Criers Koleksiyonu

Kaynak: Paris Street Criers, (t.y.), web, Meissen.

Resim-187: Paris Caddesi Criers Koleksiyonu

Kaynak: Paris Street Criers, (t.y.), web, Meissen.

Fransa'dan verilebilecek en güzel örneklerden biri de, Paris Criers caddesi koleksiyonudur. Hayatın içinden anlar, porselen figürinler aracılığı ile canlandırılmıştır. “Kızın marmot kürkü taşıması, müşterilere sipariş edebilecekleri kürkün rengi hakkında fikir vermesiyle” ilişkilendirilmiştir. Zenginlerin tükettiği gıdalara ince işçiliklerle gönderme yapılmıştır. Bu porselenlerin saray ziyafetlerinde, dekor olarak kullanıldığı aktarılmıştır (Paris Street Criers, t.y., web, Meissen). Resim-186 ve 187’de koleksiyondan örnekler gösterilmiştir.

Resim-188: Bal Satıcısı, Paris Caddesi Koleksiyonu

Kaynak: (Antique Porcelain, t.y., web, Porcelainbiz.)

Resim-188’de Paris sokak satıcısından örnek verilmiştir. Figürin bal satıcısını simgelemektedir. Nadir bulunan örnekler arasındadır. Bal satıcısının şapkası ve fularıyla yarattığı şıklık dikkat çekmektedir. Fransız porselen fabrikalarının yatak odalarında ve özel apartmanlarda kullanılmak amacıyla şık porselenler ürettiği bilinmektedir (Fashion for Porcelains in Europe, 2016, web, Victoria Albert Museum).

Resim-189: “Hentschel Çocukları”

Kaynak: (Hentschel Children, t.y., web, Meissen.)

Resim-189’da gösterilen örneğin, başlagıçta masa dekoru için üretildiği aktarılmıştır. Çocukların yaşam biçimleri, giyim tarzları, oynadıkları oyunlar, hobileri porselen sanatı ile buluşmuştur ve o dönemin çocuklarının yaşam biçimleri ile ilgili belge niteliğindedir.

Resim-190: Kuşlu kadın ve Köpekli çocuk, Küçük porselen figür

Kaynak: (Braunová, 1992: 82)

Resim-191: Çoban kız Küçük porselen figür (pastýřka s klickou)

Kaynak: (Brunová, 1992: 84)

Resim-192: Dört mevsimin alegorik anlatımı küçük porselen biblo, Jaro, Léto, Zima

Kaynak: (Brunová, 1992: 87)

Resim-193: Çiçekler, çiçekli önlüklü kız ve erkek

Kaynak: (Brunová,1992: 86)

Resim-190, 191, 192 ve 193'teki görseller Çekçe bir kitaptan (*Porcelánová Tradice'den*) edinilmiştir. Resim-190'da yöresel kıyafetlere yer verilmiş, 191'de Çoban kız örneği gösterilmiş, 192'de mevsimler figürinler aracılığıyla aktarılmış, 193'te önlüklü kız ve sepetli erkek figürleri gösterilmiştir. Tüm bu örnekler günlük yaşam hakkında birer ipucu niteliğindedir.

Resim-194: Masa göbeği süsü, Meissen Porselen Fabrikası, 1755-1760

Kaynak: (Fashion for Porcelains in Europe, 2016, web, Victoria Albert Museum.)

Resim-194'te ise sofrada adabına yönelik bir figürin örneklendirilmiştir. Masa göbeği süsü olarak geçen bu figürin, Meissen Porselen Fabrikasının üretimidir.

Zenginlerin yemek alışkanlıkları daha da geliştikçe, Avrupa porselen fabrikalarının dekorasyon anlayışı da değişmiştir ve birbiri ile bütünlenmiştir. Ayrıca, tatlılar için özel ürünler sağlanmıştır. Porselen çorba kaseleri ve kademeli yüz maskeleri üretilmiştir. Kimi zaman insan figürlerinin yerine, sebze formlarının da başlı başına figürin olarak üretildiği görülmüştür (Fashion for Porcelains in Europe, 2016, web, Victoria Albert Museum).

Resim-195: Bir Çift porselen Samson Türk Ağa Figürü

Kaynak: (A Pair of Samson Porcelain Figures of Turk, t.y., web, Antique Porcelain.)

Yukarıdaki resimde örneklendiği gibi Türklerin de porselen figürinleri yapılmıştır. Bu figürler Meissen porselen fabrikasının üretimi ile başlamıştır. Worcester fabrikasının da üretim yaptığı aktarılmıştır. Türklerdeki “Ağa” figürü işlenmiştir (Dawson, 2007: 136).

Resim-196: 18. yüzyılda Derby porselen küçük Türk porselen figürinleri

Kaynak: (Pair 18 th Century Derby Porcelain, t.y., web, Sellingantiques.)

Bir başka ilginç örnek Derby üretimi olan figürinlerdir. Kaftan giyen kadın ve erkek figürinlerin egzotik olduğu dikkat çekmektedir. Resim- 196’da bir kadın, bir erkek olmak üzere kaftan giymiş iki kişi örneklendirilmiştir.

Resim-197: “Osmanlı Sultanı”

Kaynak: (Türk Ottoman, t.y., web, Antiquesatlas.)

Osmanlı padişahları da porselen figürin olarak yapılmıştır. Resim-197’deki örnek 19. Yüzyıl ortalarına tarihlenmektedir. Fransız yapımıdır. Bu figürinler, padişahların giyiniş biçimlerini belgeleyen önemli örnekler arasındadır.

3.2.3. Soylular ve Köleler Kültürü

Toplumun yaşayış biçimleri porselen sanatını da önemli ölçüde etkilemiştir. Soylu seçkinler ve köleler, yaşayış stilleri ile tarihe yön vermişlerdir. Masaların üstlerini süsleyen, zenci porselen figürler üretilmiştir. Figürler sosyo-kültürel anlam taşımaktadır. Porselen figürler, siyahlar ve beyazlar arasındaki farkı etkileyici biçimde görselleştirmiştir. Figürler dikkatlice incelendiğinde, egzotik bir esintinin yaratılmaya çalışıldığı söylenebilir.

Resim-198: Siyahi Figürlü Şekerlik

Kaynak: (Collections Explorer, 2007, web, The Fitzwilliam Museum Cambridge.)

Resim-198’de şeker kavanozunun yanında duran zenci örneklendirilmiştir. Tüylü başlığı ve renkli eteği ile dikkat çekmektedir. Şekerlikte doğa ve çiçek teması yer almıştır. Kabartma uygulanmıştır.

Resim-199: Fil üzerindeki adam ve zenci adam figürini, Meissen

Kaynak: (Meissen Porcelain Figurine of Man and Blackamoor on Elephant, t.y., web, 1stdibs.)

Resim-199’da filin üzerinde kaftanlı bir adamla, zenci figürü yer almaktadır. ‘‘Fil ve zenci çifti daha detaylı biçimde 1773 yılında Fil Savaşı 1 ve 2

şeklinde (War elephant I and II) tekrar biçimlendirilerek, Rus Kraliyet Konutu Oranienbaum için diplomatik hediye olarak tasarlanmıştır’’(Pietsch’den aktaran Childs, 2016: 162). Figürinlerde siyahlar ve beyazlar için alegorik anlatıma yer verilmiş, sosyo-kültürel boyutu oluşturmuştur. Ancak bunun yanı sıra porselen figürinlerin yarattığı sosyo-ekonomik değer de hatırlanmalıdır.

Resim-200: El Öpücüğü, 1737 dolayları, Meissen

Kaynak: (Collecting Guide, 2019, web, Christies.)

Resim-200’de beyaz soylu çift, zenci figür hizmet etmektedir. Soylu kadının kucağındaki köpek dikkat çekmektedir. Bu da dönemin yaşam biçimi hakkında fikir vermektedir.

Resim-201: Zenci ve Küçük masalı bayan, 1737 dolaylarında, Johann Joachim Kaendler

Kaynak: (Lady with Blackamoor, t.y., web, Fine Arts Museum of San Francisco.)

18. yüzyılın ortalarında siyahi porselen figürlerin, Meissen porselenin popüler figürleri arasında olduğu belirtilmiştir. Tasarımcılar zencileri farklı şekillerde tasvir etmişlerdir (Childs, 2016: 162). Resim-201'deki resimde kabarık etekli hanım, zenci ile beraber konumlandırılmıştır. Hanımın eteği özenle işlenmiş, kucağında ise bir köpek yer almaktadır. Zenci figürün ise hizmetçi olduğu aktarılmıştır. Yapılan betimlemenin, çoğu İngiliz evinde görülmeyen zenginlik ve egzotikliği ifade ettiği dile getirilmiştir. İngiltere'de, On Sekizinci Yüzyılda, yaklaşık 10.000 Afrikalı vardır. Onların büyük bir bölümü de ücret almadan evde işçi olarak çalıştırılmaktadır. "Bu porselenlerin asıl amacının hanedanlıkların gücünü ve siyasi bağımlı simgelemek olduğu" ve "Johann Joachim Kändler tarafından modellendiği, İngiltere'ye ihraç amacıyla tasarlandığı" dile getirilmiştir (Crisalli, 2012: web, Blogspot). Sosyo-kültürel boyutunun yanında, sosyo-politik anlamının da olduğu görülmüştür.

Resim-202: Kıtaların Alegorik Figürleri, Meissen porselen çifti

Kaynak: (Pair of Meissen, t.y., web, 1stdibs.)

Resim- 202'de Yay, ok ve timsah ile temsil edilmiş Kızılderili elbisesi ile Amerikalı; fil dişi ve aslanla temsil edilen Afrikalı yer almaktadır.

3.2.4. Porselen Bebek Kültürü

“ ... porselen bebekler, önceleri varlıklı ailelerin çocuklarına yönelik yapılmış birer oyuncak iken, 1900’lerden itibaren Fransa’da ünlü modacıların giydirdikleri birer manken haline gelmiştir. Porselen bebekler; yapılmış oldukları dönemin sosyal kültürünü yansıtmalarının yanı sıra sınırlı sayıda mühürlenerek üretilmiş olmaları ile de günümüzde antika koleksiyonerlerinin önemli parçaları arasına girmektedir” (Ensari, 2016: 2015).

Bu noktada porselen bebeklerin sosyal yaşamdan etkilendiği ve günlük yaşama gönderme yaptığı söylenebilir. Bu bölümde kısaca porselen bebeklerin kültürle olan ilişkisi ele alınacaktır. Porselen bebekler, bu çalışmada sosyo kültürel başlık altında ele alınsa da, koleksiyonculuk kültürünün de önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Prestij nesnesi olduğu için sosyo ekonomik değeri de oldukça yüksektir. Ancak, toplumu, sosyal yaşamı yakından etkilediği için bu bölümde anlatılmıştır. Şüphesiz porselen bebekler, başlı başına geniş bir konudur. Burada değinilmek istenen, porselen bebeklerin kültürle kurduğu ilişkiye göz atmaktır.

“Nasıl ki bugün yeni yılın modasını aksettirmek ya da piyasaya sunmak için modacılar defileler yapıp manken kullanıyorlarsa, sanatçılar da o dönemde, özellikle Avrupa’da bu model bebekleri kullanmışlar. Her yıl sanatçılar ve terziler tarafından seri olarak hazırlanan bu bebekler, piyasadan sipariş almak için farklı ülkelere gönderilmişler” demiştir (Geleş, 2012, web, Milligazete).

Bu durum, porselen bebeklerin, ülkeler arasında bağlayıcı bir köprü olduğunun da göstergesidir. Farklı disiplinler bir araya gelerek kültür nesnesi olan porselen bebeklere anlam kazandırmıştır.

Resim-203: Alman Bisküvi (Sırsız) Porselen Bebek

Kaynak: (German Porcelain, t.y., web, Marks4antiques.)

Resim-203'te Alman Bisküvi porselen bebek örneklendirilmiştir. Porselen bebekler, çocukluğa dair bir anı olarak nitelendirilse de, sadece oyuncak amaçlı üretilmemiştir. Hem çocukların, hem yetişkinlerin, hem sanatseverlerin ilgisini çekmiştir ve kültür nesnesi olmuştur.

Resim-204: Nadir bulunan Sevimli siyahi, Simon Halbig üretimi

Kaynak: (Ruby Lane Vintage, t.y., web, Pinterest.)

Resim-204'te nadir bulunan sevimli siyahi Simon Halbig üretimi porselen bebek örneklendirilmiştir. Porselen bebekler Ensari'nin makalesinde "Çin bebekler, Nanking Nankeen porselen bebekler, Parian porselen bebekler ve bisküvi (sırsız) bebekler" olarak sınıflandırılmıştır. Bu sıralamada, en gerçekçi olanların bisküvi bebekler olduğu dile getirilmiştir (Ensari: 2016: 2020, 2021, 2022, 2023). Üretildikleri ülkelere göre de porselen bebeklerin sınıflandırıldığı görülmüştür. Bunlar Çin, Fransız ve Alman porselen bebekler olarak nitelendirilebilir (Salignac, t.y., web, History of dolls). Günümüzde de, porselen bebek üretimine oldukça önem verilmektedir. Moskova'da Sherbinka'da porselen bebek müzesi açılmıştır. Bu müze koleksiyonerlerin ve porselen bebek sevenlerin odak noktası olmuştur.

Resim-205: Rus Kraliyet Ailesi, Moskova'daki Porselen Bebek Müzesi

Kaynak: (Museum of Porcelain Doll, 2011, web, Viola.)

Resim-205'te Rusya'daki porselen bebek müzesinden verilen örnekte, Rus Kraliyet ailesine gönderme yapılmıştır. Kıyafetleri oldukça ilgi çekici ve gerçekçidir. Kraliyet ailesinin giyim tarzı hakkında fikir edinmemizi sağlamıştır.

Resim-206: 'Eski savaşçı', Moskova'daki Sherbinka Porselen Bebek Müzesi

Kaynak: (Museum of Porcelain doll in Moscow, 2008, web, Viola.)

Resim-206’da yer verilen Sherbinka Müzesindeki ‘‘Eski savaşçı’’ örneği, porselen bebeklerin, yaşam biçimlerinden nasıl etkilendiğinin bir göstergesidir. Öyle ki, üzerindeki kıyafetler, elindeki bayrak ve kılıç bir savaşçıyı simgelemiştir.

‘‘Alman Porselen endüstrisi, 1800’lerin ortalarından itibaren porselen bebekleri üretmeye başlayarak Sanayi Devrimi’nin olumsuz sonuçlarından biri olan çoğul, hızlı ancak kalite ve bireyi dışlayan üretim anlayışını reddeden bir tavır sergiler. Bu tavır, yapılan her porselen bebeğin mühürlenmesi ve sınırlı sayıda üretildiklerini gösteren kalıp numaraları ile açıklanabilir’’ (Ensari, 2016: 2019).

Geçtiğimiz senelerde Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesinde Alman porselen bebekler sergilenmiştir. Sergide dikkat çeken unsur, porselen bebeklerin saçlarının gerçek olması ve savaş zamanında para kazanmak için saçlarını kesip veren Almanlara ait olmasıdır (Dünya Savaşlarının Hüznü, 2017, web, Hürriyet). Porselen bebekler, bir oyuncaktan, bir görsel şölenen fazlasıdır, tarihin, toplumun, kültürün sanata dönüşmesidir.

Resim-207: Bebek Oyuncak Müzesinden, Rottweil, Almanya

Kaynak: (Puppen und Spielzeugmuseum, t.y., web, Rottweil.)

Resim-207’de oyuncak müzerinden bir görsele yer verilmiştir. Rotweill’de yer alan bu müzede porselen bebekler, bebek evleri, mutfakları yer almaktadır. Oyuncak bilindiği üzere bireyin pedagojik gelişimini sağlamaktadır. Ancak, porselen bebekler bir oyuncaktan fazlasıdır ve tarihin önemli belgeleri arasındadır. Oyun oynama, çalışma, yönetme, paylaşma, bilgi alışverişi sağlama gibi toplumu ilgilendiren konularda bireyin kendini geliştirmesini sağlar ve dönemle ilgili fikir verir (Das Museum, t.y., web, Puppenmuseum).

3.3. Porselenin Diğer Alanlarda Tanımlanması

Porselenin yaygın olarak kullanıldığı alanlardan biri de resim ve mimaridir. Porselen kaplar, resimsel anlatım yüzeyi olarak kullanıldığı gibi, resim sanatında da bir öge olarak işlenmiştir. Kimi zaman dönemlerin ticari kültürü ile ilgili bilgi edinilmesini sağlarken, kimi zaman da ressamların zevklerini yansıtır. Tual yüzeyi olarak kullanıldığında sosyo-ekonomik, sosyo-politik, sosyo-kültürel etkiler içerebilir. Mimari açıdan değerlendirildiğinde ise, sadece duvarlarda değil, çatılarda, nişlerde, hatta merdivenlerde porselen kullanıldığı görülmüştür.

3.3.1 Resim

Kültürleri tanımlamada porselenin yeri oldukça büyük bir rol oynamaktadır. Yapılan araştırmalar sonucu resim sanatında da günlük yaşamda porselen kullanımının yoğun olduğu, porselenin kültürel bir nesne olarak önem kazandığı görülmektedir. Çin’de Song dönemindeki peyzaj resimlerinin kültürel bir ifade taşıdığı belirtilmiştir. Dönem ressamaları, resimlerinde doğaya atıfta bulunarak, doğanın mükemmelliğini ve uyumunu vurgulamıştır (Ropp, 2010: 79). Ressamlar resimlerinde porcelene farklı şekillerde gönderme yapmıştır. Kimi zaman porselenin bir ticaret unsuru olduğu dikkat çekerken, kimi zaman ise, yaşamın içinde önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmiştir.

Resim-208: Tanrıların Festivali, Giovanni Bellini

Kaynak: (The Feast of the Gods, t.y., web, National Galery of Art.)

Örneğin, mavi beyaz porselenlerinin Rönesans dönemi resimlerinde betimlenmiştir. Bunun en güzel örneklerinden biri Giovanni Bellini tarafından resmedilen, Titian tarafından bitirildiği aktarılan Tanrıların Ziyafeti anlamına gelen “The Feast of the Gods” isimli eserde görülmektedir. Bu eserin, porselene batıda verilen değerin göstergesi olabileceği yönündeki ifadeye araştırmada yer verilmiştir (Impey, 1990: 15). Resim-203’te gösterilen tabloda, mavi beyaz porselenler özgürlüğün ve enerjinin sanata dönüşmesinin yansımasıdır (Valenstein, 1975: 32). Porselenin sosyo-ekonomik boyutu anlatılırken de bu örnek verilmiştir. Ancak porselenin sosyo-kültürel boyutunda değinilmek istenen nokta, resim sanatının porselen kültürüyle ne derece içli dışlı olduğudur.

Resim-209: Frankfurter vazo ile natüermort, Cornelis de Man

Kaynak: (Cornelis de Man, t.y., web, Netherlands Institute.)

Verilebilecek bir diğer örnek ise Cornelis de Man’ın resmettiği tabloda görülen Delft vazosudur. Natüermort (Still life) çalışan ressamın, yaptığı eserlerde porselenleri sık sık resmetmesi porselenin ticari değerine bir gönderme niteliğinde olabilir. Resim-209’da görülen mavi-beyaz porselen, belki de resmin en can alıcı noktasıdır.

Resim-210: Çin Porselen Kavanozu ile Still life (natürmort), Willem Kalf

Kaynak: (Still life, t.y. web, Indianapolis Museum of Art.)

Bir diğer örnek ise Willem Kalf tarafından resmedilen “Çin Porseleni Kavanozla Natürmort” isimli eserde, Resim-210’da görülmektedir. “Amsterdam’ın büyük ticaret merkezinde dolaşan yerli ve yabancı emtialara gönderme niteliğinde yapılan bu eserde İthal Ming Kavanozuna yer verildiği” dile getirilmiştir (Still life, t.y. web, Indianapolis Museum of Art).

Yukarıda verilen örnekler dikkatle incelendiğinde, porselen kültüründe batı ile doğu arasında bir etkileşim olduğu söylenebilir. Bu etkileşimde porselen ticaretinin katkısı oldukça büyüktür. Hollanda’nın Delft işi olarak bilinen porselenleri ve Japon porselenleri arasında yakın bir ilişki kurmak mümkündür (Mallet, 1990: 37). Bu ilişki de resim sanatı aracılığıyla aktarılmıştır.

Hollandalı ressamların, uzmanlık alanı olan natürmort resimlerinde dikkatleri üzerine toplayan unsur, incecik, güzel porselenler üzerinde sunulan yiyeceklerdir. Bu resimler sofrası kültürü ile ilgili bir belge niteliği olduğu gibi, sanatçının zevki hakkında da bizlere fikir vermektedir (Gombrich, 2013: 430). Resimlerde porselenin ışıltılı parlaması, beyazlığıyla dikkat çekmesi bir statü göstergesidir. “16. yüzyıl başlarında Uzak doğu ulusları ile doğrudan iletişim kurulması, Avrupalılar için Ümit Burnu üzerinden deniz yollarının açılmasıyla mümkün olmuştur” (Mallet, 1990: 35). Bu durum beyazlığı ve yarı saydamlığı taklit etmeyi beraberinde getirmiştir. Beyazlık, istenen bir

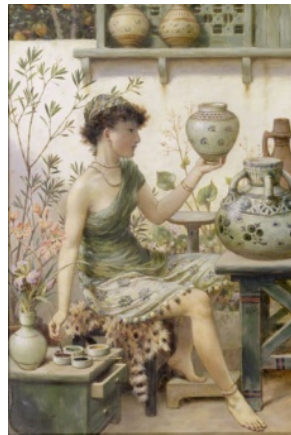
özellik olmuştur. Porselenin beyazlığı; onun aranır olmasını, talep edilmesini sağlamıştır.

Resim-211: Lawrence Alma Tadema – 1871 Manchester Şehri Sanat Galerisi

Kaynak: (Art Paintings Pottery, 2012, web, Venice Clay Artist.)

Resim-211’de örneklendirilen eser, Lawrence Alma Tadema’ya aittir. Eserde porselen boyama yapan kadınlar dikkat çekmektedir. Bu nedenle resim tarihi bir belge niteliğindedir.

Resim- 212: Çömlekçinin Kızı, William Coleman, 19. Yy

Bridgeman Sanat Kütüphanesi , Croydon Sanat Koleksiyonu, Croydon Müzesi, UK

Kaynak: (Art Paintings Pottery, 2012, web, Venice Clay Artist.)

Resim-212’de Coleman’ın Çömlekçinin Kızı isimli eseri görülmektedir. 19. Yüzyılın sonlarında porselen boyamanın oldukça yaygın olduğu belirtilmiştir. Kapkacak boyamalar genelde kadınlar tarafından gerçekleştirilmiştir ve atölye çömlekçiliği kavramı yaygınlaşmıştır (The Beginning and End of the Pottery, 2016, web, Blogspot).

Resim- 213: Porselen Boyayan Kadınlar, Royal Copenhagen, 1895

Kaynak: (Hamer, 2017, web, Curiator.)

Resim-213’te Emma Mayer’in eseri örneklendirilmiştir. 1895 yılına tarihlendirilen bu eserde, porselen boyayan kadınlar resmedilmiştir. Kadınların oldukça şık olduğu dikkat çekmektedir. Porselen boyama sanatı o dönem oldukça yaygındır ve bu sanatın güçlü bir dili vardır. Bu durum, resim sanatıyla ifade edilmiştir.

Resim-214: Süslenmiş urna (urne), takı kutusu ve ipek dökümlü masada mücevherler, Ludwig Augustin, 1923

Kaynak: Art Paintings Pottery, (2012), web, Venice Clay Artist.

Resim-214'te el işiyle süslenmiş porselen urna (urne) yer almaktadır. Sanatçının pek çok resminde porselenler dikkat çekmektedir. Genellikle natürmort çalışan sanatçının resimlerini mavi-beyaz çin porselenleri süslemektedir. Bu da o dönemin yaşam biçimlerinin porselen sanatına yansıtılması ile ilişkilendirilmiştir.

Resim-215: 14. Lord Willoughby de Broke ve onun ailesi Compton Verney'de kahvaltı yaparken, Johann Zoffany

Kaynak: (Impey, 1990: 34)

Resim-215'te kahvaltı yapan bir aile gösterilmiştir. Resimdeki Japon ve Çin İmari bize ailenin sosyal statüsü hakkında bilgi vermektedir. İncecik büyüleyici porselenler, dönem insanların kıyafetleri, urnalar (urneler) üzerindeki desenler, geleneğin yansıması, kültürün bir parçasıdır (John Fourteenth, t.y., web, The J. Paul Getty Museum).

Örnekleri çoğaltmak mümkündür. Pek çok ressam, resimlerinde zarif porselenleri, yaşam biçimlerini işlemiştir. Bu resimler kimi zaman ticaret yollarına gönderme yaparken, kimi zaman şık sofraları betimlemekte, statüyü ifade etmektedir. Bunun dışında porselenin resim yüzeyi olarak kullanıldığından bu bölümde bahsedilebilir. Kralların kraliçelerin portrelerinin, armalarının, monogramlarının işlenmesi, savaş sahnelerinin canlandırılması, yaşam biçimlerinin porselenlerde işlenmesi bunun bir göstergesidir. Örneğin, tüccarların, onların rıhtım yakınındaki arazideki eşyalarının ve satın alınanın gösterilmesi o dönemi anlamlandırmamızı sağlayabilir. Türk ve Avrupalı süvarilerin resmedilmiş savaş sahneleri, dönemine

gönderme niteliğinde olabilir (Sandon, 2010: 30, 33). Çin porselenlerinde ise, ceylan, koyun sürülerine, ejderhalara, papağan, serçe gibi hayvanların işlendiğine, lotus yapraklarına ve doğa temalı işlemlere rastlandığı görülmüştür (Kocabaş, 1941: 25, 26). Özellikle doğa temasının bu kadar çok yansıtılması doğunun doğaya ve mitolojiye verdiği önemden ileri geliyor olabilir. Kimi zaman da özgür hareketli fırça desenleri porselen yüzeyde kendini göstermiştir. “Çin resmi, doğayı ve doğa içinde insanı bir hayvandan ya da bir ağaç parçasından daha dikkatle resmetmemiştir. Onun resmi, doğayı incelemekten ve fırçanın içgüdüsel kullanımından doğar” (Turani, 2014: 306). Özellikle mavi beyaz porselenler, bunun en güzel örneğidir. Mistik havayı izleyiciye fırça darbeleri aracılığıyla, porselen yüzeyde aktarmaktadır.

Kimi zaman da dini temalar, resim sanatıyla aktarılmıştır. Mohemmedan işleri bunun en güzel örneklerinden biridir. Farsça ve Arapça yazıları ile kendini özelleştiren işlerin, Cheng-te imparatoru için güç kullanan Müslüman hadımları için yapıldığı aktarılmıştır (Valenstein, 1975: 35).

Tüm bu örnekler, resim sanatı ile porselen arasında güçlü bir bağ olduğunun göstergesidir. Porselen sanatı resim sanatı ile birleşerek, dönemler hakkında bize bilgi vermektedir. Özellikle el yapımı dekorların porselen yüzeylere incelikle işlenmesi, değerli olan porselenin değerini, prestijini bir kat daha yükseltmektedir. Araştırmalar sonucunda söylenebilir ki, el dekorunda Uzakdoğu’nun yanısıra Herend, Meissen ve Sevres porselenleri önde gelmektedir (Görgünay, 2014: 2).

Resim-216: Büyük Meissen Tabak, 1735 dolayları, 29cm

Kaynak: Sandon, 2010: 30

Resim-216’da örneklendirilen tabak Höroldt stilidir. Tabakta, rıhtımdaki ürünler ve tüccarlar yer almıştır. Tabaklarda, kaselerde, fincanlarda, kahve takımlarında, kısacası porselenin resim yüzeyi olarak kullanılabileceği nesnelerde kimi zaman bir alışveriş sahnesi yer alırken, kimi zaman barok süslemelere, floral desenlere yer verilmiştir. Kimi zaman da Türk ve Avrupa süvarileri arasındaki savaş sahneleri, ticari ilişkiler yansıtılmıştır (Sandon,2010: 33, 34). Yemek takımlarında şehir temaları işlendiği görülmüştür. Topografik dekorlara yer verilmiştir (Sandon:2010: 36, 62, 65).

Resim-217: Çin ihracat porseleni, monogramlı çaydanlık

Kaynak: (A Chinese Export, 2017, web, Rob Michiels Auctions.)

Resim-217’de örneklendirilen çaydanlıkta ise floral süslemelerin yanında monograma yer verilmiştir. Bu örnekte ise, simgesel biçim kullanılarak, resimsel anlatım yüzeyi oluşturulmuştur. Genellikle soylu kişilerin baş harflerinin porselenlere işlendiği görülmüştür. El boyaması ve hazır transfer örneklerine rastlamak mümkündür. Kimi zaman bu nesneler birer hediye nesnesi haline de gelmiştir. Porselen resim yüzeyi olarak kullanılmış, değerli bir kültür nesnesi olmuştur. Günümüzde de önemli kişilerin baş harflerinin, isimlerinin ve resimlerinin işlendiği görülmektedir.

Resim-218: Porselen Saplı Fırça

Kaynak: (Ming Dynasty Writing Brush, t.y., web, Pinterest.)

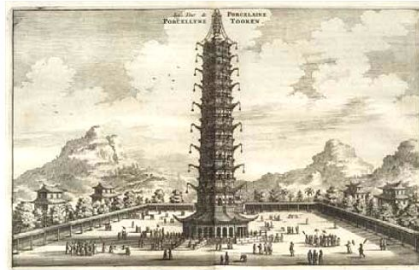
Tüm bunların yanısıra porselen, resim yaparken, yazma fırçası sapı olarak kullanılmıştır. Resim-218’de gösterilen fırça sapı, Wanli İmparatorluğu için yapılmıştır. Üzerinde gücü sembolize eden ejderha deseni kullanılmıştır. Bir kısmında ise çiçeklere yer verilmiştir (Fahr-Becker, 1999: 205).

Rus porselenlerine bakıldığında başlangıçta resim yüzeyinin siyasi boyutta olduğu dikkat çekmektedir. Emperyal Porselen Fabrikasının savaş temalı işler ürettiği aktarılmıştır. Yaşam biçimleri kimi zaman da acıyla, savaşla, politikayla ifade edilmiştir (Çil, 2017, web). Bu anlatımlar kimi zaman sembolik ve daha kolay anlaşılır olduğu gibi, kimi zaman da soyut ve karmaşıktır (Lobanov-Rostovsky, t.y, 623).

3.3.2 Mimari

Porselen, mimari alanda da kullanılmıştır. Tarih boyunca mimari ve porselen içiçe olmuştur. Kimi zaman yapıların tavanlarında porselen kullanılırken, kimi zaman da bina yüzeylerinde porselen uygulamalar yapılmıştır.

Nanjing’te bulunan Porselen Pagoda kulesi bunun en belirgin örneklerinden biridir. Önceleri, Baoensi olarak bilinmektedir (Farthing, 214: 124). Porselen Pagoda, Ortaçağ’da dünyanın yedi harikasından biri olarak nitelendirilmektedir. Beyaz porselen ve sırlı seramiklerden oluşan kulede, hayvan ve çiçek desenlerine yer verildiği aktarılmıştır. ‘‘Kulenin duvarları Jingezhen’deki imparatorluk atölyesinden gelen beyaz porselen tuğlalar ile kaplıdır’’ (Nilsson, 1999, web, The Porcelain Pagoda Gotheborg). ‘‘Nanjing’in Porselen Kulesi, Çince’de kelimesi kelimesine ‘‘ Geri Ödenen Şükran Tapınağı’’ olarak çevrilmektedir’’ (Antik Hikayeler, 2016, web, Clearharmony).

Resim-219: Porselen Pagoda, Baoensi

Kaynak: (Nilsson, 199, web, The Porcelain Pagoda.Gotheborg.)

Resim-220: Meissen Porseleni ile kaplı Fürstenzug binası duvarı, Dresden

Kaynak: (Miersch, 2016, web, Dresden und Sachsen.)

Resim-221: Fürstenzug binası duvarından detay, Dresden

Kaynak: (Fürsten Zug, t.y., web, John Sandell.)

Resim-220 ve Resim-221’de Fürstenzug örnekendirilmiştir. Bu eserde Saksonya tarihinde, at üzerindeki 35 soylunun tasvir edildiği bilinmektedir. 101 metre uzunluğunda olduğu aktarılmıştır (Joliet, t.y., web, Die Geschichte der Fliese). Bu eser incelendiğinde, kıyafet detayları, yaşam biçimleri, kullanılan ulaşım araçları dikkat çekmektedir. “1802-1876 yılında sgraffito tekniği ile yapıldığı”, “1907 yılında 24.000 Meissen porseleni ile değiştirildiği” dile getirilmiştir (Tokol, t.y., web).

Resim-222: Tianjin Porselen Evi

Kaynak: (Mathieu, t.y., web, Studio Potter.)

Resim-222’de Çin’deki Tianjin porselen ev örneklendirilmiştir. Araştırmalar, porselen evin General Zhang Xueliang'ın eski malikanesinin yakınında olduğunu göstermektedir (Killeen, 2017, web, Beijing). “Yaklaşık 4000 metrekarelik bir alanı kaplayan Porselen Evin, 400 milyondan fazla eski Çin seramiği, 5000'den fazla eski porselen vazo, 4000 porselen tabak ve kase ve 400'ün üzerinde beyaz mermer oymacılığı ile 20 ton doğal kristaller ve agatlar ve farklı zamanlarda farklı boyutlarda 300'den fazla taş aslanları içerdiği” aktarılmıştır. (Porcelain House, t.y., web, Visitourchina). Bu evde Song, Yuan, Ming ve Qing hanedanları dönemine ait parçaların kullanıldığı belirtilmiştir (China House, 2014, web, China).

Resim-223: Barış Duvarı, Porselen Ev

Kaynak: (Porcelain House, t.y., web, Visitourchina.)

“Porselen Evinin en görkemli ve sıra dışı eseri, Qing Hanedanlığı döneminde ve Çin Cumhuriyeti döneminde yapılan 635 vazodan ibarettir. Çin karakteri “平 (barış)”, “

瓶 (vazo)” ile aynı telaffuz “ping” i paylaştığı için, bu, uygun bir anlam için Barış Duvarı olarak adlandırılır (Porcelain House, t.y., web, Visitourchina). ‘‘Resim-223’’te görsele yer verilmiştir.

Resim-224: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze

Kaynak: (Ritebook, 2015, web, Blogspot.)

Resim-225: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze

Kaynak: (Ritebook, 2015, web, Blogspot.)

Resim-226: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze

Kaynak: (Ritebook, 2015, web, Blogspot.)

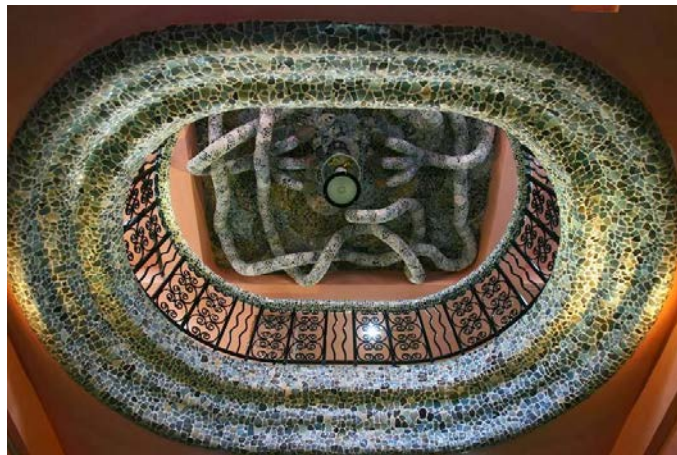
Resim-227: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze

Kaynak: (Ritebook, 2015, web, Blogspot.)

Resim-228: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze

Kaynak: (Ritebook, 2015, web, Blogspot.)

Resim-229: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze

Kaynak: (Ritebook, 2015, web, Blogspot.)

Resim-230: Tianjin Porselen Evi, Özel Müze

Kaynak: (Ritebook, 2015, web, Blogspot)

Resim-222'den Resim-230'a kadar Tianjin porselen evinden görsellere yer verilmiştir. Görsellere bakıldığında bazen merdivenlerde, bazen tavanda, bazen kapılarda, bazen de duvarda porselenin muazzam biçimde kullanıldığı görülmüştür. Binaların iç ve dış görünüşü oldukça etkileyicidir. Porselenlerin bu derece çok kullanılması gücü, prestiji, ihtişamı simgelemektedir. Mimari öge olarak kullanılması büyüleyicidir. Açık havada ışıldayan porselenler, pek çok kişinin ilgisini çekmektedir.

Resim-231: Victoria Albert Müzesi

Kaynak: (Victoria Albert Museum, t.y., Tripadvisor)

Resim-232: Victoria Albert Müzesi'nden

Kaynak: (Ran, 2017 web, Victoria Albert Museum)

Resim-231'de Victoria Albert Müzesi örneklendirilmiştir. Merdiven basamaklarında, duvarlarda, tavanda porselenlerin kullanıldığı belirtilmiştir. Müzenin avlusunda "10.000'den fazla renkli desenli porselen karonun" yer alması oldukça etkileyicidir. Müzenin "dünyada ilk halka açık porselen avluya" sahip olduğu aktarılmıştır (Bernstein, 2017, web, Architecturaldigest). Tasarımı "Koninklijke Tichelaar Makkum fabrikası" tarafından yapılmıştır. (Mairs, 2017, web, Dezeen.) Mimar Amanda Levete'nin dediği gibi porselenlerin avluda kullanılması "Kültürel bir proje olduğu kadar, kentsel bir projedir" (Wainwright, 2017, web, Theguardian).

Resim-232'de ise mavi beyaz Hollanda porselenleri kullanılmıştır. Buradaki mavi beyazların kadın öğrenciler tarafından yapıldığı aktarılmıştır (Ran, 2017, web, Victoria Albert Museum).

4.BÖLÜM

UYGULAMALAR

Tüm bu yapılan araştırmalar sonucunda, doğuda ve batıda yer edinmiş tütsü kapları ile ilgili uygulama yapılmasına karar verilmiştir. Tütsü kaplarının özellikle seçilmesinin sebebi, doğunun egzotik mistisizmini ve batının nesnelliğini birleştirmektir. Tütsü kapları, ruhen arınmayı sağladığı ve içinde yanan maddeler aracılığıyla ortamın havasını değiştirdiği için, doğudan batıya oldukça önemlidir. İnanc nesnesi olan tütsü kapları, bu çalışmadaki uygulamaların ana konusunu oluşturmuştur. Osmanlı Döneminde hazır nesnelerin tütsü kabına dönüştürülmesi dikkatimizi çekmiştir. Kimi zaman farklı malzeme ekleyerek, kimi zamanda da mevcut haliyle değerlendirilerek yapılan tütsü kapları arasında, hazır nesne olarak kahve fincanlarının, yumurta altlıklarının, kaselerin kullanıldığı görülmüştür. Bu çalışmada, yumurta altlıkları, mırza fincanları, reçellik ve kase formları kullanılmış, 4 farklı seri oluşturulmuş ve rezinat lüsteri tekniği ile renklendirme yapılmıştır, bazı uygulamalarda ise rezinat lüsterine ek olarak hazır dekal uygulanmıştır. Kimi zaman kare, kimi zaman üçgen, kimi zaman ise dikdörtgen düzenleme yapılmıştır. Bunun sebebi, geometrik formların yarattığı algı ve içerdiği felsefedir.

Uygulamalarda lüster tekniğinin tercih edilmesinin sebebi, ışıltı ve parıltısı ile, ışığın altında farklı renkler sergilemesi ve mistik bir atmosfer yaratmasıdır. Bu uygulamalar, doğu ve batı kültürlerinin harmanlanması ile oluşturulmuştur. Nesnelerde ağırlıklı olarak mavi, purpur ve sedef lüster kullanılmıştır. Farklı renklerde uygulamalar da yapılmıştır.

Lüster çalışırken dikkat edilmesi gereken öğeler, ortamın, lüster uygulanacak yüzeyin ve fırçanın temiz olmasıdır. Lüster uygulanacak nesne, pamuklu bir bezle temizlenmelidir. Uygulama yapıldıktan sonra, 800 derecede pişirilmelidir. Kullanılan alet edevat özenle selülozik tiner yardımıyla silinmelidir. İlk iki saatinde fırın ara ara havalandırılmalı ve buharın dışarı çıkması sağlanmalıdır (Çizer, 2010: 152).

4.1.Yumurta Altlığından Tütsülüğe

Tıpkı Osmanlı döneminde olduğu gibi, bu çalışmada da yumurta altlıkları tütsülüğe dönüştürülmüştür. Form olarak, tütsü yakmaya elverişli olduğu için yumurta altlıkları tercih edilmiştir. Yumurta altlıklarından türetilen tütsü kaplarında ‘‘Şifacı’’, ‘‘Müjde’’ ve ‘‘Aşktan Doğan Zerafet’’ isimli çalışmalar yapılmıştır. Kuş tüyü sembolü, pek çok kültürde şifayı sembolize ettiğinden, Yumurta Altlığından Tütsülüğe-1 serisine ‘‘Şifacı’’ ismi verilmiştir. Bu seride sarı ve sedef lüster uygulanmıştır ve doğunun egzotik havasını yansıtan dekaller Sanbao Art Studio’dan temin edilmiştir. ‘‘Şifacı’’ isimli çalışmada, dikdörtgen düzenleme yapılmıştır. Dikdörtgen, ‘‘sağlamlılığı’’ ve ‘‘çeşitliliği’’ sembolize etmektedir. Kuş tüyünün farklı versiyonları çeşitliliği sembolize ederken, formun ayaklı tercih edilmesi de kararlılığa gönderme niteliğindedir. Yumurta Altlığından Tütsülüğe-2’de, kuş motifleri müjdeyi ve sevinci simgelediği için bu çalışmaya ‘‘Müjde’’ ismi verilmiştir. Zeminde sarı lüsterin tonları uygulanmıştır. Birbirinden farklı kuş kanatlarının hareketlerinin yer aldığı hazır dekaller bu çalışma için seçilmiştir. Yumurta Altlığından Tütsülüğe-3, ‘‘Aşktan Doğan Zerafet’’ isimli uygulamada ise çiçek motifleri ile doğa anaya öykünme gerçekleşmiştir. İçerisinde bulunan kuş figürünün güzel haberi getirdiği simgelenerek, çiçeklerle hayatın pozitif yanlarına gönderme yapılmıştır. Doğa aşkın kendisidir ve zarif olmanın ön koşulu doğa ile iyi geçinmektir. Bu serilerde ise üçgen düzenleme yapılmıştır. Üçgen, Çin kültüründe ‘‘birliği ve ahengi’’ temsil etmektedir (İdemet, t.y., web, Watpadd). Resim-233’ten Resim-238’e kadar Yumurta Altlığından Tütsülüğe serileri örneklendirilmiştir.

Resim-233: Yumurta Altılığında Tütsülüğe-1, ‘‘Şifacı’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-234: ‘‘Şifacı’’ detay

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-235: Yumurta Altlığından Tütsülüğe-2, “Müjde”

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-236: “Müjde” detay

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-237: Yumurta Altlığından Tütsülüğe-3, ‘‘Aşktan doğan Zerafet’’,

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-238: ‘‘Aşktan Doğan Zerafet’’, detay

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

4.2 Reçellikten Tütsülüğe

Reçellikten Tütsülüğe, ‘‘Göge Yükseliş’’ isimli çalışmada, mavi, purpur ve sedef lüsterlerine yer verilmiştir. Mavi ve viyole tonlarındaki çalışmalar gökyüzüne ve denize atıf niteliğindedir. Bunun sebebi tütsü dumanının göge doğru yükselmesidir. Tütsü dumanının göge doğru yükselmesinin yarattığı mistik atmosferden etkilenilmiştir. Bir diğer sebebi de pek çok kültürde denizin ve göğün, insanoğlunu olumsuzluklardan ve kötülüklerden koruduğuna inanılmasından kaynaklanmaktadır. Mavinin yapılan tılsımlara karşı koruduğu inancıyla Çinliler mavi-beyaz porselenleri yapmışlardır (Kocabaş, 1941: 24). Mavi renk, koruyucu bir kalkan gibidir. Deniz, göge göre yerde olmasına rağmen, o da yükselişi ve kurtuluşu sembolize etmiştir. Bu çalışmada reçelliklerin içine fırça ile serbest desenler uygulanmıştır. Kaligrafik etkilere kısmen yer verilmiştir Kare düzenleme yapılmıştır. Karenin ise güven duygusunu oluşturduğundan söz edilmiştir (İpek, 2018, web, Matematiksel).

Resim-239: Reçellikten Tütsülüğe, ‘‘Göge Yükseliş’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-240: “Göğe Yükseliş” detay

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

4.3 Kaseden Tütsülüğe

Kaseden Tütsülüğe-1 ve Kaseden Tütsülüğe-2 serilerinde üçgen düzenlemeye yer verilmiştir. “Pembeden Maviye Yolculuk” ve “İçe Dönüş” isimli çalışmada serbest fırça dekoru uygulanmıştır. Lüsterin yarattığı ışıltı etkisi ile, tıpkı Picasso’nun resimlerinde yer verdiği mavi ve pembe periyoda gönderme yapılmış, yaşadığı içsel yolculuk anlatılmıştır. Bu kimi zaman bir buhranı temsil ederken, kimi zaman da kurtuluşa giden yolu ifade etmiştir. “İçe Dönüş” serisi ise yaşanan içsel zorluklara gönderme niteliğindedir. Bazen konuşmanın yerini, iç-sesimiz, sustuklarımız alır. İşte o an insanın kendi varoluşunu fark ettiği andır çünkü belki de insan en çok içe döndüğünde var olur. “Asuman” isimli çalışmada ise Şamanizm kültüründen yola çıkılarak, bulutlara bakarak dua etme düşüncesinden esinlenilmiştir, çünkü insanoğlu cevapsız kalsa bile, gökyüzü her daim konuşmaktadır. Bulutların, yağmurun ve fırtınanın yarattığı görüntü hepimizde bambaşkadır. Bu çalışmada ise kare düzenleme tercih edilmiştir.

Resim-241: Kaseden Tütsülüğü-1, ‘‘Pembeden Maviye Yolculuk’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-242: Kaseden Tütsülüğü-2, ‘‘İe Dönüş’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-243: Kaseden Tütsülüğe-3 ‘‘Asuman’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

4.4 Mırra Fincanından Tütsülüğe

Mırra Fincanından Tütsülüğe-1, ‘‘Söyleyemediklerim’’ isimli çalışmada fincanların içi boyanmıştır. Tıpkı bir kahve falını anımsatan çalışmalarda, söylenilememiş her cümle, renkler aracılığıyla ifade edilmiş, yorumlama izleyiciye bırakılmıştır. ‘‘Söyleyemediklerim’’ isimli çalışmada kare düzenleme yapılmıştır. Kare düzenleme ile kararlılık temasına gönderilme yapılmıştır. Sadece tek bir fincanın dışı boyanmış ve ters kapatılmışken, diğerlerinin içi, serbest fırça dekoru ile resmedilmiştir. Mırra Fincanından Tütsülüğe-2, ‘‘Bulutların Dansı’’ ve Mırra Fincanından Tütsülüğe-3 ‘‘Denizin Dansı’’ isimli çalışmada ise üçgen düzenleme yapılmış, duygular kimi zaman yumuşak, kimi zaman ise tıpkı dalganın kıyıya vuruşu gibi sert bir dille ifade edilmiştir. Mırra Fincanından Tütsülüğe-4, ‘‘Rengarenk’’ isimli çalışmada ise, porselen farklı bir materyal ile birlikte kurgulanmış, çok renkli uygulama yapılmıştır. Üçgen düzenleme yapılan, çift materyal kullanılan çalışmada mor, mavi, pembe, yeşil, sarı ve oranj lüster uygulanmıştır. Üçgen düzenleme yapılmasının sebebi, üçgenin Çin kültüründe uyumu sembolize etmesidir. Üçgen sembolü, yükseliş kavramıyla ilişkilendirilmiştir.

(Mısırgizemleri, 2008, web, Blogspot). Batı'da da üçgen sembolü, sanatta yaygın olarak kullanılmıştır ve pek çok toplumda da sonsuzluk algısı yaratmaktadır. ‘‘Rengarenk’’ isimli uygulamada, fincanların kimisi tamamen boyanırken, kimisinde yer yer boşluklar bırakılmış, serbest desenler çalışılmıştır.

Resim-244: Mırra Fincanından Tütsülüğe-1, ‘‘Söyleyemediklerim’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-245: Mırra Fincanından Tütsülüğe-2 ‘‘Bulutların Dansı’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-246: Mirra Fincanından Tütsülüğe-3‘‘Denizin Dansı’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-247: Mirra Fincanından Tütsülüğe-4, ‘‘Rengarenk’’

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

Resim-248: ‘‘Rengarenk’’ detay

Kaynak: Ceren Cengiz, fotoğraf: Serhat Arslan

SONUÇ

Kültür için son derece önemli olan porselen, doğudan batıya pek çok toplumun göz bebeği olmuştur. Bunun sebebi, porselenin fiziksel özelliklerinin yanında kişiler ve toplum üzerinde yarattığı algıdır. Porselen günlük kullanım nesnesinden fazlasıdır; çünkü porselenin sosyo-ekonomik, sosyo-politik ve sosyo-kültürel boyutları vardır. Her ne kadar bu çalışma için üç ana başlık belirlenmiş olsa da, bazen verilen örneklerin birden fazla gruba dahil olabileceği görülmüş, bu örnekler ilişkili olan gruplarda kısaca yeniden bahsedilmiştir. Bunun sebebi de, ekonominin, politikanın ve kültürün birbiriyle içiçe olmasından kaynaklanmaktadır.

Porselen bir prestij nesnesi olduğu için, düğünlerde; doğum günlerinde önemli bir hediye yerine geçmiştir. Kimi zaman nesnenin biçimiyle, kimi zaman renkleriyle, kimi zaman ise üzerine çizilen motiflerle, sosyal yaşama dair gönderme yapılan porselen nesneler oldukça etkileyicidir ve kültürel bir anlam kazanmıştır. Çin’de genç kızlara kırmızı porselenlerin hediye edilmesi, çeyiz hediyesi olarak porselenin ilk sıralarda yer alması, damatlara porselen zencefil kavanozlarının verilmesi, evlilik lambalarının porselenden olması; Japonya’daki Kutani Shunga porselen setlerinde, cinsel öğelere yer verilmesi, evlilik fincanlarının olması; Kore’de porselen kozmetik kaplarının çeyiz envanteri olarak yer alması, porselenin evlilik kültürüne dair birer belge niteliğindedir. Hollanda da lale formu porselenlere yer verilmesi, İrlanda’da at nalı temalı porselenlerinin ve çanların evlilik kültüründe yer alması, Rusya imparatoriçelerinin çeyizlerinin porselenden oluşması, İtalya’da şeker heykellerin yerini porselen şekerliklerin alması, Almanya’da porselenin çeyiz envanteri olarak kullanılmasının yanı sıra, polterabend etkinliklerine yer verilmesi, Fransa’da porselen lazımlıkların gelinlere hediye verilmesi, İran’da ve Anadolu’da düzenlenen düğün törenlerinde porselenlerle ikram yapılması, porselenin evlilik kurumuyla yakından ilişkili olduğunu gösterdiği gibi, onun sosyo-ekonomik değeri hakkında da fikir vermektedir.

Porselenin ekonomik değeri yüksek olduğu için ve dönem liderlerinin porselene tutkusu olduğu için, yapılan porselen odalar, bugün de kültürün temsilcisidir. Çin’de kırık porselenlerin satılması için özel pazarlar kurulması, porselenin prestijine gönderme

olduğu gibi, koleksiyonculuk kültürünün gelişmesini de sağlamıştır. Porselen tutkusuna sahip pek çok insan, bu pazarlar sayesinde kırık porselenleri biriktirmişlerdir. Ticarete de önemli bir rol edinen porselen, takas nesnesi olarak kullanılmıştır. O kadar değerlidir ki, askeri orduyla takas edilmiştir, bunun dışında para olarak kullanılmıştır, Siyam’da kumar oyunlarında fiş yerine geçmiştir.

Porselen sosyo-politik boyutu olan bir kültür nesnesidir. Diplomatik hediye nesnesi olarak kullanılmış, pek çok soylu ve üst sınıf tarafından hediye verilmiştir. Ülkeler arasındaki politik ilişkileri anlamlandırmamızı sağlamıştır. İktidar gücüne gönderme niteliğindedir ve propaganda yapmak için kullanılmıştır. Kimi zaman porselen nesnelerin üzerine dönem liderleri ya da düşünceleri semboller aracılığıyla işlenmiştir, kimi zaman da üç boyutlu heykelleri yapılmıştır. Tüm bu örnekler, porselenin politik gücünü vurgulamaktadır. Günümüz toplumlarına bakıldığında da, değerli porselenlerin devlet büyüklerine verilmesi, hediyeleşme kültürünün, geçmişten günümüze taşındığını göstermektedir.

Porselen sosyo-kültürel boyutu olan bir kültür nesnesidir. İnanç nesnesi olarak kullanılmıştır. Çin’deki Dehua porselenleri, Wucai porselenleri, Shishi figürinleri örnek olarak gösterilebilir. Doğu’da Budizm temalı figürinlerin yaygın olduğu görülmüştür. Batı’da Katolik inanca yönelik üretimler yapılmıştır. Çin’de Zhangzhou işleri sunak kabı olarak kullanılırken, Japonya’da Shinto ve Bo, Kore’de ise Pyeonteul isimli kaplara rastlanmıştır. İtalya ve Fransa’da ise heykel altar örnekleri dikkat çekmektedir. Ortamın havasını değiştirmek için kullanılan porselen buhurdanlar ise oldukça ilgi çekicidir ve gerek formlarıyla gerek üzerine işlenen desenleriyle çoğu kez doğunun egzotik havasını yansıtmaktır.

Porselen sosyal yaşamdan etkilenmiştir ve bununla birlikte sosyal yaşamı kimi zaman tiyatro, kimi zaman müzik ve dans, kimi zaman günlük yaşam ile, kimi zamansa soylular ve köleler olarak betimlemiştir. Hayatın anlarına şahitlik eden olaylar, tasarımcılar tarafından şekillendirilmiş, porselen firmaları tarafından seriler oluşturulmasına neden olmuş, böylece insanların beğenisine sunulmuştur. Bununla birlikte, porselen diğer sanat dalları ile yakından ilgi kurmuş ve var olan değerini bir

kere daha arttırmıştır. Kimi zaman ressamların resimlerine konu edinmiş, kimi zamanda tual gibi resim yüzeyi olarak kullanılarak, evlilik, cinsellik, politika, ticaret, mitoloji ve dinsel inançlar gibi pek çok konunun merkezi olmuştur. Ayrıca porselen, mimaride de uygulanmıştır. Tianjin'deki porselen ev bunun en güzel örnekleri arasındadır.

Bütün bu örnekler, porselenin doğudan batıya bir kültür transferi sağladığını, doğu ve batı arasında bir köprü niteliğinde olduğunu göstermektedir denilebilir. Geçmiş kültürler, günümüz kültürlerini etkilemiştir. Bu noktada, porselenin insanı ilgilendiren ve insan yaşamını konu edinen bir kültür harikası olduğu söylenebilir. Bu nedenle bu çalışmada porselen, doğudan batıya kültür nesnesi olarak ele alınmış ve çalışma farklı zaman dilimlerinden örnekler verilerek zenginleştirilmiştir. Günümüzün çağdaş porselen örnekleri, geçmişin yansıması niteliğindedir. Bu durum oldukça etkileyicidir.

Uygulamalarda ise tüm öğrenilenlerden yola çıkarak doğunun mistisizmi ve batının sadeliği birleştirilmeye çalışılmıştır. Bir kültür nesnesi olan porselenin öyküleri, sosyo-kültürel, sosyo-politik ve sosyo-ekonomik açıdan ayrıntılı biçimde irdelenmeye çalışılmıştır.

Tez kapsamında yapılan uygulamalarda, hazır nesnelerden yola çıkılarak projeler geliştirilmiş; kahve fincanları, reçellik, yumurta altlığı ve kaseler işlevleri değiştirilerek tütsülüğe dönüştürülmüştür. Osmanlı döneminde hazır nesnelerin buhurdanlara dönüştürülmesinden esinlenerek yapılan çalışmalarda doğu ve batı kültürleri sentezlenmeye çalışılmıştır. Çalışmalarda dekorlama malzemesi olarak rezinat lüsteri uygulanmıştır. Özellikle doğa temalı dekaller seçilmiştir. Bir grupta çiçek ve bitki motifleri ön plana çıkarken, diğer grupta kuş motifleri yer almaktadır. Kullanılan hazır nesneler doğrultusunda toplamda dört farklı seri oluşturulmuştur. Bu serilerin içerisinde, ‘‘Şifacı’’, ‘‘Müjde’’, ‘‘Aşktan Doğan Zerafet’’, ‘‘Göge Yükseliş’’, ‘‘Pembeden Maviye Yolculuk’’, ‘‘İçe Dönüş’’, ‘‘Asuman’’, ‘‘Söyleyemediklerim’’, ‘‘Bulutların Dansı’’, ‘‘Denizin Dansı’’, ‘‘Rengarenk’’ isimli çalışmalar yer almıştır.

Porselen nesneler üzerinden doğu ve batı kültürlerinin sentezlendiği bu çalışmada, konuyla ilgili yapılan araştırma ve uygulamaların, yeni çalışmalara kaynak oluşturabileceği düşünülmektedir.

EKLER

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Arita işi (İmari işi): Kyushu adasındaki Arita bölgesinde, Arita fırınlarında üretilen porselenlere verilen isim.

Blanc de Chine: Beyaz Çin porseleni.

Bo ritüel kabı: Atalara pirinç ve darı sunmak için kullanılan kabın ismi.

Bourdaloue: Kadınlar için üretilen porselen lazımlıkların ismi.

Earthenware: 850- 1100 C derece arasında pişen, vitrifiye edilmemiş gözenekli seramik eşya

Enfiye kutusu: Toz halindeki tütünün konduğu kap.

Famille Rose: Çin’de İmparator Kiyō döneminde çok miktarda üretimi yapılan, Batıda Famille Rose olarak anılan pembe porselenlerin ismi.

Figürin: Taş, ahşap, seramik, porselen metal gibi malzemelerden yapılan ve genellikle canlı varlıkları betimleyen taşınabilir küçük sanat eserinin ismi, heykelcik.

Fukagawa porseleni: Arita bölgesinde yer alan ailenin ve porselen fabrikasının adı.

Hentschel Çocukları: 20. Yy.’ın başında Meissen’in biblo üretimlerinden bir serinin adı.

Hirado işi (Mikawachi işi): Genellikle sıraltı mavi boya ile boyanan yumurta kabuğu inceliğindeki Japon porselenlerinin genel ismidir.

Höroldt stili: Adını Johann Gregor Höroldt’tan alan, çiçek ve Çin desenleri manzarası içeren stil.

Jihong porseleni: Kırmızı renkli porselen.

Kakiemon işi: Hizen’in İmari limanına yakın Arita bölgesinde Sakaida ailesi tarafından fırın kurularak Tokugawa döneminde yapılan Japon porselenlerinin ismidir.

Kendi porseleni: Çin'e ait, uzun boyunlu ve ağızlı, Kendi adıyla bilinen bu içecek kabının üretimi, on dördüncü yüzyılda Güneydoğu Asya'daki Müslüman topluluklara ihracat için başlamıştır.

Kinrande işi: Altın brokar kumaşlardan esinlenerek yapılan, zemini genellikle kırmızı renkli, üzeri altın yapraklarla bezenmiş, üretimi Çin'de başlayan porselenlerin adı.

Kraak işi: Portekiz/Hollanda pazarına yönelik Çin ihracat porselen emtiası.

Kokoşnik: "Kokosh" kökünden gelen, Rusların geleneksel kıyafetlerinin bir parçasını oluşturan, kadınların taktığı başlığın ismi.

Kutani (Shunga) işi: Kanazawa-shi, Komatsu-shi, Kaga-shi ve Nomi-shi'de üretilen Geleneksel Japon porseleni.

Mohammedan işleri: Ming Döneminde İran ve Ortadoğu pazarı için Çin'de yapılan üretimler.

Monkey Band Serisi: Meissen Porseleni Maymun Orkestrası Serisi.

Monogram: Bir veya birden fazla harfin oluşturduğu simgesel biçim.

Nabeshima İş (Nabeshima-Yaki): Edo dönemindeki Nabeshhima ailesinden ismini alan yüksek kaliteli Arita işi.

Nadire Kabinesi (Wunderkammer): Aydınlanma Dönemi öncesi Avrupa'da, özel koleksiyon oluşturma ve bunu sergileme fikrini yaşama geçiren ilk serbest düzenleme mekanı.

Notgeld: Ekonomik kriz zamanında kullanılan para.

Paris de Criers Koleksiyonu: Meissen'in günlük yaşamını anlatan porselen figürinlerden oluşan koleksiyon.

Polterabend: Almanya'daki düğünlerden önce gelin ve damanın tabak kırması etkinliğine verilen isim.

Porselen odası: Avrupa’da son derece yaygın olan, saraylarda yer alan porselen koleksiyonlarından oluşan odanın ismi.

Sadau: ‘‘Chadou’’ (茶道) ya da ‘‘Chanoyu’’ (茶の湯) isimleriyle de bilinen, özel Japon çay seramonisi.

Samson Porseleni: Chelsea, Meissen, Sevr ve Çin üretimi porselenleri kopyalayan markanın ismi.

Sarunas Peckus: Pipo koleksiyoneri Dr. Sarunas Peckus.

Satsuma işi: Kyūshū’nun güneyindeki Satsuma eyaletinden bir tür Japon çömlek türü.

Seladon porseleni: Türkiye’de Mertabani olarak da bilinen parlak renkli, kalın cidarlı olan Çin porseleni.

Shinto Sunak Kabı: Japonya’nın milli dini olan Şintoizmle ilgili kapların genel ismi.

Shishi(Karashishi): Budist tapınakları koruyan küçük figürin.

Simon Halbig: Almanya’daki, Thüringia yakınlarında bulunan, diğer üreticilere, porselen bebek kafası sağlayan üreticinin ismidir.

Swatow işi: Zhangzhou olarak da isimlendirilen, genellikle Japonya ve Güneydoğu Asya’ya ihraç edilen porselenlerin ismidir.

Te-hua (Dehua) işi : Fujian eyaletindeki Dehua'daki fırınlarda üretilen porselenlerin ismidir.

Vefk: Harf, rakam, kelime, esmâ-ül hüsnâ, âyet ve sûrelerin belli bir düzene göre kareler içine yazılarak oluşturulan tılsım türüdür.

Vinyet: Temsil ettiği şeyin tipik özelliklerini çok açık bir şekilde ifade eden kısa bir açıklama, resim veya oyunculuk parçası, süsleme.

Urna (Urne): Yakılan cesetlerin küllerinin bulunduğu vazo.

TEZDE GEÇEN ÇİN KÖKENLİ SEMBOLLERİN ANLAMLARI

Sembol	Anlamı
Ejderha	Erkek, güç, imparator
Krizantem Çiçeği	Japonya’da uzun ömür ve gençleşme
Ördek	Sadakat, sevgi
Yin Yang	Karşıtlıktan doğan birlik
Anka Kuşu	Kadın, imparatoriçe
At nalı	Şans
Lotus	Evlilik
Şeftali	Uzun ömür
Zambak	Aileye erkek çocuk gelmesi dileği
Balık	Bolluk
Tavuskuşu	Bereket, doğurganlık
Kaplan	Güç, korkusuzluk
Xi	Mutluluk
Erik	Ölümsüzlük
Sarmaşık	Tutku, aşk
Haşhaş çiçekleri	Tutku
Çam	Ölümsüzlük
Tatlı bezelye deseni	Çok miktarda çocuk, ebedi mutluluk
Bulut	Göksel alem, iyi şans
Çekirge	Doğurganlık ve iyi şans
Kelebek	Ölümsüzlük, mutlu evlilik, romantizm
Şakayık Çiçeği	Zenginlik ve şeref

KAYNAKÇA

Kitap

AYERS, IMPEY, MALLET J.V.G (1990). *Porcelain for Palaces The Fastion for Japon in Europe 1650-1750*, London: Philip Wilson Publishers Limited, Oriental Ceramic Society.

Ed. BAYTAR, İlona (2007.) *150 Yılın Sessiz Tanıkları Saray Porseleninden İzler TBMM, Milli Saraylar*

BRAUNOVA, Dagmar (1992). *Porcelánová Tradice, Karlovy Vary*: Vydala Haas & Czjzek.

BENEDICT, Ruth (2011). *Kültür Örüntüleri*, çev: Mustafa Topal, İstanbul: İletişim Yayınları.

CAVANAUGH, Alden, YONAN Michael(2016). *The Cultural Aesthetics of Eighteenth Century Porcelain* Published: Routledge, NewYork.

CLARK, Tobby (2017) *Sanat ve Propaganda Kitle Kültürü Çağında Politik İmge*, Çev: Esin Hoşsucu İstanbul: Ayrıntı Yayınları

DAWSON, Aileen (2007). *The Art of Worcester Porcelain*, London: British Museum Press.

EAGLETON Terry (2016). *Kültür Yorumları*, çev: Özge Çelik, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

ERİNÇ, Sıtkı(2004). *Kültür Sanat Sanat Kültür*, Ankara: Ütopya Yayınevi.

FAHR-BECKER, Gabriele (1999). *The Art of East Asia*, Eser Sahibi: Michael Dunn, Könnemann Verlagsgesellschaft mbH.

FARTHING Stephen (2014). *Sanatın Tüm Öyküsü*, çev: Gizem Aldoğan, Firdevs Candil Çulcu, Çin: Hayalperest Yayınevi.

FINLAY, Robert (2010). *The Pilgrim Art Cultures of Porcelain in World History*, University of California Press, England: Berkeley, Los Angeles, London.

GEZON, Lisa ; KOTTAK Conrad (2016). *Kültür Culture*, çev: Akile Gürsoy, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

GILES Herbert Allen (2017) *Eski Çin’de Dinler*, çev: Deniz Uludağ. Ankara: Doğubatı Yayınları.

GOMBRICH, E.H. (2013). *Sanatın Öyküsü*, çev: Erol Erduran, Ömer Erduran İstanbul: Remzi Kitabevi.

HEARN, Lafcadio (2016). *Japonya*, Çev: Oğuz Adanır, Ankara: Doğu Batı Yayınları.

HILDYARD, Robin (2009). *European Ceramics*, London: V&A Publishing.

KESSLER, Adam T. (2012). *Song Blue and White Porcelain on the Silk Road*, Leiden Boston.

KOCABAŞ Hüseyin (1941). *Porselencilik Tarihi*, Bursa: Yeni Basımevi.

MACKENZIE, Donald (1996). *Çin ve Japon Mitolojisi*, çev: Koray Akten, İmge Kitapevi.

MEDLEY, Margaret (2006). *The Chinese Potter A Practical History of Chinese Ceramics*, London: Phaidon Press Limited

MIEVILLE China (2017). ‘*Ekim Rus Devriminin Hikayesi*’ çev.:Saim Özen İstanbul: Ayrıntı Yayınları..

REIMERTZ Stephan (2003) ‘*Çayın Kültür Tarihi*’ çev: Mustafa Tüzel, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

SAID Edward (2016). *Kültür ve Emperyalizm*, çev: Necmiye Alpay İstanbul: Hil Yayın.

SANDON John, (2010). *Meissen Porcelain*, Great Britain: Shire Publication.

SENTANCE Bryan (2014). *Ceramics A World Guide to Traditional Techniques*, London: Thames&Hudson Ltd.

SIMON Eugene (2015). *Çin Uygarlığı*, çev: Oğuz Adanır Ankara: Doğu Batı Yayınları.

ROPP Paul S. (2010). *China in World History* Oxford University Press, Inc.

SUZUKI Shunryu (2016). *Zen Zihni Başlangıç Zihnidir* çev.: Cem ŞEN, İstanbul: Khan Yayınları.

TURANİ, Adnan (2014). *Dünya Sanat Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitapevi.

VERLAG, Christian (1985). *Dekor Techniken in der Keramik Von den frühen Tonwaren bis zur modernen Porzellanmanufaktur*, London: Quarto Publishing Limited.

WALL Edmund De (2015). *The Pot Book*, Edit: Edmund de Wall & Claudia Clare, Phaidon Yayınları.

Makaleler

ACARTÜRK Buket , (2011) ‘‘Ekim Devriminin Porselenleri’’, *Yedi, Deu Gsf Dergisi*. Erişim Adresi: (<https://dergipark.org.tr/download/article-file/203714>)

ADIGÜZEL, Hatice (t.y.) ‘‘In Search of Diplomatic Gifts on a Group of 18th Century Polish Porcelain in the Topkapı Palace Collection’’ *İstanbul University*. Erişim Adresi: (<https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/aoto/6/aoto614.pdf>)

BALYEMEZ, Ayşe (2018) ‘‘Gösterişli bir Uzakdoğu Porselen Stili: Kinrande’’ *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi*. Erişim Adresi: (<http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1529953982.pdf>)

CARTWRIGHT Mark (2016) ‘‘Confucianism in Ancient Korea’’ *Ancient Histort Encyclopedia*. Erişim Adresi: (<https://www.ancient.eu/article/969/confucianism-in-ancient-korea/>)

CİNİSLİ, Selim (2015) ‘‘Commedia Dell’Arte Tiyatrosunda Tip ve Kostüm’’ *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* Yıl:3 Sayı:12. Erişim Adresi:

(http://www.asosjournal.com/Makaleler/1485028469_623%20Selim%20C%c4%b0N%c4%b0SL%c4%b0.pdf)

DEMİR, Sema (2017) “Sandık ve Çeyiz Kültürüne Müzeografik (Müze İşlemleri) açıdan Yaklaşmak, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi folklor/edebiyat, cilt:23, sayı:89, 2017/1. Erişim Adresi: (<http://www.universityjournals.org/journal/FOLKLORE/article-full-text-pdf/84CB679E8>)

ENSARİ Senem Aker (2016), “Avrupalı Bir Gelenek: Porselen Bebekler” *İdil Dergisi*, Cilt5 Sayı 27. Erişim Adresi: (<http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1480335487.pdf>)

ER, Ahmet Cüneyt (2014), “Seramik Çaydanlık Formunun Kişisel Çalışmalar Üzerinden Değerlendirilmesi” *Yedi Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi* Sayı 13, 51-57.

Erişim Adresi: (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/203762>)

GEDÜK, Serkan (t.y.) “Suyun İyileştirici Gücü Şifa Kapları” *Z Dergisi*. Erişim Adresi: (<https://www.zdergisi.istanbul/makale/suyun-iyilestirici-gucu-sifa-kaplari-135>)

GEDUK, Serkan(t.y.) “Osmanlı Saray Kültüründe Buhur ve Gülsuyu Geleneği” *Topkapı Sarayı Müzesi Yıllık-6, İstanbul*

https://www.academia.edu/30460271/Osmanl%C4%B1_Saray_K%C3%BClt%C3%BCr%C3%BCnde_Buhur_ve_G%C3%BClsuyu_Gelene%C4%9Fi

GEIGER, Cassidy (2007) “Porcelain and Prestige Princely Gifts and White” Yale University Press, pp. 2-23 Erişim Adresi: (http://www.academia.edu/1767038/Porcelain_and_Prestige_Princely_Gifts_and_White_Gold_from_Meissen_)

İŞVEREN, Toprak (t.y.) Şifa Tasları. Erişim Adresi: (<http://dosya.toprakisveren.org.tr/makale/2014-101-sinasiacar.pdf> 18)

KIRİLEN, Gürhan (t.y.)” 6.-17. Yüzyıllarda Osmanlı ile Çin Arasındaki Diplomatik ve Kültürel İlişkiler”. Erişim Adresi: (<http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/KIR%C4%B0LEN-G%C3%BCrhan-16.-17.-Y%C3%9CZYILLARDA-OSMANLI-%C4%B0LE-%C3%87%C4%B0N-ARASINDAK%C4%B0-D%C4%B0PLOMAT%C4%B0K-VE-K%C3%9CLT%C3%9CREL-%C4%B0L%C4%B0C5%9EK%C4%B0LER.pdf>)

KRAHL, Regina (2015) ‘‘Important Chinese Works of Art Porcelain Diplomacy’’ *Sotheby’s*. Erişim Adresi: (<http://www.sothebys.com/content/sothebys/en/news-video/auction-essays/chinese-works-of-art-n09317/2015/02/porcelain-diplomacy.html>)

MİRZAOĞLU-SIVACI, Gülay (2005) ‘‘Türkülerde Mitolojik Unsurlar’’. Erişim Adresi: (<http://www.turkbilig.com/pdf/200510-417.pdf>)

MITTLER, Barbara(t.y.) ‘‘ Popular Propaganda Art and Culture in Revolutinary China’’, *Chair Institute of Chinese Studies Center of East Asian Studies Universities of Heidelberg*.

NING, Shao Qiang, WANG Jun Na (2013)’‘Enlightenments from Meissen Porcelain to Ni Xing Pottery Brand’’ *2013 International Conference on Advances in Social Science, Humanities, and Management (ASSHM 2013)*.

OKUMUŞ, Ejder (2016) ‘‘Toplum Bağlamında Din Kùltür Etkileşimi’’ *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 11/7 Spring 2016, p. 269-292

https://www.academia.edu/27642060/TOPLUM_BA%C4%9ELAMINDA_D%C4%B0N-K%C3%9CLT%C3%9CR_ETK%C4%B0LE%C5%9E%C4%B0M%C4%B0

PRICE, Massoume (2001) ‘‘Culture of Iran Iranian Marriage Ceremony, Its History & Symbolism’’ *Iran Chamber Society*. Erişim Adresi: (http://www.iranchamber.com/culture/articles/iranian_marriage_ceremony.php)

SCHARMANN, Rudolf G. (2005) ‘‘Charlottenburg Palace Royal Prussia in Berlin’’ Erişim Adresi: (https://www.randomhouse.de/leseprobe/Schloss-Charlottenburg-Koenigliches-Preussen-in-Berlin/leseprobe_9783791333052.pdf)

SEIGLE, Cecilia (2012)’‘Some Observations on the Weddings of Tokugawa Shogun’s Daughters – Part 1’’

SHELTON, Eleanor (2003) ‘‘Porcelain and Politics: How Table Services Reflected the Romanovs' Worldview’’, Volume 11, Issue 1. Erişim Adresi: (<https://quod.lib.umich.edu/j/jii/4750978.0011.108/--porcelain-and-politics-how-table-services-reflected?rgn=main;view=fulltext>)

STRÖBER, Eva. (t.y.) “ The Collection of Zhangzhou Ware at the Princessehof Museum, Leeuwarden, Netherlands” Erişim Adresi:
(https://www.princessehof.nl/img/uploads/Zhangzhou_Research_0.pdf)

STRÖBER, Eva (2010) “Large Dishes from Jingdezhen and Longquan around the World” Keramiekmuseum Princessehof, NL Cultures of Ceramics in Global History, 1300-1800 *University of Warwick*. Erişim Adresi: https://warwick.ac.uk/fac/arts/history/ghcc/research/globalporcelain/conference/strber_web_paper.pdf

TÜRKEL, Efe (2016) “Parian Figüratif Porselenleri” *Yedi Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*. Erişim Adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/203789>

VALENSTEIN, Suzanne (1975) Highlights of Chinese Ceramics, *The Metropolitan Museum of Art*. Erişim Adresi:

(<https://www.metmuseum.org/pubs/bulletins/1/pdf/3258672.pdf.bannered.pdf>)

VAN DONGEN, Paul (2018) Playthings in porcelain Siamese Pee in the Nationalmuseum of Ethnology

Erişim Adresi: (https://chinesemoneymatters.files.wordpress.com/2018/02/paul-van-dongen_-porcelain-money.pdf)

WRIGHT Suzi (2012) Object of the month: a Victorian wedding gift

Erişim Adresi: (<https://wellcomecollection.wordpress.com/2012/07/18/object-of-the-month-a-victorian-wedding-gift/>)

YILMAZ, Gülgün (2008) “Batılılaşma Döneminde Osmanlı Armağan Geleneğinde Porselenin Yeri” *Sosyal Bilimler Dergisi / Journal of Social Sciences* 2(1) , 95-112 *Beykent Üniversitesi*

YONAN, Michael (2009) “ Portable Dynasties: Imperial Gift-Giving at the Court of Vienna in the Eighteenth Century”, *The Court Historian*.

Erişim Adresim:

(http://www.academia.edu/8618010/Portable_Dynasties_Imperial_Gift-Giving_at_the_Court_of_Vienna_in_the_Eighteenth_Century)

E-Kitap

ARISOY, Ömer (2015). Sağlık Tarihi ve Müzeciliği Sempozyumu, ‘‘ Topkapı Sarayı Müzesi Çin Porselenleri Koleksiyonundaki Şifa Kapları’’ (Serkan Gedük) ss. 97-111.

İstanbul: Seçil Ofset Matbaacılık.

Erişim Adresi:

(https://www.academia.edu/29230435/Topkap%C4%B1_Saray%C4%B1_M%C3%BCzesi_%C3%87in_Porselenleri_Koleksiyonundaki_%C5%9Eifa_Kaplar%C4%B1)

CANEPA, Teresa (2008). The raise of global trade in the late 16th and early 17th centuries Kraak porcelaini, ed. Luisa Vinhais, Jorge Welsh, London: Jorge Welsh Booksa.

Erişim Adresi: (http://www.jorgewelsh.com/pdf/kraak_porcelain_excerpt.pdf)

DRACHENFELS, von Suzanne (2000). The art of the Table A Complete Guide to Table Settings, Table Manners and Tableware , New York

Erişim Adresi:

([https://books.google.com.tr/books?id=d6xaJWJFe1QC&pg=PA123&lpg=PA123&dq=a+meissen+tureen+from+the+swan+service+marriage+gift&source=bl&ots=xX0p6vNDem&sig=CFK_vISFb1PLg5zyEacls7O3- \)t8&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwi9wIXBhezAhUpMuwKHSEfBKIQ6AEwCHoECAcQAQ#v=onepage&q=a%20meissen%20tureen%20from%20the%20swan%20service%20marriage%20gift&f=false](https://books.google.com.tr/books?id=d6xaJWJFe1QC&pg=PA123&lpg=PA123&dq=a+meissen+tureen+from+the+swan+service+marriage+gift&source=bl&ots=xX0p6vNDem&sig=CFK_vISFb1PLg5zyEacls7O3-)t8&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwi9wIXBhezAhUpMuwKHSEfBKIQ6AEwCHoECAcQAQ#v=onepage&q=a%20meissen%20tureen%20from%20the%20swan%20service%20marriage%20gift&f=false))

PIERSON, Stacey (2013). From Object to Concept: Global Consumption and the Transformation of Ming Porcelain, Hong Kong: Hong Kong University Press.

Erişim Adresi:

(https://books.google.com.tr/books?id=B4SD9lv7ZBUC&printsec=copyright&redir_esc=y#v=onepage&q=diplomatic&f=false)

RAMSDEN, H.A. (1911) Siamese Porcelain and Other Tokens, JUN KOBAYAGAWA Co., v Numismatic & Philatelic Publishers, ' Yokohama, Japan.

Erişim Adresi:

(<https://www.notgeld.com.pl/Ramsden.pdf>)

SARTEL, O. du (t.y) Chinese Porcelain, New York: Parkston Press International

Erişim Adresi:

(https://books.google.com.tr/books?id=lejOc5LV4iAC&pg=PA3&lpg=PA3&dq=porcelain+william+wander&source=bl&ots=Mo8eDCWx6T&sig=ACfU3U1V4oapoXgH-DXnabtmUFr_cFWLyw&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwj5h-bg8qzjAhVywMQBHaxzDSwQ6AEwB3oECAgQAQ#v=onepage&q=porcelain%20william%20wander&f=false)

VAN Oort H. (1986) The Iconography of Chinese Buddhism in Traditional China, Institute of Religious Iconography State University of Groningen.

Erişim Adresi:

(https://books.google.com.tr/books?id=aFchfsj4oj0C&pg=PA26&dq=%E2%80%98%E2%80%99Kuan%E2%80%99%E2%80%99+Ch%E2%80%99ing++incense+burner+porcelain&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwiE3q_j49rjAhUwwqYKHdAPDyMQ6AEIKjAA#v=onepage&q=%E2%80%98%E2%80%99Kuan%E2%80%99%E2%80%99%E2%80%9920Ch%E2%80%99ing%20%20incense%20burner%20porcelain&f=false)

WARREN, James (2013) Gambling, The State and Society in Thailand c.1800-1945, Routledge

Erişim Adresi:

(https://books.google.com.tr/books?id=P6-U9o3jBwgC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=snippet&q=capitalist&f=false)

Kitap içi Bölüm

AYERS, IMPEY VE MALLET(1990). ‘‘Japanese Export Porcelain’’. *Porcelain for Palaces The Fashion for Japan in Europe 1650-1750*, ss.25-34

CAMPBELL, E. (2016). ‘‘The Cultural Aesthetics of Eighteenth Century Porcelain’’, *Balancing Art: Andrea Brustolon’s La forza and the Display of Imported Porcelain in Eighteenth Century Venice*(ed. Cavanaugh-Yonan), ss.107-119

CAVANAUGH-YONAN (2016) ‘‘Igneous Architecture: Porcelain, Natural Philosophy, and the Rococo cabinet chinois’’. *The Cultural Aesthetics of Eighteenth Century Porcelain* (ed. Cavanaugh-Yonan) ss.65-83

CHILDS, L. (2016). ‘‘The Cultural Aesthetics of Eighteenth Century Porcelain’’, *Sugar Boxes and Blackamoors: Ornamental Blackness in Early Meissen Porcelain*(ed. Cavanaugh-Yonan), ss. 159-179

MALLET, JVG(1990). ‘‘Porcelain for Palaces The Fashion for Japan in Europe 1650-1750’’, *European Ceramics and the Influence of Japan* ss.36

SCHULZ, Andrew (2016)‘‘The Cultural Aesthetics of Eighteenth Century Porcelain’’, *Ties That Bind:Relations Between the Royal Academy of San Fernando and the Royal Porcelain Factory of the Buen Retiro*, (ed. Cavanaugh-Yonan),ss.179-199

Dergi

BROWN, Richard E.(2017) ‘‘Meissen Notgeld: Ceramic Currency in a Time of Economic Catastrophe’’, *Ceramic Technical, Ceramics art+perception dergisi* ed. Neil Mansfield-Max Mansfield.

Tez

BİRBEN, Adile (2011) *Çin Porselen Sanatı: Toprağın Ateşle Dansı*,Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinoloji Bilim Dalı, Ankara.

GEDÜK, Serkan (2014) *Topkapı Sarayı Müzesi Çin Porselenleri Koleksiyonu Üzerinde Yapılmış Osmanlı Süslemeleri ve Onarımları*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel

Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı Seramik Tasarımı Programı, İstanbul.

GÖRGÜNAY, Gamze(2014). *Porselen Yüzeylerde Sırüstü Dekor Çalışmaları''*, *Sanatta Yeterlik Eseri Çalışması Raporu*, dan. Prof. Sevim ÇİZER, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı, İzmir.

MANN, Justin Anthony (2016). *The Power of Porcelain: Authority and Landscape in Early Modern Cyprus*, Master of Arts, director: Bnejamin A. Saidel, Faculty of the Department of Anthropology East Carolina University.

Erişim Adresi: <http://thescholarship.ecu.edu/bitstream/handle/10342/5885/MANN-MASTERSTHESIS-2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ORAL, Özlem (2009). *Alanya Kalesi Kazılarında Çıkan Avrupa Porselenleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.

İnternet Kaynakları

Agamben Giorgio, (2013), web, *E-skop*.

<http://www.e-skop.com/skopbulten/cagdas-estetik-galerinin-dogusu-sanatin-hayattan-ayrismasi/1129>

Alkan Gizem, (2008), web, *Academia*.

https://www.academia.edu/20086236/Ge%C3%A7mi%C5%9Ften_G%C3%BCn%C3%BCm%C3%BCze_Altar_Kavram%C4%B1

Allach Porcelain soldier, 2007, web, *Collections*.

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn519071>

Altın Eller Sanat Atölyesi,(t.y.),web.

<http://www.sanat-atolyesi.com/KutuphaneDetay/10/porselenin-tarihcesi>

Altın Sema (2017), web, *Temizmekan*.

<https://www.temizmekan.com/anadolu-geleneginde-ve-turk-tip-folklorunda-sifa-taslari/>

Altun Adnan(t.y.), web

<http://docplayer.biz.tr/3308357-Propaganda-ogretimi-adnan-altun.html>

An important large dish from the St Andrew Service.,(t.y.), web, *Bonhams*.

<https://www.bonhams.com/auctions/17978/lot/78/>

Antique market, (2007), web, *Derekau*.

<http://derekau.net/2007/12/24/antique-market/>

Antik Hikayeler, (2016), web, *Clearharmony*.

<http://tr.clearharmony.net/articles/a116927-Antik-Cin-HikayeleriKultur-Ve-Tarih-Ming-Hanedanliginin-Imparator-Yongle%E2%80%99inin-Mimari-Basarilari-Fotograflar>.

A pair of Figures of Shishi, (t.y.), web, *Burghley Collections*.

<https://collections.burghley.co.uk/collection/a-pair-of-figures-of-shishi-japanese-late-17th-century/>

Aranda Claudia, (2015), web, *Macaomagazine*.

<https://www.macaomagazine.net/culture/globalisation-chinese-porcelain>

Arcasoy, (2004), web, *Kolektomani*.

<http://www.kolektomani.com/commedia-dellarte-porselen-biblolari/>

Arita, Imari and Karatsu, (2014), web, *Japan Monthly Web Magazine*.

http://japan-magazine.jnto.go.jp/en/1410_saga.html

Aslan, (2015), web, *Forum*.

<https://forum.turkmmo.com/konu/3385664-yer-sofrasindan-masaya-osmanli-da-alafranga-sofra-duzeni/>

August III Elector of Saxony, t.y., web, *Saint Louis Art Museum*.

<https://www.slam.org/collection/objects/318/>

Azarbad, (2008), web, *Salom*.

http://www.salom.com.tr/arsiv/haber-62291-porselen_bebekler_ve_porselen_suratlardan_sonraporselen_buhurdan_gulabdan_turk_kap.html

Benyamini Contemporary Ceramic Center,(t.y.), web

<http://www.benjaminic ceramics.org/en/library/new-books/>

Bernstein Fred 2017, web, *Architecturaldigest*.

<https://www.architecturaldigest.com/story/victoria-and-albert-museum-unveils-a-cutting-edge-expansion>

Blue on Gold, (2015), web, *Museudearteantiga*.

<http://museudearteantiga.pt/content/files/azul-folhasala-en.pdf?nonce=899112b136a3fdd91bca1c7029581e74>

Börekçi Gülenay, (2012), web, *Egoistokur*.

<https://egoistokur.com/bir-zamanlar-tumblr-herkesin-bir-harikalar-odasi-olmali/>

Broomhall, (2011) , web, *The University of Western Australia*.

<http://www.news.uwa.edu.au/201111014098/arts-and-culture/power-porcelain-objects-desire>

Cassidy-Geiger, (2007), web, *Bard Graduate Center*.

<https://www.bgc.bard.edu/gallery/exhibitions/30/fragile-diplomacy>

Celadon Wedding Duck Set (t.y.), *Koreanarts*.

http://www.korean-arts.com/dolls_figurines/celadon/celadon_wedding_duck_set.htm

Ceramic Gambling Token, (t.y.), web, *The British Museum*.

<https://artsandculture.google.com/asset/ceramic-gambling-token/WwH1rhicb6lPEg>

China House, 2014, web, *China*.

http://www.china.org.cn/travel/2014-09/18/content_33542657.htm

Chinese Wedding Tea Ceremony A Comprehensive Guide (2015). *Teasenz*.

<https://www.teasenz.com/chinese-tea/chinese-wedding-tea-ceremony.html>

Collecting Guide Meissen Porcelain, t.y., web, *Christies*.

<https://www.christies.com/features/Meissen-Porcelain-Collecting-Guide-8158-1.aspx>

Collectors, (t.y.) ,web, *The French Porcelain Society*.

<https://www.thefrenchporcelainsociety.com/about-us/collectors/>

Connollycove, (2018), *Irishweddingtraditions*.

<https://www.connollycove.com/eccentricity-irish-wedding-traditions/>

Coral double happiness ginger jar table lamp base, (2019), web, *gingerjarlampco*

<https://www.gingerjarlampco.com/products/coral-double-happiness-ginger-jar-table-lamp-base>

Crisalli Joseph, (2012), web, *Blogspot*.

<http://stalkingthebellepoque.blogspot.com.tr/2012/01/sculpture-of-day-lady-with-blackamoor.html>

Custer, Charles (2018) web, *Thoughtco*.

<https://www.thoughtco.com/story-behind-the-double-happiness-symbol-4077077>

Çarmıklı, Banu (2014), web, *Ming Dönemi*.

<http://www.banucarmikli.com/ming-donemi-cini-degistiren-elli-yil/>

Chinese Vase, (2018), web, *Antique Collecting*.

<https://antique-collecting.co.uk/2018/06/12/chinese-vase-makes-millions-in-sothebys-sale/>

Çil, S.(t.y.), web, *Ekim Devrimi'nin Porselenleri*.

<http://nazimhikmetmerkezi.com/ekim-devriminin-porselenleri/>

Çil Sakine, (2017) , web, *Sanatatak*.

<http://www.sanatatak.com/view/ekim-devriminin-porselenleri>

Çin ve Japon Porselenleri, (2019), web, *Topkapı Sarayı*

<https://topkapisarayi.gov.tr/tr/content/%C3%A7-ve-japon-porselenleri>

Das Museum, (t.y.), web, *Puppenmuseum*.

<http://www.puppenmuseum.de/das-museum.html>

Dehua Porcelain,(t.y.), web, *Britannica*

<https://www.britannica.com/art/Dehua-porcelain>

Design and Decorative Arts, web, t.y., *Eventinapoli*

<https://eventinapoli.com/en/visit-naples/walks/283-design-and-decorative-arts-at-the-museum-of-capodimonte>

Diplomatic Eagle Pitcher,(t.y.), web, *Homestyledecor*.

<https://homestyleanddecor.com/diplomatic-eagle-pitcher/>

Droesch K., (2013), web, *Weddings*

http://www.huffingtonpost.com/2013/09/29/wedding-traditions_n_3964844.html

Dünya Savaşlarının Hüznü, (2017), web, *Hürriyet*.

<http://www.hurriyet.com.tr/dunya-savaslarinin-huznu-porselen-bebeklerin-y-40391655>

Early Ming,(t.y.), web, *Arthitparade*.

<https://www.arthitparade.net/early-ming.html>

Eckardt Emanuel (2009) Kulturgeschichte: Gold Aus Ton

<http://www.zeit.de/2009/14/A-Porzellan>

Eggshell Porcelain Ware, t.y., web, *Wartgalleryny*

<https://www.wartgalleryny.com/rankakude.html>

Enfiye Kültürü, (2017), web, *Blogspot*.

<http://enfiyemeraki.blogspot.com/2017/01/enfiye-kulturu.html>

Ergül Bihter, (t.y.), web, *Osmanlı'da Koku Kültürü*.

<http://bihterturkanergul.com/index.php/mis-kokulu-bilgiler/osmanli-da-koku-kulturu/>

Evlilikte hangi yıla ne denir, 2001, web, *Hürriyet*.

<http://www.hurriyet.com.tr/evlilikte-hangi-yila-ne-denir-39216656>

Fashion for Porcelains in Europe, (2016), web, *Victoria Albert Museum*.

<http://www.vam.ac.uk/content/articles/f/fashions-for-porcelain-in-europe/>

Fincandaki Altın Felsefesi, 2010, web, *Sabah*.

https://www.sabah.com.tr/magazin/2010/08/26/fincandaki_altinin_felsefesi_cok_derin

Finlay, R. (1998). The Pilgrim Art: The Culture of Porcelain in World History, *Journal of World History University of Hawai'i Press Volume 9, Number 2*.

<https://muse.jhu.edu/article/179272> [2 Kasım2018.]

Geleş Fadime, (2012), web, *Milligazete*.

<https://www.milligazete.com.tr/haber/1094385/oyuncak-bebek-kulturu>

Germany Porcelain Notgeld, (t.y.), web, *Blackmountaincoins*

<https://www.blackmountaincoins.com/world-coins/hyperinflation-emergency-currency-tokens-notgeld/porcelain-notgeld-coins/germany-porcelain-notgeld-meissen-50-pfennig-1921-white-uncirculated.html>

German Wedding Traditions, (t.y.), web, *German foods*.

<https://germanfoods.org/german-food-facts/german-wedding-traditions/>

Groth Jakob, (2002), web, *Danishpipemakers*.

<http://www.danishpipemakers.com/articles/porcelain/porcelain.html>

Güler Özlem, (2016), web, *Onedio*.

<https://onedio.com/haber/cay-deyip-gecme-japonlari-meditasyon-tadinda-gecen-cay-seremonisi-ve-essiz-ritueli-734727>

Hinsbergh Gavin Van (2018) ‘‘Chinese Porcelain History’’ *Chinahighlights*. Erişim Adresi:(<http://www.chinahighlights.com/travelguide/culture/porcelain-history.htm>)

Hirado Eggshell Ware, (2016), web, *Nipponclub*

<https://www.nipponclub.org/exhibition/gallery062316/?lang=en>

Hyung Eun, (2017), web, *Koreajoongangdaily*.

<http://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=3028666>

Ho Joan, (2019) , web, *Christies*.

<https://www.christies.com/features/Shades-of-Blue-Subtle-Differences-in-Chinese-Blue-and-White-Porcelain-8954-1.aspx>

Industry News, 2011, web, *Jjameigroup*.

<http://www.jjameigroup.com/html/en/news/industry/467.htm>

İdemet(t.y.), web, *Watpadd*.

<https://www.wattpad.com/112377483-illuminati-askida-5-sembolle-ve-%C3%BC%C3%A7gen>

İpek Sinan, 2018, web, *Matematiksel*.

<https://www.matematiksel.org/geometrik-sekillerin-felsefesi/>

Japon kadınları, (2006), web, *Sabah*.

<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/09/29/cp/iyi101-20060402-102.html>

Jeffrey, S.(2019). Antique Chinese Porcelain Wedding Lamps A Pair. *Chairish*.

<https://www.chairish.com/product/893894/antique-chinese-porcelain-wedding-lamps-a-pair>

Jia He (2012), web, *Globalsecurity*.

<https://www.globalsecurity.org/military/world/philippines/history-early-china.htm>

John Fourteenth, (t.y.), web, *The J. Paul Getty Museum*.

<http://www.getty.edu/art/collection/objects/103264/johann-zoffany-john-fourteenth-lord-willoughby-de-broke-and-his-family-english-about-1766/>

Joliet Wilhelm,(t.y.), web, *Die Geschichte der Fliese*.

http://www.geschichte-der-fliese.de/fuerstenzug_dresden.html

Kakiemon Elephants, (t.y.), web, *Sites Google*.
<https://sites.google.com/site/100objectsbritishmuseum/home/kakiemon-elephants---porcelain-from-japan>

Killeen Andrew (2017), web, *Beijing*.

<https://www.beijing-kids.com/blog/2017/06/27/tianjin-tonic-part-3-young-marshals-house/>

King Kong Nai, (2015), web, *Koh-antique*

<http://www.koh-antique.com/swatow/swatow.htm>

Kocabaş, (2008), web, *Arthillgroup*.

<https://www.huseyinkocabas.com/single-post/2008/01/11/OSMANLI-T%C3%9CT%C3%9CN-K%C3%9CLT%C3%9CR%C3%9C>

Kocabaş, (2015) ,web, *Arthillgroup*

<https://www.huseyinkocabas.com/single-post/1998/01/10/KIYMETL%C4%B0-AVRUPA-PORSELENLER%C4%B0>

Kolukısa, E. (2017). Acılar Unutulmasın Diye. *Cumhuriyet Gazetesi*.

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kultur-sanat/821655/Acilar_unutulmasin_diye....html [12 Kasım 2017.]

Komar Marlen (2018), web, *Cnn*.

<https://edition.cnn.com/style/article/royal-wedding-gifts-history/index.html>

Kutani ware, (2014), web, *Japan Brand*.

<https://japan-brand.jnto.go.jp/wp-content/uploads/2014/03/38-b.jpg>

Linley, Cator, Chislett (t.y) , web, *Stil Ikonen Die bedeutendsten Möbel aller Zeiten*

<http://www.kaufvilla.de/tpl/download/Stilikonen-preview.pdf>

Lobanov-Rostovsky Lina (t.y.) *Soviet Porcelain of the 1920s: Propaganda Tool.*

[https://monoskop.org/images/f/f1/Lobanov-](https://monoskop.org/images/f/f1/Lobanov-Rostovsky_Nina_1992_Soviet_Porcelain_of_the_1920s_Propaganda_Tool.pdf)

[Rostovsky_Nina_1992_Soviet_Porcelain_of_the_1920s_Propaganda_Tool.pdf](https://monoskop.org/images/f/f1/Lobanov-Rostovsky_Nina_1992_Soviet_Porcelain_of_the_1920s_Propaganda_Tool.pdf)

Mairs Jessica, (2017), web, *Deezen.*

<https://www.dezeen.com/2017/06/28/ala-amanda-levete-v-a-victoria-albert-museum-exhibition-road-quarter-courtyard-gallery-london/>

Majumder , Dipak (2015), *Allach Porcelain.*

<http://ezinearticles.com/?Allach-Porcelain&id=9020875>

Mattia N., (2019), web, *Brides.*

<https://www.brides.com/gallery/wedding-traditions-around-the-world>

McGill, J. (t.y). Why Is It Called a Ginger Jar. *Hunker.*

<https://www.hunker.com/13410837/why-is-it-called-a-ginger-jar>

Meissen Figure, (t.y.), web, *National Museum of American History.*

https://www.si.edu/object/nmah_574786

Meissen Porcelain White Gold Crossed Swords, 2018, web, *Mayfairgallery*

<https://www.mayfairgallery.com/blog/meissen-porcelain-white-gold-crossed-swords>

Meredith, Sharon (t.y.), web, *Rubylane.*

<https://www.rubylane.com/item/1117255-A1381/Japanese-Antique-Kutani-Porcelain-Ornament-Statue>

Misırgizemleri, 2008, web, *Blogspot.*

<http://misirgizemleri.blogspot.com/2008/08/piramit-eklinin-ezoterik-anlami.html>

Ming Hanedanı, t.y., web, *Chinaabc*.

<http://turkish.cri.cn/chinaabc/chapter14/chapter140110.htm>

Mitchell, (2017), web, *Word Socialist*.

<https://www.wsws.org/en/articles/2017/11/30/sain-n30.html>

Moore, M. (2013). China's brides go for gold as their dowries get bigger and bigger. *The Telegraph*.

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/9780786/Chinas-brides-go-for-gold-as-their-dowries-get-bigger-and-bigger.html> [1Eylül 2018.]

Moran Olivia,(t.y.), web, *Thecrownchronicles*.

<https://www.thecrownchronicles.co.uk/royal-residences/el-palacio-real-de-madrid-beautiful-palace-europe/>

Munger, Jeffrey; Alice Cooney (2008), web, *Metmueseum*.

https://www.metmuseum.org/toah/hd/ewpor/hd_ewpor.htm

Nilsson, J.E (1999), web, Double Happiness wedding gift Ginger Jar. *Gotheborg*.

<http://gotheborg.com/qa/doubleshou.shtml>

Nilsson, (1999), web, August the Strong Dragoon Vase, *Gotheborg*.

<http://gotheborg.com/samling/dragoneer.shtml>

Nilsson, (1999), web, Sacrificial Red (Jihong), *Gotheborg*.

<http://gotheborg.com/glossary/sacrificialred.shtml>

Nilsson, (1999), Symbols, web, Symbols, *Gotheborg*.

<http://gotheborg.com/glossary/symbols.shtml>

Nilsson, (1999), web, The Porcelain Pagoda, *Gotheborg*.

<http://gotheborg.com/glossary/porcelainpagoda.shtml>

19th Late Qing Guangxu Iron Red Dragon Phoenix Marriage Vase (1998), web, *Ascot Court Antiques, Trocadero*.

<https://www.trocadero.com/stores/ascotcourtantiques/items/1355207/19th-Late-Qing-Guangxu-Iron-Dragon-Phoenix-Marriage> [2Eylül 2018]

Nuk Akj, (2016), web, *Le Muse*.

<http://theartgalleryintheworld.blogspot.com/2016/09/andrea-brustolon-belluno-20-luglio-1662.html>

Osmanlı Tarih Öğretmeni, (2016), web, *Abdulhamid*.

<http://abdulhamid.site/abdulhamid-ve-eserleri/abdulhamid-ve-fabrikalar/yildiz-porselen-ve-cini-fabrikasi/>

Öncel Naci (2015), web, *Hürriyet*.

<http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/naci-cem-oncel/hukumdarlarin-yemegi-bazen-zehir-olurdu-28392104>

Paris Street Criers, (t.y.), web, *Meissen*.

<https://www.meissen.com/en/art-works-figurines/figure-collectibles/paris-street-criers>

Popovic M.,(2018), *Strangeweddingtraditions*.

<http://traditionscustoms.com/wedding-traditions/strange-wedding-traditions>

Porcelain Cabinet, (t.y.),web, *Kongernessamling Rosenborg*.

<http://www.kongernessamling.dk/en/rosenborg/room/the-porcelain-cabinet/>

Porcelain House, (t.y.), web, *Visitourchina*.

<http://www.visitourchina.com/tianjin/attraction/porcelain-house.html>

Porzellanzimmer, (t.y), web, *Schoenbrunn*.

<https://www.schoenbrunn.at/ueber-schoenbrunn/das-schloss/rundgang/porzellanzimmer/>

Prince Akihito Wedding Toasting Cup Fukagawa Porcelain(1998), web, *Trocadero*.

<https://www.trocadero.com/stores/jjoridental/items/1347070/Rare-1959-Prince-Akihito-Wedding-Toasting-Cup-Fukagawa>

Qing Chinese Porcelain, t.y., web, 1stdibs

https://www.1stdibs.co.uk/furniture/dining-entertaining/porcelain/qing-chinese-porcelain-blue-white-lidded-jar-w-shuang-xi-double-happiness/id-f_13204511/

Rapaport Ben (2017) The Porcelain Pipe: A Smoker's Nightmare, A Collector's Dream

<http://www.go-star.com/antiquing/porcelain-pipes.htm>

Ritual Porcelains of Joseon Dynasty, (2016), web, *National Museum of Korea*.

<https://www.museum.go.kr/site/eng/exhiSpecialTheme/view/specialGallery?exhiSpThe mId=69184&listType=list>

Ritual Water Vessel, (2017), web, *Asianart Museum*.

<http://asianart.emuseum.com/view/objects/asitem/search@/3?t:state:flow=39e6ef15-7d87-476c-8b5f-2bc6fc4b2dc9>

Rochebrune Marie-Laure de, web, (2010), *Museum Lab Louvre*

http://www.museumlab.eu/press/pdf/Louvre-DNPMuseumLab_7_PressRelease_EN.pdf

Rooney, (t.y.), web, *Rooneyarchive*.

http://rooneyarchive.net/articles/kendi/kendi_album/kendi.htm

Royal Palace of Aranjuez, t.y., web, *InSpain*.

<https://www.inspain.org/en/madrid/aranjuez/royal-palace-of-aranjuez/>

Russian Art, (2016), web, *Christies*.

<https://www.christies.com/lotfinder/Lot/a-porcelain-bottle-cooler-from-the-dowry-6039692-details.aspx>

Sadakat ve sevginin sembolü mandarin ördekleri, (2016) ,web, *Sabah Gazetesi*.

<https://www.sabah.com.tr/galeri/dunya/sadakat-ve-sevginin-sembolu-mandarin-ordekleri>

Sanat Tarihindeki En Ünlü, (2018), web, *Yurt Gazetesi*.

<http://www.yurtgazetesi.com.tr/kultur-sanat/sanat-tarihindeki-en-unlu-10-ziyafet-tablosu-h70723.html>

Schlossmuseum Oranienburg, (t.y.), web, *Museumportal*.

<https://www.museumportal-berlin.de/en/museums/schlossmuseum-oranienburg-stiftung-preuische-schlosser-und-garten-berlin-brandenburg/>

Schmidt Louise, (2013), web, *Blogspot*.

<http://thisisversaillesmadame.blogspot.com/2013/03/the-porcelain-dining-room.html>

Selignac Laure, (t.y.), web, *History of dolls*.

<http://www.historyofdolls.com/doll-facts/porcelain-dolls/>

Sevres Royale de Porcelaine, (t.y.) , web, *Lapendulerie*

<http://www.lapendulerie.com/Royal-Sevres-Porcelain-Manufacture-Important-Pair-Etruscan-Style-Vases-with-Neoclassical-Gold-and-Platinum-Motifs-Blue-Ground-Louis-Philippe-period-DesktopDefault.aspx?tabid=6&tabindex=5&objectid=759030&categoryid=14459>

Sildatke A. (2018). Why Chinese Ginger Jars are In-Demand.*Invaluable*.

<https://www.invaluable.com/blog/inside-the-archives-chinese-ginger-jars/>

Simpson Dominic, (2019), web, *Christies*.

<https://www.christies.com/features/Meissen-Porcelain-Collecting-Guide-8158-1.aspx>

Softypapa, (2007), web, *Tokaido Wordpress*.)

<https://tokaido.wordpress.com/2007/12/22/japan-shinto-offering-vessel-altar-porcelain-misuire/>

Still life, (t.y.), web, *Indianapolis Museum of Art*.

<http://collection.imamuseum.org/artwork/57562/>

Surla, (t.y.), web, *Rubylane*.

<https://www.rubylane.com/item/882650-es-435/Pair-Qing-Dynasty-Chinese-Wedding-Lamps>

Tanja P., (2005), web, *German wedding*.

<http://www.personal.psu.edu/jld345/German.html>

Tanrikulu Merve, (2015),web, *Paratic*.

<https://paratic.com/en-pahali-porselenler/>

Taylor Travis Swann, (2014), web, *Wanderlustatlanta*.

<http://www.wanderlustatlanta.com/2014/03/diplomatic-patternsa-rare-look-at-white.html>

Te-hua Porcelain, (2013), web, *Hujiang Chinese*.

<https://cn.hujiang.com/new/p548438/>

The Beginning and End of the Pottery, (2016), web, *Blogspot*.

<https://marshallcolman.blogspot.com/2013/04/arts-and-crafts-rules-for-pottery.html>

The Dancing Lesson, (t.y.), web, *Museum of London*.

<https://collections.museumoflondon.org.uk/online/object/447692.html>

The Kings' Private Apartments, (t.y.), web, *Chateau de Versailles*.

<http://en.chateauversailles.fr/discover/estate/palace/king-private-apartments>

The Porcelain Room in Santos Palace, (t.y.), web, *Xamou*.

<https://www.xamou-art.com/event/blue-gold-porcelain-room-santos-palace/>

The Staterooms,(t.y.), web, *Rundale*.

<http://rundale.net/en/the-palace/the-staterooms/>

The Stories of Flora Danica, (t.y.), web, *Royalcopenhagen*.

<http://floradanica.royalcopenhagen.com/>

The Traditional cosmetics of Korea,,(2013), *Londonkorealinks*

<https://londonkoreanlinks.net/2013/02/13/inspired-by-nature-the-traditional-cosmetics-of-korea/>

The Twinight Collection, (2018), web, *Lempertz*.

<https://www.lempertz.com/en/academy/detail/the-twinight-collection-imperial-porcelain-from-berlin-sevres-and-vienna.html>

Timms E., (2018), Princesselizabethweddinggifts, *Royalcentral*.

<http://royalcentral.co.uk/blogs/princess-elizabeths-wedding-gifts-98847>

Tokol Aysen, (t.y.), web

<http://www.gezikosesi.com/almanya.html>

Topkapı Sarayının Koleksiyonları, (t.y.), web, *Ensonhaber*.

<https://www.ensonhaber.com/galeri/topkapi-sarayinin-koleksiyonlari>

Tulips of holland, (t.y), *Historyofholland*.

<http://www.historyofholland.com/tulips-of-holland.html>

Tunçdemir, Cemal (2011), web, *Amerikabülteni*.

<http://amerikabulteni.com/2011/08/20/new-york-sigara-ve-turklerin-ortak-hikayesi/>

Türk Çin İlişkilerinin Hatırası, (2014), web, *Cri Online*.

<http://turkish.cri.cn/882/2014/07/01/1s160877.htm>

Underglaze Blue Ming Dynasty, (t.y.), web, *Michael Backman Ltd*.

<https://www.michaelbackmanltd.com/object/underglaze-blue-ming-dynasty-1368-1644-ceramic-kendi-with-ottoman-silver-mounts-with-tugra/>

Xinhua, (2015), web, *China*.

http://www.china.org.cn/arts/2015-05/10/content_35538181.htm

Van Baarsen, H. (t.y.). Chinese Porcelain Swatow Wares 1570-1650. *Pater Gratia Oriental Art*.

<https://www.patergratiaorientalart.com/home/2982> [1Eylül 2018.]

Van Baarsen, H. (t.y.). Chinese Porcelain Kraak Wares 1570-1645. *Pater Gratia Oriental Art*.

<https://www.patergratiaorientalart.com/home/18> [1Eylül 2018.]

Vic, (2012), web, *Wordpress*

<https://janeastensworld.wordpress.com/2012/07/16/regency-hygiene-the-bourdaloue/>

Wainwright Oliver, 2017, web, *Theguardian*.

<https://www.theguardian.com/artanddesign/2017/jun/28/v-and-a-victoria-and-albert-museum-courtyard-amanda-levete>

Wall Edmun de, (2016), web, *Bbc*.

<http://www.bbc.com/culture/story/20160311-the-secret-nazi-history-of-porcelain>

Weber Julia, (t.y.), web, *Porzellansammlung*.

<https://porzellansammlung.skd.museum/ueber-uns/>

Wedding anniversary, (t.y.), web, *Flovinno*.

<https://www.flovinno.com/en/celebrate-your-wedding-anniversary/>

White Porcelain Ritual Wessel Joseon Dynasty,(t.y.) web, *National Museum of Korea*.

<https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=1509>

White Porcelain Rituel Vessel, (t.y.), web, *National Museum of Korea*.

<https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=1744>

White Porcelain Ritual Wessel Joseon,(t.y.) web, *National Museum of Korea*.

<https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=2336>

White Porcelain Ritual Wessel Joseon Dynasty,(t.y.) web, *National Museum of Korea*.

<https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=1509>

Wilhelm Escher,(t.y.), web, *Lapendulerie*.

<https://www.lapendulerie.com/artworkdetails/789274/18188/important-polychrome-porcelain-royal>

Wong Joyce(2016).What Gifts are Included in the Chinese Wedding Dowry. *Asiaweddingnetwork*.

<http://asiaweddingnetwork.com/en/magazine/expert-advice/1409-what-gifts-are-included-in-the-chinese-wedding-dowry>

Worldisnice, (2009), web, *Flickr*.

<https://www.flickr.com/photos/worldisnice/4074637453>

World Tokens Siame, (t.y.), web, *Dniewcollectors Blogspot*.

<http://dniewcollectors.blogspot.com/2011/05/world-tokenssiamese-porcelain-tokens.html>

Xiang Li, (2008), web, *Chinadaily*.

http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2008-09/17/content_7032905.htm

Yıldız Çini, (2014), web, *Osmanlıdevleti*.

<http://osmanlıdevleti.blogspot.com/2014/01/yldz-cini-fabrika-i-humayunu-sultan.html>

Zhang, Alicia. (2012), web, *Theworldofchinese*.

<https://www.theworldofchinese.com/2012/10/a-special-time-for-double-happiness/>

Resim Kaynakları (İnternet)

A Chinese Export, (2017), web, *Rob Michiels Auctions*.

<https://www.rm-auctions.com/en/asian-arts-feb-2017/5907-a-chinese-export-porcelain-monogrammed-teapot-and-cover-qianlong-18th-c>

Alfandary Alexandra, (t.y.), web, *Finemeissen*.

<http://www.finemeissen.com/antique-meissen/item-9357-9141-9237-three-meissen-porcelain-monkey-musicians-from-the-meissen-monkey-band.html#prettyPhoto/5/>

A Lifetime of Enjoyment, (2018), web, *Christies*.

<https://www.christies.com/features/Chinese-Export-porcelain-from-The-Collection-of-Peggy-and-David-Rockefeller-8824-1.aspx>

An important large dish from the St Andrew Service.,(t.y.), web, *Bonhams*.

<https://www.bonhams.com/auctions/17978/lot/78/>

Antique Dresden Lace Volkstedt,(t.y.) , web, *Picclick*.

<https://picclick.com/Antique-Dresden-Lace-Volkstedt-Ballerina-Dancer-Porcelain-Figurine-254019519499.html>

Antique Porcelain, (t.y.), web, *Porcelainbiz*.

<http://www.porcelainbiz.com/porcelain/frankenthalhonigverkaeufer1.htm>

Antique Russian Porcelain, (2018), web, *Romanovrussia*.

<http://romanovrussia.com/antique/opplates/>

A Pair of Chinese, (t.y.), web, *Gorringes*.

<https://auction.gorringes.co.uk/auction-lot-detail/LSEPT18/219>

A pair of Figures of Shishi, (t.y.), web, *Burghley Collections*.

<https://collections.burghley.co.uk/collection/a-pair-of-figures-of-shishi-japanese-late-17th-century/>

A Pair of Samson Porcelain Figures of Turk, (t.y.), web, *Antique Porcelain*.

<http://www.antique-porcelain-online.com/samson-porcelain-turks.html>

Ardco Dallas Porcelain, (2018), web, *Bidorbuy*.

https://www.bidorbuy.co.za/item/346936960/ARDCO_Dallas_Porcelain_Japanese_Old_Woman_with_basket_of_fruits.html

Arita, Imari and Karatsu, (2014) web, *Japan Monthly Web Magazine*.

http://japan-magazine.jnto.go.jp/en/1410_saga.html

Arita Imari Incense Burner, (t.y.), web, *Pinterest*.

<https://www.pinterest.com.au/pin/36521446952021639/>

Artamantik, (t.y.) , web

<https://www.artamonline.com/280-muzayede-degerli-tablolar-ve-antikalar/3986-sultan-ii-abdulhamid-donemi-1876-1909-yildiz-porselen-saray-buhurdani>

Art Paintings Pottery, (2012), web, *Venice Clay Artist*.

<https://www.veniceclayartists.com/pottery-in-paintings/>

Auction Clars, (2015), web, *Bidsquare*.

<https://www.bidsquare.com/online-auctions/clars/chinese-porcelain-fisherman-marked-zeng-longsheng-253191>

Battaglia, Nancy Frick, (t.y.), web, *Incollect*.

<https://www.incollect.com/articles/the-porcelain-palace-at-home-with-the-margravine-sibylla-augusta-von-baden-baden>

Bernault Florence, (2014), web, Anne Gerritsen on China

<https://nias.knaw.nl/news/anne-gerritsen-on-china2019s-porcelain-shard-market/>

Bouddha Porcelain, (t.y.), web, *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/530439662343923065/>

Brown, S. (t.y.). Qing Dynasty Girls Wedding Gift Dowry Blue and White Porcelain Pot, *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/428475352024375094/>

Burn Matilda (2013), web, *Christies*.

<https://www.christies.com/lotfinder/Lot/a-meissen-armorial-oval-monteith-from-the-5680527-details.aspx>

Carter Curtis., 2001, web, *Researchgate*.

https://www.researchgate.net/profile/Curtis_Carter/publication/33438634_At_the_Tsar%27s_Table_Russian_Imperial_Porcelain_from_the_Raymond_F_Piper_Collection/links/0046351ed74e74baf000000/At-the-Tsars-Table-Russian-Imperial-Porcelain-from-the-Raymond-F-Piper-Collection.pdf

Celadon Wedding Duck Set (t.y.), *Koreanarts*.

http://www.korean-arts.com/dolls_figurines/celadon/celadon_wedding_duck_set.htm

China Collectibles Haidilao Porcelain, (t.y.), web, *Ebay*.

<https://www.ebay.com/itm/China-collectibles-haidilao-porcelain-elder-brother-kiln-incense-burner-B93/232567281341?hash=item36261716bd:g:53cAAOSw-K9ZJPF1>

China Jingdezhen Statue, (t.y.), web, *Picclick*.

<https://picclick.com/Vintage-Antique-Chinese-Porcelain-Figurine-China-Jingdezhen-Statue-223395699505.html#&gid=1&pid=1>

Chinese Dehua, (t.y.), web, *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/266838346644664291/>

Chinese Export Porcelain, (t.y.) , web, *Dubeys Antiques Wordpress*.

<https://dubeysantiques.wordpress.com/welcome-2/chinese-export-porcelain-and-decorative-arts/blue-white-chinese-export-porcelain/chinese-export-porcelain-blue-and-white-kraak-ware-charger/>

Chinese Porcelain Dish,(t.y.), web, *Philip Carrol Antiques*.

<http://www.philipcarrol.com/catalogue/d/chinese-porcelain-dish-swatow-ware-wanli/218036>

Chinese Porcelain Fisherman, (t.y.), web, *Picclick*.

<https://picclick.com/Large-13-Chinese-Porcelain-Fisherman-Figurine-with-Buckets-143213778767.html#&gid=1&pid=2>

Chinese Porcelain Plates, (t.y.), web, *Alamy*.

<https://www.alamy.com/chinese-porcelain-plates-with-image-of-mao-tse-tung-zedong-at-souvenir-image3828679.html>

Chinese Wucai Porcelain, (t.y.), web, *Canonbury Antiques*.

<https://www.canonburyantiques.com/p/Chinese-Wucai-Porcelain-Buddhist-Figurine-Male-Statue-Buddhism-Buddhist-1417241840/>

Cichanowicz L.,(2016), web, *theculturetrip*.

<https://theculturetrip.com/europe/germany/articles/unusual-wedding-traditions-from-germany/>

Collectible Sevres porcelain , (t.y), web, *Etsy*.

<https://www.etsy.com/listing/567220338/collectible-sevres-porcelain-vase-blue>

Collecting Guide, (2019), web, *Christies*.

<http://www.christies.com/features/Meissen-Porcelain-Collecting-Guide-8158-1.aspx>

Collection, t.y., web, *National Museum of African Art*.

[https://africa.si.edu/collections/view/objects/asitem/items\\$0040:8841](https://africa.si.edu/collections/view/objects/asitem/items$0040:8841)

Collections Explorer, (2007), web, *The Fitzwilliam Museum Cambridge*.

<http://webapps.fitzmuseum.cam.ac.uk/explorer/index.php?qu=flemish%20painting&oid=140173>

Collectors, (t.y.) ,web, *The French Porcelain Society*

<https://www.thefrenchporcelainsociety.com/about-us/collectors/>

Consolle con Allegoria della Forza, (t.y.), web, *Arte*.

<http://www.arte.it/opera/consolle-con-allegoria-della-forza-898>

Coral Double Happiness Ginger Jar Table Lamp Base, (2019), web, *Gingerjarlampco*.

<https://www.gingerjarlampco.com/products/coral-double-happiness-ginger-jar-table-lamp-base>

Cornelis de Man, (t.y.), web, *Netherlands Institute*.

<https://rkd.nl/en/explore/images/251247>

Daseger, (2017), web, *Streetsofalem*.

<https://streetsofsalem.com/2017/11/07/porcelain-propaganda/>

Design and Decorative Arts at the Museum of Capodimonte, (t.y.), web, *Eventinapoli*.

<https://eventinapoli.com/en/visit-naples/walks>

Diplomatic, (t.y.), web, *Gold Smith Cardel*.

<https://www.goldsmithcardel.com/category/1307/diplomatic-eagle>

Dish Way to Socialism, (t.y.), web, *Soviet Art*.

<http://soviet-art.ru/soviet-propaganda-porcelain/dish-way-to-socialism-1927-painted-by-artist-zv-kobyetskaya/>

Doccia Ginori, (t.y.), web, *Rubylane*.

<https://www.rubylane.com/item/586567-RL-0002680/Antique-18th-century-Italian-Doccia-Ginori>

Dresden Porcelain Figures, (t.y.), web, *Carters*.

<https://www.carters.com.au/index.cfm/index/6229-dresden-porcelain-germany-figures-and-groups/>

Early Pantomime, web, (t.y.), *Victoria Albert Museum*.

<http://www.vam.ac.uk/content/articles/e/early-pantomime/>

Edmund de Wall, (2015), web, *The Guardian*

<https://www.theguardian.com/books/2015/sep/18/figurines-dachau-nazis-love-porcelain--porzellan-manufaktur-allach-himmler-hitler>

Ephesus Numismatic, (t.y.), web, *Vcoins*

https://www.vcoins.com/en/stores/ephesus_numismatics/56/product/german_white_porcelain_coin_freiberg_1924_white_w_gilding/371648/Default.aspx

Fashion for Porcelains in Europe, (2016), web, *Victoria Albert Museum*.

<http://www.vam.ac.uk/content/articles/f/fashions-for-porcelain-in-europe/>

Franz Rainald, (t.y.), web, *Mak-sammlung*.

http://www.mak.at/sammlung/mak-sammlung/sammlung_keramik

French Chamber Pot, (t.y), web, *Pinterest*

<https://tr.pinterest.com/pin/200339883402223044/>

Fürsten Zug, (t.y.), web, *John Sandell*.

<http://www.johnsandell.co.uk/grandtour/dresden-furstenzug.html>

German Porcelain, t.y., web, *Marks4antiques*.

<https://www.marks4antiques.com/term/German-Doll>

Germany Porcelain Notgeld, (t.y.), web, *Blackmountaincoins*.

<https://www.blackmountaincoins.com/world-coins/hyperinflation-emergency-currency-tokens-notgeld/porcelain-notgeld-coins/germany-porcelain-notgeld-meissen-50-pfennig-1921-white-uncirculated.html>

Hamer Suzan, (2017), web, *Curiator*.

<https://curiator.com/art/emma-meyer/women-decorating-porcelain-at-de-kgl-porcelaensfabrik-royal-copenhagen>

Hammond Francis, (2018) , web, *Newyorksocialdiary*.

<https://www.newyorksocialdiary.com/a-tour-of-portugal-with-the-american-friends-of-versailles/>

Hen Magonza, (t.y.) , web, *Hiveminer*

<https://hiveminer.com/Tags/porzellankabinett>

Hentschel Children, (t.y.), web, Meissen.

<https://www.meissen.com/en/meissencollectiondetail/figurines>

Hirado Eggshell Ware, (2016), web, *Nipponclub*

<https://www.nipponclub.org/exhibition/gallery062316/?lang=en>

Incense Burner Satsuma Ware, (t.y.), web, *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/75224256254270134/>

Irishweddingtradition ,(t.y), web, *Ireland Information*

<http://www.ireland-information.com/articles/irishweddingtraditions.htm>

İmari Porselen Leğen İbrik, 2018, web, *Artamonline*

<https://www.artamonline.com/294-muzayede-degerli-tablolar-ve-antikalar/11743-imari-porselen-legen-ibrik>

Japanese Arita Imari Porcelain Koro Urn, (t.y.), web, *Canonbury Antiques*.

<https://www.canonburyantiques.com/p/japanese-arita-imari-porcelain-koro-urn-ceramic-vase-buddhist-incense-burner-cauldron-1344089008/>

Japanese Old Kutani Ware, (t.y.), web, *Ebay*.

<https://www.ebay.com/itm/J6202-Japanese-Old-Kutani-ware-Colored-porcelain-INCENSE-BURNER-Tea-Ceremony/132415828521?hash=item1ed4993229:g:cPsAAOSwVqlaHj4F>

Japanese Kutani Shunga, t.y.,web, *Mingeiarts*.

<https://mingeiarts.com/product/vintage-japanese-kutani-shunga-porcelain-sake-wedding-set-circa-1930s/>

Jeffrey, S.(2019), web, Antique Chinese Porcelain Wedding Lamps A Pair, *Chairish*.

<https://www.chairish.com/product/893894/antique-chinese-porcelain-wedding-lamps-a-pair>

Kakiemon Elephants, (t.y) web, *Sites Google*.

<https://sites.google.com/site/100objectsbritishmuseum/home/kakiemon-elephants---porcelain-from-japan>

Kinrande Wares, (t.y.), web, *Chinese Antiques*.

<http://www.chineseantiques.co.uk/kinrande-wares/>

Kokoşnikli Köylü Kadınlar, t.y., web, *Collectrussia*.

<https://www.collectrussia.com/DISPITEM.HTM?ITEM=29835>

KPM Porcelain Royal, (2009), web, *invaluable*.

<https://www.invaluable.com/auction-lot/kpm-porcelain-royal-diplomatic-presentation-vase-1151-c-istvi49wb7>

Kutani ware, 2014, web, *Japan Brand*

<https://japan-brand.jnto.go.jp/wp-content/uploads/2014/03/38-b.jpg>

Lady with Blackamoor, (t.y.), web, *Fine Arts Museum of San Francisco*.

<https://art.famsf.org/meissen-factory/lady-blackamoor-and-small-table-61506>

Large Chinese Wedding Ginger Jar With Double Happiness Design, (2019), web, *Worthpoint*.

<https://www.worthpoint.com/worthopedia/large-chinese-wedding-ginger-jar-517261822>
[2019]

Los Angeles County, (2018), web

<http://lacmaonfire.blogspot.com/2018/09/nuclear-nerves-and-ballet-slippers.html>

Makzume Erol, (2016), web

<http://erolmakzume.com/wp/?p=3087>

Marinni Пишет, (2009), web, *Rossia*.

<http://lj.rossia.org/users/marinni/319909.html?mode=reply>

Marks T., (2017), web, Introduction to Renaissance Sugar Sculpture

<https://www.avmcuriosities.com/blog/2017/19/month/event-introduction-to-renaissance-sugar-sculpture>

Master Pieces of Du Paquier, (2017), web, Enfilade

<https://enfilade18thc.com/2017/06/14/exhibition-fired-by-passion-masterpieces-of-du-paquier-porcelain/>

Mathieu Paul,(t.y.), ,web, *Studio Potter*.

<https://www.studiopotter.org/shelter-ceramics-and-architecture>

Meissen Porcelain Figurine of Man and Blackamoor on Elephant, (t.y.), web, *1stdibs*.

https://www.1stdibs.com/furniture/decorative-objects/sculptures/figurative-sculptures/meissen-porcelain-figurine-man-blackamoor-on-elephant/id-f_4569763/

Miersch Uwe, 2016, web, Dresden und Sachsen.

<http://www.dresden-und-sachsen.de/dresden/fuerstenzug.htm>

Ming Dynasty Writing Brush, (t.y)., web, *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/465489311467602443/>

Mitchell Paul , (2017), web, *Word Socialist*.

<https://www.wsws.org/en/articles/2017/11/30/sain-n30.html>

Monkey Band Orchestra, (t.y.), web, European Porcelain.

<http://www.european-porcelain.com/monkey-band-orchestra-13-c.asp>

Museum of Porcelain Doll, (2011), web, *Viola*.

<https://viola.bz/wp-content/uploads/2011/12/Museum-of-Porcelain-doll-in-Sherbinka-Moscow-region-3.jpg>

Museum of Porcelain doll in Moscow, (2008), web, *Viola*.

<https://viola.bz/museum-of-porcelain-doll-in-moscow/>

Murden S.,(2015) ,web, *wordpress*

<https://georgianera.wordpress.com/2015/11/10/what-was-a-bourdaloue/>

Naples, (2016), web, *Thepraser*.

<https://thepraser.com/2016/08/01/naples-italy-a-towering-view-and-a-night-of-art-in-a-royal-palace/>

Neas Richard, 2014, web, *Thepeakofchic*

<http://thepeakofchic.blogspot.com.tr/2014/07/>

19th Late Qing Guangxu Iron Red Dragon Phoenix Marriage Vase (1998), Ascot Court Antiques. *Trocadero*.

<https://www.trocadero.com/stores/ascotcourtantiques/items/1355207/19th-Late-Qing-Guangxu-Iron-Dragon-Phoenix-Marriage> [2Eylül 2018]

Northeastauctions, (t.y) ,web.

<https://northeastauctions.com/product/russian-porcelain-dinner-plate-from-the-order-of-saint-andrew-service-the-imperial-porcelain-manufactory-st-petersburg-nineteenth-century/>

Online Müzayede Platformu, (t.y.), web, *Esnafmezati*.

<http://www.esnafmezati.com/magaza/lot-009-yildiz-porselen-ataturk-tasvirli-cift-kahve-fincani/>

Osmanlı Tarih Öğretmeni, (2016), web, *Abdulhamid*.

<http://abdulhamid.site/abdulhamid-ve-eserleri/abdulhamid-ve-fabrikalar/yildiz-porselen-ve-cini-fabrikasi/>

Oval Porcelain Room, (t.y), web, *Rundale Palace Museum*

http://rundale.net/en/more-beauty-at-the-oval-porcelain_room/

Pair 18 th Century Derby Porcelain, (t.y.), web, *Sellingantiques*.

<https://www.sellingantiques.co.uk/564349/pair-18th-century-derby-porcelain-figures-small-turks/>

Pair of Dragon Vases, (t.y.), web, Royal Collection Trust

<https://www.rct.uk/collection/43929/pair-of-dragoon-vases-and-covers>

Pair of Meissen, (t.y.), web, *1stdibs*.

https://www.1stdibs.com/furniture/dining-entertaining/porcelain/pair-of-meissen-porcelain-allegorical-figures-continents/id-f_952082/

Pair of Sugar boxes, t.y., web, *Metropolitanmuseum*.

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/207091>

Paris Street Criers, (t.y.), web, *Meissen*.

<https://www.meissen.com/en/art-works-figurines/figure-collectibles/paris-street-criers>

Picserve, (t.y.), web, *Eurseree*.

<http://sale27.eurseree.com/cgi-bin/info/picserve.cgi?picserve=/135572b.jpg>

Porcelain Chandelier, (t.y.), web, *Kongernessamling*

<http://www.kongernessamling.dk/en/amalienborg/object/porcelain-chandelier/>

Porcelain Ritual Wasser, (2008), web, Wikimedia.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:4_porcelain_ritual_water_vessels_Asian_Art_Museum_SF.JPG

Porcelain Room Palacia Real, (2012), web, *Loveisspeed*.

<http://loveisspeed.blogspot.com/2012/03/porcelain-room-palacio-real.html>

Porcelain Statue, (t.y.), web, *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/242279654926649772/>

Porselen Kaplar, t.y, *Dreamstime*.

<https://www.dreamstime.com/editorial-photo-porcelain-cups-mineral-water-shop-window-karlovy-vary-carlsbad-czech-republic-image47968056>

Porselen Servis, t.y, web, *Atayantika*.

<https://www.atayantika.com/en/product/1286813/porselen-servis>

Price Massoume, (2001), web, Iran Chamber Society

http://www.iranchamber.com/culture/articles/iranian_marriage_ceremony.php

Prince Akihito Wedding Toasting Cup Fukagawa Porcelain(1998), web, *Trocadero*.

<https://www.trocadero.com/stores/jjoriental/items/1347070/Rare-1959-Prince-Akihito-Wedding-Toasting-Cup-Fukagawa>

Puppen und Spielzeugmuseum, (t.y.), web, *Rottweil*.

<https://www.rottweil.de/de/Kultur+Tourismus/Sehens-+Erlebenswertes/Museen/Puppen-und-Spielzeugmuseum>

Queen revisits wedding day, (2007), web, *Paimages*.

<https://www.paimages.co.uk/collections/3548/>

Ran, (2017), web, *Victoria Albert Museum*.

<https://www.vam.ac.uk/articles/a-first-of-its-kind-history-of-the-refreshment-rooms>

Real and Fake, (2015), web, nzdesignhistory blogspot

<http://nzdesignhistory.blogspot.com.tr/2015/10/real-and-fake.html>

Religion, (t.y.), web, The Collector Boutique.

<https://www.thecollectorsboutique.com/en/32-religion>

Rice Bowl Moe, (t.y)., web, Globalrakuten)

<https://global.rakuten.com/en/store/toulife/item/g-10/>

Ringo Noren, (2016) ,web, *Noren Japan*.

http://norenjapan.jp/en/j_food/sadou-japanese-tea-ceremony/

Ritebook, (2015), web, *Blogspot*.

<http://neverseenbefore.blogspot.com/2015/06/tianjin-porcelain-house-private-museum.html>

Ritual Porcelains of Joseon Dynasty, (2016), *National Museum of Korea*.

<http://asemus.museum/event/exhibition-ritual-porcelains-joseon-dynasty-korea/>

Rochebrune Marie-Laure de, web, (2010), Museum Lab Louvre

http://www.museumlab.eu/press/pdf/Louvre-DNPMuseumLab_7_PressRelease_EN.pdf

Ruby Lane Vintage,(t.y.), web, *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/575475658631028270/>

Russian Imperial Porcelain, (t.y.), web, *Russianantique*.

<http://www.russian-antique.com/Porcelain-Glass/1749/Russian-Imperial-Porcelain-Factory-Paul-I-Dowry-of-Grand-Duchess-Ekaterina-Pavlovna-1799.html>

Schloss Weißenstein (t.y.), web, *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/253468285248801570/>

Schmidt Louise, (2013), web, *blogspot*.

<http://thisisversaillesmadame.blogspot.com/2013/03/the-porcelain-dining-room.html>

Sevres Biscuit Porcelain, (t.y.), web, *Robin Martin Antiques*.

<http://www.robinmartinantiques.com/product/pair-serves-biscuit-porcelain-altar-groups/>

Simpson Dominic, (2019), web, *Christies*.

<https://www.christies.com/features/Meissen-Porcelain-Collecting-Guide-8158-1.aspx>

Sitnik V., (2017), web, *Swan Service*.

<http://www.wallswithstories.com/uncategorized/swan-service-the-baroque-meissen-porcelain-tableware-over-2200-individual-pieces.html>

Softypapa, (2007), web, *Tokaido Wordpress*.

<https://tokaido.wordpress.com/2007/12/22/japan-shinto-offering-vessel-altar-porcelain-misuire/>

Stallion Hill Gallery, (2017), web, *Invaluable*.

<https://www.invaluable.com/auction-lot/chinese-ming-blue-white-porcelain-censer-with-cop-23-c-45a43b899d>

Stallion Hill Gallery Chinese Celadon, (2017), web, *Invaluable*.

<https://www.invaluable.com/auction-lot/chinese-celadon-porcelain-censer-260-c-04246a4b30>

Stallion Hill Gallery Chinese Celadon Porcelain Censer, (2017), web, *Invaluable*.

<https://www.invaluable.com/auction-lot/chinese-celadon-porcelain-censer-263-c-0f44218a33>

Stallion Hill Gallery Japanese Celadon Porcelain, (2017), web, *Invaluable*.

<https://www.invaluable.com/auction-lot/japanese-celadon-porcelain-censer-with-silver-lid-323-c-fa14ac180f>

Still life, (t.y.), web, *Indianapolis Museum of Art*.

<http://collection.imamuseum.org/artwork/57562/>

Taylor, Marilyn. (t.y.) web, Vintage Chinese Famille Rose Wedding Marriage Porcelain Lamp Covers Pair. *Pinterest*.

<https://tr.pinterest.com/pin/187743878186937554/?lp=true>

Taylor Travis Swann, (2014) web, *Wanderlustatlanta*.

<http://www.wanderlustatlanta.com/2014/03/diplomatic-patternsa-rare-look-at-white.html>

Teasenz, (2015), web, Chinese Wedding Tea Ceremony - A Comprehensive Guide.

<https://www.teasenz.com/chinese-tea/chinese-wedding-tea-ceremony.html>

Thailand Siam, (t.y.), web, *worthpoint*.

<https://www.worthpoint.com/worthopedia/thailand-siam-casino-money-porcelain-116911386>

The Dancing Lesson, (t.y.), web, *Museum of London*.

<https://collections.museumoflondon.org.uk/online/object/447692.html>

The Feast of the Gods, (t.y.), web, *National Gallery of Art*.

<https://www.nga.gov/collection/art-object-page.1138.html>

The Music Lesson, (t.y.), web, *Metropolitan Museum of Art*.

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/203386>

Theodora Anna,(2014), web, *Wordpress*.

<https://annatheodoraphotography.wordpress.com/2014/09/03/schloss-charlottenburg/>

The Porcelain Pipe, t.y., web, *go-star*.

<http://www.go-star.com/antiquing/porcelain-pipes.htm>

The Porcelain Pipe, (t.y.), web, *go-star*.

<http://www.go-star.com/antiquing/porcelain-pipes.htm>

The Porcelain Room in Santos Palace, (t.y.), web, *Xamou*.

<https://www.xamou-art.com/event/blue-gold-porcelain-room-santos-palace/>

The Traditional cosmetics of Korea,,(2013), *Londonkorealinks*

<https://londonkoreanlinks.net/2013/02/13/inspired-by-nature-the-traditional-cosmetics-of-korea/>

The Turkish Orchestra, (t.y.), web, *Artfoxlive*.

<https://www.artfoxlive.com/product/2025270.html>

Turk Ottoman,(t.y.), web, *Antiquesatlas*.

https://www.antiquesatlas.com/antique/jacob_petit_style_porcesultanturkottoman_figure/as638a090

The Twinight Collection, (2018), web, *Lempertz*

<https://www.lempertz.com/en/academy/detail/the-twinight-collection-imperial-porcelain-from-berlin-sevres-and-vienna.html>

Top Banana Antiques Mall, (t.y.), web

<https://topbananaantiques.com/products/chinese-porcelain-blue-white-teapot-vintage-20th-century>

University of Oxford, (2016), web, *Marrying Cultures*.

<http://www.marryingcultures.eu/item-of-interest/meissen-porcelain-diplomatic-gift>

Xiang Li, (2008), web, *Chinadaily*.

http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2008-09/17/content_7032905.htm

Van Baarsen, H. (t.y.). Chinese Porcelain Kraak Wares 1570-1645. *Pater Gratia Oriental Art*.

<https://www.patergratiaorientalart.com/home/18> [1Eylül 2018]

Vic, 2012, web, wordpress

<https://jane Austensworld.wordpress.com/2012/07/16/regency-hygiene-the-bourdaloue/>

Victoria Albert Museum, t.y., *Tripadvisor*.

https://www.tripadvisor.co.uk/Attraction_Review-g186338-d187556-Reviews-V_A_Victoria_and_Albert_Museum-London_England.html

Vintage Thailand Siam Porcelain, t.y., web, *Ebay*.

<https://www.ebay.com/itm/VINTAGE-THAILAND-SIAM-SIAMESE-PORCELAIN-TOKEN-PEE-LOT-OF-5-GAMBLING-CHIP-/121925336288>

Wall, (2015), web, *The Guardian*.

<https://www.theguardian.com/books/2015/sep/18/figurines-dachau-nazis-love-porcelain--porzellan-manufaktur-allach-himmler-hitler>

Wardropper, Ian “ Du Paquier Porcelain from Vienna: The Generous Gift of Melinda and Paul Sullivan“

https://www.frick.org/blogs/director/du_paquier_porcelain_vienna_generous_gift_melinda_and_paul_sullivan

Wedding Anniversary, t.y, web, *Limogesboutique*.

<https://www.limogesboutique.com/collections/wedding-anniversary/products/to435-i>

Wedding Lamp, (2019), Antique Chinese Export Famille Rose Porcelain Reticulated Wedding Lamp, *Wordpoint*.

<https://www.worthpoint.com/worthopedia/antique-chinese-export-famille-rose-1887837027> [2019]

White Porcelain Rituel Vessel, (t.y.), web, National Museum of Korea.

<https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=1744>

White Porcelain Ritual Wessel Joseon,(t.y.) web, National Museum of Korea.

<https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=2336>

White Porcelain Ritual Wessel Joseon, t.y., web, National Museum of Korea.

<https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=1509>

Wilhelm Escher,(t.y.), web, *Lapendulerie*.

<https://www.lapendulerie.com/artworkdetails/789274/18188/important-polychrome-porcelain-royal>

Willan A., (2016) , web, Blogs getty.)

<http://blogs.getty.edu/iris/how-raw-sugar-transformed-the-european-banquet/>

Wong(2016), What Gifts are Included in the Chinese Wedding Dowry, *Asiaweddingnetwork*.

<http://asiaweddingnetwork.com/en/magazine/expert-advice/1409-what-gifts-are-included-in-the-chinese-wedding-dowry>

World Tokens Siame, (t.y.), web, *Dniewcollectors Blogspot*.

<http://dniewcollectors.blogspot.com/2011/05/world-tokenssiamese-porcelain-tokens.html>

Wright Suzi, 2012, web, *Wordpress*.

<https://wellcomecollection.wordpress.com/tag/chamber-pot/>

Yang H., 2014, web, Foreign Celebration Polterabend

<http://blog.turnupgear.com/polterabend/>

ÖZGEÇMİŞ

Ad, Soyad: Ceren CENGİZ

Doğum yeri ve yılı: 13 Haziran 1990 / İzmir

Yabancı Dil: İngilizce, Almanca, İtalyanca

Eğitim:

Sanatta Yeterlik: (2015-2019, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Anasanat Dalı)

Yüksek Lisans: (2013-2015, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel sanatlar Enstitü, Seramik ve Cam Anasanat Dalı)

Lisans: (2008-2013, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Endüstriyel Tasarım)

Lise: (2004-2008, İzmir Anadolu Lisesi)

İş tecrübesi:

(2018, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Kil ve Alçı Tasarımı Dersi Asistanı)

(2015, Şişecam'da, kendine ait tasarımının ilk butik seri üretimini gerçekleştirdi.)

(2011, SD Mobilya, Stajyer)

(2010, Alfemo, Stajyer)

Mesleki Birlik/Dernek/Kuruluş Üyelikleri:

Türk Seramik Derneği

Tasarım Tescil Belgesi:

Tescil Numarası: 2014 05263

Ödüller:

ETMK, İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Bölüm üçüncülüğü, 2013

Worldstar Student Uluslararası Ambalaj Tasarım Yarışması, Certificate of Recognition, 2013

Tüyap ASD Ambalaj Tasarımı Öğrenci Yarışması, Tanınırlık Belgesi, 2013

Worldstar Student Uluslararası Ambalaj Tasarım Yarışması, Certificate of Recognition, 2012

Avrasya Tüyap ASD Ambalaj Tasarımı Öğrenci Yarışması, Tanınırlık Belgesi, 2012

Özel İzmir Amerikan Koleji Pop ve Rock Yarışması, En İyi Enstrüman Kategorisi Keman, 2008

International Children's Art Exhibition, Skopje, Silver Certificate, 2003

Çocuk ve Çevre konulu Monami Geleneksel Resim Yarışması, Başarı belgesi, 2000

Edak Ecza Koop, 2. Çocuk Resim Yarışması, İkincilik ödülü, 1998

Doğanata Eğitim Kurumları, Matematik-Fen Olimpiyatları, İkincilik

Kongreler

Deü Güzel Sanatlar Fakültesi Uluslararası Sanat ve Tasarım Kongresi, "Batı Anadolu ve Kıta Yunanistan'daki Seramiklerin Benzerlikleri", Ceren Cengiz, Poster Bildiri, İzmir, 2016

Deü Güzel Sanatlar Fakültesi Uluslararası Sanat ve Tasarım Kongresi, "Göç ve Yabancılaşma Kavramının Sanatla İlişkilendirilmesi", Ceren Cengiz, Sözlü Bildiri, İzmir 2016

Uluslararası Ambalaj Kongresi, Tepekule Kongre Merkezi, Ürün Tasarımı Sunumu, İzmir, 2012

Karma Sergiler

Rotary Altın Testi Seramik Yarışması, Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezi, İzmir, 2018 (Sergileme), "Masumiyet"

6. Uşak Üniversitesi Uluslararası Katılımlı Karo Yarışması, Uşak, 2018

8. Uluslararası Gizem Frit Uluslararası Seramik Yarışması, Sakarya, 2017 (Sergileme), "Bahar Dalı"

10. Muammer Çakı Uluslararası Öğrenci Seramik Yarışması, Sergileme, Eskişehir, 2017 (Sergileme), "Kırılğan"

Deü Güzel Sanatlar Fakültesi Uluslararası Sanat ve Tasarım Kongresi, Sergi, İzmir Resim Heykel, 2016 (Sergileme), "Arayış"

5.Uşak Üniversitesi Uluslararası Katılımlı Karo Yarışması, 2016

9. Muammer Çakı Uluslararası Öğrenci Seramik Yarışması, Sergileme, Eskişehir, 2015 (Sergileme), "Deniz Altındaki Festival"

İzmir Anadolu Lisesi Geleneksel Sanat Şenliği Resim Sergisi, Konak Atatürk Kültür Merkezi, İzmir, 2015 (Sergileme)

4.Uşak Üniversitesi Uluslararası Katılımlı Karo Yarışması, Uşak, 2014

Dokuz Eylül Üniversitesi Seramik ve Cam Bölümü Öğrenci Sergisi, Tınaztepe-Buca, 2014

Bitirme Projesi Sergisi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, İzmir, 2013

Avrasya Ambalaj, İstanbul, 2013

Avrasya Ambalaj, İstanbul, 2012

Modeko Mobilya Fuarı, ‘‘Ben büyüdükçe Kitaplığım da Büyüyor’’ Ceren Cengiz-Funda Ece Güngör, İzmir, 2011

İzmir Anadolu Lisesi Geleneksel Sanat Şenliği Resim Sergisi, Konak Atatürk Kültür Merkezi, İzmir (2004-2008)

İşıl Saygın Güzel Sanatlar Lisesi, İki Aşamalı Resim Yarışması, Ön eleme

İzmir Anadolu Lisesi Geleneksel Sanat Şenliği Resim Sergisi, Narlıdere Atatürk Kültür Merkezi, İzmir (2004-2008)

Kişisel Sergiler

Ceren Cengiz, Doğadan Dansa Temalı Disiplinler arası Resim ve Seramik Sergisi, Sığacık, 2015

Sertifikalar

Deü Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü Öğrenci sergisi, Canlı Müzik Dinletisi, AASSM, 2017

‘‘Adı Mavi’’ Seramik Sergisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Seramik Sanatı Eğitimi Konferansı, İzmir Resim Heykel Müzesi ve Galerisi, Canlı Müzik Dinletisi, 2017

4.Seramik Sanatı Eğitimi Konferansı Torna Çalıştayı, 2017

2. Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı, Nevşehir, 2014

‘‘Everyday Life Creativity’’ Çalıştayı, Aysun Aytaç, İzmir Ekonomi Üniversitesi, İzmir

Sustainable Design for Grassroots Craft Production, Lancaster, Pennsylvania-IUE, İzmir, 2013

Deu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Başarı Belgesi, Canlı Müzik Dinletisi, 2013

1.Kemeraltında Turist Ol Çalıştayı, ETMK-Think-İzmir Büyük Şehir Belediyesi, 2011

Endüstriyel Tasarım Öğrencisi, Fotoğraf Atölyesi, Özge Deniz Özker, 2011

Das Deutsche Sprachdiplom der Kulturministerkonferenz, İzmir

Zertifikat Deutsch, Dresden